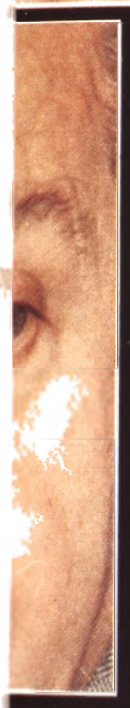
ΣΑ ΜΠΕΡΛΟΥΣΚΟΝΙ

ΑΥΓΗ

Περίοδος Β΄
Τεύχος 548
Παρασκευή
1 Απριλίου 1994
Δρχ. 300

τις 16 Μαρτίου,

ο νυχτερινός χρόνος των ελεύθερων πολιτών αστυνομεύεται.

ιγορεύουμε ν Παπαθεμελή απαγορεύει!

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

16 ΜΑΡΤΗ

Το δικαίωμα στον ελεύθερο χρόνο και στη διαχείρισή του, από τον καθένα, όπως εκείνος επιθυμεί, δεν έχει να κάνει ούτε με νομοθετικές ρυθμίσεις ούτε με τη βούληση της πλειοψηφίας. Τον χρόνο της νύχτας ασκείται η πολιτική -και πολιτική είναι η βούληση των πολιτών ακόμη και να σκορπίζουν τον χρόνο. Στην πραγματική ζωή, οι επιλογές μας ελάχιστα ταυτίζονται με τις επιλογές των πολιτικών μας ή με εκείνες της τηλεόρασης. Ο κ Παπαθεμελής να μας επιστρέψει το δικαίωμα να συνευρισκόμαστε όπου, όπως κι όταν θέλουμε. Ο χρόνος της ελευθερίας δεν ανήκει στους εκπροσώπους του νεοπθικισμού - και στους αυταρχικούς μηχανισμούς του.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΝΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ !

ΕΛΦΙΝΙ

ΕΝΑ
ΒΙΒΛΙΟ
όχι μόνο
ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ
«θα ήθελαν
να είναι
20 χρονών
το 1936»

(ΑΛΛΑ ΚΥΡΙΩΣ ΓΙ' ΑΥΤΟΥΣ)

ΓΚΑΛΙΝΤΕΘ

μαζί
με τις δύο
προηγούμενες
επιτυχίες του
διάσημου
ισπανού
συγγραφέα

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΕΛΦΙΝΙ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 23-25, 106 77 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 36 30 955, FAX: 64 50 764

ερίοδος Β΄
ρόνος 21ος
ύχος 548
ασκευή 1 Απριλίου 1994,
300

ΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ημοχάρους 60 • 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819
FAX: 72.26.107

ιότης:
ΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
νοκράτους 131
21 Αθήνα

φημίσεις:
ΛΥΝΑ ΓΚΙΟΚΑ

μματεία - Λογιστήριο:
ΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ

δοποίηση, Μοντάζ:
ΣΙΑ ΛΕΒΟΝ

ποστοιχειοθεσία - Φιλμς:
ΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Ε.
ήστου Λαδά 1 - Αθήνα
λ. 32.33.114 - 32.19.182
X: 32.33.114

τύπωση:
ΘΟΤΥΠ Α.Ε.
λου 5 - Περιστέρι
1 31 Αθήνα
λ. 57.22.201

ίθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις όψεις του συγγραφέα του.

ιρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ωτερικού
μ. 3.400 δρχ.
σια 6.800 δρχ.
σια Οργανισμών,
πεζών, κτλ.: 25.000 δρχ.
ιητική ετήσια: 6.100 δρχ.

ωτερικού
ρώπη - μεσογ. χώρες:
μηνη: δολ. 27
σια: δολ. 54
Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία - στραλία - Ωκεανία:
μηνη: δολ. 30
σια: δολ. 60

Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ
ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
ΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 300
ΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 500

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
• Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 7232.713 - 7232.819
• Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
λ. Πουλουκτσή και Σια Ε.Ε.
Λασσάνη 3,
ΤΗΛ. (031) 285.857
546 22 Θεσσαλονίκη

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΝΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ.....15

Το δικαίωμα στον ελεύθερο χρόνο και στη διαχείρισή του, από τον καθένα, όπως εκείνος επιθυμεί, δεν έχει να κάνει ούτε με νομοθετικές ρυθμίσεις, ούτε με τη βούληση της πλειοψηφίας. Ο κ. Παπαθεμελής να μας επιστρέψει το δικαίωμα να συνευρισκόμαστε, όπου, όπως και όταν θέλουμε. Ο χρόνος της ελευθερίας δεν ανήκει στους εκπροσώπους του νεοηθικισμού – και στους αυταρχικούς μηχανισμούς του. Γράφουν ο *Ηλίας Λάγιος*, ο *Στέλιος Καφαντάρης*, ο *Ηλίας Κανέλλης*, μιλά ο *Κωστής Παπαγιώργης* (απ' την επαναστατική οργάνωση ξενύχτηδων «16 Μάρτη»).

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ: ΠΛΗΡΗΣ ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ; 21

Το θέμα του ονόματος δεν έγινε χαμένη υπόθεση, ήταν χαμένη ευθύς εξαρχής. Κι ήταν αυτή η εμμονή στο όνομα ικανή να μας οδηγήσει μπροστά σε διλήμματα ολοένα και πιο αδιέξοδα, όπως η υποχώρηση και η εθνική ταπείνωση. Γράφει ο *Χρ. Ιορδάνογλου*.

ΟΙ ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ ΜΠΟΥΛΝΤΟΖΕΣ 26

Και τώρα, οι μπουλντόζες εξορμούν με την άδεια του ΥΠΕΧΩΔΕ. Ο μικρούτσικος πολιτισμός πάει στο υπόγειο γκαράζ του Μεγάρου...

• Διαβάστε ακόμη:

Για τις υποκλοπές. Γράφει ο *Γιάννης Κωστάκης* (σελ. 32). Για την ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ ο *Α. Πετρόπουλος* (σελ. 36). Και ο Ρεπόρτερ διαβάζει στις εφημερίδες την είδηση για την ανάθεση της κινητής τηλεφωνίας στις επιχειρήσεις του Κόκκαλη.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΥΧΤΑ

«Έχω παρακολουθήσει μοναχικούς μπεκρήδες. Να τους πετάνε έξω από μπαρ και κέντρα. Ευτυχώς, δεν ήμουν ποτέ μοναχικός. Τα γέλια και τα κλάματα ήταν πάντα συντροφικά». Ο Κωστής Παπαγιώργης συζητεί με τον Ηλία Λάγιο για τσιγάρα, ποτά, ξενύχτια... (στην ενότητα - αφιέρωμα για τη νύχτα).

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ 5
κόμικς του Γ. Φιλδισάκου.
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ..... 6
ΑΝΤΗΝΩΡ
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ..... 8
ΒΟΥΛΗ.....11
ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ.....12
ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ ΔΕΝ ΓΥΡΙΖΕΙ ΠΙΣΩ.....14
BLACK OUT 37
ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ.....18
ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ 40
ΔΙΑΛΟΓΟΣ.....48
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ.....51
Εξώφυλλο:
ΠΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΩΤΑΠΡΙΛΙΑ 1994

ΝΑ ΜΗ ΖΟΥΜΕ ΜΕ ΨΕΜΑΤΑ – κι ας είναι, εθιμικώ Δικαίω, η Πρωταπριλιά ημέρα όπου, εκ παραδόσεως, διασκεδάζουμε λέγοντας ψέματα στους φίλους μας. Όμως, άλλο πράγμα οι σχέσεις των ανθρώπων – κι εντελώς άλλο πράγμα οι σχέσεις των ανθρώπων με την πολιτική.

ΜΕ ΠΟΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, όμως; Με την πολιτική που δηλητηριάζει τις σχέσεις των ανθρώπων, απομακρυνόμενη συνεχώς από τις πραγματικές ανάγκες κι από τα πραγματικά προβλήματα; Με τους πολιτικούς χειρισμούς «καφενείου» της ηγεσίας μας (συμπολίτευσης και αντιπολίτευσης), που το μόνο πράγμα που γνωρίζει είναι να παράγει εντυπώσεις και να προσπαθεί, στη συνέχεια, να τις κερδίσει;

ΓΙΑΤΙ, ΤΙ άλλο εκτός από το κέρδισμα των εντυπώσεων εξυπηρετούσε το συλλαλητήριο που χθες, στη Θεσσαλονίκη, έδειξε ότι άλλος λόγος για την εξωτερική μας πολιτική από εκείνον της στείρας περιχαράκωσης στην εθνικ(ιστικ)ή μας αυταρέσκεια δεν μπορεί να υπάρξει; Αλλά, πάλι, από ποιους να κερδηθούν οι εντυπώσεις; Από τους πεπεισμένους συμπολίτες μας ότι είμαστε λαός περιούσιος, που όλοι επιβουλεύονται; Από εκείνους που κοροϊδευτικά, δήθεν, κραδαίνουν το επιχείρημα του Βουκεφάλα που δεν ήταν... Ζάσταβα; Ή, μήπως, από όσους ξέρουν τον Ντελόρ μόνο από το πακέτο του;

ΚΑΙ ΤΙ ΝΑ τις κάνουμε τις εντυπώσεις, κύριοι του αρραγούς εθνικού μετώπου, όταν η εμμονή σας σε μικρο - μεσαιωνικές μεθόδους, ξέχειλες από εθνικιστικά αντανακλαστικά, μικροπολιτικά τεχνάσματα, ψόφια σύμβολα, μεθόδους - πυροτεχνήματα όπως το εμπάργκο στη γειτονική πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας μάς απομακρύνει όχι μόνο από τα πραγματικά προβλήματα, αλλά κι από τους πραγματικούς φίλους, συμμάχους και εταίρους μας; Και εν πάση περιπτώσει, πόσο θετικές εντυπώσεις μπορεί να δίνει μια πολιτική που παλινωδεί όταν όλα τα μέτωπα είναι ανοιχτά; Όταν στη «μάχη» της Μακεδονίας ίσα που προλαβαίνουμε τον εθνικό εξευτελισμό; Όταν στη Βοσνία δεν μπορούμε να επιχειρηματολογήσουμε και να επηρεάσουμε τις εξελίξεις, την ίδια στιγμή που οι φίλοι και σύμμαχοι Τούρκοι στέλνουν (με την έγκριση του ΟΗΕ) σώμα κυανοκράνων, επιβάλλοντας και επικυρώνοντας τη διείσδυσή τους στα Βαλκάνια; Όταν δεν μας διδάσκουν τίποτα οι εξελίξεις στην Ιταλία (με τον Μπερλουσκόνι και τους νεοφασίστες να προβάλλουν πλέον ως ανοιχτή απειλή στη δημοκρατική ευρωπαϊκή κουλτούρα), ούτε αυτές στη γειτονική Τουρκία (που τα οξυμένα κοινωνικά προβλήματα δίνουν αυξημένα ποσοστά στο σκοταδισμό των ισλαμιστών και του φονταμενταλισμού); Όταν, με το Κυπριακό ανοιχτή πληγή (είκοσι χρόνια μετά την εισβολή), η δολοφονία του Θεόφιλου Γεωργιάδη μόλις και μετά βίας απασχολεί επιδερμικά τους πολιτικούς θεσμούς – αλλά και τους μηχανισμούς ενημέρωσης;

ΝΑ ΜΗ ΖΟΥΜΕ ΜΕ ΨΕΜΑΤΑ, λοιπόν. Να μη ζούμε με μπαλώματα στην οικονομία, με ψευδαισθήσεις ότι στη χώρα του μικρούτσικου πολιτισμού οι θεσμοί αντέχουν (ώς πόσο;), με εθνικιστική γυμναστική, με την αυταπάτη ότι το μόνο ανοιχτό μέτωπο που υπάρχει στην ελληνική κοινωνία είναι εκείνο που ανοίγουν οι νεαροί πολίτες που εναντιώνονται στους νεοηθικιστές και στους παπαθεμελήδες, σ' εκείνους που μας θέλουν άθυρμα των κενοδοξιών των μακεδονομάχων και της μαζικής ανοησίας της τηλεόρασης.

ΝΑ ΜΗ ΖΟΥΜΕ ΜΕ ΨΕΜΑΤΑ. Διότι, δεν είναι κάθε μέρα Πρωταπριλιά. Και δεν είναι μακριά ο καιρός που θα το καταλάβουμε.

ΙΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ

ΤΟ 59% ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ ΣΕ ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΠΙΣΤΕΥΕΙ ΟΤΙ Ο Ε. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ...

ΓΚΡΡΡ

...ΤΟ 72% ΘΕΩΡΕΙ ΟΤΙ Η ΠΡΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΑ ΤΕΛΙΚΑ ΤΟΥ ΜΟΥΝΤΙΑΛ "ΕΓΙΝΕ ΕΠΙ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ"...

ΒΟΗΘΗΣΕ ΚΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ.

ΤΟ 63% ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕ ΑΥΞΗΜΕΝΗ ΣΙΕΛΟΡΡΟΙΑ ΑΝ ΤΟΥ ΔΕΙΞΑΜΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ Ε. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ...

...ΤΟ 44,5% ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕ ΚΑΙ ΕΝΤΟΝΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΝΤΕΡΩΝ...

ΦΛΡΡΡΡ

ΕΠΙΣΗΣ...

ΑΡΚΕΙ! ΠΟΙΟΣ ΚΥΒΕΡΝΑ ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΤΟΠΟ!;

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ 81,4% ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ, Ο ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ.

Από τον Μπερλουσκόνι στα Γιάννινα...

«...Τα καφενεία και τα δημοσιογραφικά γραφεία είναι γεμάτα από φωτισμένους ομφαλοσκόπους που έλυσαν τα πάντα... Βρίσκονται συνήθως στην πρώτη σελίδα των εφημερίδων. Γι' αυτούς ιστορία είναι απλώς το δίκαιο του ισχυροτέρου, η θριαμβεύουσα ιδεολογία ενός καθεστώτος. Κι όμως, μόνον αυτός που δεν επιδοκιμάζει την πορεία των γεγονότων, είναι ο καινούργιος, ο σπάνιος άνθρωπος. Η αλήθεια είναι ένα είδος νεύρωσης. Οι περισσότεροι από τους σύγχρονους συγγραφείς πιστεύουν ότι πρωτοπορούν, ενώ η ιστορία τους έχει ακριβώς ξεπεράσει. Ζούμε έναν απίστευτο εφιάλτη».

(Από το θεατρικό έργο του Ευγένιου Ιονέσκο:
«Πεζός στον αέρα»).

Ο «ΕΦΙΑΛΤΗΣ», στο Δεκαπενθήμερο που επισκοπούμε, χτύπησε σε δύο γειτονικές μας χώρες: Στην Ιταλία, με τη νίκη του Μπερλουσκόνι, και στην Τουρκία, με τη θεαματική άνοδο των ισλαμιστών. Και δεν χωρεί αμφιβολία πως αν ζούσε ο Ιονέσκο (που έφυγε την περασμένη Δευτέρα σε ηλικία 81 ετών), πολλά θα είχε να μας πει για το πώς –και γιατί– οι Ιταλοί και οι Τούρκοι ψηφοφόροι ψήφισαν όπως ψήφισαν. Ποιος είπε ότι το θέατρο του παράλογου, το μαύρο χιούμορ δεν μπήκε στη ζωή μας;

ΦΥΣΙΚΑ υπάρχουν πολλά ερωτήματα: Θα μπορέσει ο Μπερλουσκόνι να σχηματίσει κυβέρνηση, με πρωθυπουργό τον ίδιο; Ακριβέστερα, θα μπορέσει ο εκλογικός συνασπισμός της Δεξιάς (*«Φόρτσα Ιτάλια»* του Μπερλουσκόνι συν *«Λέγκα»* του Ουμπέρτο Μπόσι στο Βορρά, συν *«Εθνική Συμμαχία»* των νεοφασιστών του Νότου), να μετατραπεί και σε κυβερνητική συμμαχία; Μέχρι την ώρα που σύρονται οι γραμμές αυτές, ο Μπόσι της φεντεραλιστικής και αντι - κρατικιστικής *«Λέγκα»* δεν δέχεται ούτε να μετάσχει στην κυβέρνηση (εφόσον θα υπουργοποιηθεί ο νεοφασίστας Φίνι...), ούτε να *«εκχωρήσει»* την πρωθυπουργία στον Μπερλουσκόνι... Από την πλευρά του ο Σίλβιο Μπερλουσκόνι, μεγιστάνας των ΜΜΕ (αλλά και σειράς άλλων επιχειρήσεων) έχει, φυσικά, τα δικά του σχέδια, αλλά και τα δικά του επιχειρήματα: *«Εγώ* –λέει– *έφραξα το δρόμο στην Αριστερά, που όλοι θεωρούσαν βέβαιο νικητή των εκλογών αυτών... Συνεπώς, εγώ πρέπει να έχω το πάνω χέρι στη διαμόρφωση της νέας κυβερνητικής συμμαχίας»*... Και, βέβαια, δεν σταματά στα *«επιχειρήματα»*. Ένα από τα σχέδια έτσι του Μπερλουσκόνι –εάν ο Μπόσι επιμένει στ πρωθυπουργία...– είναι, μαζί με το νεοφ σίστα Φίνι, να διασπάσουν τη *«Λέγκα»* εκπαραθυρώσουν τον Μπόσι, και να προχ ρήσουν στην πραγμάτωση των υψηλών σκ πών τους!

ΥΠΑΡΧΕΙ, όμως, και η Αριστερά - *«Προοδευτικοί»*, που συγκέντρωσαν 31,5% των ψήφων στη Βουλή και που σ γκροτούν μια νέα, ισχυρή δημοκρατική δ ναμη, ικανή να διαδραματίσει καθοριστικ ρόλο στις παραπέρα εξελίξεις. (Ο Οκέ εξελέγη βουλευτής στην Εμέλια με 59,8% ενώ ο Κοσούτα της *«Κομμουνιστικής Επαν δρυσης»* στην Τοσκάνη, με 56,2%... Στ Ιταλία, τα κόμματα της Αριστεράς συνεργά ζονται. Και ο Κοσούτα –φευ!– δεν πιστεύ (σε αντίθεση με κάποιους «δικούς μας» το Περισσού...), ότι μόνον αυτός και το κόμ του εκφράζουν την *«καθαρότητα»*, *«ασυμβίβαστο»* και άλλα ηχηρά παρόμοια.

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, και παρά τους δραματικούς τόνους με τους οποίους μια μερίδα του ελληνικού Τύπου υποδέχθηκε τα αποτελέσματα των ιταλικών εκλογών (*«Αυγή»*: *«Ο Μπερλουσκόνι προ των πυλών»*, *«Ελευθεροτυπία»*: *«Πάγωσε η Ευρώπη»*, κ.λπ.), γεγονός παραμένει ότι τα ελληνικά ΜΜΕ (και ιδιαίτερα τα ιδιωτικά...) απέφυγαν οποιαδήποτε αναφορά στους *«δικούς μας»* –σημερινούς ή αυριανούς– *«Μπερλουσκόνι»*. Και, όμως, και στην Ελλάδα κάτοχοι της *«τέταρτης εξουσίας»* φιλοδοξούν να επηρεάσουν –και επηρεάζουν– την *«πρώτη των εξουσιών»*... Και τίποτε δεν αποκλείει, αύριο - μεθαύριο (όσο προχωρούν τα *«έργα»* και οι *«εργολαβίες»...)*, ο επηρεασμός αυτός να φτάσει να προσδιορίζει τις πολιτικές, κοινωνικές ή πολιτιστικές συμπεριφορές όλων μας. Και, φυσικά, την ίδια τη διακυβέρνηση της χώρας.

★ ★ ★

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ των τουρκικών εκλογών –με κύρια χαρακτηριστικά την αύξηση της δύναμης του ισλαμικού Κόμματος της Ευημερίας του Ερμπακάν και του εθνικιστικού κόμματος του Τουρκές– συνέπεσαν με την (επί θύραις) παρουσία των Τούρκων κυανοκράνων στη Βοσνία και τη συνεργασία Άγκυρας και Βόννης στην άγρια καταστολή του κουρδικού κινήματος.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ εκτίμηση ορισμένων αναλυτών, η άνοδος των ισλαμιστών ενδέχεται να υποχρεώσει τα δύο μεγάλα συντηρητικά κόμματα της Τουρκίας (παρά το γεγονός ότι το κόμμα του Ορθού Δρόμου της πρωθυπουργού Τανσού Τσιλέρ διατήρησε την εκλογική του δύναμη) να δεχθούν στο εγγύς μέλλον, ως *«υποχρεωτικό κυβερνητικό εταίρο»* το *ισλαμικό Κόμμα της Ευημερίας. Αλλά* και αν *αυτό δεν γίνει, δεν είναι λίγοι* αυτοί που *πιστεύουν ότι ο κεμαλισμός στην Τουρκία χάνει έδαφος και ότι το Κόμμα του Ορθού Δρόμου θα υποχρεωθεί να* ενσωματώσει *στην πολιτική του στοιχεία της ισλαμικής «ευαισθησίας»* ή *«αλληλεγγύης»*, με ό,τι α

υτοί συνεπάγονται για την *«ευρωπαϊ-λιτική»* της Τουρκίας.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ αυτή δεν θα είναι άμοι-νεπειών. Ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις ις ΗΠΑ - Τουρκίας και, πιο συγκεκρι-την *«προσφορά»* της Τουρκίας (με πλά οικονομικά οφέλη) να το παίζει η ανάσχεσης του ισλαμικού φονταμε-σμού! Φυσικά, η Τουρκία δεν είναι η χώρα που προσφέρεται να βοηθήσει τη (τις ΗΠΑ, ειδικότερα), στην αντιμε-η του *«πράσινου κινδύνου»*. (Το «πρά-είναι το χρώμα του Ισλάμ...). Το ισλα-Πακιστάν διαμήνυσε στην Ουάσιγκτον α ήταν διατεθειμένο να συμβάλει στην ετώπιση του αρχέγονου ισλαμισμού ράν... Το ίδιο και η Ινδία, σε ό,τι αφορά *αρχέγονο ισλαμισμό»* του Πακιστάν. Το και η Αίγυπτος, το ίδιο και η Αλγερία. α και η Ουγκάντα ζήτησε έκτακτη αμε-νική στρατιωτική βοήθεια, προκειμέ-α πολεμήσει την *«ισλαμική απειλή του άν»*. Και ο χορός καλά κρατεί!

ΕΡΩΤΗΜΑ, συνεπώς, που τίθεται είναι υχόν ενσωμάτωση *«ισλαμικών ευαισθη-»* στην κυβερνητική πολιτική των δύο λων τουρκικών κομμάτων, θα μεταβά-ις ώς τώρα θαυμάσιες σχέσεις της Ουά-τον με την Άγκυρα. Βέβαιο, πάντως, ι ότι η Άγκυρα βρήκε στη Βόννη ένα άσιο «σύμμαχο» στη γενοκτονία του δικού λαού που εκδηλώνεται, ακόμα μέσα στις γερμανικές πόλεις, με την α και απάνθρωπη καταστολή των κουρ-ν διαδηλώσεων διαμαρτυρίας και ορ-

ΛΑ Η ΑΝΟΔΟΣ των αρχέγονων ισλαμι-ν στην Τουρκία είναι φυσικό ν' ανησυχεί τους Έλληνες, καθώς κανείς δεν μπορεί οβλέψει αν, στο όνομα της «ισλαμικής ηλεγγύης», θα κινηθούν δυνάμεις που ιστα ενδιαφέρονται για θεσμούς ή ς, όπως είναι ο σεβασμός των συνόρων, ρηση των διεθνών συμφωνιών, συμμα-ν, κ.ά.

★ ★ ★

Ο,ΤΙ αφορά τα *«καθ' ημάς»*, το γεγονός «Δεκαπενθήμερου» υπήρξε, ασφαλώς, ιτυπο Συμβούλιο των υπουργών Εξωτε-ών, στα Ιωάννινα και η απομόνωση στην ία βρέθηκε, για μια ακόμα φορά, η χώρα , με αφορμή το θέμα των Σκοπίων. Και οι νδεκα» βρέθηκαν σύμφωνοι ότι το ελλη-ό εμπορικό εμπάργκο είναι απαράδεκτο, η επίκληση (από ελληνικής πλευράς) του ρου 224 δεν αποτελεί *«σοβαρή νομική η»* και ότι, συνεπώς, η Ελλάδα θα πρέπει προχωρήσει στην άρση του, προκειμένου ξεκινήσει η διαδικασία επίλυσης του προ-ματος. Διαφορετικά –πρόσθεσαν οι νδεκα»– και *«επειδή ο κύκλος των πολιτι-διαβουλεύσεων έχει ολοκληρωθεί»* – η μισιόν θα υποχρεωθεί, εκ των πραγμά-, να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικα-ριο για τα περαιτέρω.

ΤΗ ΘΕΣΗ αυτή των *«Ένδεκα»* απέρριψε η ελληνική πλευρά, με βασικό επιχείρημα ότι η στάση των *«Ένδεκα»* δημιουργεί εμπόδια *«στην εξέλιξη της πρωτοβουλίας του διαμεσολαβητού Σάιρους Βανς»*, στην ουσία, όμως, γιατί προέκρινε τις καλές υπηρεσίες του Κλίντον, από εκείνες του Ντελόρ! *«Η Ελλάδα* –δήλωσε σχετικά παλαιός διπλωμάτης– *αν και οργανικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προτίμησε ν' αποθέσει τα αυγά της στο καλάθι των Αμερικανών, παρά να τα βρει με τους φυσικούς Ευρωπαίους εταίρους της»*...

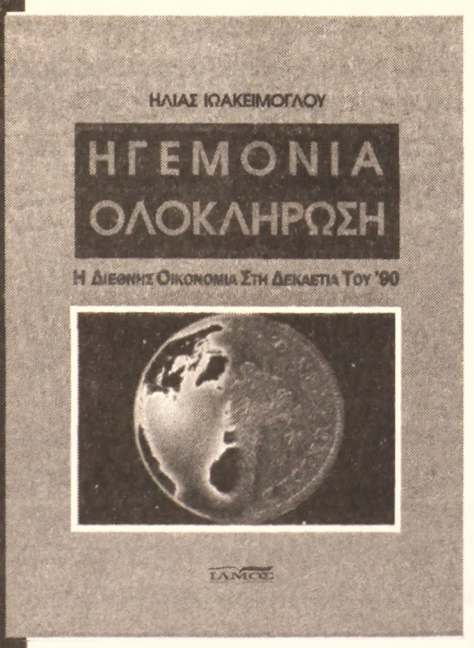
Η ΕΚΤΙΜΗΣΗ αυτή δεν είναι αυθαίρετη, αφού και ο υπουργός Εξωτερικών, κ. Κ. Παπούλιας, στο πλαίσιο του άτυπου συμβουλίου, απέρριψε ακόμα και τη συμβιβαστική προσέγγιση του υπουργού Εξωτερικών του Λουξεμβούργου, κ. Πόος, ο οποίος πρότεινε την άρση του εμπάργκο με μια ταυτόχρονη δήλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βάσει της οποίας η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας θα εκαλείτο να υποχωρήσει στα γνωστά θέματα της σημαίας, του Συντάγματος και των συνόρων.

ΤΕΛΙΚΑ, και εν όψει του ταξιδίου του πρωθυπουργού, κ. Α. Παπανδρέου, (μερικοί υποστηρίζουν ότι το ταξίδι αυτό, ακριβέστερα η επίσημη επίσκεψη στην Ουάσιγκτον, υπήρξε *«όνειρο ζωής»* του σημερινού πρωθυπουργού...), η κυβέρνηση κατέφυγε στις καλές υπηρεσίες του κ. Μ. Νίμιτς, ειδικού απεσταλμένου του προέδρου Κλίντον. Αυτή τη στιγμή, η ελληνική πλευρά εμφανίζεται ευτυχής, διότι, *«σε αντίθεση με την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι Αμερικανοί δεν ζήτησαν την άρση του εμπάργκο»*, αλλά μόνον *«μία δίκαιη και λογική λύση»* στο θέμα των Σκοπίων! (Τόσο ο πρωθυπουργός, κ. Α. Παπανδρέου, όσο και ο υπουργός Εξωτερικών, κ. Παπούλιας, απέφυγαν να μας πουν τι θεωρούν οι Αμερικανοί *«δίκαιη και λογική λύση»*. Άλλο τόσο, ο κ. Νίμιτς απέφυγε να εξηγήσει τι ακριβώς έχει υπ' όψη του ο πρόεδρος Κλίντον όταν τονίζει ότι *«η διαμάχη Ελλάδας - FYROM επηρεάζει την ειρήνη και την ασφάλεια της περιοχής»*).

ΠΑΝΤΩΣ, ΓΕΓΟΝΟΣ παραμένει ότι οι Αμερικανοί επείγονται... Αναζητούν μια οποιαδήποτε *«πρόοδο»* (οποιοδήποτε «θετικό αποτέλεσμα») πριν από την επίσκεψη Παπανδρέου στην Ουάσιγκτον, στις 20 Απριλίου. Όσο για την ελληνική κυβερνητική πλευρά, ανυποψίαστη για ό,τι συμβαίνει γύρω της, αδιάφορη για τη *«διευρυμένη ζώνη αστάθειας»* που μας περιβάλλει (από την Αδριατική και τη βαλκανική ενδοχώρα, έως το Αιγαίο και την Κύπρο), στήνει θέατρα του παραλόγου, οργανώνει συλλαλητήρια, παραδίδει την ψυχή μας σε μπαλσαμωμένους δεσποτάδες...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Ενα βιβλίο για την οικουμενική αλληλεξάρτηση των οικονομιών. Την Αμερική του Clinton και την επιστροφή του Κράτους. Την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τις συναλλαγματικές της περιπέτειες. Την οικονομική άνοδο της Ασίας και την εδραίωση της ηγεμονίας των τριών μεγάλων οικονομικών δυνάμεων, των ΗΠΑ, της Γερμανίας και της Ιαπωνίας, μέσα από την ολοκλήρωση.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: OPEN MEDIA, ΘΗΣΕΩΣ 2 & ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ, ΤΗΛ.: 32 45 691 - 32 55 116
ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΣΤΡΙΜΩΓΜΑ

Ο πρωθυπουργός κ. Παπανδρέου δεν είχε άλλη επιλογή παρά να απορρίψει την πρόταση του κοινοτικού επιτρόπου Βαν ντερ Μπρουκ για την άρση των «αντι-μέτρων» εναντίον της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας υπό την απειλή παραπομπής της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, με βάση την παραβίαση κοινοτικών νομικών κανόνων. Και ορθά ο κ. Έβερτ στήριξε αυτή την επιλογή, υποστηρίζοντας ότι πρέπει η γραμμή να παραμείνει σταθερή. Θα ήταν εξευτελιστικό για τη χώρα η άνευ όρων υποχώρηση αυτή τη στιγμή, χωρίς να έχει διασφαλιστεί ούτε ένας απ' τους 3 όρους (Σύνταγμα, σύνορα, σύμβολα) που έχει θέσει η ελληνική πλευρά για να καθήσει με τον Γκλιγκόροφ στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

Μολονότι η απειλή της παραπομπής απ' την επιτροπή (που μας τα είπε χοντρά στην έδρα μας, στα Γιάννενα, πριν από λίγες μέρες) μπορεί να θεωρηθεί ως πραγματική πίεση, δεν αποκλείεται και να πραγματοποιηθεί. Και κατά συνέπεια όλες οι ελπίδες για διευθέτηση των διαφορών μας με τα Σκόπια εναποτίθενται στο μεσολαβητή κ. Βανς και τον ειδικό απεσταλμένο του προέδρου Κλίντον κ. Νίμιτς, δηλαδή στον αμερικανικό παράγοντα.

Αλλά το θέμα δεν είναι εκεί. Γιατί θα έπρεπε η ελληνική πλευρά να υποστεί, μια ακόμη φορά, τον καταιγισμό των κατακρίσεων και τις πανταχόθεν επικρίσεις για θέματα που είχαν ήδη κερδηθεί στον ΟΗΕ προηγουμένως; Η απάντηση είναι διότι ανοήτως, αμέσως μόλις ανέλαβε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, διακόψαμε μονομερώς το διάλογο. Κι αφήνοντας κατά μέρος το θέμας του ονόματος (που έχει χαθεί), μπορούμε άραγε να ελπίζουμε ότι θα πάμε σε διαπραγματεύσεις έχοντας (επανα)κερδίσει και τους 3 όρους με τέτοιο τεράστιο διεθνές κόστος; Μάλλον απίθανο. Μήπως καταλήξαμε στην ικανοποίηση ενός ή δύο εκ των τριών όρων, οπότε και πάλι θα έχουμε κερδίσει με τεράστιο κόστος λιγότερα απ' όσα είχαμε πετύχει πριν. Μας φταίνε μετά οι άλλοι;

Το θέμα πρέπει να λήξει. Ο χρόνος δουλεύει σε βάρος μας. Και τα χειρότερα, που με κομπασμό και περιφρόνηση προσπαθήσαμε να αποτρέψουμε, με μια άφρονα απομονωτική και εθνικιστική πολιτική, θα συμβούν ερήμην μας. Έστω κι αυτή τη στιγμή, θα πρέπει να αναζητήσουμε έντιμες λύσεις σώζοντας μεν τα προσχήματα αλλά τουλάχιστον θέτοντας ορισμένες βάσεις για τον ευρωπαϊκό βαλκανικό ρόλο που (υποτίθεται) θέλουμε να ασκήσουμε και για τον οποίο έχουμε χάσει πολύτιμο χρόνο.

Β.Κ.

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ ΑΠΟ ΜΙΚΡΟΥΤΣΙΚΟΥΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ

Την περασμένη Δευτέρα, ο κύριος Κώστας Λαλιώτης, στην προσπάθειά του να πείσει ότι οι «σημειακές παρεμβάσεις» του στο Πάρκο Ελευθερίας, δηλαδή η καταστροφή του πρασίνου που γίνεται προκειμένου να υλοποιηθούν οι σχεδιασμοί του εκδότη Χρήστου Λαμπράκη και των συν αυτώ, αποτελούν μέρος μόνον ενός μεγάλου οράματος αναβάθμισης (!) της περιοχής που περιλαμβάνει και διάφορα άλλα «σημεία» ενός «άξονα ανάπτυξης». Στον κατάλογο αυτών των «σημείων», όμως παρέλειψε να αναφέρει ένα μεγάλο ελεύθερο χώρο: Πρόκειται για την επιφάνεια 10 στρεμμάτων που περικλείεται μεταξύ των οδών Κόκκαλη, Γέλωνος, Δορυλαίου και της αποκλεισμένης σήμερα οδού πίσω από την αμερικανική πρεσβεία. Πώς και λησμονήθηκε αυτός ο ελεύθερος χώρος; Μήπως επειδή «φιλοξενεί» –με μηνιαίο ενοίκιο 70 χιλ. δραχμών– τα αυτοκίνητα των υπαλλήλων της αμερικανικής πρεσβείας;

Μα τα μεγάλα λόγια και τα μεγάλα έργα θέλουν και ανάλογο ανάστημα, κύριε Λαλιώτη...

Τα έργα σας θα χαρακτηρισθούν μικρούτσικα, αν σε μελλοντική αναγγελία δεν περιλάβετε και αυτό τον ελεύθερο χώρο.

ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ

• Λάβαμε και δημοσιεύουμε την παρακάτω επιστολή, που αποτελεί μια πολύ σοβαρή καταγγελία:

«Με οργή και αγανάκτηση διαπίστωσα σήμερα ότι μια επιστολή που μου είχε σταλεί από έναν Έλληνα κάτοικο Ολλανδίας, τον Γιώργο Νακρατζά, και δεν μου είχε επιδοθεί μέχρι σήμερα, δόθηκε από κάποιον, προφανώς υπάλληλο των ΕΛΤΑ, στην εφημερίδα Στόχος.

Αυτό αναφέρει η εφημερίδα αυτή στο σημερινό φύλλο της, στο οποίο δημοσιεύει τόσο το περιεχόμενο της επιστολής (που είναι επιστολή του Γιώργου Νακρατζά στον Μάριο Πλωρίτη με κοινοποίηση σε μένα και σε άλλα άτομα) όσο και φωτοτυπία του φακέλλου τον οποίο υπεξαίρεσε το άτομο που τον παρέδωσε στην εφημερίδα: έτσι δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία για τη διάπραξη των εγκλημάτων της παραβίασης του απορρήτου της αλληλογραφίας, της υπεξαίρεσης και της κλεπταποδοχής από τα ΕΛΤΑ ή και τον Στόχο.

Καλώ δημόσια τον αρμόδιο εισαγγελέα να ασκήσει δίωξη για τα εγκλήματα αυτά και τον αρμόδιο υπουργό να διατάξει άμεση και ταχύτατη ανάκριση για να βρεθούν και να τιμωρηθούν αυστηρά οι δράστες αυτών των εγκλημάτων που δίνουν την εντύπωση ότι η Ελλάδα γυρίζει σε αλήστου μνήμης εποχές και καθεστώτα».

ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΑΦΑΗΛΙΔΗΣ

ΡΕΚΟΡ!

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κατέχουμε πολλές «πρωτιές» και πολλά ρεκόρ, εφόσον έχουμε πιάσει πάτο, όντας το 12ο και καταϊδρωμένο μέλος της. Και σε λίγο θα είμαστε και πάλι τελευταίο μετά την ένταξη των νέων μελών.

Μολονότι ο πληθωρισμός μας μειώθηκε από 14,5% το Φεβρουάριο του 1993 σε 11,0% φέτος, πολύ απέχουμε από το μέσο όρο της Ένωσης που είναι 3,3%. Όσο και να τρέχουμε, οι άλλοι τρέχουν περισσότερο. Κι εμείς ασθμαίνοντες ζητούμε πάντα παρατάσεις και εξαιρέσεις για να «συγκλίνουμε» ή να «φτάσουμε» την Ευρώπη. Και φυσικά ποτέ δεν τα έχουμε καταφέρει.

Ν.Χ

ΣΥΝ: ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

τονη κινητικότητα παρατηρείται στο ρο της Ανανεωτικής Αριστεράς και της ολογίας εν όψει ευρωεκλογών. εχομένως, το αμέσως επόμενο διάστημα, στηματοποίηση επαφών μεταξύ του Ν, της ΑΚΟΑ και της Κίνησης Πολιτών α μια άλλη Ευρώπη» να αποδώσει και ς ευρωεκλογές να συνέλθει ένα σχήμα υπό επωνυμία –όπως θέλουν οι ροφορίες– «Συνασπισμός - Δυνάμεις της ιστεράς και της Οικολογίας».

ντως, από το πρόσφατο διαρκές συνέδριο ΣΥΝ με αντικείμενο τις ευρωεκλογές, πιστώθηκε η διάθεση για κατ' αρχήν νομιλίες του ΣΥΝ με δυνάμεις της ιστεράς και της Οικολογίας, ενώ ο Ν. ωνσταντόπουλος αναφερόμενος σ' αυτή προοπτική είχε τονίσει την «ανάγκη για ικρινή αναζήτηση αμοιβαίας κατανόησης ι προσέγγισης των δυνάμεων αυτών».

πράγματα, ωστόσο, δεν θα κριθούν από ένθεν και ένθεν διαθέσεις για νεργασία, αλλά από την κατάρτιση της ψηφοδελτίου, για την οποία ερίζουν από καιρό στον ΣΥΝ. Έτσι, κοντά στους δύο υποψήφιους και νυν ευρωβουλευτές, Α. Αλαβάνο, Μ. Παπαγιαννάκη, έχουν προστεθεί και τα ονόματα των Γ. Μπανιά (ΑΚΟΑ), Μ. Μοδινού (Νέα Οικολογική Πρωτοβουλία). Η «φόρμουλα» της εναλλαγής των υποψηφίων που είχε προταθεί στο διαρκές συνέδριο και φάνηκε να μην συγκεντρώνει αρκετούς υποστηρικτές θα επανέλθει να συζητηθεί σε επίπεδο Κ.Π.Ε. και ίσως τελικώς υιοθετηθεί, στην περίπτωση που επιτευχθεί συμφωνία ανάμεσα στον ΣΥΝ και τις άλλες δυνάμεις για κοινή κάθοδο στις ευρωεκλογές. Αν ο ΣΥΝ κατέλθει αυτόνομος στις ευρωεκλογές, οι πληροφορίες θέλουν τον Α. Αλαβάνο ως επικεφαλής του ψηφοδελτίου, μια και συγκεντρώνει τις περισσότερες πιθανότητες να επικρατήσει στο εσωκομματικό δημοψήφισμα που θα πραγματοποιηθεί στις πολιτικές κινήσεις του ΣΥΝ στις 15, 16, 17 Απριλίου.

Α.ΠΕ.

ΚΑΙ ΝΙΚΕΣ!

Η γαλλική νεολαία επέτυχε με τις επί τρεις εβδομάδες κινητοποιήσεις της να εξαναγκάσει τον πρωθυπουργό Μπαλαντύρ σε υποχώρηση, αποσύροντας επίμαχο νομοσχέδιο που προέβλεπε μειωμένες αποδοχές για τους νέους. Η μετριοπαθής πολιτική του κ. Μπαλαντύρ, που δεν τεντώνει το σκοινί όταν βρεθεί προ αντιστάσεων θα του δημιουργήσει προβλήματα κυρίως απ' τη μεριά του Σιράκ, που έχει στραμμένα τα βλέμματά του στην προεδρία και δεν επιθυμεί καθόλου να επιτύχει η ήπια πολιτική του κυβερνώντος κόμματος. Το σημαντικό, όμως, σ' αυτή την υπόθεση δεν είναι τόσο η φρόνηση του Μπαλαντύρ με τις υποχωρήσεις που έκανε, αλλά οι στόχοι της σημερινής γαλλικής φοιτητικής νεολαίας και η πολιτική αποτελεσματικότητα των κινητοποιήσεών της.

Ποιοτική διαφορά, θα έλεγε κανείς, σε σύγκριση με την κατάσταση της ελληνικής νεολαίας.

Κ.Β.

ΔΙΑ ΡΟΠΑΛΟΥ

Δύσκολα την έχει ο κ. Παπαθεμελής με τα ωράριά του στα νυχτερινά κέντρα, που δέχονται πανταχόθεν επιθέσεις. Τα μέτρα δεν πρόκειται να κρατήσουν και θα ατονήσουν σιγά σιγά, αφού η «λογική» τους θα έχει ήδη διαλυθεί με νέες εξαιρέσεις, λόγω καλοκαιρινού τουρισμού και τα παρόμοια.

Τα ήθη και οι συνήθειες ενός λαού δεν αλλάζουν ούτε με απαγορεύσεις, ούτε με νόμους, ούτε με τα ρόπαλα των ΜΑΤ.

Στα θέματα συνηθειών, εργασίας και διασκέδασης δεν υπάρχει χώρος για αστυνομικά μέτρα. Είναι θέματα κουλτούρας. Όσοι θέλησαν να «προστατεύσουν» τη νεολαία ή το λαό από «κακές συνήθειες» με τέτοιου είδους προσεγγίσεις και μέτρα, τελικά και οι ίδιοι την «πάτησαν» και αποτέλεσμα δεν έφεραν.

Έλλειψη όχι μόνο προβλεψιμότητας αλλά στοιχειωδών γνώσεων για τα θέματα κουλτούρας και τις διαδικασίες μέσω των οποίων μπορούν να επέλθουν κοινωνικές αλλαγές.

Η «χριστιανική ηθική» δεν είναι μόνο ακατάλληλος σύμβουλος αλλά και άχρηστος οδηγός. Για τον απλούστατο λόγο ότι ουδείς σήμερα την τηρεί.

Τ.Ν.

ΠΙΤΟΥΡΑ ΚΑΙ ΚΟΤΕΣ

«Όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα, τον τρώνε οι κότες», υποστήριξε ο γνωστός επιχειρηματίας και φίλος του τέως πρωθυπουργού, Ηρ. Μαθιόπουλος, βγαίνοντας από το γραφείο του εφέτη - ανακριτή, Ν. Γεωργίλη, εξηγώντας την εμπλοκή του στην υπόθεση, που, όπως σημείωσε, τον έχει ταλαιπωρήσει αφάνταστα. Ωστόσο, σύμφωνα με πληροφορίες, ο κύριος ξενοδόχος ήταν αυτός που έλαβε τα 7 από τα 12 εκατ. δολάρια της μίζας - μαμούθ του Γεωργιάδη. Ως διανομέας ο κ. Μαθιόπουλος, σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, έδωσε στους κ.κ. Βαρθολομαίο και Λαγό (διευθυντικά στελέχη της Νέας Δημοκρατίας) το ποσό του ενός εκατ. δολαρίων.

Οι δύο τελευταίοι βγαίνοντας από το γραφείο του ανακριτή δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν τίποτα, αρνούμενοι οτιδήποτε.

Πάντως, αμφότεροι οι κ.κ. Γεωργιάδης και Μαθιόπουλος αναδεικνύονται μαζί με τον κ. Παπαγεωργίου (πρώην πρόεδρος του ΟΑΕ και στενός συνεργάτης του κ. Μητσοτάκη) και τον Λορέντζο Παντσαβόλτα η τετράδα που διαχειρίστηκαν την αγοραπωλησία της ΑΓΕΤ, που φαίνεται ότι διέθετε αρκετά πίτουρα και πολλές κότες να τα καταναλώσουν.

Α.ΠΕ

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Το βράδυ της Κυριακής 20 Μαρτίου «άγνωστοι» δολοφόνησαν έξω από το σπίτι του, στη Λευκωσία, τον πρόεδρο της κυπριακής Επιτροπής Αλληλεγγύης προς το Κουρδιστάν, Θεόφιλο Γεωργιάδη. Ο Θεόφιλος Γεωργιάδης, που εργαζόταν στο κυπριακό Γραφείο Δημοσίων Πληροφοριών, είχε αναπτύξει από χρόνια πλούσια δραστηριότητα συμπαράστασης προς τον κουρδικό λαό.

Πρόσφατα, μία εβδομάδα πριν από τη δολοφονία του, ο Θ. Γεωργιάδης έλαβε μέρος σε συνέδριο για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Κουρδιστάν, που έγινε στις Βρυξέλλες με μεγάλη διεθνή συμμετοχή.

Ο Θ. Γεωργιάδης ήταν γνώστης των κουρδικών ζητημάτων και συγχρόνως της κατάστασης στο εσωτερικό της Τουρκίας. Ο κυπριακός και ελληνικός Τύπος έδειξε τους «άγνωστους» δολοφόνους: ήταν πράκτορες της τουρκικής ΜΙΤ. Ο Θ. Γεωργιάδης πίστευε πως η δικαίωση του κουρδικού λαού θα σημάνει και τη δικαίωση των Κυπρίων. Η δολοφονία του κύπριου αγωνιστή συσπείρωσε τους κύπριους και έλληνες φίλους του κουρδικού λαού. Ενός λαού που τρομοκρατείται και δολοφονείται καθημερινά από Ιρακινούς, Ιρανούς και Τούρκους. Οι Κούρδοι, περικυκλωμένοι από δυνάστες και αγνοημένοι από τη διεθνή κοινότητα έχασαν ένα πιστό φίλο και συμπαραστάτη.

ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Όπως είχαμε προβλέψει, ελάχιστη σημασία δόθηκε στις διαπραγματεύσεις για τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης στην Κύπρο, που φυσικά, λόγω της πάγιας τακτικής του τουρκοκύπριου ηγέτη Ντενκτάς κατέρρευσαν και πάλι. Μέσα στο διπλωματικό πυρετό της υπόθεσης των Σκοπίων σπεύδει και το Στέιτ Ντιπάρτμεντ με τον ειδικό συντονιστή κ. Λαμπ για να δείξει το «ειδικό ενδιαφέρον» του Κλίντον για το Κυπριακό και να περισώσει, υποτίθεται, ό,τι είναι δυνατόν να περισωθεί.

Είκοσι χρόνια συνομιλιών και διαπραγματεύσεων για την «επίλυση» του θέματος μετά την τουρκική εισβολή και κατοχή ένα πράγμα έχει φανεί. Κάθε χρόνο και χειρότερα. Σε κάθε νέα φάση συνομιλιών, η ελληνική πλευρά αρχίζει από δυσμενέστερες θέσεις. Τα αδιέξοδα παραμένουν και δεν αίρονται ποτέ παρά με νέες ελληνικές παραχωρήσεις. Πότε θα το συνειδητοποιήσουμε;

Κ.Β.

ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ

Μια προσπάθεια για να αποτραπεί η τσιμεντοποίηση του χώρου του ΕΑΤ - ΕΣΑ από το Μέγαρο Μουσικής συντονίζεται από τον Τομέα Πολεοδομίας και Χωροταξίας του Μετσόβιου Πολυτεχνείου, την «Αττική - Περιβάλλον SOS» και την Ελληνική Εταιρεία.

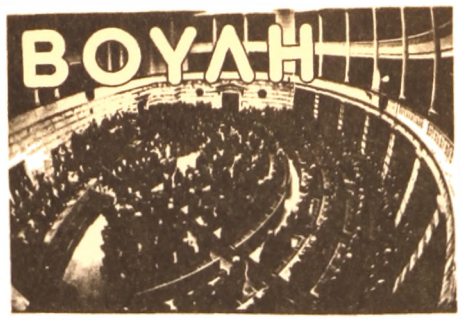
Την αντίθεσή του στην απόφαση ανέγερσης ενός κτιρίου μεγάλου όγκου στο ζωτικό αυτό χώρο και μάλιστα με χρηματοδότηση του Δημοσίου, διατυπώνει στην εισήγησή του ο Τομέας Πολεοδομίας και Χωροταξίας, υποστηρίζοντας ότι αυτό αντιστρατεύεται:

- την καθολικά αποδεκτή πολιτική να διαφυλαχτούν από την τσιμεντοποίηση οι τελευταίοι και ελάχιστοι πια κοινόχρηστοι και ελεύθεροι χώροι
- τη βασική πολιτική υπέρ των μαζικών μέσων μεταφοράς που σαν αποτύχει η Αθήνα καταδικάζεται περιβαλλοντικά και πολεοδομικά
- τη φυσιογνωμία της περιοχής και τη λειτουργική συγκρότηση του κέντρου της Αθήνας, με την αυξημένη κίνηση που θα δημιουργήσει και θα προσθέσει δυσλειτουργίες.

Η «Αττική - Περιβάλλον SOS» ζητεί την άμεση ανάκληση του περιβόητου διατάγματος όπως και την παραχώρηση της έκτασης στον οργανισμό του Μεγάρου, τη διάθεση των 3 δισ. δραχμών που προικοδοτείται ο ΟΜΜΑ γι' αυτές τις κατασκευές για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην Αθήνα και την κήρυξη της έκτασης, που εκχερσώθηκε, ως αναδασωτέας.

Παράλληλα, σε συνεδρίασή της η Συντονιστική Επιτροπή Φορέων για τη Σωτηρία του Πάρκου Ελευθερίας, διοργανώνει ημερίδα με ευρεία συμμετοχή επιστημόνων και αρμοδίων φορέων για να καταδειχθεί από κάθε άποψη «το παράνομο, το βέβηλο και το ανήθικο του εγχειρήματος που επιμένει να συνεχίσει το Μέγαρο Μουσικής», όπως διατυπώνει σε ανακοίνωσή της.

Γ.Δ

ΡΩΕΚΛΟΓΕΣ:
ΛΟΓΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ
ΠΟΛΛΕΣ ΟΥΡΕΣ

του Γιάννη Κωστάκη

με το καλοκαιράκι μύρισαν και οι ευρωεκλογές. Δημοσιεύματα εφημερίδων
χν να ασχολούνται, για να αποτελέσει σε λίγο το κύριο θέμα τους (μαζί με την
ίτητη για την προεκλογική περίοδο αποκάλυψη σκανδάλων ή «σκανδάλων»), με
ωστικά υποψηφίων που μένουν, φεύγουν ή πρωτομπαίνουν στην Ευρωβουλή,
μματικές διαμάχες, δημοσκοπήσεις των μεν που θα αμφισβητούν οι δε, κ.λπ. Οι
κλογές όμως απασχόλησαν ήδη το ελληνικό Κοινοβούλιο, τα μέλη του οποίου
καν να εγκρίνουν τον εκλογικό νόμο. Σε γενικές γραμμές τι ψηφίστηκε το διαβάσα-
εφημερίδες. Το θέμα είναι ότι για μία ακόμα φορά η πληροφόρηση ήταν ελλιπής.

ινυποψίαστοι πολίτες έχουν μείνει με την εντύπωση ότι η Βουλή ψήφισε: *Πρώτον*,
αίωμα των ετεροδημοτών να ασκήσουν την εκλογική τους υποχρέωση στον τόπο
νής τους, και όχι στον τόπο που είναι εγγεγραμμένοι. Μέτρο γενικά σωστό, που
πό τις γνωστές «κοινοβουλευτικές γκρίνιες», για την τιμή των όπλων, ψηφίστηκε
ν ομόφωνα. Μένει να δούμε τις τυχόν αρνητικές παρενέργειες που θα έχει στην
ική εφαρμογή.

τερον, το όριο 3%, προκειμένου ένα κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων να έχει τη
ότητα εκλογής ευρωβουλευτή. (Για τους συνασπισμούς το όριο αρχικά ήταν 5%,
ειώθηκε στο 3% κατά τη συζήτηση στην Ολομέλεια, ύστερα από υποχώρηση του
γού Εσωτερικών, Α. Τσοχατζόπουλου). Πλην του ΚΚΕ, κυβέρνηση, αξιωματική
ολίτευση και ΠΟΛ.Α. συμφώνησαν με το όριο, ενώ η Ν.Δ. επέμεινε μέχρι τέλους
% για τους συνασπισμούς.

ημαίνει στην πράξη, όμως, η εφαρμογή του ορίου, πέρα από το ευκολονόητο της
γησης της απλής αναλογικής, που ίσχυε μέχρι τις προηγούμενες ευρωεκλογές στην
α; Γεγονός που από μόνο του είναι υπαναχώρηση από κατακτημένες και θεσμοθε-
ες αρχές. Γιατί το ΠΑΣΟΚ, ενώ μέχρι πριν από λίγους μήνες ήταν υπέρμαχος της
αναλογικής στις ευρωεκλογές, έκανε ξαφνικά στροφή 180 μοιρών; Η απάντηση στα
ματα πρέπει να αναζητηθεί σε αποφάσεις που ελήφθησαν εκτός των ορίων της

κεκριμένα, σοσιαλδημοκράτες και χριστιανοδημοκράτες, σε πανευρωπαϊκό επίπε-
απίστωσαν ότι με την απλή αναλογική εκπροσωπούνται στο Ευρωκοινοβούλιο 36
ητα και 56 ευρωβουλευτές, οι περισσότεροι αριστερής και προοδευτικής κατεύθυν-
βουλευτές που με την εφαρμογή του ορίου μένουν «εκτός νυμφώνος», ή, στη
κριμένη περίπτωση, εκτός Ευρωκοινοβουλίου, και οι έδρες τους θα μοιραστούν
δύο μεγάλους σχηματισμούς.

ι αποφάσισαν στις Βρυξέλλες, και ασθμαίνως οι εν Ελλάδι ομόφρονές τους το
χτηκαν. Τα περί ...εθνικών λόγων που αφέθηκε να υπονοηθούν, είναι απλώς
η στα μάτια, πέρα του ότι είναι απαράδεκτα επιχειρήματα.

ός των προηγούμενων, ο νέος εκλογικός νόμος κάνει δεκτή την ευρωπαϊκή ιθαγέ-
Θέμα που ακροθιγώς αναφέρθηκε στη σχετική ειδησεογραφία, ή αποσιωπήθηκε
ύς. Με την αποδοχή αυτή, οι πολίτες των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ούν να ασκούν τα εκλογικά τους δικαιώματα και στη χώρα διαμονής τους, αν
κούν εκτός της χώρας καταγωγής τους.

ος αναρωτηθεί κάποιος, πού βρίσκεται το κακό: Ενδεχομένως να μην υπάρχει ουδέν
όν, πλην ίσως κάποιων περιπτώσεων διπλοψηφιών, που σίγουρα θα είναι, αν
ν, σε πολύ μικρή έκταση. Το κακό βρίσκεται αλλού.

φιλοσοφία που υπάρχει πίσω από την ευρωπαϊκή ιθαγένεια. Όπως είπε ο
υτής της Ν.Δ., Γ. Τζιτζικώστας: «Η Ευρώπη προχωρά με γρήγορα βήματα προς μία
ίηση, έτσι ώστε να σχηματιστεί μια κρατική οντότητα», αλλά και ο εισηγητής του
ΟΚ Σ. Σουμάκης χρησιμοποιώντας περισσότερο προσεκτική διατύπωση: «Υπάρχει
οινή πεποίθηση, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να προχωρήσει σε μία στενότερη
η των λαών της, με βάση στήριξης τη θέσπιση ιθαγένειας της Ευρώπης».

άλλα λόγια, αν πραγματοποιηθούν οι υπάρχοντες σχεδιασμοί, η χώρα μας θα πάψει
τελεί αυτόνομο κράτος, αλλά ομόσπονδη δημοκρατία στο πλαίσιο της Ενωμένης
πης. Από εδώ και πέρα αρχίζουν τα τραγελαφικά. Αυτοί που εμφανίζονται σαν
αχοι της... εθνικής ιδέας, θέλοντας να κηρύξουν τον πόλεμο σ' όποιον αμφισβητεί
ποτε θεωρούν αποκλειστικά ελληνικό, που θέτουν εκτός εθνικού κορμού καθένα
α τολμήσει να εκφράσει διαφορετική άποψη από τη δική τους, είναι έτοιμοι με
, να δεχτούν την απορρόφηση της Ελλάδας από την Ενωμένη Ευρώπη. Η υποκρισία
ποκορύφωμά της.

Παραμύθια

«Πολλά πράγματα στην αντιπολιτευτική μας καριέρα λέμε όλοι μας, που δεν τα πιστεύουμε». **Αυτό ομολόγησε καταχειροκροτούμενος από βουλευτές του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ., ο κυβερνητικός βουλευτής Κ. Σπυριούνης. Ύστερα από αυτό, σίγουρα διεκδικεί με αξιώσεις το βραβείο ειλικρίνειας, ή αφέλειας. Γιατί είναι γνωστό ότι όταν ένα από τα λεγόμενα μεγάλα κόμματα βρίσκεται στα έδρανα της αντιπολίτευσης λέει οτιδήποτε προκειμένου να «παραμυθιάσει» το λαό. Από εκεί, όμως, μέχρι του να ομολογείται ανοικτά μέσα στο «Ναό της Δημοκρατίας», το πράγμα παίρνει άλλες διαστάσεις. Ας έχουμε πάντως υπόψη μας την προαναφερόμενη ρήση στις προσεχείς εκλογές, για να πράξουμε ανάλογα. Χωρίς να ξεχνάμε ότι όχι μόνο κανένας από τους παραβρισκόμενους βουλευτές δεν διαμαρτυρήθηκε, αλλά όλοι χειροκρότησαν τον ομιλητή.**

Στρατιωτικά

Ο ίδιος εθνοπατέρας σε άλλη τοποθέτησή του πρότεινε τα Σώματα Ασφαλείας να εκπαιδεύονται όπως η Στρατιωτική Αστυνομία, προκειμένου να ανταποκριθούν με αξιώσεις στο έργο τους. Αυτό χωρίς κανένα σχόλιο, με την υπόμνηση μόνο ότι ο κ. Σπυριούνης είναι στρατηγός ε.ά.

Αριστίνδην

Περίεργη, αν όχι επικίνδυνη, άποψη για το ποιος πρέπει να έχει το δικαίωμα έκθεσης υποψηφιότητας βουλευτή εξέφρασε ο υπουργός Εσωτερικών Α. Τσοχατζόπουλος, λέγοντας: *«Θα ήταν πολύ δημοκρατικό να βάλουμε ενιαίες αρχές για όλα τα κόμματα στον τρόπο εκπροσώπησης των ελλήνων πολιτών».* Απ' ό,τι γνωρίζουμε τέτοιες αρχές ήδη υπάρχουν στο Σύνταγμα. Το πράγμα όμως μπλέκεται ακόμα περισσότερο όταν τις «ενιαίες αρχές», ο υπουργός και γραμματέας της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ, τις συνδέει με τη χρηματοδότηση των κομμάτων. Είπε χαρακτηριστικά: *«Θα μπορούσαμε να το συνδέσουμε και με τη χρηματοδότηση των κομμάτων, κάτι που γίνεται σε άλλες χώρες».* Στο κάτω κάτω της γραφής, γιατί να μην μας λένε από την αρχή ποιους να ψηφίζουμε. Ή, ακόμα καλύτερα, να διορίζονται αριστίνδην οι βουλευτές –χωρίς καν εκλογές– μπαίνοντας έτσι σε εφαρμογή οι ιδέες περί αρίστων του Πλάτωνα, όπως τις αναπτύσσει στην «Πολιτεία» του. Έστω και μετά 20 αιώνες. Θα ήταν μια δικαίωση και του γνωστού Πλεύρη, που αγωνίζεται χρόνια να μας πείσει ότι πρέπει παρόμοιες απόψεις να εφαρμοστούν. Επιτέλους...

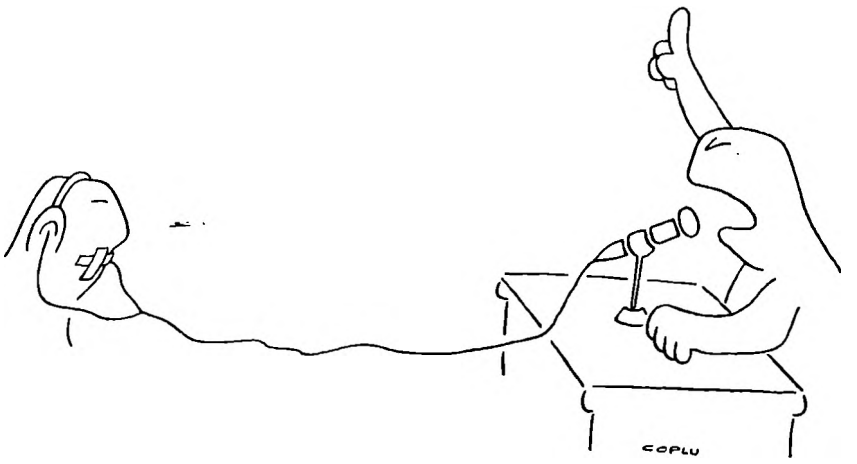
Χέρι - χέρι

Ο βουλευτής της Ν.Δ., Γ. Καρατζαφέρης, μπορεί να είναι ικανός δημοσιογράφος, οι μέχρι τώρα όμως τοποθετήσεις του εντός, και κυρίως εκτός Βουλής, δείχνουν ότι είναι κάκιστος κοινοβουλευτικός. Για παράδειγμα, πώς να εξηγηθεί αλλιώς η άποψη που εκφράζει για την παρουσία των συναδέλφων του στις συνεδριάσεις, που πράγματι οι περισσότερες διεξάγονται σε άδεια έδρανα, όταν γνωρίζει (ή έπρεπε να γνωρίζει), ότι ο κανονισμός της Βουλής ουσιαστικά απαγορεύει στο βουλευτή να πάρει το λόγο. Εκτός και αν όσα λέει είναι για λαϊκή κατανάλωση. Είναι όμως λαϊκιστής;

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

• Η είδηση βέβαια της προηγούμενης εβδομάδας ήταν ότι τελικώς, τις νέες ψηφιακές συνδέσεις του ΟΤΕ τις πήρε η περίφημη Intracom των κ.κ. **Κόκκαλη** και **Λαμπράκη**. Η Intracom, λοιπόν, μαζί με την Siemens αναλαμβάνουν από κοινού την προμήθεια του ΟΤΕ με 951.000 ψηφιακές παροχές, προμήθεια που προβλέπεται να καλύψει τις επενδυτικές ανάγκες του Οργανισμού για τα επόμενα δύο χρόνια. Βεβαίως, η Intracom υπερτερεί της Siemens, αφού έχει αναλάβει το 60% της συνολικής προμήθειας, ενώ και οι δύο εταιρείες έχουν εξασφαλίσει και τις μελλοντικές επεκτάσεις των συστημάτων τους για τα επόμενα δέκα χρόνια. Και έως εδώ τα πράγματα καλά πάνε. Χαράς ευαγγέλια για τους κ.κ. Κόκκαλη και Λαμπράκη. Όμως, η γαλλική Alcatel την οποία αντιπροσωπεύουν στην Ελλάδα οι κ. **Βαρδινογιάννης** και **Μπόμπολας**, λέγεται, ότι αφενός μεν πρόκειται να κινηθεί σε κοινοτικό επίπεδο για να διαμαρτυρηθεί για την εξόφθαλμη εύνοια της Intracom, ενώ οι δύο αντιπρόσωποί της, στο εσωτερικό μέτωπο πια, λέγεται ότι δεν θα αφήσουν το πράγμα να περάσει έτσι... Τα περιθώρια όμως έχουν ήδη στενέψει πολύ, για να μπορέσει να παρέμβει ο πρωθυπουργός κ. **Παπανδρέου**, ο οποίος σε δεδομένη στιγμή προσπάθησε μέσω του κ. **Λιβάνη** να μοιράσει την προμήθεια ανάμεσα στην Alcatel και την Intracom. Η απόφαση της διοίκησης του ΟΤΕ μοιάζει πλέον τελεσίδικη. Το τι θα προκύψει από τις αντιδράσεις των δύο εγχώριων επιχειρηματιών, εκδοτών και συνιδιοκτητών τηλεοπτικού σταθμού, ουδείς ακόμη γνωρίζει. Ίσως επιταχυνθεί το νέο εκδοτικό εγχείρημα του κ. Βαρδινογιάννη, που είχε μόλις πρόσφατα ανασταλεί για τον Οκτώβριο. Μία εφημερίδα είναι το καλύτερο μέσο πίεσης σε οποιαδήποτε κυβέρνηση. Αναμένουμε λοιπόν τ' αποτελέσματα που θα προκύψουν από τη δεδομένη πλέον απόφαση της διοίκησης του ΟΤΕ!

• ... Ωστόσο, εδώ και αρκετό καιρό έχουμε μια είδηση εμπάργκο: Μπορεί ο κ. Παπανδρέου «να μην κατάφερε» να ευνοήσει την Alcatel των κ.κ. Βαρδινογιάννη και Μπόμπολα, λέγεται όμως ότι τους υποσχέθηκε να ξανασκεφτεί το θέμα της Προεδρίας της Δημοκρατίας... Μ' άλλα λόγια, ο κ. **Λαμπράκης** δεν φέρεται πια ως αποδεκτή από το ΠΑΣΟΚ πρόταση για το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας! Δεν συμπεριλαμβάνεται πλέον ούτε καν στην πεντάδα που βολιδοσκοπείται...

• Ούτε λέξη δεν ανέφερε η καλή εφημερίδα *Τα Νέα* για την εκδήλωση διαμαρτυρίας που έγινε την προηγούμενη εβδομάδα έξω από το Μέγαρο Μουσικής με στόχο τη διατήρηση του Πάρκου Ελευθερίας, μοναδικού πνεύμονα πράσινου στο κέντρο της Αθήνας. Τα παραδείγμά της βέβαια ακολούθησε και το Mega Channel.

Αντίθετα, η *Ελευθεροτυπία*, που υπερασπίζεται κάπως το θέμα, αφιέρωσε τρίστηλο ρεπορτάζ. Ωστόσο, με αφορμή αυτή τη συγκέντρωση, ο Οργανισμός του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών (ΟΜΜΑ) εξέδωσε ανακοίνωση - απάντηση στο φυλλάδιο που μοιράστηκε εκείνη τη βραδιά στους προσερχόμενους στο Μέγαρου –σύμφωνα με την οποία, *«ουδέποτε προγραμματίστηκε σειρά από υπέργεια εμπορικά καταστήματα, ούτε στούντιο όπερας και θεάτρου»*. Βεβαίως, για όσους έχουν την υπομονή να ψάξουν στις εφημερίδες, αυτά θα τα βρουν και μάλιστα σε συγκεκριμένα σχέδια. Έπειτα από τις αντιδράσεις όμως των διαφόρων φορέων, τα σχέδια αυτά περιορίστηκαν και φτάσαμε στα γνωστά που αναφέρθηκαν τόσο στις άλλες εφημερίδες όσο και στο *ΑΝΤΙ*. Πάντως, αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι πως από τη στιγμή που ο κ. Λαμπράκης ελέγχει δύο από τις μεγαλύτερες εφημερίδες, αλλά και τον ειδησεογραφικό τομέα του Mega, είναι φανερό πια ότι τα οικολογικά ενδιαφέροντα των πολιτών τούτης της πόλης διαμορφώνονται από τα συμφέροντα και τις επιλογές του...

• Στον ενδοεφημεριδικό πόλεμο **Ρίζου - Κύρτσου** είχε αναφερθεί σε προηγούμενο τεύχος του το *ΑΝΤΙ*. Η κρίση στο μεταξύ ξέσπασε, με αποτέλεσμα, τα ονόματα των κ. **Γιώργου Κύρτσου** και **Χρήστου Μουλίνου** (σύμβουλος έκδοσης και διευθυντής σύνταξης αντίστοιχα) να μην υπάρχουν πια στην ταυτότητα της καθημερινής έκδοσης της εφημερίδας. *Ελεύθερος Τύπος* και *Τύπος της Κυριακής* χώρισαν πλέον τα τσανάκια τους και αυτό λέγεται ότι έχει να κάνει με τις σχέσεις του εκδότη κ. Ρίζου με τον νυν και τον πρώην αρχηγό της Ν.Δ. Με τον νυν δεν είναι και τόσο καλές, αντίθετα, με τον πρώην ακούγεται ότι εξελίσσονται ομαλά. Πέρα όμως από αυτό, ο πόλεμος φαίνεται ότι έχει πιο βαθιά αίτια: Το Δ.Σ. του Ιδρύματος Τύπου αρνείται επενδύσεις για την εφημερίδα, κι άρχισαν πάλι να κυκλοφορούν τα σενάρια για την πώλησή της, κάτι που είχε ειπωθεί και στο παρελθόν αλλά διαψεύστηκε.

• Βεβαίως, στη συνέντευξή του ο κ. **Δημήτρης Ρίζος** στο Media View, αξιολόγησε την τιμή της εφημερίδας στα 8 δισ., –πάνω σ' αυτό το ποσό φαίνεται έγιναν οι πρώτες διαπραγματεύσεις– και στη συνέχεια αποκάλυψε πως τώρα πια έχει πέσει στα 6 δισ., προτείνει δε να πωληθεί όσο το δυνατόν γρηγορότερα, γιατί η τιμή της διολισθαίνει...

• Ομαδικές σχεδόν απολύσεις στον Sky T.V., φαίνεται ότι ήρθε η στιγμή του μεγάλου ξεκαθαρίσματος. Τα έξοδα είναι πολλά, ο σταθμός πήρε άλλη μορφή και θα πρέπει κάποιοι να συμμορφωθούν μ' αυτήν. Πρώτος και καλύτερος, βέβαια, αποχώρησε ο διευθυντής ειδήσεων κ. **Κώστας Γιαννόπουλος** και από εκεί και πέρα ακολουθεί το χάος. Πάντως, παρά το γεγονός ότι οι κ. **Κόκκαλης** και Λαμπράκης δήλωσαν σύμμαχοι του κ. **Αλαφούζου**, φαίνεται ότι τελικά δεν έφτασαν να βάλουν το χέρι στην τσέπη. Είναι και η περίφημη υπόθεση με τα πλοία στη Ρουμανία που εκκρεμεί, κι έτσι οι οικονομίες είναι απαραίτητες. Σημαντικό όμως, είναι το γεγονός ότι ο σταθμός κερδίζει σε τηλεθέαση, οι μετρήσεις τον φέρνουν τρίτο μετά τον *Αντένα* και το *Mega*, κι αρκετά υψηλότερα από τα κρατικά κανάλια!

• Ο γάμος Star Channel και «Νέας Τηλεόρασης» επισημοποιήθηκε πλέον. Γράφτηκε σ' όλο σχεδόν τον Τύπο και οι συμβαλλόμενοι προσκομίζουν τα προικώα τους μιας και καταφέρουν να οργανώσουν πρόγραμμα, γιατί με το ήδη υπάρχον το ποσοστό τηλεθέασης έφτασε σε επίπεδο κάτω του επιτρεπτού. Πάντως, εκεί που σχεδόν είχε ανακοινωθεί η παραίτησή του κ. **Σπύρου Καρατζαφέρη**, ύστερα από συνάντησή του με τον **Θ. Βαρδινογιάννη** φαίνεται ότι τα πράγματα έστρωσαν και έτσι, προς το παρόν, παραμένει διευθυντής ειδήσεων. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με τον κ. **Πέτρο Κωστόπουλο**, που πριν ανακοινωθεί η νέα εκπομπή του, πήρε οριστικό το δρόμο της επιστροφής προς το συγκρότημα Τερζόπουλου. Το ίδιο έπραξαν και οι άνθρωποί του, οι κ. **Γαλάνης** και **Χατζηστεφάνου**.

• Αλλαγές, όμως, και στη *Μεσημβρινή* αυτό τον καιρό. Μέσα στο επόμενο δεκαπενθήμερο λέγεται ότι θα επανέλθει σε σχήμα ταμπλόιντ, θα επικεντρώσει το ενδιαφέρον της στα κοινωνικά και τα πολιτιστικά θέματα και γενικότερα θα κάνει μια ακόμη προσπάθεια να προσελκύσει αναγνώστες. Ανάλογο κλίμα λέγεται ότι επικρατεί και στην *Ελευθεροτυπία*, όπου οι αλλαγές θα είναι άμεσες και εντυπωσιακές.

• Παρότι οι *Εικόνες* έχουν μείνει σχεδόν το μοναδικό περιοδικό ποικίλης ύλης στην πιάτσα, δεν κατάφεραν ωστόσο να σηκώσουν κεφάλι. Η διαφημιστική τους καμπάνια μπορεί να είναι πολύ καλή, η ύλη τους όμως ακολουθεί δημοσιογραφικά βήματα προς τα πίσω. Η χαμηλή κυκλοφορία λοιπόν φαίνεται να οδήγησε τον κ. **Μπόμπολα** να κρούσει ακόμη μια φορά τον κώδωνα του κινδύνου και να προειδοποιήσει τη συντακτική ομάδα ότι τα περιθώριά του θα εξαντληθούν το φθινόπωρο. Κρίμα, κι είναι η εποχή που η πιάτσα σηκώνει ένα καλό περιοδικό ποικίλης ύλης...

ΕΡΤ: Η ΑΔΙΕΞΟΔΗ ΠΟΡΕΙΑ

Η ΕΡΤ βρίσκεται ίσως στην κρισιμότερη καμπή της ιστορίας της. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι βρίσκεται μπροστά στο κατώφλι της τελευταίας ευκαιρίας της. Ελάχιστοι ελπίζουν στην ανάκαμψη. Οι περισσότεροι προδιαγράφουν το τέλος... Ωστόσο, ας μην ξεχνάμε πως πριν από λίγα – ελάχιστα – χρόνια, η ΕΡΤ είχε την αποκλειστικότητα τηλεθέασης και διαφήμισης, σ' όλη τη χώρα στοιχεία βασικά, που της επέτρεπαν να υπάρχει, αλλά νά 'χει και κέρδη. Κέρδη ωστόσο δεν υπήρξαν ποτέ! Η ΕΡΤ είναι υπερχρεωμένη (σε αντίθεση με το Mega Channel που μπαίνει στο Χρηματιστήριο...), οι ειδικοί μιλούν για 2,5 δισ., ποσό τεράστιο για έναν οργανισμό που ασχολείται με τα ΜΜΕ... Για τα συσσωρευμένα χρέη μίλησαν οι εκάστοτε Πρόεδροι και διευθυντές της. Κανένας όμως δεν κατάφερε να βάλει φρένο σ' αυτή την αδιέξοδη πορεία. Πρόσφατα, ακόμη μια φορά, συντάχθηκε μια καινούρια έκθεση, που τ' αποτελέσματά της ανακοινώθηκαν από τον νυν πρόεδρο κ. **Ευγένιο Γιαννακόπουλο.** Μια από τις φράσεις - κλειδιά που καταγράφει την κατάσταση που επικρατεί σήμερα: *«Ουσιαστική ανυπαρξία εσόδων από τις διαφημίσεις και άλλες πηγές, που την εξαρτά απολύτως από το ανταποδοτικό τέλος και την κρατική επιχορήγηση»*.

Σειρά άλλων συμπερασμάτων που έχουν ακουστεί πολλές φορές ολοκληρώνουν την εικόνα: Έλλειψη κεντρικού οργανογράμματος, ανυπαρξία εσωτερικού ελέγχου που ενθαρρύνει την αποφυγή ή και την απουσία από την εργασία, έλλειψη πολιτικής προς το προσωπικό, στοιχεία που συντείνουν στη χαμηλή ακροαματικότητα και θεαματικότητα. Και ακόμη, σύμφωνα πάντα με την έκθεση, η χαμηλή ακροαματικότητα και θεαματικότητα έχει να κάνει με το *«υψηλό κόστος, τόσο σε σχέση με τον τρόπο παραγωγής όσο και την απουσία προδιαγραφών, την αδιαφάνεια στις αναθέσεις»* και τέλος, με τον *«ανορθολογικό προγραμματισμό των εκπομπών»*.

Πώς επιχειρεί ν' ανατρέψει αυτά τα δεδομένα ο νέος πρόεδρος; Με τον επαναπροσδιορισμό του προφίλ των κρατικών καναλιών, με την προώθηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος μηχανογράφησης, την άμεση κατάρτιση ενός σύγχρονου οργανογράμματος –με περιγραφή των θέσεων εργασίας και των αρχών λειτουργίας, την αναθεώρηση του κανονισμού προμηθειών, τη συλλογή, επεξεργασία και ταξινόμηση του ηχητικού και έντυπου αρχείου της ΕΡΤ... Τι κάνει η κυβέρνηση για την ΕΡΤ –γιατί σ' αυτή θα πρέπει ν' απευθυνόμαστε κι όχι στον εκάστοτε πρόεδρό της– μ' αυτή την κατάσταση που σήμερα επικρατεί; Κατ' αρχήν προικοδότησε τον κ. Γιαννακόπουλο με το ποσό των 4 δισ., τα οποία εξανεμίστηκαν εν ριπή οφθαλμού λόγω των ανειλημμένων υποχρεώσεων και αναμένει απ' αυτόν να υλοποιήσει τα σχέδιά του που προς το παρόν παραμένουν στα χαρτιά, γιατί ούτε πρόγραμμα είδαμε ούτε κανένα άλλο ελπιδοφόρο σημάδι. Το μόνο ίσως που έγινε, ήταν η απομάκρυνση κάποιων συμβασιούχων κομματικών φίλων της Ν.Δ., που, όπως λέγεται, αντικαταστάθηκαν με διπλάσιους που προέρχονται οι περισσότεροι από την κλαδική του ΠΑΣΟΚ! Σ' αυτό το σημείο άλλωστε βρίσκεται η μεγαλύτερη πληγή της ΕΡΤ: Ακόμη και σήμερα –από ιδρύσεώς της το κακό– εξυπηρετεί τις πελατειακές σχέσεις των κομμάτων, χρίζοντας στρατιές ανειδίκευτων εργατών σε δημοσιογράφους... Άνθρωποι, βέβαια, που αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις ενός ραδιοτηλεοπτικού μέσου. Αυτή είναι όμως μια κατηγορία μόνο εργαζομένων, γιατί απ' την άλλη, τα κόμματα επιδιώκουν και εξασφαλίζουν μια ακόμη αργομισθία σε κάποιους δημοσιογράφους - κομματικούς φίλους, επώνυμους και ανώνυμους...

Πάντως, ένα από τα βασικότερα προβλήματα της ΕΡΤ λέγεται ότι έχει λυθεί: Για πρώτη φορά ίσως, εδώ και αρκετά χρόνια, μοιάζει –ώς ένα μεγάλο βαθμό– να κινείται ανεξάρτητη χωρίς τις παλιές πιέσεις καθημερινών τηλεφωνημάτων όχι μόνο από τη Ζαλοκώστα, αλλά και από τους ίδιους τους πολιτικούς. Αυτό ίσως να συμβαίνει, γιατί και οι δύο πλευρές έχουν πλέον κατανοήσει ότι το παιχνίδι παίζεται αλλού, η τηλεθέαση έχει πλέον χαθεί έπειτα από αλλεπάλληλα λάθη, την έχει κερδίσει η ιδιωτική τηλεόραση. Η ανεξαρτοποίηση της ΕΡΤ από τη Ζαλοκώστα ήταν και παραμένει –το φαινόμενο ίσως είναι παροδικό– το ζητούμενο. Μόνον έτσι, ίσως κάποια πράγματα αρχίσουν να λειτουργούν σωστότερα, οι δημοσιογράφοι ίσως αποδειχτούν ικανότεροι στο να διαχειρίζονται την καθημερινή ειδησεογραφία. Τη σχετική ανοχή της κυβέρνησης, πάντως, οι νυν διοικούντες την ΕΡΤ μοιάζουν να θέλουν να τη χρησιμοποιήσουν για να κερδίσουν χρόνο και να βάλουν τάξη στο χάος, ν' ανασυγκροτήσουν το γίγαντα που εδώ και κάποια χρόνια παραπαίει. Ίδωμεν...

Αν, ωστόσο, αυτή η τακτική της κυβέρνησης ερμηνευθεί ως αδιαφορία λόγω των χαμηλών ποσοστών τηλεθέασης και ακροαματικότητας, τότε το παιχνίδι για την κρατική ραδιοτηλεόραση έχει οριστικά χαθεί. Τότε, θα πρέπει πραγματικά να πιστέψουμε αρχηγό κόμματος της Βουλής, που δεν χάνει ευκαιρία να επισημαίνει, σε ιδιωτικές συζητήσεις, ότι εκδότες - ιδιοκτήτες ιδιωτικών σταθμών πιέζουν την κυβέρνηση να εγκαταλείψει την ΕΡΤ στην κατάσταση ανυποληψίας στην οποία έχει περιέλθει, γιατί έτσι εξυπηρετούνται δικά τους συμφέροντα... Διότι, καλά γνωρίζουν τις δυνατότητές της, αλλά και την απαρχαιωμένη, όπως συχνά χαρακτηρίζουν, υποδομή της! Δεν είναι άλλωστε τυχαίο, ότι οι περισσότεροι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί σταθμοί δεν χάνουν ευκαιρία να «δανείζονται» εικόνα της από μεγάλα γεγονότα, φροντίζοντας μάλιστα να εξαφανίσουν το σήμα της! Ούτε είναι επίσης τυχαία η επιβεβαιωμένη πληροφορία, σύμφωνα με την οποία, μεγαλοεκδότης ανέσυρε δημοσιογράφο από περιθωριακή εφημερίδα, τον τοποθέτησε με σύμβαση ενός χρόνου στην ΕΡΤ και την υπόσχεση ότι στη συνέχεια, θα χρησιμοποιηθεί στο μεγάλο ιδιωτικό τηλεοπτικό κανάλι που ο κύριος αυτός συμμετέχει, σε εξειδικευμένου ενδιαφέροντος εκπομπή, την οποία σκοπεύει να επιβάλει...

Μέσα σ' αυτή την ομιχλώδη κατάσταση, δύο είναι τα στοιχεία εκείνα που δείχνουν ότι για την ΕΡΤ υπάρχουν ακόμη περιθώρια ανάκαμψης: Η σχετική άνοδος των ποσοστών τηλεθέασης τόσο των δελτίων ειδήσεων όσο και των αθλητικών μεταδόσεων μεγάλων αγώνων που η ΕΡΤ έχει τελευταία εξασφαλίσει. Το γεγονός, βέβαια, ότι οι αθλητικές μεταδόσεις δεν έτυχαν της αρμόζουσας διαφημιστικής υποδομής, είναι κάτι που λέγεται ότι απασχολεί τους υπευθύνους. Η αναδιοργάνωση του τμήματος μάρκετινγκ θα 'πρεπε ίσως να είναι από τα πρώτα μελήματα του κ. Γιαννακόπουλου...

Πολλά πρέπει να γίνουν. Οι πρόσφατες εξαγγελίες δεν είναι και τόσο ενθαρρυντικές. Από τη μια εξαγγέλλεται ότι η ΕΡΤ θα γίνει «σύγχρονος οικογενειακός σταθμός», κάτι που στην εποχή μας δεν σημαίνει τίποτε. Ωστόσο, προϊδεάζει ότι πρόκειται ν' ακολουθήσει τα βήματα των ιδιωτικών καναλιών κι εκεί εγκυμονείται το μέγα λάθος. Διότι, ούτε τα οικονομικά τους, αλλά ούτε και την ευελιξία τους διαθέτει. Και το σημαντικότερο, ποιος από τους τηλεθεατές που συνήθισε να βλέπει σκουπίδια, είναι διατεθειμένος ν' αλλάξει σταθμό; Ο μόνος δρόμος που της απομένει είναι η ποιότητα και η αξιοπιστία. Ό,τι ακριβώς λείπει από τα υπόλοιπα κανάλια. Αν κατακτήσει αυτά τα δύο, μπορεί η ανάκαμψη να μην είναι θεαματική, ωστόσο θάχουν μπει κάποια θεμέλια. Από την άλλη, για την ΕΤ2 ειπώθηκε ότι *«θα παρακολουθεί και θα εκφράζει το βήμα της σύγχρονης κοινωνίας, με τη χρήση σύγχρονης τηλεοπτικής γραφής»*. Καλό ακούγεται να 'ταν και πραγματικό... Παρ' όλα αυτά, στην ΕΤ2 άρχισαν ήδη να φαίνονται τα σημάδια κάποιας αλλαγής, μπαίνουν σιγά σιγά οι βάσεις για ένα εξειδικευμένο πρόγραμμα, που κυρίαρχο ρόλο θα παίζουν το ντοκιμαντέρ, η μουσική –ετοιμάζεται και εκπομπή για τα ΜΜΕ,– οι ταινίες. Το δεύτερο κρατικό κανάλι, ως πιο περιθωριακό, ίσως έχει περισσότερες προοπτικές από το πρώτο. Η ΕΡΤ βρίσκεται σήμερα στο κρίσιμο σταυροδρόμι. Τα αποτελέσματα γρήγορα θα φανούν, περιθώρια δεν υπάρχουν, ας ελπίσουμε –σκόμη μια φορά– ότι θα διαψευστούν οι Κασσάνδρες που προβλέπουν την οριστική της κατάρρευση...

ΣΥΝΘΗΜΑΤΑ. Δίνουν και παίρνουν τα συνθήματα στις... επάλξεις του μετανεσονυκτίου, όταν οι χαρμάνηδες για ξεφάντωμα έχουν εγκαταλείψει τις πίστες της νομιμότητας και εξέρχονται στα πεζοδρόμια της παρανομίας, για να οργανώσουν εν χορώ την... αντίσταση. Όταν δεν τους δέρνουν τα ΜΑΤ και προλαβαίνουν να εκφραστούν, εκφωνούν, δίκην πανηγυρικού της νύχτας, συνθήματα που σπάνε κόκαλα.

Απ' τα συνθήματα αυτά, σταχυολογούμε τα επικρατέστερα. Μην ξεγελαστείτε και νομίσετε ότι πρόκειται για χαβαλέ. Είναι πολιτικότατα.

★ *Στείλτε στη Βοσνία τον Παπαθεμελή, να σταματήσει ο πόλεμος στις δύο το πρωί.*

★ *Φλώροι, σκύλοι και φρικιά, μια φωνή και μια γροθιά.*

ΟΠΟΥ ΚΛΕΙΝΕΙ ΕΝΑ ΞΕΝΥΧΤΑΔΙΚΟ ΑΝΟΙΓΕΙ ΕΝΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ! Πολλά ακούστηκαν τούτες τις μέρες που θυμίζουν έντονα περιόδους ποτοαπαγόρευσης. Δυο πράγματα μάς έκαναν εντύπωση. Το ένα, η ομόθυμη κοινοβουλευτική σύμπνοια με την οποία οι εθνοπατέρες καταδίκασαν μια ζωντανή πόλη στο σκοτάδι, μετά τις 2 τα ξημερώματα. Το δευτερο, η εκ των υστέρων προσπάθεια πολιτικών να διαφοροποιηθούν κάπως από το άτεγκτο των μέτρων, προκειμένου να διασκεδάσουν τις αντιδράσεις των νεότερων και κατά τεκμήριο ζωηρότερων ψηφοφόρων τους.

Στους τελευταίους συγκαταλέγεται άνετα ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, ο Μιλτιάδης Έβερτ. Ο οποίος, σε μια έξαρση κενόλογης δημαγωγίας, από τις οθόνες των καναλιών, τη «βγήκε» ηθικολογικά στον Παπαθεμελή. Και τι είπε;

– *Έχουμε σκεφτεί, όταν απαγορεύουμε στους νέους τη νυχτερινή διασκέδαση, τι εναλλακτικές λύσεις ουσίας έχουμε προετοιμάσει για να καλύψουν δημιουργικά το χρόνο τους;*

Ελπίζουμε να μην πάρει τοις μετρητοίς τα λόγια του. Ελπίζουμε να είναι πραγματικά έπεα πτερόεντα. Διότι δεν φανταζόμαστε να περιμένει ψήφους, ο Έβερτ, από τη νέα γενιά, αν στο προεκλογικό της πρόγραμμα η Νέα Δημοκρατία συμπεριλάβει την υπόσχεση ότι όπου κλείνει ένα σκυλάδικο θα ανοίγει ένα πνευματικό κέντρο!

★ ★ ★

ΑΠΟ ΜΙΚΡΟΙ ΦΑΙΝΟΝΤΑΙ... Να αναχαιτίσουν τη διάθεση του Παπαθεμελή για την επιβολή περιορισμένου νυχτερινού ωραρίου στα μαγαζιά επιχείρησαν, με ανακοίνωσή τους, οι νεολαίοι του ΠΑΣΟΚ. Είχαν σοβαρό λόγο. Στα πανεπιστήμια, κυρίως, όπου στις επερχόμενες εκλογές κινδυνεύουν να ψάχνουν με το τηλεσκόπιο για κουκιά στην ψηφοδόχη, οι συμφοιτητές τους κυριολεκτικά τους φτύνουν. Αυτός ήταν και ο βασικότερος λόγος που ζήτησαν από την κυβέρνηση να εξωθήσει τον Παπαθεμελή σε παραίτηση. Δεν τα κατάφεραν τελικά –κι ας είχαν την αρωγή της ξεπετάχτρας του συγκροτήματος Κουρή, της εφημερίδας STAR (η οποία είχε τίτλο πρωτοσέλιδο: Διώξτε τον καντηλανάφτη!).

Πριν, ωστόσο, κυκλοφορήσει εκείνη η ανακοίνωση, η οργάνωση της Νεολαίας ΠΑΣΟΚ Αθήνας είχε προλάβει να κάνει ένα εκτενές διάβημα, με «διορθωτικό» στόχο. Το δημοσιεύουμε ολόκληρο, διότι απηχεί το εύρος της πασοκικής κουλτούρας σε όλο το μεγαλείο:

Τις τελευταίες μέρες δημιουργήθηκε μεγάλος θόρυβος σχετικά με την απόφαση του υπουργού Δημόσιας Τάξης για την υποχρεωτική τήρηση ωραρίου των κέντρων διασκέδασης. Ως Νεολαία ΠΑΣΟΚ Αθήνας αισθανόμαστε την ανάγκη να καταθέσουμε την άποψή μας για το ζήτημα που ανέκυψε και δημιουργεί τρία επιμέρους θέματα:

α) Ωφελεί και πόσο τους εργαζόμενους στα νυχτερινά κέντρα;

β) Είναι επιτρεπτός και νόμιμος ο περιορισμός στο ωράριο των κέντρων;

γ) Η απαγόρευση εισόδου στους ανηλίκους αποτελεί θεμιτή κρατική παρέμβαση;

Το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερία του καθένα μας να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας μας. Το κράτος όμως θεμιτά επεμβαίνει ορισμένες φορές για τη διατήρηση της τάξης και τη διαφύλαξη της ελευθερίας των άλλων.

Συνοψίζοντας, έχουμε να σταθμίσουμε τα εξής γεγονότα:

Α. Το απάνθρωπο ωράριο των εργαζομένων στα νυκτερινά κέντρα...

Β. Την αύξηση της εγκληματικότητας η οποία είναι γεγονός ότι ανθίζει όσο περισσότερο η νύχτα την καλύπτει.

Γ. Την αρνητική επίδραση που θα έχει στους ανήλικους η απόλυτη ελευθερία εισόδου και ποτού στα νυχτερινά κέντρα.

Δ. Το αναφαίρετο δικαίωμα του καθένα μας να ψυχαγωγείται και να ορίζει σύμφωνα με τους δικούς του ρυθμούς τα όρια της διασκέδασής του.

Σταθμίζοντας όλους τους παραπάνω «παράγοντες» πιστεύουμε ότι είναι εύλογο πως οι εργαζόμενοι και τα δικαιώματά τους, η εγκληματικότητα, η ορθή διαπαιδαγώγηση των ανηλίκων αποτελούν άκρως σοβαρά θέματα που θέτουν σίγουρα σε δεύτερη μοίρα την απόλυτη-άναρχη ψυχαγωγία. Σε καμία όμως περίπτωση δεν είναι δυνατό σε μια δημοκρατική χώρα σαν τη δικιά μας να παραληφθεί και το αναπαλλοτρίωτο δικαίωμα κάθε ανθρώπου να έχει τις δικές του ιδιωτικές στιγμές. Ακριβώς γι' αυτό τον λόγο όταν επιχειρούνται να λύνονται τόσο σοβαρά ζητήματα είναι απαραίτητο να ζητείται η άποψη του πιο δυναμικού κομματιού της νεοελληνικής κοινωνίας της νεολαίας. Μια νεολαίας που έχει αποδείξει πως είναι αρκετά ώριμη και υπεύθυνη έτσι ώστε να συμμετέχει σ' ένα διάλογο με συγκεκριμένες απόψεις και προτάσεις.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια καταθέτουμε τις προτάσεις μας και ελπίζουμε ότι ανάλογες παρεμβάσεις στον ευαίσθητα νεολαιίστικο χώρο δεν θα γίνονται άλλοτε ερήμην μας.

1ο Να ισχύει τις καθημερινές ωράριο μέχρι τις 3.00 π.μ.

2ο Να υπάρχει εξαίρεση για τις ημέρες Παρασκευή - Σάββατο, αφού ληφθούν οι απαραίτητες ρυθμίσεις για τις απολαβές των εργαζομένων στα κέντρα αυτά.

3ο Να απαγορευθεί η είσοδος στους χώρους αυτούς των ανηλίκων.

4ο Να απαγορευθεί η αγορά και χρήση αλκοολούχων ποτών γενικά στους ανηλίκους και από τα λοιπά καταστήματα (κάβες κ.λπ.).

Για την ΝΕΟΛΑΙΑ ΠΑΣΟΚ ΑΘΗΝΑΣ
Ο Γραμματέας
ΓΙΩΡΓΟΣ Π. ΚΟΥΝΤΟΥΡΗΣ

Εργατισμός. Οργάνωση της ψυχαγωγίας (Μπακαλάκος, παιδιά;). Ευεξία. Πατερναλισμός. Ηθικολογία. Καμάρια μας, από μικροί φαίνονται εκείνοι που ετοιμάζονται, στις μέλλουσες δεκαετίες, να οδηγήσουν το άρμα του πασοκισμού. Ο θεός του Παπαθεμελή –και όλων μας– να μας φυλάει.

ο Αγύριστος

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ ΓΙΑ ΤΗ ΝΥΧΤΑ

ΗΓΟΥΝ

ΡΕΚΒΙΕΜ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗ

(επιστολιμαΐο)

Αγαπητέ, εν Χριστώ αδελφέ, Στυλιανέ

*Το πάλαι (23.12.93) σε είχα στηλιτεύσει και κατακεραυνώσει μέσω των στηλών του Αντί για όλα τα φαιδρά, άχρηστα και ηθικά τα οποία εν είδει μέτρων είχες εξαγγείλει κατά του άμοιρου και μοναδικού ξενυχτιού **μας**. Χοντρικά τότε σου είχα καταλογίσει και αριθμήσει τα εξής:*

*α) Ότι αφού εσύ, το κόμμα σου (ως κυβέρνηση και ως χαβαλές) και το πολιτικό μας σύστημα εν γένει (αυτό ως απλούς, απλούστατος χαβαλές) μας εστέρησε τη φωνή, την ισονομία άρα και τη διαφορετικότητα – αφού τα επράξατε λέω όλα αυτά και καλά να πάθουμε βάλατε χέρι και στο έσχατο καταφύγιό μας, τη νύχτα. Τη νύχτα που είχε γίνει για μας, ο μυθικός – έστω– χώρος της ισοπολιτείας. εκεί, όπου, έκαστος και καθείς μπορεί να είναι **προς** τον άλλον και **δι'** αυτού.*

*β) Σε έψαξα ακόμη (ενδομύχως) για πιθανότατη αντικομματική συμπεριφορά. Διότι όταν ο Πρόεδρος του Κινήματος εξομολογείται στον Υπο. Του. (Υπουργό Τουρισμού λέει – αλλά δεν ακούγεται: ή ποτού;) ότι η μέλλουσα βιομηχανία μας θα είναι ο Τουρισμός, και όταν ο κύριος Θάνος Μικρούτσικος (νυν – και υποπτεύομαι αεί, διά παραλλαγών) Υπουργός Πολιτισμού ανακαλύπτει την πόλη που γεννήθηκε –την Πάτρα– ως «το κέντρο του τουριστικού τριγώνου Επιδαύρου, Ολυμπίας και Δελφών» –εφ' όσον όλα αυτά συμβαίνουν είχα προδικάσει ότι θα είσαι **και** εκεί χαμένος.*

γ) Τέλος πάντων, σου είχα επισημάνει ακόμη ότι τέτοια μέτρα δεν, επαναλαμβάνω δεν, θα περάσουν. Και τα τρία στοιχήματα κερδήθηκαν. Όμως...

Όμως... έγραψα, και μαγκιά μου που το έγραψα. Διότι αυτό το κείμενο, αγαπητέ εν Χριστώ αδελφέ, δεν είναι παραδόξως επικριτικό. Τούτο το κείμενο θέλει είναι υψηλόν σου εγκώμιο, έπαινος και στέφανος αγαθός γιατί (ξανά α, β, γ):
α)Στη νεολαία εσπούδασες την προσοικείωση με την ευγενεστάτη τέχνη της ομοιοκαταληξίας.

Ας θυμηθούμε:

«Παπαθεμελή, Παπαθεμελή,
απόψε ένας ναύτης το κορμί μου αμελεί»

ή το έτερον

«Φλώροι, σκύλοι και φρικιά,
μια φωνή και μια γροθιά»

ή (τελευταίο) το οξύτονο ως προς εσέ και παροξύτονο ως προς τη ρίμα

«Δεν είμαστε παράνομοι, ούτε εγκληματίες,
είμαστε ξενύχτηδες κι' αθώοι νεανίες»

Αυτά, και άλλα πολλά σου αφηγηθήκεν –εν μέτρω και ρυθμώ, εν φαντασία και λόγω– η νεολαία και άριστα σε ελειτούργησεν και σε εδόξασεν. Χαλάλι σου.

β) Εγκωμίου συνέχεια: Ένθα δοξάζεσαι –εν Χριστώ αδελφέ– καθιστών, δυνάμει συνενόχους της δικής σου έλλειψης άπαντες τους εν δυνάμει. Την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τα κόμματα εν συνόλω, διάφορους πανεπιστημιακούς και μη (από Κώστα Μπέη έως Νίκο Αγγελή). Εδώ ξεκαθαρίζουν αρκετοί λογαριασμοί.

γ) Ως συγγραφεύς δε, επιχαίρω σε. Είχαμε πολλά, πολλά χρόνια να χαρούμε τη γένεση ενός αυθεντικού λαϊκού τύπου.

Κ. Υπουργέ Δημοσίας Τάξεως και εν Χριστώ αδελφέ Στυλιανέ κατάφερες να γίνης ό,τι προσπάθησες να καταργήσης, τουλάχιστον· αυθεντικό και λαϊκό νούμερο.

ΥΓ.: Εξόδοις σας κ. Παπαθεμελή –αλλά χωρίς ρουφιανιές, σύμφωνοι;– μπορείτε να διαπιστώσετε ότι πίνουμε πέραν και μακράν του ωραρίου σας. Και, αυτό, επίσης, είχε προβλεφθεί.

Για την «Οργάνωση 16 Μάρτη»

Ηλίας Λάγιος
αμετανόητος ξενύχτης και πότης

«Η παρέα που ξενυχτούσε ήταν για μένα πανεπιστήμιο...»

Ο Κωστής Παπαγιώργης συνομιλεί με τον Ηλία Λάγιο για τη νύχτα, τα ξενύχτια, τα μεθύσια, τις παρέες, τους χορούς, τα σπασίματα...

Απ' τα τσιγάρα, τα ποτά και τα ξενύχτια, βρέθηκε στα νοσοκομεία. Γύρισε. Και μολονότι την πλήρωσε τη νυχτερινή κραιπάλη, δεν συμμερίζεται ούτε στιγμή τις απόψεις των Παπαθεμελήδων. Ο Ηλίας Λάγιος συνάντησε τον «θεωρητικό» της νύχτας Κωστή Παπαγιώργη και μίλησαν για ό,τι συνοδεύει την αποχαλίνωση στους κόλπους της. Είπαν για όλα, και μόνο για γκόμενες δεν είπαν...

ΗΛΙΑΣ ΛΑΓΙΟΣ: Υπάρχει ένας λανθάνων φετιχισμός στα βιβλία σου σχετικά με τη νύχτα και τη συμπαρομαρτούσα μέθη. Νύξεις για μια υπόγεια ζωή που έζησες άλλοτε και δηλώνεις ως μια υποσημείωση χωρίς αστερίσκο.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ: Η νύχτα, όπως ξέρεις, είναι ανεξάντλητο θέμα. Ειδικά στην ηθική, όπου εμφανίζεται σαν ένας συνασπισμός όλων των δυνάμεων του κακού, έχει κάνει μεγάλους άθλους. Αφού, όμως, εδώ μιλάμε για το ποτό και τη διασκέδαση, πρέπει να τη δούμε από πιο χαμηλή σκοπιά.

Η μέρα πιστεύω ότι είναι για την εργασία, τη σπουδή και το νόμο. Λες να είναι τυχαίο ότι οι μάχες ξεκίναγαν πρωί; Όπως τα γραφεία; Οι φάμπρικες; Τα σχολεία και τα δικαστήρια; Στο φως του ήλιου υπάρχει κάτι που σε επιβλέπει, ενώ η νύχτα –που ανεβαίνει από τη γη και δεν πέφτει από τον ουρανό, όπως λένε– είναι πιο ελεύθερη, πιο κοντινή. Αρκεί να σκεφτούμε ότι με το «καλημέρα» έρχεσαι, ενώ με το «καληνύχτα» φεύγεις, για να καταλάβουμε ότι το βράδυ πετάνε άλλα πετεινά.

Η νύχτα έχει κάτι το αδήλωτο και παράνομο από τη φύση της, μια και για να υπάρχει, «κλέβει» λίγες ώρες από την προηγούμενη μέρα και λίγες από την επόμενη. Στην ουσία οι ώρες της δεν προσφέρονται για ζωή, αλλά για ύπνο. Ξέρουμε, άλλωστε, ότι ορισμένες πολύτιμες εκκρίσεις μόνο τη νύχτα τελούνται. Τη νύχτα οι γιατροί συνιστούν κατάκλιση, αλλά ποιος διασκέδασε ποτέ με συνταγή ιατρού;

Στα παραμύθια διαβάζαμε ότι «χάθηκε μέσα στη νύχτα», αλλά δε διαβάσαμε ποτέ ότι «χάθηκε μέσα στη μέρα»...

Η. Λ.: Η νύχτα ήταν μόνη ή με τους ανθρώπους της; Όπως λένε και τα παλιά μπελκάντο «θυμήσου»...

Κ. Π.: Για να μπορείς να αλωνίζεις ελεύθερα τα βράδυα, να γυρνάς στα κέντρα και να πίνεις, πρέπει να έχεις τον τρόπο σου, λεφτά ή φίλους. Εγώ είχα φίλους.

Επί μια δεκαετία περίπου, έπιανα κάθε βράδυ, χωρίς κανένα ρεπό, τραπέζι σε μια ταβέρνα –«Καλλιτέχνης» στο Χαλάνδρι, «Κλιματαριά» στην Αγία Παρασκευή, «Άμα λάχει» στην Καλλιδρομίου– και ώς τις δώδεκα κατέφθανε το λεφούσι. Επειδή όλη μέρα καθόμουνα σπίτι και διάβαζα, ήμουνα κατά κάποιο τρόπο ο ΟΤΕ της παρέας γιατί με έβρισκαν εύκολα στο τηλέφωνο: «Τι ώρα το βράδυ; Ποιοι θα είναι; Τι λέει το πρόγραμμα για μετά;».

Αυτή η κατάσταση της απαρτίας στην ταβέρνα είναι ένα από τα καλύτερα πράγματα που έχω ζήσει. Όσο κι αν η συμβίωση έχει άγριες ορθοπεταλιές, δεν πρέπει να είμαστε άδικοι: ο άνθρωπος είναι η χαρά του ανθρώπου... Ξέρεις το πρωτόκολλο: πέντε, δέκα, είκοσι κεφάλια στο ίδιο τραπέζι. Μπύρες, κρασιά, όργανα καμιά φορά και πάντα μεθυσμένες φωνές και τραγούδια. Τι άλλο θέλει κανείς για να πάει η καρδιά στη θέση της;

Ένα από τα πιο υγιή κύτταρα της νοελληνικής ζωής πιστεύω ότι είναι εκείνη η όμορφη στιγμή, όπου λύνονται οι γλώσσες και οι φυσιογνωμίες, αρχίζουν οι εξομολογήσεις, τα μικρά και τα μεγάλα λόγια και γίνονται όλα τα λάθη. Έτσι όπως τον ξέρουμε τον ταβερνόβιο: λιγούρη για παρέα, σκατοφιλότιμο, φιγουρατζή, παρεξηγιάρη, τραγουδιάρη, φασαρτζή, ενσαρκώνει κάτι πολύ ντόπιο και πολύ αυθεντικό. Αν υπολογίσουμε ακόμη ότι η καλή παρέα πάντα τραγουδάει, είναι ξεκάθαρο ότι αυτή η αδελφότητα είναι το πιο δυναμωτικό συσσίτιο...

Για να ωριμάσει κανείς, να γίνει *κακός* –δηλαδή σοφός– και τελικά άνθρωπος, πρέπει να παρακολουθεί τους άλλους. Είναι πολύ μεγάλο δώρο να συναναστρέφεσαι επί χρόνια μια πλειάδα εκλεκτών ανθρώπων στο φαΐ τους, στο ποτό τους, στο χορό και στον καβγά τους. Εκεί τα μαθαίνεις όλα. Τα γαϊδουρινά φερσίματα, τις μαλαγανιές, πόσο επικίνδυνο πράγμα είναι η άσχημη κουβέντα, πόσο μετράει ο παλιός και ο καινούργιος, πόσο αντέχει ο καθένας τον εαυτό του, και φυσικά τι ορός αληθείας είναι το οινόπνευμα... Πρέπει να σου θυμίσω ότι τότε οι ταβέρνες πήγαιναν συχνά μέχρι πρωίας, οπότε τα περιθώρια της ευπρέπειας ήταν πολύ συζητήσιμα. Εν πάση περιπτώσει, ο άνθρωπος που παραφέρεται είναι ευλογημένος, βάρδα από τους σοβαρούς και τους ελεγχόμενους...

Η. Λ.: Ξέρω από προσωπικές αφηγήσεις σου την ιστορία ενός «μαγευτικού» χώρου («Ανατολή») που για σένα συνόψισε μιαν ιστορία της νύχτας.

Κ. Π.: Από τη μικρή πείρα μου στα κέντρα κατάλαβα ότι είναι λάθος να δίνεις φαγητό, κρασί και να μην έχεις πίστα και όργανα. Η παρέα που θα φάει, θα πιει και θα μιλήσει δεν είναι επόμενο μετά να σηκωθεί να χορέψει και να ξεφαντώσει; Άρα η ταβέρνα, όπως κατάντησε, είναι κουτσουρεμένη. Στις παλιές ελληνικές κωμωδίες, όταν ο Χατζηχρήστος ή ο Σταυρίδης γλεντάνε, σηκώνονται από

Τη νύχτα οι γιατροί συνιστούν κατάκλιση – αλλά ποιος διασκέδασε ποτέ με συνταγή ιατρού;

πέζι με καρό τραπεζομάντηλο, που σημαίνει ότι εκεί όπου
νε ακούνε και τα όργανα. Πώς αλλιώς θα προέκυπτε το σπάσι-
των πιάτων, το πιο δικό μας εκφραστικό μέσο στη διασκέδαση;

τη δική μας την παρέα το σκυλάδικο ήρθε σαν φυσική συνέχεια
ταβέρνας. Μας πήγε μια φορά ο Νατσούλης στον Χριστοδουλό-
λο κι από τότε μας κόλλησε το γκάζι και δεν ξεκόλλαγε. Έτσι,
δίσαμε την ελευθερία μας. Κάθεσαι στην ταβέρνα, πίνεις τις
ρες και τα κρασιά σου, κι αφού φύγουν οι ενοχλητικοί, έρχεται
στιγμή, κατά τη μία ή τις δύο, όπου σημαίνει γενική έγερση. Με
ρανάκια, ταξί, ένα φορτηγάκι, αμάξια, καταπλέαμε όλοι μισο-
υσμένοι για τη βραδινή λειτουργία...

Θυμάμαι πόσο παράξενο μου φαινόταν όταν κάτι νιόφερτοι
τούσαν: «Τι μουσική έχει εκεί που πάμε;». Ειλικρινά ποτέ δεν
α σκεφτεί ότι στην υπόγα είχε «μουσική». Στα πανηγύρια έχει
υσική»; Θεός φυλάξοι!

ζείνα τα χρόνια στην υπόγα είχε πολύ γουστόζικα πράγματα.
ετς με παρωδίες των τραγουδιών, μεταμφιέσεις, τους ίδιους
αγουδιστές όλη τη σεζόν και επίσης μόνιμη πελατεία. Ερχόταν
στιγμή, κατά τις τέσσερις το πρωί, που το κέντρο ήταν οικογε-
ακή συγκέντρωση. Τα δύο τρίτα των θαμώνων πήγαιναν εκεί
θε νύχτα. Εν πάση περιπτώσει, δεν είναι λίγο να μπαίνεις σε ένα
τρο όπου σε περιμένουν, όπου τα γκαρσόνια σε πειράζουν και ο
αγουδιστής σε καλωσορίζει από μικροφώνου.

Η πίστα είναι ένα από τα πράγματα που αξίζει να σπουδάσει
νείς. Πώς βγαίνει ο τραγουδιστής, πώς κλιμακώνει τα τραγού-
α, πώς φέρνει την πελατεία στο κέφι, ποια άσματα ακούγονται
μεγάλες και τις μικρές ώρες. Επίσης, πώς σηκώνεται ο θαμώνας
χορέψει, πώς κατασκοπεύει τον διπλανό με την άκρη του
τιού, πώς θυμώνει, πώς επιτίθεται. Ήταν κάτι χειμώνες και κάτι
λοκαίρια που είχαμε βρει στην υπόγα την καλή μας τύχη. Εκεί
ρήκαμε πολύ, αλλά μεθύσαμε και πολύ.

Από την ταβέρνα στο σκυλάδικο το μεθύσι είναι φυσικό να
ιδεινώνεται. Εύκολα περνάς από τους 15 στους 45 βαθμούς;
ναμε μπόμπες; Μου είναι αδιάφορο πια. Το μόνο που μπορώ να
με ικανοποίηση είναι ότι δεν έπεσα ποτέ αναίσθητος στην
όγα, παρότι είδα φίλους να τους πηγαίνουν ολοταχώς στο νοσο-
μείο για καφεΐνη και άλλους να βγαίνουν στα χέρια των σερβιτό-
ν («πολύ βαρύς ο φίλος σας, την άλλη φορά να φέρετε κάποιον
ο αδύνατο...»).

Το καταστάλαγμα όλων αυτών των χρόνων είναι ότι στα σκυλά-
κα υπάρχει πραγματική ζωή, φουλ διασκέδαση, και δεν έχει να
νει ούτε με σπατάλες, ούτε με καρχαρίες της νύχτας ούτε με
φλήματα.

Απλώς, όπου κόβουν ξύλα, πέφτουν και πελεκούδια...

**Λ.: Όταν αναλογίζεσαι όλες αυτές τις κραιπάλες, τις ταλαιπωρίες με
υς γιατρούς που ακολούθησαν, μετανοείς;**

. Π.: Θα αστειεύεσαι μάλλον! Το νοσοκομείο το ξέχασα πια, όσο
α τα μεθύσια τι να μετανοήσω, αυτά με έκαναν άνθρωπο.

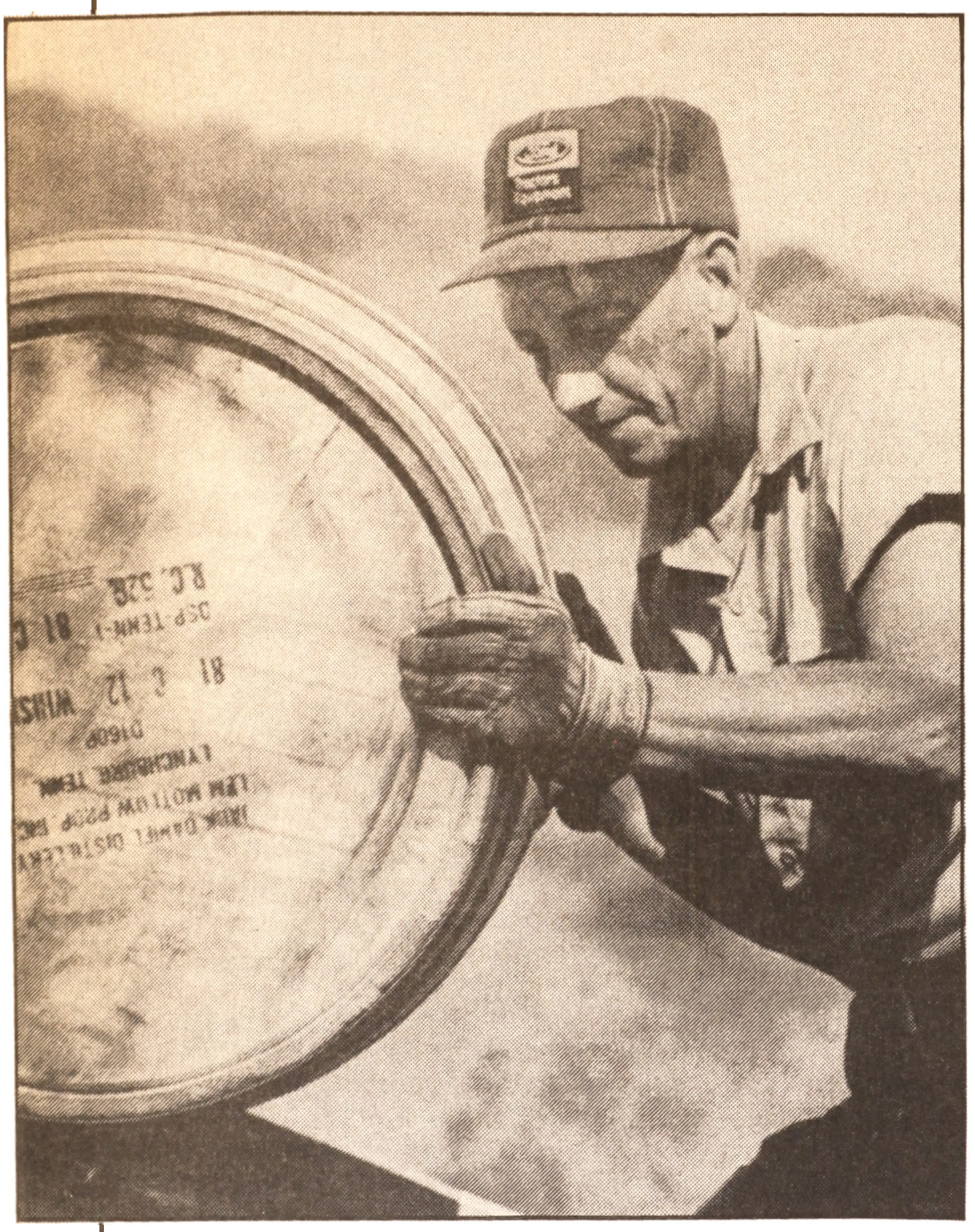
Ζεις ένα πράγμα με διάφορους φίλους, αλλά δεν είναι βέβαιο ότι
ε όλες τις συνειδήσεις «γράφει» με τον ίδιο τρόπο. Εγώ προσωπι-
ά είχα ειδικούς λόγους που όλα αυτά μου έκαναν αγαλλιαστική
ντύπωση.

Έχοντας ζήσει στο εξωτερικό μέσα σε στείρα αισθήματα και με
ρ Dasein για καλιμαύχι, ξαφνικά βρέθηκα στον παράδεισο. Η

Φλώροι, σκύλοι και φρικιά, μια φωνή και μια γροθιά

Για να μπορείς να αλωνίζεις ελεύθερα τα βράδυα, να γυρνάς στα κέντρα και να πίνεις πρέπει να έχεις λεφτά ή φίλους. Εγώ είχα φίλους!

φτηνή φάτσα του διαβασμένου μαθές, η υποκρισία της «αυθεντικότητας», η ντεμέκ ανωτερότητα βουλιάξανε εν μία νυκτί: έτσι, βρήκα τον εαυτό μου. Αυτή η παρέα που μπεκρόπινε στις ταβέρνες –πολλοί άλλωστε συνεχίζουν, καλή τους ώρα– ξενυχτούσε στην υπόγα και ξεφάντωνε ήταν για μένα κανονικό πανεπιστήμιο. Γι' αυτό έδειξα τόσο ζήλο...

Όσο για την προτροπή προς τους νεότερους, το σύνθημα ασφαλώς δεν είναι: «πάρτε αγκαλιά τις μποτίλιες, το ουίσκι σώζει!». Απλώς, η εφηβεία, σαν χρόνια ασθένεια που είναι, πλάθει χαρακτήρες μπόσικους, νοσηρά εγωπαθείς, αν μάλιστα μπουν στη μέση και τα γράμματα το κακό απογίνεται. Ο καθένας μας εκείνη την ηλικία έχει ανάγκη να αναθεωρήσει το εγώ του, να γλιτώσει από ένα σαράκι. Πιθανώς, γι' αυτό ο αναβαπτισμός μέσα στη συντροφικότητα είναι φάρμακο. Νομίζουμε ότι είναι θέμα ενός εκάστου ξεχωριστά, ενώ το πρόβλημα είναι πάντα ο *άλλος*. Με τον άλλον διασκεδάζουμε, με τον άλλο χαιρόμαστε ή μαλώνουμε, από μόνοι μας δεν είμαστε τίποτε. Από τη συνύπαρξη εξαρτώνται όλα.

Δεν έχω δει πιο λυπηρό πράγμα από τον μοναχικό θαμώνα τοι σκυλάδικου. Στην αρχή σοβαρός, πίνει, καπνίζει και παρακολουθεί την πίστα. Ύστερα, όταν η στάθμη στην μποτίλια κατεβεί, μιλάει μόνος του, χορεύει και τελικά προσπέφτει σε κάποια συντροφιά: σώστε με! είμαι κι εγώ άνθρωπος! *Homo sum.*

Βέβαια, ο άλλος δεν σε σώζει ποτέ και στην πιο ηθική του αντίδραση απλώς σε «φουμάρει». Περιττό να σου πω ότι ποτέ δεν πίστεψα στην ειλικρίνεια, στην καλοσύνη, στην αθωότητα. Αυτά είναι τρίχες. Ο άνθρωπος αξίζει επειδή γίνεται κακός. Μόνο οι κακοί κάνουν το καλό, όχι από καλοσύνη βέβαια, αλλά από συγκατάβαση. Η συνύπαρξη είναι συγ-χώρεση, κάνεις τόπο να κάτσει και ο άλλος, ξέροντας ότι είναι καθίκι και αδύναμος σαν κι εσένα...

Η. Λ.: Ασφαλώς, θα γελάγανε μαζί σου. Γέλαγες κι εσύ;

Κ. Π.: Έχω παρακολουθήσει μοναχικούς μπεκρήδες. Να τους πετάνε έξω από μπαρ, από ταβέρνες και κέντρα. Ευτυχώς, δεν ήμουν ποτέ μοναχικός. Τα γέλια και τα κλάματα ήταν πάντα συντροφικά. Πάντως, δεν εκτιμώ ή δεν καταλαβαίνω τους ανθρώπους που δεν έχουν θητεύσει καθόλου στο καραγκιοζιλίκι. Επιπλέον, τι είναι η σοβαρότητα; Η αγέλαστη φάτσα, το στόμα που δεν σπάει σε χαμόγελο, η ψυχή που δεν γίνεται καθρέφτης του άλλου είναι δικαστική. Αντίθετα, ο άνθρωπος που σουρώνει, που γίνεται λιώμα ώς το φυλλοκάρδι του, είναι όλος γέλια και κλάματα.

Τελευταία, γνώρισα έναν ασκητή του Σινά, υπέροχο άνθρωπο στον οποίο έλεγα ορισμένα πράγματα που έχω καταλάβει για την ψυχική ωρίμανση του ανθρώπου. Με έκπληξη διαπίστωσα ότι συμφωνούσαμε σε ένα σημείο: ότι ο άνθρωπος που είναι ξεφτίλας, καψοκαλύβας, έχει ελπίδες να βρει κάτι από τον χαμένο του εαυτό. Ακόμη και στη δυστυχία πρέπει κανείς να είναι επιτυχημένος... Όχι νερόβραστος.

Όσο για μας που επιτηδευόμαστε και στο γράψιμο, εφόσον έχουμε μπρος γκρεμό και πίσω ρέμα ή μπρος Σεφέρη και πίσω Παπανούτσο, είναι πολλές οι καλύβες που θέλουνε μπουρλότο...

Η. Λ.: Παραθέτεις στο «Περί μέθης» μια φράση του Γιούγκερ για την ώρα που «οι μποτίλιες αδειάζουν και τα σταχτοδοχεία γεμίζουν». Τι γίνεται, όμως, με το γέμισμα και το άδειασμα του μυαλού;

Κ. Π.: Πάνω σ' αυτό έχω εντρυφήσει ειδικά. Αδειάζω - γεμίζω τι λέμε για το μυαλό, ισχύει όμως; Εφόσον ξέρουμε ότι το μεθύσι οφείλουμε στο αίμα, δηλαδή σε ό,τι βαθύτερο και πιο ζωικό –άρα αρχαϊκό– έχουμε, δεν είναι σωστό να μιλάμε για μυαλό. Το μυαλό δεν μεθάει, δεν πίνει... Είναι απολύτως ξενέρωτο. Αντίθετα, ο *θυμός* που κρύβουμε μέσα μας, το αίσθημα δηλαδή, όχι η σκέτη οργή, είναι ο μεγάλος μας πλούτος, αυτό λαμπαδιάζει και έτσι βράζει σιγά σιγά και το κεφάλι.

Το ξενέρωμα –που είναι ένα από τα πιο απογοητευτικά πράγματα στη ζωή– χαρακτηρίζει τον άνθρωπο που σκέπτεται μεν, αλλά του λείπει το βάθος της συγκίνησης. Μπορεί να συγκριθεί αυτό το άτομο με τον μεθυσμένο που ξαναζεί τη ζωή του μελοδραματικά, ξανακλαίει, ξαναγελάει, γίνεται χάλια και πάλι από την αρχή;

Εδώ ακριβώς κολλάει και η ερώτηση για την επόμενη μέρα. Τα συμπτώματα βέβαια τα ξέρεις (γέλια)... Ξυπνάς σε μια κάμαρη με πεταμένα ρούχα (συνήθως τα μέσα έξω), αναποδογυρισμένα ποτήρια, χυμένα τασάκια πάνω στην κουβέρτα. Διψάς. Το κεφάλι έχει γύρω ένα σιδερένιο στεφάνι. Εντούτοις, για τον συγγραφέα αυτή η κατάσταση είναι πρόσφορη για συγκέντρωση. Με μερικές ασπιρίνες, τσιγάρα και καφέδες, έρχεται μια όμορφη στιγμή όπου όλα περνάνε από το νου σου –μια και το αίμα έχει ακόμη μπόλικο οινόπνευμα– και σου ζητάνε να τα σώσεις...

Το μυαλό εκείνες τις στιγμές ενεργεί σαν πλιατσικολόγος· μετά το σεισμό όλες οι κάσες με τις λίρες έχουν χυθεί στο δρόμο, μαζεύει λοιπόν το χρυσάφι, όπως στα όνειρα...

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΝΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ!

Η νύχτα και η πόλη

του Ηλία Κανέλλη

Το νομοθέτημα Παπαθεμελή, που ψηφίστηκε από όλες τις κοινοβουλευτικές πτέρυγες της Βουλής, σύμφωνα με το οποίο απαγορεύεται η λειτουργία των μαγαζιών νυχτερινής διασκέδασης, άρχισε να εφαρμόζεται από τις 16 Μαρτίου, όχι χωρίς κλυδωνισμούς και αμφισβητήσεις. Από τις υταίες, μεγαλύτερη σημασία και εμβέλεια έχουν, κατά τη γνώας, όχι οι διασμένες για καθαρά αντιπολιτευτικούς λόγους από κομματικούς μηχανισμούς συμβατικές δηλώσεις και ανακοιεις πολιτικών παραγόντων και οργανώσεων (ούτε καν αυτή της λαίας του ΠΑΣΟΚ που ζητούσε την παραίτηση του ργού), αλλά οι με πολύ χιούμορ, αυτοσχέδιες διαδηλώσεις ι τις μεταμεσονύκτιες ώρες από νέους που αισθάνονται ότι κλέβουν το δικαίωμα στην ελεύθερη διαχείριση του χρόνου

ύροι, σκύλοι και φρικιά, μια φωνή και μια γροθιά»: Με τούτο αράξενα δηκτικό σύνθημα απαντούν εν χορώ, ιδιαίτερα τις ες της Παρασκευής και του Σαββάτου, οι εξερχόμενοι από τα π που συγκεντρώνουν νέους αλλά κι όσοι, σχεδόν κάθε βράδυ, ουν αυτοσχέδια γλέντια σε δρόμους και σε πλατείες, με χορό, ική και αλκοόλ. Πρόκειται, άραγε, για κατάλυση κάθε διαχωκής γραμμής που βγάζει στο μετερίζι νέους διαφορετικής γωγής, κοινωνικής τάξης, κουλτούρας, να αγωνίζονται για πά πράγματα, όπως η κραιπάλη, η μέθη, η περιφρόνηση ν αξιών, π.χ. πνευματικών (και όχι οινοπνευματωδών);

Ούτε πατρίς ούτε θρησκεία. Νύχτα!

τη γνώμη μας, εκείνο που, τις περασμένες μεταμεσονύκτιες με χιούμορ διατρανώνουν οι νέοι μας, δεν είναι παρά η μία τους να αντιταχθούν σε ένα νομοθέτημα που, με μέτρο την λογική αντιμετώπισή τους από τους μεγάλους, τους κηδαιμόους, επιβάλλει σειρά απαγορεύσεων, οι οποίες πλήττουν όχι παραγωγικό τους χρόνο αλλά κυρίως το χρόνο που έχουν ρώσει στη διασκέδαση, στη συνάντηση με τους φίλους τους, όδεμα για «την πάρτη τους»... Κι η απαγόρευση πλήττει πολύ σότερο τις νεότερες γενιές, διότι εκείνες είναι που χρειάζοζωτικούς χώρους για να στεγάσουν τη διαχείριση του ελεύθερόνου τους, μακριά από τις σκοπιμότητες των συναναστροστο σπίτι, στο σχολείο, στο φροντιστήριο.

αντίδραση των νέων στη στέρηση αυτού του στοιχειώδους ού, του ελεύθερου νυχτερινού χρόνου, με τρόπο αυθόρμητο εφάτο, μάλιστα, δεν είναι αποτέλεσμα καμιάς αλλοτρίωσης. ντίθετο. Είναι ίδιον διεκδικητικότητας και μαχητικότητας, αν σήμερα οι οργανωμένες πολιτικές δυνάμεις αγνοούν ή τρέφονται, αύριο ενδέχεται να σπεύδουν να ενσωματώσουν συμψηφίσουν. Διότι, οι νέοι των μεταμεσονύκτιων χορών σε ους και σε πλατείες, οι νέοι των πλακατζήδικων, ασεβών και τικών συνθημάτων, μαθαίνουν να προτάσσουν το αυθόρμητο ιδιώξεις που κυρίως είναι πολιτικές. Παράλληλα, ωστόσο, ίνουν στην πράξη κάτι πολύ πιο σημαντικό: ότι ο χώρος της ις είναι ο χώρος που προσφέρεται πολύ περισσότερο από ος για την άσκηση της πολιτικής.

αι λογικό. Η μέρα κυρίως αφιερώνεται στην αναζήτηση του σιου. Τρεχαλητό, δουλειές, υποχρεώσεις... Τη νύχτα, όμως, τα πράγματα ηρεμούν, ο χρόνος λειτουργεί ως μέγεθος που μετράται υπέρ του πολίτη, ο οποίος δικαιούται να τον διαχειαι όπως κι αν θελήσει. Στον ιδιωτικό του χώρο είτε στο δημόσιο. Στο δεύτερο αυτό πεδίο, στη δημόσια αγορά, συνήθως ο χρόνος μοιράζεται με άλλους συμπολίτες. Και συνήθως είναι πολιτικός χρόνος, ακόμη κι όταν δεν καταναλώνεται σε πολιτικές συζητήσεις, σε πλαισίωση πολιτικών μηχανισμών και με αυτή την έννοια, διαδικασιών, σε ολομέλειες και σε κομματικές διασκέψεις. Πολιτικός, μ' αυτή την έννοια, είναι κι ο χρόνος με την ομήγυρη στην ταβέρνα, τη συνδρομή οινοπνεύματος. Είναι πάντα χρόνος κατά τον οποίο κανείς μαθαίνει, εκδηλώνεται, αφήνεται, ελευθερώνεται. Χειραφετείται από την καθημερινή μέριμνα κι από τις συμβάσεις της. Στο συμβολικό πεδίο, στη σύναξη της ταβέρνας, αποτιμώνται οι κατακτήσεις των πολιτών, που ως υπέρτατο αγαθό, πάντα έθεταν τη διεκδίκησή του όσο το δυνατόν περισσότερου ελεύθερου χρόνου που κάποτε, για τα κινήματα, ήταν δείκτης ποιότητας ζωής.

Τέλος, ο χρόνος της νύχτας είναι ο χρόνος της πόλης. Ο χρόνος των μεγάλων συναθροίσεων σε κοινωνίες ανθρώπων, που έχουν κι άλλες βλέψεις εκτός από το να παράγουν και να ζουν τη χθαμαλή πραγματικότητα. Κι οι πόλεις, ο χαρακτήρας τους, η ζωή του υποθάλπεται στους κόλπους τους χαρακτηρίζουν όχι μόνο με το χρώμα που δίνουν το ύφος της κοινωνικότητας (γεγονός που εκμεταλλεύτηκαν οι Ισπανοί τουριστικοί παράγοντες, όταν έσπευσαν με τεράστιες διαφημιστικές καταχωρίσεις να πείσουν τα στίφη των τουριστών ότι, πλέον, είναι η μόνη χώρα της οποίας οι πολίτες ξενυχτούν) αλλά και την ποιότητα της πολιτικής ζωής, το επίπεδο των πολιτών τους. Η πολιτική, όχι μόνο με τη στενή της έννοια διεξάγεται τη νύχτα στις πόλεις.

Γι' αυτό οι συναθροίσεις των νέων, τα μεσάνυχτα, και η δήλωσή τους, δι' έργων, ότι δεν έχουν καμιά πρόθεση να συμβιβαστούν με το γράμμα του νόμου, αποκτούν πολιτική διάσταση. Διότι με τρόπο απρόβλεπτο για τους φύλακες της τάξης, τους μηχανισμούς επιβολής του νόμου αλλά και τους ιδεολογικούς μηχανισμούς της εξουσίας, οι νέοι αναζητούν και βρίσκουν νέες μορφές συλλογικότητας, ριζοσπαστικούς και αποτελεσματικούς που, την ίδια στιγμή που βάλλουν κατά του δεδομένου αυταρχισμού και συντηρητισμού, την ίδια στιγμή δεν εντάσσονται σε καμιάς μορφής εμπορευματοποιημένη απόπειρα προσέλκυσής τους. Ακόμη κι αν επιπολαίως δεν το έχουν αντιληφθεί οι κυβερνώντες, τα αποτελέσματα για το ευνομούμενο «με τις κότες» κράτος τους (το κράτος, δηλαδή, των πολιτών που, βασική τους επιλογή μετά τις 2.00 τα μεσάνυχτα είναι μόνο ο αποβλακωτικός λόγος της τηλεόρασης) μπορεί να είναι πολύ ευρύτερα από μια πιθανή εκλογική αποδοκιμασία.

Αντί επιλόγου

Το δικαίωμα στον ελεύθερο χρόνο και στη διαχείρισή του, από τον καθένα, όπως εκείνος επιθυμεί, δεν έχει να κάνει ούτε με νομοθετικές ρυθμίσεις ούτε με τη βούληση της πλειοψηφίας. Το χρόνο της νύχτας ασκείται η πολιτική – και πολιτική εξίσου είναι η βούληση των πολιτών ακόμη και να τον σκορπίζουν. Στην πραγματική ζωή, οι επιλογές μας ελάχιστα ταυτίζονται με τις επιλογές των πολιτικών μας ή με εκείνες της τηλεόρασης. Ο κ. Παπαθεμελής ας κρατήσει για την τηλεόραση τις κορώνες του κι ας μας επιστρέψει το δικαίωμα να συνευρισκόμαστε όπου, όπως κι όταν θέλουμε. Ο χρόνος της ελευθερίας μας δεν ανήκει στους εκπροσώπους του νεοηθικισμού – και στους αυταρχικούς μηχανισμούς του.

Κύριοι Παπαθεμελήδες, στις δημοκρατικές πολιτείες απαγορεύεται να απαγορεύεται...

Νυχτοφυλακή του δημοσίου συμφέροντος

του Στέλιου Καφαντάρη

Η οπισθέλκουσα απόφαση του υπουργού Δημόσιας Τάξης για τις περικοπές της Ελληνικής Νύχτας έχει δημιουργήσει τόσα προβλήματα και κυρίως εσωτερικό θόρυβο, που ακόμα και ακύρωσή της, έστω και με κεφαλική θυσία του υπουργού, θα ήταν καταστροφική για την κυβέρνηση και το κόμμα.

Είναι περίεργο, δείγμα ίσως και αυτό της γενικότερης φθοράς, πώς δεν αποπειράται το ΠΑΣΟΚ να εφαρμόσει την παλιά, ιδιοφυά μέθοδο που είχε αναπτύξει μέχρι τελειότητος κατά την προηγούμενη δεκαετία την οποία προχείρως ας ονομάσω *προοδευτικό αντιπερισπασμό*. Κλασικά δείγματα της μεθόδου, οι γιορτές ανά την Ελλάδα των κομματικών οργανώσεων για την απαλλαγή της χώρας από τις αμερικανικές βάσεις που ωστόσο παρέμεναν, ή η πρόταση αναθεώρησης του Συντάγματος για να μετριαστεί ο αντίκτυπος της υπαναχώρησης προς Σαρτζετάκη, της ψήφου Αλευρά και των μπλε ψηφοδελτίων.

Ποια, όμως, θα μπορούσε να ήταν η εφαρμογή του *προοδευτικού αντιπερισπασμού* στην περίπτωση της Ελληνικής Νύχτας; Απλούστατα, η βαθμιαία απόκλιση από τις απαγορεύσεις με πρόσχημα την ενσωμάτωση ελαφρών τροπολογιών στο κυοφορούμενο νομοσχέδιο για τα Μεγάλα Οικονομικά και Φορολογικά. Σπεύδω να εξειδικεύσω ορισμένες αναπτυξιακές εξαιρέσεις από το γενικό κανόνα της περικοπής του χρόνου αναψύξεως χάριν της παραγωγικότητας.

Θα ήταν δυνατόν να δημιουργηθεί κατάλογος φορολογουμένων με δηλωμένα καταλλήλως υψηλά εισοδήματα, π.χ. τα ισοδύναμα του προέδρου του Αρείου Πάγου ή έστω του αντιπροέδρου του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών ή, τέλος, του γεν. γραμματέα της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών. Αυτός ο τιμητικός πίνακας θα μπορούσε να εκπονηθεί ακαριαία από το Μηχανογραφικό Κέντρο του υπουργείου Οικονομικών (το γνωστό μας από τις δηλώσεις εισοδήματος ΜΗΚΥΟ) και να κυκλοφορήσει σε όλα τα κέντρα διασκεδάσεως προς γνώσιν και συμμόρφωσιν. Μόνον αυτοί οι φορολογούμενοι, τα προστατευόμενα μέλη των οικογενειών τους και οι παρέες τους, συνολικά οκτώ άτομα ανά εξέχον μέλος, το πολύ, θα επιτρέπεται να παραμένουν στα κέντρα, όσο θέλουν, ανεξαρτήτως ισχυουσών διατάξεων.

Μία τέτοια διάκριση θα έχει πολλαπλές αναγνώσεις: Κατ' αρχάς θα αποτελεί συμβολική επιβράβευση των εκλεκτών της κοινωνίας μας για την ειλικρίνεια των δηλώσεων εισοδήματος ή και για αυτό τούτο το εισόδημά των. Παράλληλα, θα εκφράζει την αναγνώριση της Πολιτείας για την παραγωγικότητά τους και την εμπιστοσύνη της ότι θα διατηρηθεί αμείωση παρά το χαροκόπι, ή και εξαιτίας αυτού. Τέλος, θα λειτουργεί ως κίνητρο για την ένταξη περισσοτέρων φορολογουμένων στις τάξεις των γλεντζέδων διά του παραδείγματος και των τάσεων κομφορμισμού που εγκαθίστανται στα κοινωνικά υποσύνολα.

Ο κατάλογος των εκλεκτών εισοδηματιών θα δημιουργεί αφ' εαυτού ένα τεράστιο κλαμπ πριβέ. Για αναλογιστείτε πόσο ταπεινωμένοι θα αισθάνονται αυτοί που θα πρέπει να αναχωρούν από τα κέντρα νωρίς, γιατί δεν έχουν την έξωθεν καλή μαρτυρία παραγωγικότητας ώστε να τα βγάζουν πέρα με το ξενύχτι. Αλλά και οι καλλιτέχνες, μετά τις δύο το πρωί θα μπορούν να εκφράζονται δημιουργικά με πλέον ευγενή κίνητρα, διότι τότε θα έχουν μείνει οι πραγματικοί μαικήνες.

Παραδόξως, παλαιά, πριν από την εγκατάσταση του άθλιου, ψευδευρωπαϊκού ωραρίου, οι ανώτερες τάξεις της ανάψυξης εγκαθιστούσαν μόνες τους τέτοιες διακρίσεις, π.χ. όσο πιο αργά άφιξη στο κέντρο και παράλληλη εγκατάσταση σε τραπέζι όσο πιο κοντά στην πίστα με ταυτόχρονη εξασφάλιση πυκνών σχολίων μετ φωτογραφιών στα επίκαιρα φύλλα. Επομένως, η νέα διάταξη θα αποτελέσει απλή θεσμοθέτηση αρχαίων ηθών και εθίμων και δεν θ αιφνιδιάσει κανένα, τουναντίον, μπορεί και να ευχαριστήσει την αριστοκρατία ότι επιτέλους αναγνωρίζονται οι προσπάθειές της αποδοτικό παραδειγματισμό των πληβείων.

Τέλος, για λόγους ανθρωπισμού, αλλά και στην περίπτωση που η κυβέρνηση θέλει να δώσει έμφαση στις εισπράξεις και όχι απλώς σ βραβεία παραγωγικότητας και ειλικρινείας, θα μπορούσε να θεσπιστεί ένα κουπόνι που θα διατίθεται από το κράτος σε περιορισμένο αριθμό κατά κεφαλήν ανά έτος, ή θα τίθεται σε δημοπρασία. Όποιος εξασφαλίσει ένα τέτοιο κουπόνι, θα μπορε ζήσει και αυτός το όνειρο της επιτυχίας διά της παρατεταμένης παραμονής μαζί με τους επίλεκτους, έστω και για μια βραδιά.

Αν τα ανωτέρω φαίνονται οριακά, επισημαίνω ορισμένα ιστορικ προηγούμενα: Φορολογική δήλωση απαιτεί το Καζίνο της Πάρνηθας και κουπόνια για τη μεγάλη ζωή δίνει το υπουργείο Εργασίας.

Δεν τολμώ να προτείνω τα αντίστοιχα για την αναψυχή των Ελληνοπαίδων, γιατί φοβούμαι ότι θα επιταθεί η πάλη των τάξεω Ίσως δε παρατηρηθούν και φαινόμενα που αναπαράγουν τον ναζιστικό ή κομμουνιστικό περίγυρο με καταγγελίες παίδων στι φορολογικές αρχές για τη φοροκλοπή των γονέων, ώστε να τεθοί αυτοδικαίως στη λίστα.

Κατάληξη, ή πλήρης πολιτική απομόνωση;

του Χρυσάφη Ιορδάνογλου

Το θέμα του ονόματος δεν έγινε χαμένη υπόθεση, ήταν χαμένη ευθύς εξαρχής. Κι ήταν αυτή η εμμονή στο όνομα ικανή να μας οδηγήσει μπροστά σε διλήμματα ολοένα και πιο αδιέξοδα, όπως η υποχώρηση και η εθνική ταπείνωση, η ολοένα και πιο παράλογες πράξεις κλιμάκωσης, που οι λογικές τους συνέπειες θα μπορούσαν να ήταν η πλήρης πολιτική απομόνωση της Ελλάδας, η ενδεχόμενη αποχώρηση από την ΕΟΚ, η οικονομική καταστροφή και η πιθανή εμπλοκή σε μιαν ολέθρια πολεμική αναμέτρηση.

τα τραγικά λάθη του κ. Σαμαρά που δημιούργησαν το όλο λημα, ο κ. Μητσοτάκης κατέληξε σε μια απλή τακτική. Αποφάσισε υκουλώσει το θέμα και να το αφήσει να λιμνάζει μέχρι τότε που η γνώμη θα είχε κατευνασθεί τόσο, ώστε να του επιτρέπει την ψη μας πρωτοβουλίας για συνδιαλλαγή με τα Σκόπια. Από εθνική άποψη, η τακτική αυτή ήταν επιζήμια. Οδηγούσε σε μια σειρά από μικρές διπλωματικές ήττες και σε απώλειες ευκαιριών. Οι ήττες όμως ήταν μικρές και αναμενόμενες και οι ευκαιρίες μπορούσαν να ξαναδημιουργηθούν. Από την μέρα της αποπομπής Σαμαρά μέχρι την επιβολή του εμπάργκο τίποτα το ανεπανόρθωτο δεν συνέβη. Το εμπάρ-

γκο είναι άλλης τάξης πρόβλημα και μπορεί εύκολα να αποδειχθεί ανεπανόρθωτο.

Ο κ. Παπανδρέου επανήλθε στην εξουσία κουβαλώντας δύο ετών σωβινιστική δημαγωγία στις αποσκευές του. Έπρεπε, λοιπόν, να βρει πάση θυσία κάτι που να τον διαφοροποιεί από τον κ. Μητσοτάκη. Διάλεξε ό,τι χειρότερο μπορούσε να βρεθεί. Αποχώρησε από τις συνομιλίες που διεξάγονταν υπό την αιγίδα του ΟΗΕ αντιπροτείνοντας διμερείς συνομιλίες Αθηνών - Σκοπίων. Η δικαιολογία ήταν ότι ο ΟΗΕ αποτελούσε δυσμενές τεραίν για την Ελλάδα και ότι το διμερές πλαίσιο συνομιλιών ευνοεί την «ισχυρή» Ελλάδα και όχι το «ανίσχυρο» νέο μακεδονικό κράτος.

Φυσικά το ότι ο ΟΗΕ είναι δυσμενές πλαίσιο για την Ελλαδα είναι η πικρή αλήθεια. Από τη στιγμή που αρνούμαστε κάθε συμβιβασμό στο θέμα του ονόματος, η θέση μας είναι εγγενώς ασθενής σε κάθε διεθνές φόρουμ. Η ιδέα για διμερείς συνομιλίες θα ήταν καλή υπό μία απαραίτητη προϋπόθεση: ότι θα μπορούσε να πεισθεί ο κ. Γκλιγκόροφ να τις αποδεχθεί και να εγκαταλείψει το ευνοϊκό γι' αυτόν έδαφος του ΟΗΕ. Ο κ. Γκλιγκόροφ όμως δεν είχε κανένα λόγο να μπλεχτεί σε άγονες απευθείας διαπραγματεύσεις κατά τις οποίες η Ελλάδα θα αρνείται ακόμη και να συζητήσει το θέμα που τον ενδιαφέρει πάνω από όλα. Θα ήταν τρελλός αν το έκανε. Ο κ. Γκλιγκόροφ δεν είναι αδιάλλακτος. Απλώς υπερασπίζεται τα συμφέροντα της χώρας του με τον τρόπο που θα το έκανε οποιοσδήποτε λογικός άνθρωπος στη θέση του. Με δεδομένο λοιπόν ότι τα Σκόπια δεν ήταν δυνατόν να συρθούν σε διμερείς συνομιλίες, η αποχώρηση της Αθήνας από τα πλαίσια του ΟΗΕ στην ουσία προχωρούσε ολόκληρο το γήπεδο στον κ. Γκλιγκόροφ. Η ελληνική κυβέρνηση τον διευκόλυνε να επιτύχει την αναγνώριση του κράτους του ως «Μακεδονία» νέτο - σκέτο και χωρίς κανένα επιθετικό προσδιορισμό, το σφάλμα ήταν τόσο προφανές που με κάνει και υποπτεύομαι ότι έγινε εν πλήρει συνειδήσει. Έγινε για εσωτερική κατανάλωση και μόνο.

Το σφάλμα δεν εξαντλείται στην επιλογή της διαδικασίας. Αν υπήρχε μια ελπίδα να δελεασθεί η ηγεσία των Σκοπίων σε διμερείς διαπραγματεύσεις, αυτή ματαιώθηκε όταν η ελληνική κυβέρνηση αποκάλυψε πώς βλέπει τη μορφή και την ουσία τους. Η Ελλάδα έθεσε 3 όρους που θα έπρεπε να εκπληρωθούν πριν από την έναρξη των διαπραγματεύσεων: α) Σύνταγμα. β) Σημαία. γ) Αλυτρωτική προπαγάνδα. Η έμφαση δεν είναι στους όρους αυτούς καθ' εαυτούς αλλά στον τρόπο εκπλήρωσής τους. Η Ελλάδα ζητάει από το γειτονικό κράτος να εκπληρώσει τους όρους αυτούς μονομερώς, ως χειρονομία καλής θέλησης, χωρίς να δίνει σε αντάλλαγμα ούτε καν την υπόσχεση κάποιας σοβαρής παραχώρησης από τη μεριά μας. Ας προσπαθήσουμε να αποφύγουμε τις παρεξηγήσεις: Η Ελλάδα δικαιούται να ζητάει αυτά που ζητάει και μπορεί να τα πετύχει υπό τον όρο ότι είναι διατεθειμένη να δώσει κάποιο αντάλλαγμα που να ενδιαφέρει την άλλη πλευρά. Εκείνο που δεν μπορούμε να ζητάμε από τον κ. Γκλιγκόροφ είναι να κάψει –χωρίς αντάλλαγμα– όλα του τα διαπραγματευτικά χαρτιά πριν καν κάτσει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Αναρωτιέμαι πόσοι από τους αναγνώστες μου θα παζάρευαν υπό τέτοιους όρους. Γιατί λοιπόν να παζαρέψει ο κ. Γκλιγκόροφ; Ξαναλέω, ο άνθρωπος δεν είναι αδιάλλακτος. Αδιάλλακτοι είμαστε εμείς. Ο κ. Γκλιγκόροφ δεν θέλει να παίζει κρυφτούλι με την Ελλάδα και δεν θέλει να εμπλακεί στο λαβύρινθο της αοριστίας που λέγεται ελληνική πολιτική ζωή. Θέλει συνολική διευθέτηση των σχέσεων των δύο χωρών. Αν ξέραμε το συμφέρον μας θα θέλαμε και εμείς το ίδιο.

Η πλειοψηφία των παροικούντων εν τη Ιερουσαλήμ γνωρίζουν άριστα το περίγραμμα της καταληκτικής παρτίδας (end - game) αυτής της θλιβερής ιστορίας που δεν θα έπρεπε ποτέ να αφεθεί να πάρει τις διαστάσεις που πήρε: Η Ελλάδα «παίρνει» τις τροποποιήσεις στο Σύνταγμα της FYROM και την αφαίρεση του ήλιου της Βεργίνας από την σημαία της. Επίσης, «παίρνει» εγγυήσεις στα θέματα των συνόρων και της αλυτρωτικής προπαγάνδας. Τέλος, η Ελλάδα κερδίζει ευνοϊκές ρυθμίσεις οικονομικής φύσης σχετικά με τη διακίνηση ανθρώπων και αγαθών μέσα ή από το γειτονικό κράτος και μια καλή διευθέτηση του καθεστώτος του λιμανιού της Θεσσαλονίκης. Σε αντάλλαγμα, η Ελλάδα αποδέχεται να αναγνωρίσει την FYROM ως «Νέα Μακεδονία», «Μακεδονία του Βαρδάρη» ή κάτι παρόμοιο. Οποιοδήποτε και αν είναι το φτιασίδωμα, ή η παράσταση με την οποία θα σερβιρισθεί κατάληξη αυτή, το περίγραμμά της θα είναι χονδρικά αυτό. Αυτή είνα η καλύτερη λύση και για τις δύο χώρες. Είναι σημείο ισορροπίας. Κάθ απόκλιση από μια τέτοια καταληκτική παρτίδα θα είναι χειρότερη γι εμάς και δεν θα πετύχει ούτε το στόχο του ονόματος.

Οι παραπάνω γραμμές είναι μια έκκληση να προσπαθήσουμε ν δούμε τα πράγματα από την σκοπιά των συμφερόντων της άλλη πλευράς. Η δυνατότητα να βλέπεις και από τη σκοπιά του αλλουνο δεν σε κάνει ενδοτικό ή προθυμότερο να εγκαταλείψεις τα ισχυρ πλεονεκτήματα που ενδεχομένως έχεις. Απλώς σου επιτρέπει να βλέ πεις το περίγραμμα των εφικτών συμβιβασμών και να αποφεύγει ανώφελες συγκρούσεις. Δεν είναι τόσο πολύ θέμα ηθικής είναι καλ πολιτική. Ειδικότερα σε περιπτώσεις που ο αντίπαλος είναι ανίσχυρο είναι συνήθως σφάλμα να τον φέρνεις σε απελπισία και να τον οδηγεί σε κατάσταση από την οποία δεν έχει να χάσει τίποτε. Ο σημερινό κόσμος δεν τα βλέπει με καλό μάτι αυτά και όλων των ειδών τ απρόβλεπτα μπορούν να προκύψουν από την απελπισία. Και όμω κάτι τέτοιο φαίνεται ότι πάμε να κάνουμε σήμερα με τα Σκόπια Υπάρχουν κάποιοι που βλέποντας τη συντριπτική υπεροχή της Ελλά δας έναντι των Σκοπίων και μη βλέποντας το δυσμενές διεθνές πλαίσι που μας περιβάλλει υποστηρίζουν ότι μια επαρκής δόση νταηλίκη θ κάμψει τον κ. Γκλιγκόροφ. Πρέπει να αφήσουμε τους οπαδούς αυτή της σχολής στη θλίψη τους. Πρώτα από όλα, πάντα υπάρχουν τ μεγαλύτερα παιδιά που μπορούν να μας δείξουν τι θα πει πραγματικ νταηλίκι. Αλλά αν δούμε το πράγμα –για μια μόνο στιγμή– από τη πλευρά του άλλου θα διαπιστώσουμε ότι το νταηλίκι δεν μας συμφέρει Αν παρ' ελπίδα κατορθώναμε να πειθαναγκάσουμε τον κ. Γκλιγκόρο να κάνει αυτά που του ζητάμε χωρίς να του δώσουμε κάτι που θ μπορεί να εμφανίσει το λαό του, τότε ο κ. Γκλιγκόροφ θα κατέρρεε. Η κατάρρευσή του θα ενίσχυε τα ακραία κόμματα των Σκοπίων, τ VMRO και τα αποσχιστικά αλβανικά κόμματα. Η αλβανική μειονότη τα δεν θα μπορούσε να συμβιώσει με κυβέρνηση προσκείμενη στ VMRO και το κρατίδιο θα έμπαινε σε διαδικασία αιματηρής διάλυση που εύκολα θα μπορούσε να μας μπλέξει σε γενικό βαλκανικό πόλεμο Στο τέλος, το ένα μέρος του θα προσαρτόνταν στην Αλβανία και τ υπόλοιπο θα προσκολλόνταν στην Βουλγαρία. Όπως δήλωσε ο ίδιος ο κ. Παπανδρέου μια τέτοια εξέλιξη είναι το τελευταίο πράγμα που μας συμφέρει. Ο κ. Γκλιγκόροφ είναι το σημείο ισορροπίας της πολιτική ζωής των Σκοπίων και θα οφείλαμε να τον θέλουμε να κάθεται ακριβώ εκεί που κάθεται. Επαναλαμβάνω, δεν είναι θέμα ηθικής, είναι καλ πολιτική. Έπειτα από δύο παγκόσμιους πολέμους, η ανάγκη να βλέ πεις τα πράγματα και από τη σκοπιά του άλλου είναι πια εμπεδωμέν στον τρόπο σκέψης της ευρωπαϊκής διπλωματίας. Αν δεν μπορέσουμ να σκεφτόμαστε έτσι, δύσκολα θα συνεννοηθούμε με τους εταίρου μας.

Ο δρόμος προς το εμπάργκο

Με δεδομένη τη φυσιολογική και αναμενόμενη άρνηση των Σκοπίων να αποδεχθούν τους ελληνικούς όρους, η κυβέρνηση βρέθηκε σε δύσκολη θέση. Η Ελλάδα είχε αναλάβει μια πρωτοβουλία που δεν είχε αποδέκτες. Άρα, η Ελλάδα είχε πολιτική που αιωρούνταν στο κενό. Η προφανής επιλογή ήταν και η καλύτερη. Ύστερα από συνεννόηση με τις κυβερνήσεις της Ευρώπης και των ΗΠΑ και έπειτα από προσεκτική προετοιμασία του εδάφους στο εσωτερικό της χώρας, ο κ. Παπανδρέου θα μπορούσε να προχωρήσει σε μια γενναία στροφή. Θα μπορούσε μ δηλώσεις του να αφήσει να εννοηθεί ότι το όνομα είναι διαπραγματεύσιμο. Κάτι τέτοιο θα άνοιγε το δρόμο για γνήσιες συνομιλίες και θα τερμάτιζε την άγονη σειρά των υπεκφυγών και της διπλής γλώσσας στην οποία έχουμε συνηθίσει τα τελευταία χρόνια.

Για κάποιο χρονικό διάστημα, η ελληνική κυβέρνηση έδινε την εντύπωση ότι ερωτοτροπούσε με την ιδέα. Οι δηλώσεις των κ.κ. Πάγκαλου και Γ. Παπανδρέου έμοιαζαν με απόπειρες ανίχνευσης και προετοιμασίας του εδάφους. Τελικά, ο κ. Παπανδρέου δεν το τόλμησε. Με την ομιλία του στη Βουλή τον Ιανουάριο έκλεισε το θέμα, τουλάχιστον για κάποιους μήνες. Δεν μπορούσε να γίνει καμιά συζήτηση για το όνομα Μακεδονία ή τα παράγωγά του. Τελεία και παύλα.

ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΟΥ ΣΑΜΑΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΑΝ ΤΟ ΟΛΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

ομίζω ότι ο κ. Παπανδρέου έσφαλε. Η μεγάλη στροφή ήταν πολιτι-φική. Η πλειοψηφία του ΠΑΣΟΚ στη Βουλή δεν κινδυνεύει. Οι σσότεροι από τους επαγγελματίες πατριώτες του ΠΑΣΟΚ φέρο-όπως φέρονται για να προωθήσουν την καριέρα τους, όχι για να κάψουν. Η Ν.Δ. σίγουρα δεν θα στήριζε τη στροφή (ούτε το ΣΟΚ τη στήριξε όταν είχε την ανάγκη του). Πιστεύω όμως ότι η πολίτευσή της θα ήταν γενικά χλιαρή. Η Ν.Δ. δεν είχε λόγο να θεί πίσω από τον κ. Σαμαρά. Αντίθετα, είχε συμφέρον να υιοθετή-μια «κεντρώα» θέση και να προσπαθήσει να εμφανίσει τον κ. αρά ως «ακραίο». Πιστεύω ότι η πλειοψηφία των μέσων μαζικής οινωνίας θα ήταν διατεθειμένη να στηρίξει το ευχείρημα. Και ικά, ο ίδιος ο κ. Παπανδρέου θα έπρεπε να εμπιστευθεί την κρίση λαού. Θα έπρεπε να «βγει» στην τηλεόραση και να εξηγήσει ήρεμα εξέτασε το θέμα από όλες του τις πλευρές και κατέληξε ότι αυτή ν η καλύτερη λύση. Ως ο υπεύθυνος πρωθυπουργός της χώρας δεν ι διατεθειμένος να εμπλέξει την Ελλάδα σε αδιέξοδες περιπέτειες. πιζε σε κάτι καλύτερο αλλά έχει πεισθεί ότι δεν γίνεται. Αυτό μας νει στην πιο σημαντική μεταβλητή της όλης εξίσωσης στην κοινή μη. Νομίζω ότι η πλειοψηφία των ψηφοφόρων έχουν πεισθεί ή ρούν να πεισθούν ότι ένας συμβιβασμός στο όνομα είναι ανα-ος. Είναι βέβαιο ότι μια άλλη μερίδα της κοινής γνώμης θα ρεστούνταν από την απόφαση αυτή. Το ζήτημα του ονόματος ς είναι τόσο χαμηλά στις προτεραιότητές τους, που η δυσαρέσκειά δεν θα επηρεάσει την ψήφο τους. Εκείνο που μας μένει είναι μια ή μειοψηφία φανατικών και εθνοκαπήλων. Αλλά αυτοί πρέπει να μετωπισθούν αργά ή γρήγορα. Είναι προτιμότερο να γίνει γρήγορα είναι πολύ αργά για όλους μας. Ο μόνος τρόπος να αντιμετωπι-ών είναι να κλείσει το θέμα που τους τρέφει, μια για πάντα. Αν ο ιος δεσμός κοβόταν με μια σπαθιά, η μειοψηφία αυτή θα φώναζε θα τσίριζε για κανένα μήνα. Μετά θα φυλλορροούσε έχοντας χάσει όνη πολιτική πραμάτεια που έχει και μαζί και το λόγο της ύπαρξής . Από τη στιγμή όμως που το θέμα παραμένει σε εκκρεμότητα δεν ω με ποιο τρόπο οι φωνές της πατριδοκαπηλίας μπορούν να ουν. Οσοδήποτε θεαματικές και θεατρικές κι αν είναι οι πράξεις ήρυνσης» της πολιτικής μιας κυβέρνησης, ένας δημαγωγός μπορεί α να ζητήσει περισσότερα. Κάθε αποτυχία μπορεί να αποδοθεί ότι δεν είμασταν αρκετά «σκληροί» και κάθε συνετή υποχώρηση να γγελθεί σαν μειοδοσία. Δεν έχει σταματημό αυτό. Η εθνοκαπηλία ίναι ο επιδιαιτητής της πολιτικής μας ζωής και ο μόνος τρόπος να δείξουμε ότι έχουν άδικο είναι να κάνουμε αυτό που λένε και να γήσουμε τη χώρα στ' αλήθεια στην καταστροφή. Δεν νομίζω ότι ό θέλουμε. Εκείνο που νομίζω είναι ότι ο κ. Παπανδρέου έχασε την ιρία να κάνει την πιο γενναία πολιτική πράξη της καριέρας του.

κ. Παπανδρέου έσφαλε και για έναν ακόμη λόγο. Οι δηλώσεις των Πάγκαλου και Γ. Παπανδρέου είναι σχεδόν βέβαιο ότι έστειλαν ος σημεία. Είναι πιθανό λοιπόν ότι το Στέητ Ντιπάρτμεντ ερμήνευ-ις δηλώσεις αυτές σαν προετοιμασία του εδάφους για διπλωματική οφή της Ελλάδας. Όταν ο πρωθυπουργός με την ομιλία του στη λή έκλεισε το θέμα, είναι φυσικό να φαντασθούμε ότι οι Αμερικα-θεώρησαν ότι η ελληνική κυβέρνηση τους εμπαίζει και απάντησαν δος και ακαριαία. Προχώρησαν σε άμεση αναγνώριση της FY-M. Αν η υπόθεσή μου αυτή είναι σωστή, τότε ο κ. Παπανδρέου δεν ρει να μέμφεται κανέναν άλλο εκτός από τον εαυτό του για την τευσμένη αναγνώριση της FYROM από τις ΗΠΑ.

ι αλλεπάλληλες αναγνωρίσεις της FYROM από μια σειρά ευρωπαϊ-κυβερνήσεις και τις ΗΠΑ έφεραν σε ακόμη πιο δύσκολη θέση την έρνηση του ΠΑΣΟΚ. Φυσικά, θα μπορούσαν να μην είχαν κάνει πε και να αφήσουν την μπόρα να κοπάσει. Συχνά είναι το καλύτερο μπορεί να κάνει κανείς. Δυστυχώς, όμως, η κυβέρνηση του ΠΑ-Κ –με τα μάτια προσηλωμένα στις επερχόμενες ευρωεκλογές– απο-ισε ότι της χρειαζόταν κάτι το θεαματικό. Και διάλεξε, για μιαν μη φορά, ό,τι χειρότερο γινόταν: οικονομικό αποκλεισμό.

Το εμπάργκο και οι πιθανές του συνέπειες

ρυξη του εμπάργκο σε βάρος των Σκοπίων ήταν ένα σφάλμα που θα αποδειχθεί δαπανηρή φάρσα είτε θα οδηγήσει σε τραγωδία. Δεν πρόκειται να εξαναγκάσει τον κ. Γκλιγκόροφ να αποδεχθεί μονομερώς τους ελληνικούς όρους. Κανένας ηγέτης χώρας δεν μπορεί να επιτρέψει στον εαυτό του να φανεί ότι υποκύπτει σε πιέσεις και εκβιασμούς. Ο οικονομικός αποκλεισμός δεν θα τον κάμψει. Πρώτα από όλα, δεν είναι και δεν μπορεί να γίνει πλήρης. Ακόμη κι αν υποθέσουμε ότι το εμπάργκο από την πλευρά της Ελλάδας είναι αεροστεγές, η FYROM μπορεί να προμηθεύεται (με αισθητά ψηλότερο κόστος βέβαια) τα απαραίτητα από αλλού. Κανένας αποκλεισμός δεν έχει πετύχει υπό τέτοιες συνθήκες. Στην καλύτερη περίπτωση, ο κ. Γκλιγκόροφ θα κάνει μια συμβολική παραχώρηση για να δώσει το πρόσχημα στην ελληνική κυβέρνηση να βγει από το λάκκο που μόνη της έσκαψε χωρίς να εξευτελισθεί. Τα βασικά δεδομένα του προβλήματος θα παραμείνουν τα ίδια. Ο ελληνικός λαός θα πρέπει, αργά ή γρήγορα, να αντιμετωπίσει το θέμα της αναγνώρισης του γειτονικού κρατιδίου και μαζί του το θέμα του ονόματος. Όσο περισσότερο αναβάλλουμε την απόφαση αυτή τόσο περισσότερο θα καθιερώνεται η ονομασία «Μακεδονία» και τόσο δυσκολότερο θα γίνεται να διαπραγματευθούμε μια σύνθετη ονομασία. Η πλήρης καθιέρωση του ονόματος Μακεδονία χωρίς προσδιορισμό θα δυσκολέψει την αποκατάσταση των σχέσεων ανάμεσα στις δύο χώρες. Η εκκρεμότητα θα δηλητηριάζει τις σχέσεις αυτές στο διηνεκές και δεν θα μας επιτρέψει να αποκτήσουμε την οικονομική και διπλωματική επιρροή που υπό ομαλές συνθήκες θα μπορούσαμε να ασκούμε πάνω στη γειτονική χώρα. Το πραγματικό μας δίλημμα είναι ότι αν η FYROM θα λέγετα Μακεδονία σκέτο ή Μακεδονία με κάποιον επιθετικό προσδιορισμό.

Το αν το εμπάργκο θα αποδεχθεί δαπανηρή φάρσα ή θα εξελιχθεί σε τραγωδία εξαρτάται από ένα κρίσιμο ζήτημα: από το αν η κυβέρνηση προτίθεται να συνεχίσει τη διακοπή παροχής πετρελαίου μέχρι την πλήρη αποδοχή των τριών όρων που έθεσε ή όχι. Αν η κυβέρνηση επιμείνει (κατ' εξαίρεση) να παίρνει στα σοβαρά τις πράξεις της, τότε η Ελλάδα οδηγείται προς τραγωδία με ανυπολόγιστες συνέπειες. Αν, αντιθέτως, ψάχνει για τρόπους απαγκίστρωσης από την παγίδα που η ίδια έστησε, τότε η όλη ιστορία είναι κουκλοθέατρο. Πιστεύω ότι συμβαίνει το δεύτερο.

Το εμπάργκο ως φάρσα: η πιθανότερη εκδοχή

Σύμφωνα με την εκδοχή αυτή, ο κ. Παπανδρέου δεν έχει πρόθεση να αποστραγγίσει τα Σκόπια από πετρέλαιο μέχρι την πλήρη εκπλήρωση των όρων που έθεσε. Γνωρίζει άριστα ότι και τους τρεις όρους δεν πρόκειται να τους πετύχει και ότι αν επιμείνει θα μπει πολύ βαθιά στο ζεματιστό νερό. Η πραγματική του πρόθεση είναι να εκβιάσει τις κυβερνήσεις της Ευρώπης και των ΗΠΑ να ασκήσουν πίεση στον κ. Γκλιγκόροφ για κάποια δευτερεύουσα παραχώρηση που να έχει όμως το πλεονέκτημα της θεαματικότητας. Π.χ. δημόσια δέσμευση του τελευταίου για αφαίρεση του ήλιου της Βεργίνας από τη σημαία. Η παραχώρηση αυτή εμφανίζεται ως μέγας θρίαμβος της ελληνικής διπλωματίας. Το εμπάργκο αίρεται και κάποιας μορφής διαπραγματεύσεις ξαναπαίρνουν το μακρόσυρτο δρόμο τους. Στην πραγματικότητα, η όλη υπόθεση θα είναι κωμωδία. Ο ήλιος «μπήκε» στη σημαία ακριβώς γι' αυτό το λόγο: για να δοθεί στην κατάλληλη στιγμή και να εμφανισθεί ως παραχώρηση. Το χιούμορ της όλης υπόθεσης, όμως, θα έχει διαφύγει της προσοχής μιας μεγάλης μερίδας του ελληνικού λαού. Η μερίδα αυτή θα είναι πεισμένη ότι ο κ. Γκλιγκόροφ «σύρθηκε» στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων εξαιτίας της «πυγμής» που επέδειξε η ελληνική κυβέρνηση.

Μπορεί να υπάρξουν και άλλες παραλλαγές της εκδοχής της φάρσας. Μπορεί π.χ. ο κ. Γκλιγκόροφ να μην πιεσθεί για οποιαδήποτε παραχώρηση. Αντ' αυτού είναι δυνατό να δούμε κάποιες συνομιλίες με στόχο τη συνολική ρύθμιση του θέματος να ξαναρχίζουν με τη μεσολάβηση (και το προκάλυμμα) του κ. Βανς ή κάποιου άλλου. Φυσικά, οι συνομιλίες αυτές θα είναι εξαιρετικά μακρόσυρτες και θα τραβήξουν πολύ πέρα από τις ευρωεκλογές, τις δημοτικές εκλογές και τις εκλογές που θα γίνουν το φθινόπωρο στην FYROM. Στο μεταξύ, το εμπάργκο θα έχει μετριασθεί (σιωπηρά βέβαια). Και πάλι το χιούμορ της όλης υπόθεσης θα έχει διαφύγει της προσοχής μιας μεγάλης μερίδας του

ελληνικού λαού. Η μερίδα αυτή θα οδεύσει προς τις κάλπες με την ανάμνηση της «σθεναρής» στάσης της ελληνικής κυβέρνησης. Όπερ έδει δείξαι.

Πιστεύω και εύχομαι ότι η εκδοχή της κωμωδίας είναι αυτή που πράγματι ισχύει. Είναι η λιγότερο επιζήμια για τη χώρα. Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι χωρίς εθνικό κόστος. Κάθε άλλο:

α) Εξευτελίζει για μιαν ακόμη φορά την ελληνική εξωτερική πολιτική στα μάτια των καλά ενημερωμένων κύκλων της Ευρώπης και των ΗΠΑ. Ιδιαίτερα, οι υποτιθέμενοι αποδέκτες της υποτιθέμενης σθεναρής ελληνικής πολιτικής θα είναι ξεκαρδισμένοι στα γέλια.

β) Το εμπάργκο αναστατώνει το εξωτερικό εμπόριο της χώρας και ιδιαίτερα το εμπόριο της Βόρειας Ελλάδας. Πομπώδεις κουβέντες περί εθνικών στόχων που απαιτούν θυσίες δεν ευσταθούν. Εδώ δεν πρόκειται για εθνικούς στόχους, πρόκειται για μικροκομματικές διαμάχες που κοστίζουν θέσεις εργασίας. Η δουλίτσα και το βιός άλλων ανθρώπων δεν είναι ιδιοκτησία κανενός για να τα κάνει ό,τι θέλει.

γ) Εξωθεί τα Σκόπια να αναβαθμίσουν τις οικονομικές και διπλωματικές τους σχέσεις με τη Σόφια. Ειδικότερα δίνει ισχυρά κίνητρα σε όλους τους ενδιαφερομένους να αναπτύξουν το Δυρράχιο και τα βουλγαρικά λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας ως εναλλακτικές διαύλους τροφοδοσίας της περιοχής σε βάρος του λιμανιού της Θεσσαλονίκης. Στο τέλος αυτού του δρόμου βρίσκεται η κατασκευή άρτιου δικτύου μεταφορών που θα παρακάμπτει τελείως τη Βόρεια Ελλάδα. Οι συνέπειες για την ελληνική Μακεδονία θα είναι ανυπολόγιστες και η διαπραγματευτική θέση της χώρας στα Βαλκάνια θα υπονομευθεί σημαντικά.

δ) Το σημαντικότερο κόστος όμως της φάρσας που νομίζω ότι παίζεται είναι ότι δηλητηριάζει –πιθανά σε βαθμό ανεπανόρθωτο– τις σχέσεις μας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, σε μιαν εποχή που τους χρειαζόμαστε περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Κρίνοντας από τις αντιδράσεις του ευρωπαϊκού Τύπου οδηγούμαι στην εκτίμηση ότι οι περισσότερες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες βρίσκονται στο κατώφλι του να αποφασίσουν ότι δεν αξίζει να εξευμενίζουν άλλο την Ελλάδα και ότι, αντίθετα, επιβάλλεται να της δώσουν ένα μάθημα. Η απόφασή τους να διαβούν το κατώφλι θα εκδηλωθεί με άρνηση να δώσουν περαιτέρω πίστωση χρόνου στην Ελλάδα και με άρνηση προσφοράς κάθε μεσολαβητικής βοήθειας για την ανεύρεση του προσχήματος που θα απαγκιστρώσει τον κ. Παπανδρέου. Τότε ο πρωθυπουργός θα βρεθεί μπροστά σε πραγματικό αδιέξοδο και η Ελλάδα θα έχει μπει σε τροχιά εθελούσιας αποχώρησης από την Ένωση όχι γιατί αυτό θέλησε αλλά γιατί μπλοφάρισε μια φορά παραπάνω από όσο έπρεπε. Έτσι θα βρεθούμε όλοι μας στην εκδοχή του εμπάργκο σαν τραγωδίας την οποία θα συζητήσω πιο κάτω. Επί του παρόντος θα αρκεστώ να πω ότι η μπόρα αυτή δεν έχει μεν ξεσπάσει ακόμη, αλλά η απόσταση που μας χωρίζει από μια τέτοια είδους «αγκωνιά» είναι μικρή. Το παραμικρό λάθος μπορεί να μας οδηγήσει εκεί.

ε) Το πραγματικό θύμα της κωμωδίας αυτής είναι, βέβαια, ο ελληνικός λαός που έχει πέσει, για μια ακόμη φορά, θύμα απάτης. Δύο χρόνων προσπάθειας κατευνασμού της κοινής γνώμης και προετοιμασίας της να αποδεχθεί αναγκαίους συμβιβασμούς, έχουν ακυρωθεί μέσα σε μια μέρα. Η μειοψηφία των έξαλλων που είχε κάπως ησυχάσει επανήλθε στην κατάσταση του υστερικού παραληρήματος. Όλα αυτά θα περιορίσουν την ευχέρεια ελιγμών της κυβέρνησης, σε μια στιγμή που τη χρειάζεται όσο τίποτε άλλο.

Υπάρχει, όμως, και κάτι χειρότερο. Η «σκλήρυνση» της ελληνικής πολιτικής λειτουργεί αυτόματα προς όφελος του κόμματος που η εθνοκαπηλία αποτελεί τη μόνη του πολιτική περιουσία. Όσο η έξαψη των πνευμάτων κυριαρχεί, ο κ. Σαμαράς θα βγαίνει κερδισμένος και η Ν.Δ. θα μοιάζει κουρασμένη και χλιαρή σε σύγκριση με τον «δυναμικό» άνδρα. Υποπτεύομαι ότι ακριβώς σε αυτό το σημείο πρέπει να αναζητήσουμε την πραγματική λεπτότητα της σκέψης του κ. Παπανδρέου. Ο πρωθυπουργός επιχειρεί να κερδίσει τις ευρωεκλογές διασπώντας την συντηρητική παράταξη και ενισχύοντας τον κ. Σαμαρά σε βάρος της Ν.Δ. Πρόκειται για μυωπική τακτική που δεν βλέπει πέρα από την επόμενη εκλογική αναμέτρηση. Αν ο κ. Σαμαράς φτάσει την κρίσιμη μάζα του 10% τότε δεν θα κινδυνεύει μόνο η Ν.Δ. Η εκλογική βάση του ίδιου του ΠΑΣΟΚ θα γίνει ευάλωτη. Το μεγάλο θύμα όμως από μια τέτοια εξέλιξη θα είναι η ελάχιστη λογική συνοχή που έχει απομείνει στην πολιτική μας ζωή. Ο πολιτικός άξονας της χώρας θα μετατοπιστεί προς τα δεξιά. Οι πάντες θα αρχίσουν να επιδίδονται σε πλειοδοσίες εθνοκαπηλίας, προσπαθώντας να διαφυλάξουν την εκλογική τους βάση και κανένας δεν θα μπορεί να συνεννοηθεί με κανένα.

Οι σκεπτόμενοι Έλληνες, οπουδήποτε και αν ανήκουν πολιτικά, δεν έχουν κανένα λόγο να στηρίξουν μια κωμωδία που παίζεται για μικρούς κομματικούς λόγους και που μάλλον θα αποκαλυφθεί σύντομα. Εκείνο που πρέπει να έχουν υπόψη τους όμως είναι ότι το εμπάργκο ως φάρσα δεν είναι το χειρότερο που μπορεί να μας συμβεί.

Το εμπάργκο ως τραγωδία: η άλλη εκδοχή

Το εμπάργκο θα οδηγήσει αναπότρεπτα σε καταστροφή αν η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ διαπράξει την τρέλα να το πάρει στα σοβαρά ή αν θ αναγκασθεί να το πάει μέχρι τέλους, γιατί κανείς δεν τη βοηθάει απαγκιστρωθεί. Στην περίπτωση που συμβαίνει κάτι τέτοιο, η κυβέρνηση των Σκοπίων δεν θα υποχωρήσει στις ελληνικές απαιτήσε (γιατί τότε θα υπογράψει την καταδίκη της ούτως ή άλλως), αλλά πιθανότητες διάλυσης της FYROM και γενικής αποσταθεροποίησ της περιοχής θα αυξηθούν σημαντικά. Η Ελλάδα, όμως, θα έχει πληρ σει ένα ιλιγγιώδες τίμημα πριν φτάσουν τα πράγματα εκεί.

Αν η Ελλάδα επιμείνει να σφίγγει τον κλοιό γύρω από τα Σκόπια γ κάποιο χρονικό διάστημα, είναι σχεδόν βέβαιο ότι οι υπόλοιποι 11 τ Ε.Ε. θα διαβούν το κατώφλι που ανέφερα πιο πάνω και θα αποφασ σουν να μας δώσουν ένα μάθημα. Το μάθημα που μπορούν να μ δώσουν είναι, ούτε λίγο ούτε πολύ, η οικονομική ερήμωση της χώρας πολιτική ουσία μιας τέτοιας εξέλιξης συνίσταται στο ότι οι εταίροι μ θα έχουν αποφασίσει να διακινδυνεύσουν την εκούσια έξοδο τ Ελλάδας από την Ένωση και ότι δεν τους πολυνοιάζει αν συμβεί αυτ Με τρόπο σταθερό και κλιμακωτά θα επισείσουν μπροστά στα μάτ μας το φάσμα της αβύσσου εγκαινιάζοντας μια σειρά από όλο και π επώδυνες κυρώσεις. Με το φάσμα της αβύσσου μπροστά μας μπορο να συμβούν τρία τινά: α) Η Ελλάδα υποχωρεί κακήν κακώς κ εξευτελίζεται. β) Πυροδοτείται μια μεγάλη πολιτική κρίση που τελ οδηγεί στην ανασύνταξη των πολιτικών δυνάμεων της χώρας. γ) Ελλάδα «σκληραίνει» ακόμη παραπάνω τη στάση της και εξωθείται αποχώρηση από την Ε.Ε. Αν συμβούν τα πρώτα δύο, η Ένωση θα είν ευτυχής να υποδεχθεί το απολωλός πρόβατο πίσω στους κόλπους τ Αν συμβεί το τρίτο δεν θα την πειράξει και πολύ.

Φωνασκίες του τύπου: «ποιοι είναι αυτοί και πώς τολμάνε να μη μ χαϊδεύουν ακόμη κι όταν ατακτούμε» έχουν καταφέρει να πνίξουν παγερή πραγματικότητα του πώς φαίνεται η Ελλάδα ιδωμένη από Υπουργείο των Εξωτερικών μιας μεγάλης ευρωπαϊκής πρωτεύουσ Πρόκειται για την εικόνα μιας χώρας που συνεισφέρει λίγα, απομυ αρκετά και πολλαπλασιάζει τα προβλήματά τους. Βλέποντάς το α τόσο μεγάλη απόσταση, το αθάνατο αρχαίο πνεύμα δεν έχει και τό μεγάλη πέραση. Κανένας δεν έχει ποτέ πληρώσει το νοίκι του με αυ Έχει σημασία να το καταλάβουμε: δεν μας έχουν ανάγκη, εμείς τα έχουμε. Ας δούμε όμως το πιθανό φιλμ των γεγονότων στην περίπτω κατά την οποία η Ευρώπη αποφασίζει να μας δώσει ένα μάθημα.

Στην αρχική φάση, η Ε.Ε. είναι σε θέση να δυναμιτίσει την ευάλω οικονομία μας χωρίς καν να φανεί ότι το κάνει. Αρκεί μια αισθη αλλαγή στο κλίμα. Στην παραμικρή υποψία (που μπορεί να κατ σκευασθεί) ότι οι σχέσεις της Ελλάδας με την Ε.Ε. επιδεινώνον ραγδαία ή ότι η Commission έχει πάψει να θεωρεί την Ελλάδα αξιόχρεη χώρα θα υπάρξει πανικόβλητη φυγή κεφαλαίων που οδηγήσει τη δραχμή σε κατάρρευση. Αν δεν γίνει κάτι που να μετράει τον πανικό, τα συναλλαγματικά αποθέματα της Τραπέζης της Ελλάδ θα εξανεμισθούν και η ΤτΕ θα βρεθεί μπροστά στο δίλημμα: ή αφήσει τη δραχμή να πέφτει, προκαλώντας έτσι αναζωπύρωση π πληθωρισμού, ή να υψώσει ξανά τα επιτόκια εκτελώντας κάθε ελπί ανάκαμψης και βυθίζοντας την οικονομία σε ύφεση. Όποια από τ δύο και αν είναι η αρχική αντίδραση της ΤτΕ, τα επιτόκια τελικά πρέπει να ανέβουν γιατί αλλιώς δεν θα μπορεί να χρηματοδοτηθεί δημόσιο έλλειμμα.

ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΘΥΜΑ ΤΗΣ ΚΩΜΩΔΙΑΣ ΑΥΤΗΣ ΕΙΝΑΙ ΒΕΒΑΙΑ Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ

υτό θα είναι απλώς το ορεκτικό. Αν η Ελλάδα επιμείνει να μην νει το μήνυμα, το κυρίως πιάτο θα είναι ένα πολύ βαρύτερο μα. Η Commission, βασισμένη σε κάποια καταδικαστική απόφαση Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ή/και επικαλούμενη το γεγονός ότι η δα παραβιάζει συστηματικά τα προγράμματα οικονομικής σύσης που η ίδια έχει συμφωνήσει, θα αρχίσει τις επίσημες κυρώσεις. ρα, οι καθαρές εισροές από την Ε.Ε. αντιπροσωπεύουν ένα ποσο-5-7% του εθνικού μας εισοδήματος. Οι κυρώσεις, προφανώς, δεν φορούν στο σύνολο αυτού του κολοσσιαίου ποσού. Οι συνέπειες ναστολής καταβολής κονδυλίων ισοδύναμων με –ας πούμε– το 1% εθνικού μας εισοδήματος θα είναι βαθύτατα καταστροφικές. Η ση του ΑΕΠ δεν θα είναι της τάξης του 1%. Θα είναι αισθητά λύτερη. Η απότομη αφαίρεση πόρων ενός μεγέθους σαν αυτό, θα πολλαπλασιαστικές συνέπειες. Θα πρέπει να φαντασθούμε μια έργων να σταματούν ταυτόχρονα, χιλιάδες ανθρώπων να χάνουν υλειά τους και πολλές επιχειρήσεις που εξαρτώνται από τα έργα να κλείνουν. Η μείωση των καταναλωτικών και επενδυτικών νών αυτών των ανθρώπων θα οδηγήσει την οικονομική δραστηητα σε παραπέρα υποβάθμιση. Η χώρα θα μπει στη βαθύτερη νομική κρίση της μεταπολεμικής της ιστορίας.

επιπτώσεις, όμως, δεν θα περιορισθούν στον τομέα της ανεργίας ου βιοτικού επιπέδου. Το ισοζύγιο πληρωμών θα σημειώσει ατική επιδείνωση, με αποτέλεσμα επιπρόσθετες πιέσεις σε βάρος ραχμής. Το δίλημμα υποτίμηση και ψηλότερος πληθωρισμός ή ση των επιτοκίων και ακόμη βαθύτερη κρίση θα επανέλθει δριμύ. Φυσικά κανείς δεν θα μπορεί να μιλά για επενδύσεις υπό τέτοιες ήκες. Τέλος, η κρίση θα φέρει σημαντική υστέρηση εσόδων και θα τερέψει με δραματικό τρόπο τα ήδη ετοιμόρροπα δημόσια οικονο-Η ίδια η ικανότητα του κράτους να εξυπηρετεί τις δανειακές του ρεώσεις θα τεθεί εν αμφιβολία και τότε το σύνολο του χρηματοπιστικού μας συστήματος θα αρχίζει να τρίζει συθέμελα.

όμη και η προοπτική μιας τέτοιας θύελλας (πολύ παραπάνω η ματικότητά της) θα συνέτιζε οποιονδήποτε σώφρονα άνθρωπο. είναι σίγουρο ότι θα συμβεί αυτό στην Ελλάδα. Είναι πιθανό ότι ερίδα του λαού θα αντιδράσει με το πασίγνωστο «αδάμαστο ημα του Έλληνα», δηλαδή με την εγγενή ροπή μας προς τη παλικαριά και την ακατανίκητη διάθεσή μας να παίρνουμε στα ρά τις ίδιες μας τις μεγαλοστομίες. Είναι βέβαιο ότι μια συμμαχία γελματιών πατριωτών σε συνεργασία με μια μερίδα του κλήρου πάντα είχε τη δική του ημερήσια διάταξη και που πάντα έβλεπε με ποψία την Ευρώπη και τον εξευρωπαϊσμό της χώρας) θα κάνουν πορούν για να μετατρέψουν τις ενστικτώδεις αυτές αντιδράσεις τιευρωπαϊκό παραλήρημα. Οι σημερινοί «πράκτορες» του Γκλιφ θα μετατραπούν σε όργανα της γιγάντιας ανθελληνικής συνωις που εξυφαίνεται στο Βατικανό, κ.λπ. Δεν αστειεύομαι. Όλα είς να τα περιμένεις πλέον σήμερα.

οι αντιδράσεις αυτές αγκαλιάσουν την πλειοψηφία του λαού, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ (ή αυτή που θα έχει προκύψει από τα ια της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ) θα χρειάζεται κάτι τι το πραγματικό. Θα έχει μπροστά της μια ποικιλία μεθόδων εθνικής κτονίας. Η προφανής μέθοδος θα είναι να αποσύρει τη χώρα λοντικά και περήφανα»– από την Ευρώπη. Θα έχουμε μετατρέψει θύελλα σε τυφώνα όχι γιατί αυτό θελήσαμε, αλλά γιατί ως πολιτικά τα πρόσωπα έχουμε μπλοφάρει τόσο πολύ και έχουμε εξαπατήσει όσμο σε τέτοιο βαθμό, που δεν γίνεται να κάνουμε πίσω. Η άλλη δος αυτοκτονίας θα είναι να κηρύξει πόλεμο στα Σκόπια.

τόλεμος ενάντια στα Σκόπια (έστω κι αν πάρει τη μορφή «απλών» αρδισμών) θα προκαλέσει την άμεση αποβολή μας από την Ε.Ε. βολή όχι αποχώρηση) και είναι πολύ πιθανό ότι θα μας οδηγήσει νική βαλκανική σύγκρουση, όπου θα κληθούμε να αντιμετωπίσουνοι μας όλους τους γείτονές μας ταυτόχρονα. Στη σύγκρουση , η Ευρώπη και οι ΗΠΑ θα συνταχθούν αποφασιστικά με τους άλους μας. Όλοι καταλαβαίνουμε τι σημαίνει αυτό και δεν ζεται να επιμείνω. Είναι όμως χρήσιμο να είμαστε σαφείς ως προς σημαίνει αποχώρηση από την Ε.Ε.

οχώρηση από την Ε.Ε. σημαίνει πρώτα από όλα αιφνίδια απόσυρση πόρων ισοδύναμων του 6-7% του ΑΕΠ από την οικονομία. Κανείς δεν ξέρει το ακριβές μέγεθος των πολλαπλασιαστικών επιπτώσεων ενός τόσο γιγάντιου κραδασμού. Το μόνο σίγουρο είναι ότι η πτώση στο εθνικό μας εισόδημα θα είναι τεράστιο. Το εξαγωγικό μας εμπόριο, που σήμερα είναι προσανατολισμένο κατά 80% προς τις χώρες της Ε.Ε. θα αντιμετωπίσει ξαφνικά το ενιαίο ευρωπαϊκό δασμολόγιο. Η συρρίκνωση των εξαγωγών μας θα επιδεινώσει την καταστροφή. Το υπ' αριθμόν ένα θύμα θα είναι η τάξη των αγροτών που θα χάσουν εν μία νυκτί τις γενναιόδωρες επιδοτήσεις που παίρνουν από την Ε.Ε. Το βιοτικό τους επίπεδο θα υποστεί συντριπτικό πλήγμα από το κράτος, δεν θα είναι σε θέση (όσο κι αν θέλει) να τους αποζημιώσει, γιατί δεν θα μπορεί να χρηματοδοτήσει τα ποσά που απαιτούνται. Η θεμελιώδης κοινωνική ισορροπία ανάμεσα στην πόλη και την ύπαιθρο θα έχει τιναχτεί στον αέρα. Τέλος, το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα και μαζί του και η εμπιστοσύνη του κοινού στο νόμισμα, μάλλον θα καταρρεύσουν. Το τελικό αποτέλεσμα θα είναι: εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι θα χάσουν τη δουλειά τους και εκατομμύρια θα δουν το βιοτικό τους επίπεδο να γκρεμίζεται και τις αποταμιεύσεις τους να εξανεμίζονται. Η οικονομία μας θα μοιάζει με οικονομία που βγαίνει από πόλεμο και κατοχή.

Δεν πάω να ξαναγράψω την *Αποκάλυψη* του Ιωάννη εδώ. Αυτή θα είναι η στυγνή πραγματικότητα στην περίπτωση που επιλέξουμε την σύγκρουση με την Ευρώπη. Και η μέχρις εσχάτων επιμονή στην πολιτική του εμπάργκο σημαίνει αναπότρεπτα σύγκρουση με την Ευρώπη. Το να πάρουμε το εμπάργκο στα σοβαρά είναι πράξη ανήκουστης παραφροσύνης. Ο κ. Παπανδρέου είναι βέβαιο ότι δεν είναι παράφρονας. Τότε όμως γιατί παίζει μαζί μας; Για το όνομα του Θεού, αξίζει τον κόπο;

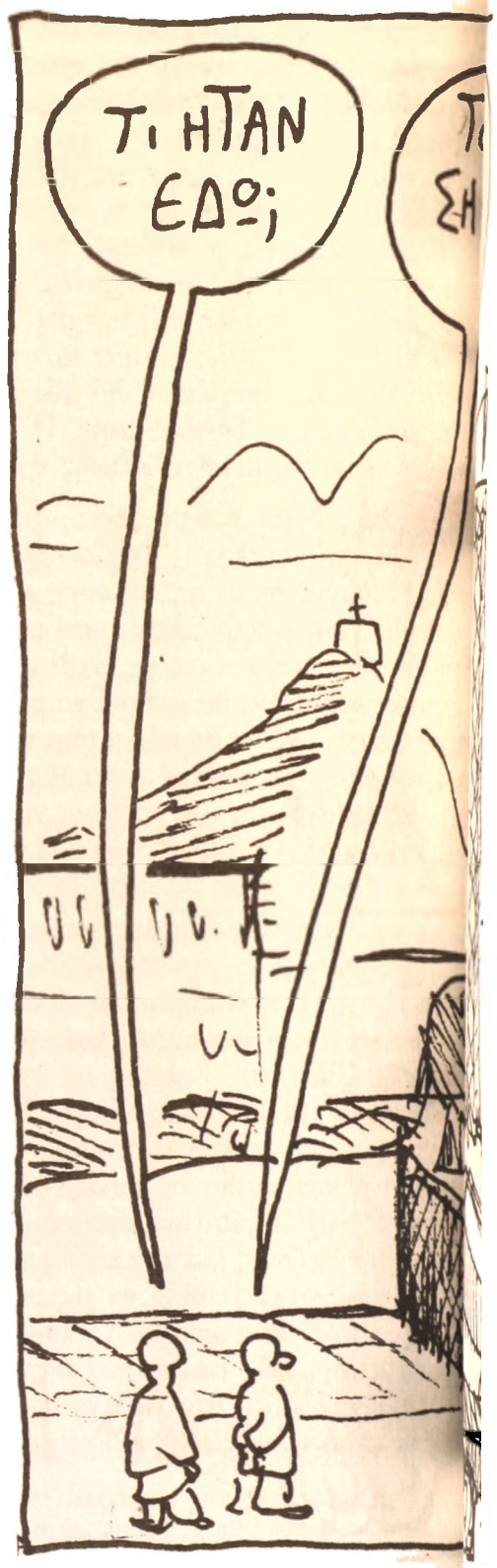
Επίλογος

Έχει ειπωθεί από ορισμένους ότι ο οικονομικός αποκλεισμός ναι μεν είναι σφάλμα, αλλά μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμος γιατί ανεβάζει το ηθικό του λαού και ενισχύει την «ομοψυχία» του πολιτικού κόσμου. Τα επιχειρήματα αυτά δεν αντέχουν σε λογική βάσανο. Δεν έχει νόημα να ανεβάζεις τον ενθουσιασμό ενός λαού για μια πορεία που οδηγεί στην καταστροφή. Όσο πιο μεγάλη η ταχύτητα με την οποία το κεφάλι σου προσεγγίζει το ντουβάρι τόσο πιο οδυνηρή θα είναι η πρόσκρουση.

Όσο δε για την ομοψυχία... Για ποιαν ομοψυχία μιλάμε; Οι κινήσεις και οι διακηρύξεις της Ν.Δ. και του κ. Σαμαρά ήταν απόλυτα προβλέψιμες και ερμηνεύσιμες με βάση τις ιδιαίτερες και στενά μικροκομματικές τους επιδιώξεις. Ο κ. Σαμαράς είναι στο στοιχείο του. Αυτό είναι το φόρτε του. Ο άνθρωπος διεκδικεί την ψήφο μας με ένα και μόνο τίτλο: ότι τα έκανε θάλασσα στο Μακεδονικό. Σε άλλη χώρα αυτό θα θεωρούνταν μέχρι και ως μειονέκτημα. Όχι στην Ελλάδα. Οπότε το θέμα περνάει στο προσκήνιο, αυτομάτως περνάει και ο κ. Σαμαράς στο προσκήνιο. Όποτε το θέμα ξεχνιέται, ο κ. Σαμαράς κινδυνεύει να πεθάνει από ασφυξία. Είναι φυσικό, λοιπόν, να κάνει αυτά που κάνει και να λέει αυτά που λέει. Η Ν.Δ. έχει πλήρη επίγνωση ότι το εμπάργκο είναι μια φάρσα που μπορεί να γίνει τραγωδία. Φοβάται όμως ότι ο τυχοδιωκτισμός αυτός θα δημιουργήσει ρεύμα. Αν η Ν.Δ. πει αυτά που πραγματικά σκέφτεται, ένα μέρος των οπαδών της θα αποξενωθεί. Γι' αυτό και παρέχει την υποστήριξή της στον τυχοδιωκτισμό, προσθέτοντας κάποιες αναιμικές επιφυλάξεις, οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν αν γίνει φανερό ότι το όλο εγχείρημα βαδίζει προς τον γκρεμό. Έξοχα. Είναι, όμως, ομοψυχία αυτό;

Είναι καιρός να καταλήξουμε σε ένα παστρικό συμπέρασμα. Το εμπάργκο είτε υπό την εκδοχή της φάρσας είτε υπό την εκδοχή της τραγωδίας είναι πράξη κορυφαίας πολιτικής ανευθυνότητας που δεν έχει τίποτε το θετικό επάνω του. Δεν αποτελεί εθνική πολιτική. Είναι προϊόν ενός αμείλικτου και χωρίς έρμα ανταγωνισμού, στην κορυφή μιας πολιτικής ιεραρχίας που γίνεται ολοένα και πιο ανήμπορη να προσφέρει στοιχειωδώς σοβαρή διακυβέρνηση στη χώρα. Το εμπάργκο πρέπει να αρθεί άμεσα, με ή χωρίς πρόσχημα. Το αν θα διασωθεί ή όχι η αξιοπιστία του κ. Παπανδρέου δεν σχετίζεται πλέον με τα συμφέροντα του ελληνικού λαού. Κανείς δεν έχει δικαίωμα να ξεφορτώνεται τα προβλήματά του φορτώνοντάς τα στις πλάτες του έθνους.

Οι δυναμικές μπουλντόζες

του Ρεπόρτερ

Αρχή της εβδομάδας, την προηγούμενη Δευτέρα το πρωί, ο ΥΠΕΧΩΔΕ, κ. Κώστας Λαλιώτης, συγκάλεσε «σύσκεψη - συνάντηση» των ενδιαφερομένων περί το Πάρκο Ελευθερίας φορέων.

Με την ευκαιρία εγκαινίασε και δυο νεολογισμούς: ***«Σημειακές παρεμβάσεις»*** *και* ***«Πολυδύναμο κτίσμα».*** *Ας τα πάρουμε με τη σειρά:*

Εισηγητής ο κ. ΥΠΕΧΩΔΕ. Παρόντες ο νεοδιορισθείς στον Οργανισμό Αθήνας κ. ***Κυρ. Ντηνιακός,*** *από τον ΟΜΜΑ οι κ.* ***Πανδής*** *(εργολάβος),* ***Ευθυμίου*** *(δημοσιογράφος) και* ***Δεσύλλας*** *(αρχιτέκτων - σύμβουλος) και από το Δήμο της Αθήνας ο κ.* ***Λ. Κουρής*** *(δήμαρχος) και οι αντιδήμαρχοι κ.* ***Αλέξ. Τριποδάκης,*** *και* ***Ηλίας Σκαλαίος.*** *Παρέστησαν και τρεις διαφωνούσες δημοτικοί σύμβουλοι, οι κυρίες* ***Μαρία Γιαταγάνα,*** ***Άννα Φιλίνη,*** *και* ***Μαρίνα Δίζη.***

Αφού ο κ. ***Κώστας Λαλιώτης*** *ανήγγειλε τα μεγάλα «σχέδια αναπλάσεως», τα οποία θα γίνουν, όπως είπε, στους «άξονες» Γκύζη - Παναθηναϊκός, Δικαστικό Μέγαρο και Κουντουριώτικα αφενός και αφετέρου στο Λυκαβητό - Βασ. Σοφίας - Παπαδιαμαντοπούλου - Αιγινήτειο και Αρεταίειο* ***υποσχέθηκε*** *ότι η «ανάπλαση» εγκαινιάζεται με τις «σημειακές παρεμβάσεις» στο Πάρκο Ελευθερίας!*

Σε παρατήρηση του κ. Σκαλαίου γιατί δεν αρχίζουν τα έργα από εκεί όπου ήδη υπάρχουν μελέτες αλλά αντίθετα από εκεί όπου δεν υπάρχουν, ο κ. ΥΠΕΧΩΔΕ κατακεραύνωσε την προηγούμενη κυβέρνηση της Δεξιάς που δεν έκανε μελέτες κ.λπ.

Ακολούθησε η –προφανώς προσυνεννοημένη– «εισήγηση» του δημάρχου κ. Κουρή για σύσταση επιτροπής που θα μελετήσει τις υπέργειες κατασκευές. Ο κ. δήμαρχος με την πρότασή του αυτή αναίρεσε προηγούμενη ομόφωνη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου για τη μη ανέγερση οιασδήποτε υπέργειας κατασκευής. Στην συνέχεια, ο κ. ΥΠΕΧΩΔΕ χαρακτήρισε «εύστοχη» την πρόταση, μίλησε για την ανάγκη ενός «πολυδύναμου κτίσματος» δίπλα στο Μέγαρο και απεχώρησαν όλοι ευχαριστημένοι.

Η συνέχεια δόθηκε στο δημοτικό συμβούλιο, όπως καταγράφεται στο ρεπορτάζ που ακολουθεί.

Μόνη «παραφωνία» ήταν οι παρεμβάσεις των τριών δημοτικών συμβούλων Γιαταγάνα - Φιλίνη - Δίζη.

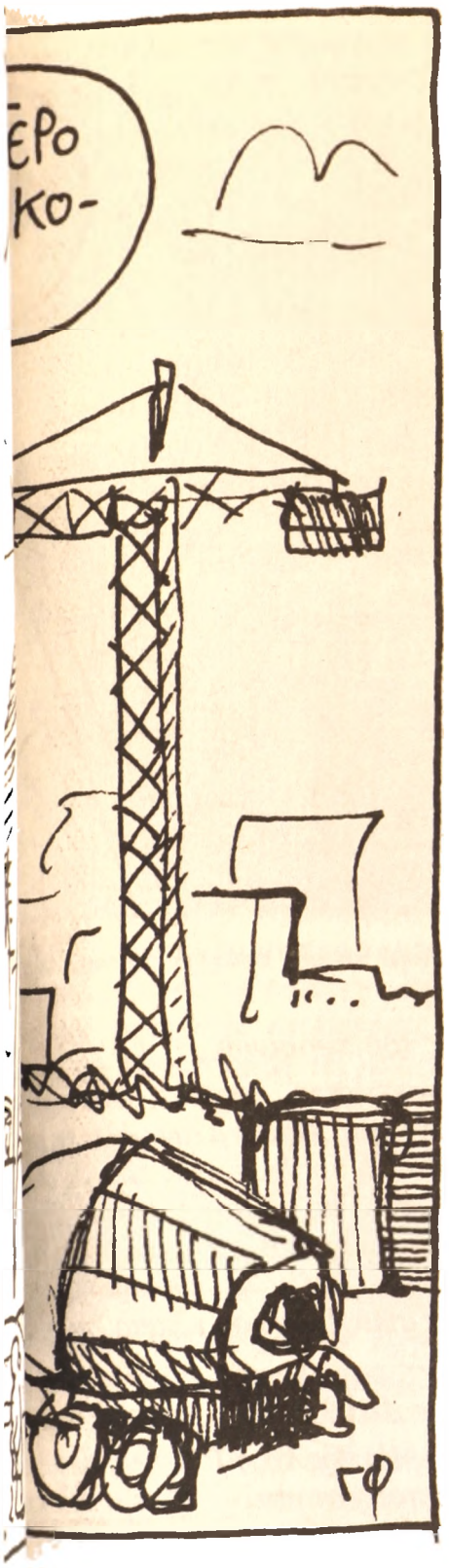
Υποχώρηση... σήμανε τη Δευτέρα ο δήμαρχος Αθηναίων, Λεωνίδας Κουρής, στο θέμα του Πάρκου Ελευθερίας, με την πρότασή του να συσταθεί πενταμερής επιτροπή, που θα την αποτελούν εκπρόσωπος του ΥΠΕΧΩΔΕ, του Δήμου Αθηναίων, του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, του ΤΕΕ και του Οργανισμού της Αθήνας και η οποία θα εκπονήσει μελέτη για τις υπέργειες κατασκευές που υπάρχουν ήδη (βλέπε πολυκατοικία των αξιωματικών) ή που θα ανεγερθούν στο μέλλον (βλέπε συνεδριακό κέντρο – «πολυδύναμη» αίθουσα Μεγάρου Μουσικής). Και αποτελεί υποχώρηση η κίνηση Κουρή, γιατί για πρώτη φορά ο Δήμος Αθηναίων φαίνεται διατεθειμένος να συζητήσει το ενδεχόμενο υπέργειων κατασκευών, σε αντίθεση με προηγούμενη ομόφωνη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που απέρριπτε ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

Η πρόταση του Λ. Κουρή θα ζητήσει την έγκριση του δημοτικού συμβουλίου στην επόμενη συνεδρίασή του, καθώς στη συνεδρίαση της προηγούμενης Δευτέρας κυριάρχησε το γεγονός της αποχώρησης όλων των παρισταμένων συμβούλων της μειοψηφίας, μεταξύ των οποίων η Βούλα Γείτονα, σύζυγος του υφυπουργού Δημοσίας Τάξεως Κ. Γείτονα. Αιτία της αποχώρησης, οι μεθοδεύσεις του δημάρχου Λ. Κουρή και του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου Αρτ. Αναπλιώτη να μην πραγματοποιηθεί ονομαστ ψηφοφορία, όπως είχαν ζητήσει οι σύμβ λοι της αντιπολίτευσης και η Ήρα Βαλ μάκη, από την πλειοψηφία.

Και το ΤΕΕ;

Πριν από την αποχώρηση, είχε προηγ ιδιαίτερα θερμή συζήτηση: Η Μαρίνα Δί Πατσουρέα προεξόφλησε τη στάση του Τ στην πενταμερή επιτροπή, αναφερόμ στην αποκάλυψη του ΑΝΤΙ, ότι ο πρόεδ του ΤΕΕ Κ. Λιάσκας μαζί με τους κ.κ. Π δή και Μπακάλμπαση έχουν αναλάβει σχέδια προέκτασης του Μεγάρου Μουσι Ο Αλ. Τριποδάκης είπε «ναι» στη σύστ της επιτροπής, θέτοντας παράλληλα τ

ξορμούν

να ανασταλούν οι οικοδομικές εργα-
χρις ότου εκπονήσει τη μελέτη της η
πή, να δηλώσει το Μέγαρο Μουσικής
ι δυνατόν να αναθεωρήσει τη στάση
ι να εμπλουτισθεί η επιτροπή από το
ο Αρχιτεκτόνων και τον αντίστοιχο
λεοδόμων. Τη στάση του, τέλος, φαί-
ντι άλλαξε ο Άγγ. Μοσχονάς (από
γους συμβούλους που ήταν αντίθετοι
οδήποτε υπόγειο ή υπέργειο έργο), ο
εκφράσθηκε θετικά για το σχέδιο
υποστηρίζοντας ότι μετά την όποια
η της επιτροπής –εφόσον συγκροτη-
καταλήξει ομόφωνα– τον τελευταίο
α έχει το δημοτικό συμβούλιο της
ς!

ΜΑΓΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ...
– ΑΝΑΡΜΟΣΤΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ...

Οι λέξεις κλειδιά είναι: «Το αναθέσαμε στο Πανεπιστήμιο... Το Πολυτεχνείο είπε...». Επίκληση του κύρους των ΑΕΙ, ως αντικειμενική - επιστημονική κάλυψη για τα τεκταινόμενα.

«Συνίσταται επιτροπή από εκπροσώπους φορέων... Θα μετακαλέσουμε ξένους ειδικούς». Εκατό εάν είναι δυνατό. Ακούγεται καλύτερα.

Στην πρώτη περίπτωση, προβάλλεται η έννοια της επιστημοσύνης, χρησιμοποιουμένης ως άλλοθι βεβαίως. Αλίμονο στη συμπεριφορά των πανεπιστημιακών δασκάλων μας, που τέτοια έχει επιτρέψει...

Για παράδειγμα, οι όμοροι δήμοι και η πολιτεία ανέθεσαν στο Πολυτεχνείο την μελέτη ανάπλασης του Ελαιώνα της Αθήνας και έτσι η περιοχή του Ελαιώνα και όλη η Αθήνα θάφτηκε κάτω από το κύρος του Ιδρύματος. Σήμερα κανένας πολίτης πλέον δεν ασχολείται με αυτόν, παρά μόνον οι ενδιαφερόμενοι –βιοτέχνες, βιομήχανοι, εργολάβοι– οι οποίοι τον κτίζουν, με την άδεια της ...αστυνομίας, τώρα πλέον νόμιμα.

Άλλο παράδειγμα. Η κυβέρνηση στέκεται αμήχανη εμπρός στις αγοραπωλησίες ακινήτων, που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί στα Μεσόγεια, αλλά και στα υπαρκτά χωματουργικά του νέου αεροδρομίου Σπάτων. Το θέλει άραγε το αεροδρόμιο; Μάλλον ναι, αλλά δεν γνωρίζει πώς να το πλασάρει.

Θα το πλασάρει το κύρος του Πανεπιστημίου. Έτσι ξεχνιέται ότι μόλις εδώ και πέντε μήνες αποπληρώθηκε μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που είχε ανατεθεί σε ιδιώτη μελετητή –όνομα και μη χωριό– έναντι αμοιβής εκατόν ογδόντα εκατομμυρίων δραχμών, και ανατίθεται νέα μελέτη –επί των περιβαλλοντικών επιπτώσεων επίσης– στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και μάλιστα στο αναρμοδιότατο για τη συγκεκριμένη περίπτωση τμήμα Φυσικού Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου, το παλαιό Φυσιογνωστικό.

Σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ανθούσας βιοτεχνίας παραγωγής συγχωροχαρτιών, την οποία αποτελούν οι μελέτες επί των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, αφού το συντριπτικό ποσοστό τους ανατίθεται ενώ έχει ληφθεί η απόφαση κατασκευής του συγκεκριμένου έργου, θα επισημανθούν ορισμένες επιπτώσεις επί του φυσικού(!) περιβάλλοντος των Μεσογείων και το έργο θα μπορέσει να προωθηθεί...

Αντιστοίχως, η συνδρομή των ειδικών χρησιμοποιείται όταν εμφανίζεται να είναι δύσκολη η προσφυγή στο κύρος των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Τότε, το φίδι από την τρύπα θα αναλάβει να βγάλει επιτροπή από εκπροσώπους φορέων ή πολυπληθής ομάδα από παγκοσμίου κύρους ειδικούς, οι οποίοι θα προσκληθούν στην Αθήνα για ολιγοήμερες διακοπές... Ας θυμηθούμε την περίπτωση της θέσης του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, στον συγκοινωνιακό κόμβο Μακρυγιάννη...

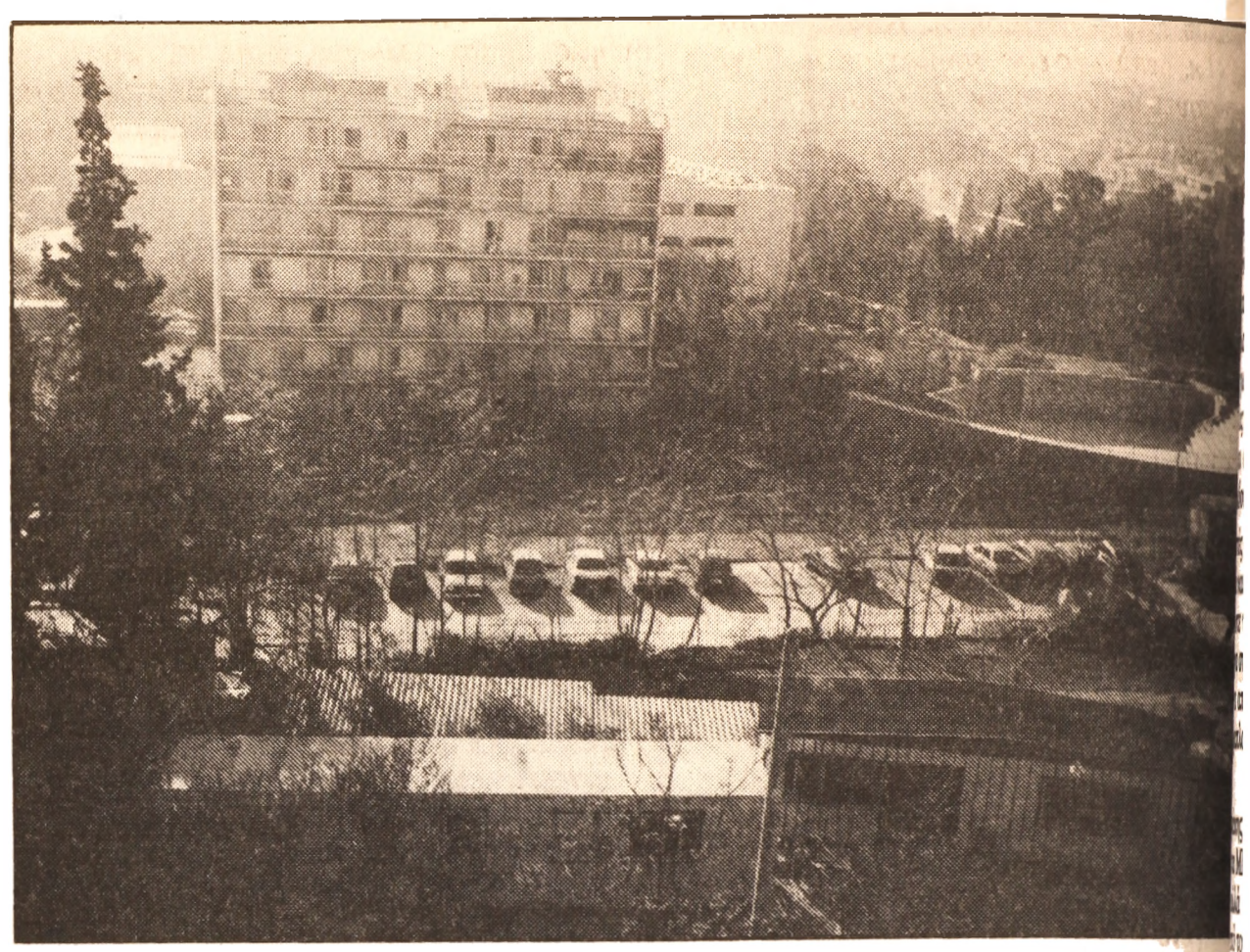
Στη σημερινή συγκυρία, απαιτείται να αποσυμπιεστεί επειγόντως το... υπόγειο –κυριολεκτικά– πρόβλημα, που αναστατώνει το Ίδρυμα Μελετών Λαμπράκη και τον Οργανισμό Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, και που αφορά στις δυσκολίες οι οποίες ανέκυψαν εξαίφνης(!), σχετικά με τη χρήση του χώρου στο Πάρκο της Ελευθερίας.

Ανακοινώνει λοιπόν ο δήμαρχος Αθηναίων από τηλεοράσεως –δελτίο ειδήσεων των 9 ΕΤ1, στις 28.3.94– ότι η πρότασή του να μετακληθούν εκατό ξένοι ειδικοί, προκειμένου να αποφανθούν για τις χωροθετήσεις στο Πάρκο Ελευθερίας σε συσχετισμό με τις... προβλεπόμενες εκτεταμένες αναπλάσεις –ποιος τις είδε(!) και δεν τις χαίρεται– από του Γκύζη έως την Πλατεία Μαβίλη, έγινε δεκτή από τον υπουργό ΠΕΧΩΔΕ. Ο τελευταίος μάλιστα, πάντοτε κατά την ΕΤ1, ανακοινώνει ότι πάντως δεν θα διακοπούν οι εν ενεργεία (παράνομες) εργασίες που εκτελούνται ως υπόγειες κατασκευές!

Με ποιαν άδεια οικοδομής άραγε; Και βάσει ποιας μελέτης; Φαίνεται θα τη συντάξουν οι ξένοι ειδικοί, οι οποίοι με την ευκαιρία κάτι θα πουν και για τη χρήση του Πάρκου. Μάλλον, όμως, θα εκδώσει την άδεια η πενταμελής επιτροπή των εκπροσώπων φορέων, η συγκρότηση της οποίας επίσης ανακοινώθηκε.

Θαυμάστε την προτεινόμενη σύνθεσή της. Θα την αποτελούν εκπρόσωποι του δήμου, ο οποίος συνεχώς αλλάζει άποψη, του Μεγάρου Μουσικής, με γνωστή άποψη, του ΥΠΕΧΩΔΕ, ο υπουργός του οποίου εμμένει υπέρ της εφαρμογής του προεδρικού διατάγματος που καταστρέφει το Πάρκο, του Οργανισμού Αθήνας, που εποπτεύεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ και του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, η διοικούσα επιτροπή του οποίου απέφυγε επιμελώς, και όχι δίχως λόγο (ο πρόεδρος του ΤΕΕ είναι και εργολάβος του ΟΜΜΑ) να λάβει θέση επί του θέματος!

Η ΣΙΩΠΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ

Άποψη του υπαίθριου χώρου, πίσω από το Μέγαρο. Σε λίγο καιρό, υπάρχει πρόνοια και «αξιοποιηθεί»

• Ο κ. ΝΙΚΟΣ ΔΕΣΥΛΛΑΣ, τ. πρόεδρος του ΤΕΕ, απαντά στο ΑΝΤΙ για το Μέγαρο: «Απαιτούνται πρόσθετοι χώροι, πλην του γκαράζ...»!

• Δεν υπήρξε άραγε ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ μεταξύ ΟΜΜΑ και κυβέρνησης Μητσοτάκη, για την παραχώρηση, ΔΩΡΕΑΝ, του Πάρκου στον Οργανισμό του Μεγάρου;

• Γιατί ο ΚΩΣΤΑΣ ΛΙΑΣΚΑΣ συνεχίζει να σιωπά;

• Τι θα κάνουν οι αρχιτέκτονες στις ΕΚΛΟΓΕΣ του ΤΕΕ;

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ και τέως πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου και του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων, κ. **Νίκο Δεσύλλα**, πήραμε την επιστολή που ακολουθεί:

Κύριε Διευθυντά,

Στο τεύχος 546 του περιοδικού σας γίνεται εκτεταμένη αναφορά στο Μέγαρο Μουσικής, στο οποίο κείμενο με αναφέρετε ονομαστικά με τρόπο που με αδικεί κατάφωρα.

Δεν θα ασχοληθώ με χαρακτηρισμούς όπως «φαυλότητα» και «διαμεσολαβητής», διότι δεν ταιριάζει ούτε σε μένα, αλλά ούτε και στο κύρος του περιοδικού σας.

Επειδή όμως στο δημοσίευμά σας κάνετε χρήση της προηγούμενης ιδιότητάς μου σαν Προέδρου του Συλλόγου των Αρχιτεκτόνων και του Προέδρου του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, υπονοώντας ότι αυτά δεν «συμβιβάζονται» με τη σημερινή μου δράση σαν μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΜΜΑ, έχω να σας πω τα εξής:

Είμαι υπερήφανος για τη συμμετοχή μου στο Δ.Σ. του ΟΜΜΑ και για το έργο που αυτό επιτέλεσε με την κατασκευή του Μεγάρου της Μουσικής. Είναι ένα έργο που σήμερα αποτελεί σημείο αναφοράς όχι μόνο για την Ελλάδα, αλλά και για την Ευρώπη.

Η επιτυχία του ίδιου του κτιρίου, αλλά και η λειτουργία του Μεγάρου, έχουν δημιουργήσει νέες προϋποθέσεις ανάπτυξης των μουσικών δραστηριοτήτων του ΟΜΜΑ, τις οποίες το Δ.Σ. αποδέχεται και υλοποιεί όσο μπορεί. Και στο δημοσίευμά σας, άλλωστε, φαίνεται η ευνοϊκή προδιάθεσή σας για τις δραστηριότητες αυτές.

Η ανάπτυξη όμως αυτών των δραστηριοτήτων και η ολοκλήρωση του Μεγάρου απαιτούν ορισμένους πρόσθετους χώρους πλην του γκαράζ, που η ανάγκη του είναι νομίζω αυτονόητη.

Βρίσκεται λοιπόν κανείς στην ανάγκη να επιλέξει μεταξύ του περιορισμού των δραστηριοτήτων του ΟΜΜΑ και της μη κατασκευής των απαιτουμένων χώρων ή της κατασκευής τους με τον διακριτικότερο δυνατό τρόπο που συνοδεύεται ταυτόχρονα από μια αναβάθμιση της περιοχής και από μια μαθηματικά αποδεδειγμένη σημαντική αύξηση της σημερινής επιφάνειας του πρασίνου.

Αναφαίρετο, φυσικά, δικαίωμα καθενός μας είναι να εκφράζει τη συμ[πά]νια του ή τη διαφωνία του σε καθε[μία] από αυτές τις επιλογές. Εκείνο που κ[α]ζω δεν είναι επιτρεπτό, είναι να συν[ε]ται, σώνει και καλά, η οποιαδήποτε ά[πο]ψη με συμφέρον προσωπικό, οικονομ[ικό] κ.λπ.

Κύριε Διευθυντά,

Το Μέγαρο της Μουσικής είναι απ[ό] έργα που γίνονται σε πολύ αραιά χρο[νι]κά διαστήματα και πρέπει να ολοκληρ[ω]θεί. Στην Ελλάδα είναι εύκολο να σταμα[τά] η ολοκλήρωση ενός μεγάλου έργου. Θ[α] έλεγα μάλιστα ότι ο κανόνας για τη χ[ώρα] μας είναι τα μεγάλα έργα να μην ολο[κλη]ρώνονται.

Προσωπικά έχω κάνει την επιλογή [υπ]ερ την ολοκλήρωση του Μεγάρου, πο[υ] θεωρώ και απολύτως συμβατή με [τη] προηγούμενης θητείας μου σαν Π[ρό]εδρου του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων [και] του Τεχνικού Επιμελητηρίου.

Με τιμή,
Νίκος Δεσύλλας
Αρχιτέκτων
τ. Πρόεδρος
Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας

χαρά δημοσιεύουμε αυτή τη «φλύαρη στη τή της» επιστολή. Γιατί αποτυπώνει με ρίνεια όσα εμείς γράφαμε στο ΑΝΤΙ (τχ. της 4.3.94). Στο τεύχος εκείνο, κάναμε κόλουθη αναφορά αναφορικά με τον κ. ύλλα:

ύμβουλος στον ΟΜΜΑ και διαμεσολα-ς του κ. Λαμπράκη είναι ο τέως πρόε-του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων και του κού Επιμελητηρίου, κ. Νίκος Δεσύλ-Ο κ. Δεσύλλας είχε χρηματίσει και "τε-ός σύμβουλος" του κ. Μητσοτάκη».

σικά αφορούν **και** τον κ. Δεσύλλα όσα ώναμε προλογικά. Ότι, δηλαδή, *«ο τε-ός κόσμος και η επίσημη εκπροσώπησή πιδεικνύουν ένα πρωτοφανές μέγεθος ότητας που επιμελημένα έχει αποκρυ-*Έχει δηλαδή αποκρυβεί όλος ο σχεδια-δράσης για την καταστροφή του Πάρ-λευθερίας και ο ρόλος που έπαιξαν στο λθόν –και συνεχίζουν να παίζουν– οι κοί σύμβουλοι» του κ. Λαμπράκη.

αι γνωστές στους αναγνώστες του πε-κού, εδώ και ένα χρόνο, οι μεθοδεύσεις γιναν ώστε να πραγματοποιηθούν μία από έργα στο Πάρκο Ελευθερίας και, όνως, να αποκρυβούν και να παρου-ούν παραπλανητικά ως «έργα ευεργε-

. Λαμπράκης, μέσα από τον έλεγχο που σε όλα τα ΜΜΕ, δεν άφησε τίποτε να εύσει, αλλά παρουσίασε την κατα-ή ενός από τους ελάχιστους πνεύμονες νου ως *«αναβάθμιση της περιοχής και ιατικά (!) αποδεδειγμένη σημαντική η της σημερινής επιφανείας πρασί-*για να δανειστούμε τα λόγια του κ. λα...

ν επιστολή του, ο τ. πρόεδρος του ΤΤΕ υ ΣΑΔΑΣ εμφανίζεται με το πρόσωπο κατηγορίας τεχνικών, που κανονικά ι στις προηγούμενες δεκαετίες, αν-ων που ήσαν ένθερμοι υποστηρικτές μεγάλων αναπτυξιακών έργων» και ύνταν κάθε ίχνος ευαισθησίας σε οικο-ί προβλήματα.

ίς δεν εγκαλούσαμε τον κ. Δεσύλλα πελέχωσε τις δράσεις του κ. Χρ. Λα-η. Δικαίωμά του. Όμως έρχεται με ιστολή του και ομολογεί ότι *«η ανά-των δραστηριοτήτων και η ολοκλήρω-Μεγάρου απαιτούν ορισμένους χώ-λην του γκαράζ, που η ανάγκη του* -νομίζει– *απαραίτητη»*.

οί οι «ορισμένοι χώροι» –σύμφωνα με ακοίνωση του ΟΜΜΑ που δημοσίευ-το ΑΝΤΙ– περιλαμβάνουν και *«Αί-Πολλαπλής Χρήσεως, της οποίας η θα υπέρκειται του φυσικού εδάφους δώδεκα μέτρα»!*

α πώς ο κ. Δεσύλλας –και άλλοι– κρί-μαθηματικά αποδεδειγμένα» ότι με τις κευές αυτές αυξάνει το πράσινο στην , μόνο με υπερβατικό λογισμό μπορεί γηθεί! Και είναι κρίμα που ο κ. Δεσύλ-λας αποκρύπτει και μια σειρά από άλλα περιστατικά. Ότι, δηλαδή, απέφυγε και δεν προσήλθε –όπως αρχικά είχε δηλώσει– στη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, προκειμένου να εξηγήσει τι είδους έργα πρόκειται να γίνουν στο Πάρκο Ελευθερίας. Αλλά γιατί να το κάμει; Μήπως δεν ήταν αυτός ο **διαμεσολαβητής** –μαζί με τους κ. **Λιάσκα, Πανδή, Μπακάλμπαση**– προς τον κ. Μητσοτάκη, για σειρά από νομοθετικές ρυθμίσεις και παροχές, ώστε να περιέλθει δωρεάν στην κυριότητα του ΟΜΜΑ το Πάρκο Ελευθερίας και να χαρακτηρισθεί με αντισυνταγματικό τρόπο οικοδομήσιμο τετράγωνο;

Αλλά οι απορίες παραμένουν. Και ο κ. Δεσύλλας είναι ο πλέον κατάλληλος να δηλώσει πολλά επί του προκειμένου. Ως τεχνικός, ως αρχιτέκτονας (και μάλιστα τιμηθείς με προεδρικά αξιώματα σε ανώτατα όργανα του τεχνικού κόσμου) είναι ο καθ' ύλην αρμόδιος να δηλώσει πώς είναι δυνατόν σήμερα να κόβονται δέντρα και να αρχίζουν εκσκαφές –όπως έγινε– χωρίς να υπάρχει νόμιμη άδεια. (Πώς να υπάρξει αφού δεν υπήρχε ούτε σχετική μελέτη). Και πώς ο τ. πρόεδρος του ΣΑΔΑΣ και του ΤΕΕ εννοεί ότι έργα τέτοιας σημασίας –όπως ο ίδιος ομολογεί– είναι δυνατόν να μένουν κρυφά; Εμείς, αντίθετα, θεωρούμε ότι πρέπει να γίνονται αντικείμενο αρχιτεκτονικού διαγωνισμού, και οι προμελέτες και οι μελέτες να γίνονται κτήμα όλων των πολιτών. Πολύ περισσότερο μάλιστα, αφού με τα χρήματα των φορολογούμενων πολιτών πρόκειται να εκτελεστούν αυτά τα έργα.

Όμως, τέτοιες ιδέες δεν εμπνέουν τους ανθρώπους του ΟΜΜΑ. Ο κ. Λαμπράκης και οι σύμβουλοί του θεωρούν ότι αυτοί κατέχουν την υπέρτατη γνώση, έχουν «κάποιες ιδέες» στο μυαλό τους, η πολιτεία οφείλει να συγκατανεύει, και εμείς, οι πολίτες, να σιωπούμε, να συμφωνούμε και να πληρώνουμε.

Εμείς θα θέλαμε από τον κ. Δεσύλλα απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα. Και οι στήλες του περιοδικού είναι ανοιχτές σε τέτοιο διάλογο. Αλλά, δυστυχώς, ο κ. Χρ. Λαμπράκης και οι σύμβουλοί του προτιμούν τη σιωπή και την αποσιώπηση των θεμάτων αυτών. Όχι μόνον αποφεύγουν το διάλογο αλλά ασκούν πίεση σε όλα τα ΜΜΕ να μην αναγράφουν τίποτε για το Μέγαρο, εκτός από τα ψευδεπίγραφα δελτία Τύπου που διανέμουν. Είναι κρίμα και ντροπή σε όσους συνεργούν σε αυτές τις μεθοδεύσεις και συμμερίζονται τέτοιες αντιλήψεις.

◆

Όμως, ο κ. Δεσύλλας είναι υπερήφανος για όλα αυτά. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, φαίνεται πως είναι και αυτός ένας από τους πολλούς υποψήφιους στις επικείμενες εκλογές του ΤΕΕ.

Ωστόσο, υποψήφιος στις νέες εκλογές είναι και ο άλλος «διαμεσολαβητής» του κ. Λαμπράκη στις υποθέσεις του ΟΜΜΑ, ο νυν πρόεδρος του ΤΕΕ κ. **Κώστας Λιάσκας.** Ηγείται μάλιστα του ψηφοδελτίου της Αριστεράς, που στηρίζει και ο Συνασπισμός. Αξίζει να θυμίσουμε ότι, στις προηγούμενες αναμετρήσεις, ο κ. Λιάσκας ανεδείχθη πρόεδρος του ΤΕΕ χάρη στην υποστήριξη του ψηφοδελτίου της Δεξιάς.

Ο «προοδευτικός», λοιπόν, κ. Λιάσκας, μαζί με άλλους τεχνικούς, θα διεκδικήσει την ψήφο των μηχανικών. Δεν επιθυμούμε να υπεισέλθουμε στα τόσα προβλήματα και καθήκοντα που έχει το ΤΕΕ. Αν όμως το Τεχνικό Επιμελητήριο στελεχώνεται με ανθρώπους που ενεργούν όπως ο κ. Λιάσκας –δεν έβγαλε ούτε μια ανακοινωσούλα το ΤΕΕ για το οικολογικό έκτρωμα στο Πάρκο Ελευθερίας–, τότε δεν μπορούμε να περιμένουμε θετικά πράγματα από το ανώτατο όργανο του τεχνικού κόσμου. Γιατί και ο κ. Λιάσκας, αλλά και τα «αντίπαλα» ψηφοδέλτια του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ. έχουν κάμει τις ίδιες ακριβώς επιλογές: Να υπηρετήσουν τις επιθυμίες του κ. Χρ. Λαμπράκη, έστω και αν είναι ξένες προς το κοινό συμφέρον. Κανένας από τους υποψηφίους δεν είδαμε να καταγγέλει τις παράνομες ενέργειες που έγιναν στο Πάρκο Ελευθερίας. Οι τεχνικοί θα ψηφίσουν σε λίγες ημέρες. Και θα κριθούν.

ΠΑ ΤΟΝ κ. ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

Τα έργα εκσκαφών και αποψίλωσης του πρασίνου στο Πάρκο Ελευθερίας έχουν ανασταλεί προσωρινά, μετά την επέμβαση του εισαγγελέα. Αυτή την ώρα, ο ΟΜΜΑ έχει υποβάλει νέα άδεια –σημειώνοντας τα δέντρα στο τοπογραφικό!– προκειμένου να συνεχίσει το θεάρεστο έργο του.

Πριν οι προϊστάμενοι του Γραφείο Πολεοδομίας (αλλά και ο εισαγγελέας) προχωρήσουν σε νέες ενέργειες οφείλουν να λάβουν υπόψη τους: Ότι η προηγούμενη άδεια είχε εκδοθεί για ένα οικόπεδο που τότε **δεν ανήκε** στον ΟΜΜΑ. Βεβαίως, οι άνθρωποι του κ. Λαμπράκη (μελλοντικού φύλακα άγγελου των θεσμών, όταν με το καλό διεκδικήσει και την Προεδρία της Δημοκρατίας) λογάριαζαν όλη την περιοχή που περιβάλλει το Μέγαρο ως ιδιοκτησία τους. Έπειτα από λίγο, βεβαίως, το κατάφεραν και αυτό. Όμως, τότε –όταν δηλαδή εξεδόθη η άδεια εκσκαφών– ο χώρος δεν ανήκε στο Μέγαρο.

Ερωτάται ο κ. εισαγγελέας:

α) Έχει διερευνήσει τις ευθύνες των εργολάβων που κατέστρεψαν το πράσινο με παράνομη άδεια;

β) Έχει εξετάσει τις ευθύνες των αστυνομικών οργάνων που επέτρεψαν εργασίες βάσει μιας «άδειας-φάντασμα»;

γ) Έχει εξετάσει τις ευθύνες του προέδρου του ΟΜΜΑ, που ξεκίνησε τις εργασίες καταστροφής του πράσινου και εκσκαφών με μια «άδεια-φάντασμα»;

Εμείς θα υποβάλουμε και άλλες φορές αυτά τα ερωτήματα, επειδή πρόκειται για **συντελεσθέντα αδικήματα,** που πρέπει να διώκονται.

«Υπάρχουν κυκλώματα που διαφεντεύουν την πολιτιστική ζωή»

της Γεωργίας Δάμα

Τέσσερα χρόνια πρόεδρος της Λυρικής διετέλεσε ο καθηγητής Παύλος Πετρίδης, που απομακρύνθηκε τελικά από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, χωρίς να του επιτραπεί να ολοκληρώσει το έργο που είχε αναλάβει, και που, για να το φέρει σε πέρας, αντιμετώπισε τεράστιες δυσκολίες.

Στη συνέντευξη που μας παραχώρησε, ο κ. Πετρίδης υποστηρίζει ότι η πολιτεία αντιμετωπίζει τη Λυρική Σκηνή σαν τον φτωχό συγγενή του Μεγάρου Μουσικής, καταγγέλλει ότι για αρκετά χρόνια, και ενόσω εκκρεμούσε η δημιουργία του Μεγάρου, το συγκρότημα Λαμπράκη πολεμούσε την ΕΛΣ και εκφράζει την πικρία του για την απομάκρυνσή του, την οποία συνδέει με σχέδιο αλλαγής πορείας του ιδρύματος (θέλουν, υποστηρίζει, να λειτουργήσει ως οργανισμός ιδιωτικού δικαίου). Ελπίζει, σύμφωνα με όσα μας δηλώνει, ότι τα πρόσωπα της νέας διοίκησης, που δεν ανήκουν στα «κυκλώματα του Μεγάρου», θα παρεμποδίσουν αυτά τα σχέδια.

Το κείμενο της συνέντευξης του Παύλου Πετρίδη στο ΑΝΤΙ έχει ως εξής:

– Ο κ. Λαμπράκης σε συνέντευξή του που δημοσιεύτηκε στο ΑΝΤΙ υποστηρίζει ότι υπήρξε άριστη συνεργασία με τη Λυρική Σκηνή. Τι είδους συνεργασία υπήρξε;

• Διετέλεσα πρόεδρος της Εθνικής Λυρικής Σκηνής επί τέσσερα χρόνια. Διαφοροποιούμενος από το διευθυντή, κ. Συνοδινό, είχα πει, και έχει αποτυπωθεί στα πρακτικά, ότι ο τρόπος που προετοιμάζεται να λειτουργήσει το Μέγαρο προς τα έξω, θα είναι υπονομευτικός για την πορεία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και καλό θα ήταν πολύ έγκαιρα να ενημερωθούν τα μέσα ενημέρωσης για το τι εστί Μέγαρο, τη χρήματα έχει στη διάθεσή του και ποια είναι η φιλοσοφία του σε σχέση με τη Λυρική.

Ο διευθυντής θεώρησε ότι μια τέτοια αρχική αντιμετώπιση θα δημιουργήσει προστριβές με το Μέγαρο και προτίμησε να έχει μια διακριτική επικοινωνία με τον κ. Λαμπράκη, σε κάποια θέματα που όμως δεν ήταν σημαντικά. Υπήρξαν τρεις συνεργασίες σε διάστημα δύο ή τριών χρόνων.

– Πώς αποτιμάτε τη συνεργασία αυτή της Λυρικής Σκηνής με το Μέγαρο;

• Κατά τη γνώμη μου, δεν προσέφερε τίποτα στη Λυρική. Οπωσδήποτε ήταν μια συνεργασία κάπως υποτιμητική και επιβοηθητική στο γενικότερο σκέλος της παραγωγής, που πήγε υπέρ του Μεγάρου.

– Έχετε αφήσει υπαινιγμούς για κακόβουλες κριτικές εναντίον της Λυρικής από συγκεκριμένο συγκρότημα Τύπου.

• Κατά το διάστημα της άτυπης συνεργασίας με το Μέγαρο, από την πλευρά των εφημερίδων που ελέγχει ο κ. Λαμπράκης, δηλαδή το *Βήμα* και τα *Νέα*, είχαμε συνεχείς αιχμές σκωπτικού χαρακτήρα σε όλα τα επίπεδα.

Βεβαίως, δεν μιλάω για κριτικές αλλά για υπαινιγμούς, όπως για το πώς έγινε η ανακαίνιση της Λυρικής ή πώς λειτουργεί η διεύθυνση, και πάντοτε με στόχο να γελοιοποιήσουν το ίδρυμα.

Να σας πω ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Κατά τη διάρκεια της ανακαίνισης που έγινε με μύριες όσες θυσίες, κατέρρευσε μια ψευδοροφή. Αυτό αποτελούσε πρώτο θέμα την επομένη στα *Νέα:* «Τι συμβαίνει με τη Λυρική; Πέφτουν οι τοίχοι!».

Συνεχώς τέτοιου είδους αντιμετώπιση υπήρχε, που λειτουργούσε εις βάρος του ιδρύματός μας.

– Δεχθήκατε ανάλογη αντιμετώπιση και για το πρόγραμμα της Λυρικής Σκηνής;

• Υπήρχαν ιδιαιτέρως στη στήλη της Σίβυλλας, μια ή δύο παράγραφοι που προσπαθούσαν να φαιδροποιήσουν καταστάσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν όταν θα ανεβάζαμε τη «Νυχτερίδα». Τότε η Σίβυλλα έγραψε ότι θα τραγουδήσει ως χάπενινγκ ο Νταλάρας!

Υπήρχε πόλεμος από μερίδα του Τύπου. Εξυμνούσαν το Μέγαρο, ό,τι συνέβαινε εκεί ήταν θεϊκόν και ό,τι συνέβαινε στη Λυρική ήταν παρακατιανό.

– Είναι ωστόσο αδιαμφισβήτητο ότι η Λυρική Σκηνή αντιμετώπιζε προβλήματα στο παρελθόν. Εσείς πού πιστεύετε ότι οφείλονται;

• Τα προβλήματα ανάγονται στα όσα προϋπήρξαν του 1989. Η Λυρική ήταν σε πλήρη κατάρρευση, χρωστούσε πολλά χρήματα σε ασφαλιστικά ταμεία, το κτίριο του θεάτρου

• *Ο καθηγητής Παύλος Πετρίδης, πρώην πρόεδρος της Εθνικής Λυρικής Σκηνής (ΕΛΣ), μιλά στο ΑΝΤΙ για:*

– την άνιση μεταχείριση, από την πλευρά της πολιτείας, που είχε η Λυρική σε σχέση με το Μέγαρο,

– για τον πόλεμο του συγκροτήματος Λαμπράκη εναντίον της ΕΛΣ,

– για την κρατική χρηματοδότηση που διαιωνίζει αντί να λύνει τα προβλήματα,

– για «κυκλώματα που διαφεντεύουν την πολιτιστική ζωή του τόπου».

είχε καν θέρμανση, υπήρχαν σπασμένα μια, πλήρης αποδιοργάνωση. Προσπαμε να δημιουργήσουμε υποδομή αναίζοντας το θέατρο.

ς προς τη χρηματοδότηση του ματος από το κράτος, υπήρξαν κολίες;

α χρήματα που μας έδιναν κάλυπταν λαστικές δαπάνες της τάξεως του 95%. ενε για την καλλιτεχνική παραγωγή ένα ό ποσό. Ένα ποσό αυτής της τάξης χρηοποιείται απ' ό,τι διαβάζω στο Μέγαρο το ανέβασμα μιας μόνο παράστασης, ενώ μας το ποσό αυτό έπρεπε να καλύψει όλη νεζόν.

ίχαμε δηλαδή ετησίως 70 ή 80 εκατομμύγια ολόκληρο το ρεπερτόριο, ενώ το ίδιο ό στο Μέγαρο κάλυπτε μια μόνο παρατή. Η σχέση λοιπόν ήταν ένα προς είκοσι.

ίοια περίπου είναι τα πάγια έσοδα και δα της Λυρικής Σκηνής;

Το ποσό που παίρναμε ήταν περίπου ένα τριακόσια εκατομμύρια. Όπως σας είτο 95% πήγαινε σε μισθούς, ενοίκιο και ιβές. Να τονίσουμε ότι η Λυρική δεν έχει της κτίριο. Αυτό που χρησιμοποιεί ανήστο Μετοχικό Ταμείο Στρατού. Επίσης, υρική εκτός των διοικητικών υπαλλήλων ηρεί το ειδικό προσωπικό της χορωδίας, ορχήστρας και του μπαλέτου. Αντίθετα, Μέγαρο, αν εξαιρέσει κανείς το μικρό θμό μουσικών της Καμεράτα, τους θυρωκαι τις ταξιθέτριες δεν διαθέτει προσω εν ενεργεία. Εντούτοις χρηματοδοτείπολλαπλάσια.

ενικά η πολιτεία αντιμετώπισε τη Λυρική ρτωχό συγγενή, παρά την ιστορική της άδοση, ενώ πριμοδότησε οικονομικά αλαι ηθικά το Μέγαρο, που δεν είχε καμιά σφορά μέχρι τότε.

υτό που παραχωρήθηκε, λοιπόν, προς ισόβιο πρόεδρο του Μεγάρου κ. Χρ. πράκη, θα έπρεπε ιστορικά να δοθεί Εθνική Λυρική Σκηνή.

εν είναι ευρύτερα γνωστό, αλλά η Λυρινδύνευσε να κλείσει ένα περίπου χρόνο , όταν προωθήθηκε εν κρυπτώ το διάια μονιμοποιήσεως των δύο κρατικών ηστρών, αφήνοντας απ' έξω την ορχήι της Λυρικής.

ν αυτό περνούσε, οι μουσικοί της Λυρι θα έφευγαν για να στελεχώσουν την τική Ορχήστρα Αθηνών, όπου οι όροι κατά 50% καλύτεροι. Το πληροφορήαμε λίγο πριν περάσει από τη Βουλή. Τι απτό παράδειγμα χρειάζεται κανείς να καταλάβει πως κινήθηκαν, παρασκηά, νήματα εναντίον του ιδρύματος.

ν, λοιπόν, δεχτούμε ότι υπήρξε πάθεια αποδυνάμωσης της Λυρικής του Μεγάρου, πιστεύετε ότι είχε την ραίτητη πολιτική στήριξη;

κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας στήην ιστορία του Μεγάρου απροκαλύ. Ο κ. Τζαννετάκης μου είπε ότι έδωσαν τα χρήματα που χρειάζονταν για την ολοκλήρωση του Μεγάρου και ότι ήταν διαθέσιμοι να το στηρίξουν οικονομικά – όσο χρειαζόταν. Η κατάσταση αυτή συνεχίζεται και τώρα. Σε σχέση με την Λυρική βεβαίως πάντοτε η αντιμετώπιση ήταν δυσανάλογη.

– Πώς εξηγείτε την ξαφνική αλλαγή των βασικών στελεχών της Λυρικής Σκηνής;

● Η καινούργια σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου της Λυρικής σχετίζεται ίσως με τη λειτουργία του Μεγάρου, γιατί φημολογείται ότι τα πρόσωπα που τοποθετήθηκαν από τον υπουργό κ. Μικρούτσικο, είναι άνθρωποι του περιβάλλοντος του Λαμπράκη. Φαίνεται ότι, την τελευταία στιγμή, το περιβάλλον του Μεγάρου θέλησε να ελέγξει τη Λυρική για σκοπούς που δεν έχουν ακόμα αποσαφηνιστεί. Εγώ ήμουν αντίθετος στην αλλαγή του θεσμικού πλαισίου της Λυρικής και στα σχέδια αλλαγής σε ιδιωτικού δικαίου οργανισμό. Πιστεύω ότι τον πολιτισμό δεν τον κάνουν οι μάνατζερ...

– Πέρσι έγιναν κάποιες κινητοποιήσεις των εργαζομένων για το θέμα της μισθολογικής εξομοίωσης. Πώς εξελίσσεται;

● Το πρόβλημα της μισθολογικής εξομοίωσης της Λυρικής που αφορά το μεγαλύτερο τμήμα του προσωπικού σήμερα του ιδρύματος το είχα θέσει από τον Οκτώβριο στον κ. Μικρούτσικο και μου είχε υποσχεθεί ότι θα λυθεί «εντός μηνός». Μέχρι στιγμής δεν έχει γίνει κανένα βήμα στην κατεύθυνση αυτή, ενώ οι εκπρόσωποι του σωματείου καλλιτεχνών μου είπαν ότι ο υπουργός έχει υπαναχωρήσει αισθητά από τις αρχικές του θέσεις, για τις οποίες είχε δεσμευτεί. Δεν αποκλείεται λοιπόν να υπάρξουν προσεχώς νέες απεργίες.

– Γνωρίζετε ποια είναι τα σχέδια της διοίκησης της Λυρικής;

● Η νέα διοίκηση δεν έχει δεσμευτεί ως όφειλε με ένα πλαίσιο αρχών και φιλοσοφίας όπως εμείς, βάσει του οποίου θα βαδίσει. Δεν υπάρχει μέχρι στιγμής τίποτα συγκεκριμένο. Μόνο κάποιες ασαφείς συζητήσεις περί θεσμικού πλαισίου. Υπάρχουν, επίσης, υποσχέσεις ότι θα δοθούν περισσότερα χρήματα και ακούγεται ότι θα αξιοποιηθούν κάποιοι σπόνσορες, που προς το παρόν δεν υπάρχουν. Δεν έχουμε εικόνα για το πώς το καινούργιο συμβούλιο θα αντιμετωπίσει την κατάσταση.

– Με την εμπειρία τεσσάρων ετών στη Λυρική πώς βλέπετε το μέλλον της;

● Η Λυρική Σκηνή είναι ένα πολύ δύσκολο ίδρυμα κυρίως γιατί η πολιτεία δεν θέλησε να το αντιμετωπίσει με σοβαρότητα και υπευθυνότητα. Τα μισθολογικά ζητήματα είναι τεράστια, το ποσό που μένει για την καλλιτεχνική παραγωγή είναι ελάχιστο και το κτίριο βεβαίως ξένο. Αν δεν λυθούν αυτά με γενναίες αποφάσεις, βλέπω το μέλλον δυσοίωνο.

– Πιστεύετε ότι υπήρξαν σκοπιμότητες για την αλλαγή της διοίκησης;

● Ναι, αλλιώς δεν θα μου έλεγε ο υπουργός να παραμείνω και να του δώσω ονόματα για ενδεχόμενο αλλαγής προσώπων στη διοίκηση.

– Τι νομίζετε ότι εξυπηρετεί αυτή η αλλαγή της διεύθυνσης;

● Ενδεχόμενα να υπάρχει σχέδιο αξιοποίησης της Λυρικής υπέρ του Μεγάρου, διότι τίποτε επίσημο δεν λέχθηκε ούτε σε μένα, αλλά ούτε σε κανέναν άλλο. Αυτό μπορεί να γίνει με σταδιακές απολύσεις όσων θα κριθούν περιττοί και με αξιοποίηση μελών της χορωδίας για όπερες στο Μέγαρο.

Εγώ λέω ότι δεν είναι δυνατόν ένα και μόνο πρόσωπο, που όπως γράφει το *ΑΝΤΙ* δρα παρασκηνιακά, να ελέγξει σχεδόν όλους τους τομείς της κοινωνικής και πολιτιστικής δραστηριότητας, έχοντας στη διάθεσή του τηλεόραση και εφημερίδες.

– Στην επιστολή που απευθύνατε προς τον υπουργό Πολιτισμού, αναφέρετε ότι υπάρχουν κυκλώματα που διαφεντεύουν την πολιτιστική ζωή του τόπου και εκδιωχθήκατε επειδή δεν ανήκετε σε αυτά. Θέλετε να γίνετε πιο σαφής;

● Εφόσον η διοίκηση πριν από την αλλαγή είχε αναγνωρισθεί από όλους ως επιτυχής, θα μπορούσε να υπάρξει μερική αλλαγή της διεύθυνσης. Επομένως, κάποια πρόσωπα που δεν ανήκαν σε αυτά τα κυκλώματα, περί των χώρων του Μεγάρου και της μουσικής, φαίνονταν ότι ενοχλούν. Θεωρείται ότι θα παρεμπόδιζαν κάποια σχέδια στην όλη πορεία της Λυρικής. Όλα αυτά δεν έχουν ακόμα διευκρινιστεί απόλυτα γιατί το καινούργιο συμβούλιο δεν άνοιξε τα χαρτιά του.

ΜΙΑ «ΕΛΕΝΗ», ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΤΗΣ Ε.Λ.Σ.

Μια και μόνο παράσταση του Μεγάρου Μουσικής, η «Ελένη» του Μικρούτσικου, κόστισε όσο περίπου οι τέσσερις ετήσιοι προϋπολογισμοί της Εθνικής Λυρικής Σκηνής!

Είναι εμφανές ότι η παρούσα κυβέρνηση επαυξάνει την πολιτική της προηγουμένης στον τομέα της οικονομικής υποστήριξης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας από το ελληνικό δημόσιο, ιδιαίτερα βεβαίως όταν πρόκειται για το Μέγαρο Μουσικής.

Εύλογα τα συμπεράσματα που απορρέουν από τα συγκριτικά στοιχεία Μεγάρου Μουσικής - Λυρικής Σκηνής που αποκαλύπτει στη συνέντευξή του ο τέως πρόεδρός της, Παύλος Πετρίδης.

Γ.Δ.

Οι κύκλοι των χαμένων ευκαιριών συνεχίζονται...

του Γιάννη Κωστάκη

Κατατίθεται –εκτός απροόπτου– την ερχόμενη εβδομάδα στη Βουλή, το πόρισμα της προανακριτικής επιτροπής για τις υποθέσεις των υποκλοπών. Ανεξαρτήτως του αν θα καταλογίζονται ή όχι ευθύνες στον πρώην πρωθυπουργό, Κ. Μητσοτάκη, και στην κυρία Ντ. Μπακογιάννη, ένα είναι βέβαιο. Μετά την υπόθεση Τόμπρα, που ποτέ δεν έφτασε στο ακροατήριο, λόγω της «μεγαλοψυχίας» του Κ. Μητσοτάκη, χάνεται μία ακόμα ευκαιρία να παρουσιαστούν σε όλο τους το μεγαλείο οι αμαρτωλές σχέσεις κράτους - παρακράτους. Και όμως αυτή τη φορά τα στοιχεία ήταν συντριπτικά και η συνεργασία κρατικών υπηρεσιών με παρακρατικούς, κάτι παραπάνω από αποδεδειγμένη. Οι πλαστές ταυτότητες, οι άδειες οπλοφορίας, οι πινακίδες αυτοκινήτων της ΕΥΠ, που βρέθηκαν σε χέρια ατόμων που δεν έπρεπε, επισήμως τουλάχιστον, να τις έχουν, μιλούν από μόνες τους.

Την Παρασκευή 28.1.94, ύστερα από πολύωρη συνεδρίαση, η Βουλή, με μυστική ψηφοφορία των μελών της, αποφασίζει τη σύσταση προανακριτικής επιτροπής προκειμένου να διερευνηθούν οι ευθύνες των **Κ. Μητσοτάκη** και **Ντ. Μπακογιάννη** στην υπόθεση των υποκλοπών του κυκλώματος **Γρυλλάκη, Μαυρίκη,** κ.λπ. Σε σύνολο 161 παρόντων βουλευτών του ΠΑΣΟΚ, 98 της Ν.Δ., 9 της ΠΟΛ.Α. και 7 του ΚΚΕ, για τον Κ. Μητσοτάκη ψήφισαν υπέρ 179, κατά 92 και λευκό 4. Για την Ντ. Μπακογιάννη υπέρ ψήφισαν 164, κατά 105 και παρών 5. Να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια της συζήτησης υπέρ της σύστασης προανακριτικής επιτροπής για τον Κ. Μητσοτάκη είχαν τοποθετηθεί οι εκπρόσωποι του ΠΑΣΟΚ, της ΠΟΛ.Α. και του ΚΚΕ. Για την Ντ. Μπακογιάννη το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ, ενώ είχε διαφωνήσει η ΠΟΛ.Α.

Είχε προηγηθεί στις 16.12.93 «Ανακοίνωση» των εφετών - ανακριτών **Α. Νταφούλη** και **Δ. Δαλιάνη,** προς τον πρόεδρο της Βουλής Α. Κακλαμάνη, όπου ανέφεραν ότι από μάρτυρες που είχαν εξεταστεί «γίνεται αναφορά (άμεση ή έμμεση) για συμμετοχή του πρώην πρωθυπουργού Κων/νου Μητσοτάκη και της πρώην υπουργού Θεοδώρας Μπακογιάννη στην υπόθεση των τηλεφωνικών υποκλοπών κατά το χρονικό διάστημα από Νοέμβριο του 1988 μέχρι Δεκέμβριο 1991. Η συμμετοχή αυτών κυρίως των πολιτικών προσώπων φέρεται να εκδηλώθηκε υπό συνθήκες που συνιστούν κυρίως τα αδικήματα της ηθικής αυτουργίας κατ' εξακολούθηση στην παγίδευση και παραβίαση των τηλεφωνημάτων και της προφορικής συνομιλίας, της χρήσης πληροφοριών και μαγνητοταινιών που αποκτήθηκαν κατά παράνομο τρόπο κατ' εξακολούθηση και της παραβίασης του άρθρου 1 του Ν.Δ. 802/1971 (σ.σ. νόμος περί ευθύνης υπουργών) σε συνδυασμό προς τα άρθρα 5 παρ. 1 και 19 του ισχύοντος Συντάγματος (σ.σ. απαραβίαστο των επικοινωνιών).

Στις 13.1.94, 59 βουλευτές του ΠΑΣΟΚ καταθέτουν στη Βουλή πρόταση κατηγορίας κατά των Κ. Μητσοτάκη και Ντ. Μπακογιάννη, ζητώντας να τους ασκηθεί δίωξη. Τον Κ. Μητσοτάκη κατηγορούν για:

– Ηθική αυτουργία στο σύνολο των πράξεων για τις οποίες έχει ήδη κατηγορηθεί ο Ν. Γρυλλάκης.
– Παραβίαση του απορρήτου των τηλεφωνημάτων και της προφορικής συνομιλίας.
– Παράβαση καθήκοντος.
– Παρασιώπηση εγκλήματος.
– Υπόθαλψη εγκληματία.
– Παράβαση του νόμου περί ευθύνης υπουργών.

Την Ντ. Μπακογιάννη κατηγορούν για:

– Συνέργεια στις υποκλοπές.
– Υπόθαλψη εγκληματία.
– Παράβαση καθήκοντος.
– Παράβαση του νόμου περί ευθύνης υπουργών.

Όπως γίνεται αντιληπτό το ΠΑΣΟΚ οριοθετεί το σκηνικό που θα παιχθεί το «έργο», υποδηλώνοντας ευθύς εξαρχής ότι πρόθεσή του είναι το κτύπημα του Μητσοτάκη και όχι το σπάσιμο του κακού σπυριού των υποκλοπών, που μολύνει για χρόνια το δημόσιο βίο της χώρας. Ταυτόχρονα, εμμέσως πλην σαφώς, στέλνει το μήνυμα ότι δεν έχει καμία διάθεση να έρθουν στην επιφάνεια οι κάθε είδους σκοτεινοί μηχανισμοί. Η Ν.Δ. από τη μεριά της, αποδέχεται το ρόλο που της ορίζεται και όλη η προσπάθειά της επικεντρώνεται στο να αποδείξει ότι ο πρώην πρωθυπουργός είναι αθώος των κατηγοριών που του προσάπτονται. Και τα δύο κόμματα *συνειδητά περιπαίζουν τον ελληνικό λαό, οδηγώντας με τη στάση τους την ουσία της υπόθεσης των υποκλοπών στη συγκάλυψη.*

Τι δεν εξέτασε η επιτροπή

«Η δικαστική –όπως και κοινοβουλευτική– έρευνα να αποκαλύψουν όλη την αλήθεια και να διαμορφώσουν τις προϋποθέσεις για την πλήρη και απόλυτη προστασία του τηλεφωνικού και γενικότερα του ιδιωτικού απορρήτου», έλεγε σε έγγραφό του από τις 10.8.93 προς τους Νταφούλη και Δαλιάνη, ο **Α. Παπανδρέου.** Άραγε οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ ενήργησαν στην επιτροπή προς αυτή την κατεύθυνση; Βοήθησαν να αποκαλυφθεί «όλη η αλήθεια», δεδομένου μάλιστα

τι είχαν την απόλυτη πλειοψηφία.

Μήπως εκλήθησαν να καταθέσουν οι επί Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ αρχηγοί της ΕΥΠ, οι διευθυντές της αντιτρομοκρατικής υπηρεσίας, οι διοικητές της κρατικής ασφάλειας, οι διοικητές και οι γενικοί διευθυντές του ΟΤΕ, ώστε να διευκρινιστεί πώς οι Γρυλλάκης, Μαυρίκης και η ομάδα τους είχαν τόσο εύκολη πρόσβαση στις κρατικές υπηρεσίες; Ιδίως ο Μαυρίκης έπαιρνε με χαρακτηριστική άνεση πινακίδες κυκλοφορίας για το Ι.Χ. αυτοκίνητό του, που χρησιμοποιεί μόνο η ΕΥΠ, χωρίς επισήμως να είναι πράκτοράς της; Πώς ο Γρυλλάκης είχε αμέσως στη διάθεσή του ταυτότητες σε όποιο όνομα ήθελε, εκδιδόμενες επισήμως από αστυνομικά τμήματα της χώρας;

Γιατί δεν εκλήθη ο **Βασίλης Δαναλάτος**, όπως σημειώνουν οι Νταφούλης και Δαμάνης στη σελίδα 33 της ανακοίνωσής τους «συχναζε στο ισόγειο της Ρηγίλλης» και πρόσφερε στον Ν. Γρυλλάκη, όπως λέγει στην από 10.6.1993 ένορκη κατάθεσή του στον ανακριτή Κέρκυρας Γ. Αυγέρη, καθώς και στο από 5.5.1993 υπόμνημά του, κατέθεσε και ότι στέλεχος προσκείμενο στον πρωθυπουργό στις 27.4.1992 του ζήτησε να πυροβολήσει τον Μαυρίκη. *Λειτουργούσε τότε στην αστυνομία παράνομο κύκλωμα, με πολλές παράνομες δραστηριότητες. Ηγετικά στελέχη του κυκλώματος ήταν ο υπαρχηγός της Αστυνομίας Μιχ. Νηστικάκης, ο υποδιευθυντής ασφαλείας Καραματσούκης, ο πρώην δ/ντής κρατικής ασφάλειας Πέτρος Ζούκιος και άλλοι. Με τις ενέργειές τους εκβίαζαν πολιτικούς, έκαναν πλαστογραφίες, έπαιρναν προμήθειες από πωλήσεις όπλων, κ.λπ. Στις δραστηριότητές τους εμπίπτουν και η δολοφονία του βουλευτή Π. Μπακογιάννη, οι βόμβες στα διάφορα ταμεία, η απόπειρα δολοφονίας του βουλευτή Λευτέρη Παπαδημητρίου, πολλές βόμβες στα λεωφορεία της ΕΑΣ. Σκόπευαν σε παράνομο πλουτισμό τους και σε άνοδο στην κορυφή της ιεραρχίας».*

Γιατί τόσο οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, όσο και της Ν.Δ. απέρριψαν όλες τις προτάσεις του βουλευτή του ΚΚΕ **Γ. Κατσαρού**, να κληθούν όλα τα προαναφερόμενα πρόσωπα και άλλα, με την έωλη αιτιολόγηση ότι «δεν αφορούν την υπό εξέταση υπόθεση»;

Άραγε το ΠΑΣΟΚ είχε πλήρη άγνοια της δράσης του κυκλώματος Γρυλλάκη - Μαυρίκη, πριν αυτό αποκαλυφθεί από τον τελευταίο; Στις καταθέσεις του όμως από τις 10.5.1993 και 23.7.1993 ο *Δ. Καμηλαράκης*, κομματικό στέλεχος της Ν.Δ., υποστηρίζει ότι *«σε μια κασέτα υπάρχει δήλωση Μαυρίκη, ότι κάποιο συγκεκριμένο στέλεχος του ΠΑΣΟΚ του προσέφερε επιταγή 100 ή 200.000.000 δραχμών, προκειμένου να παραδώσει σ' αυτό το πρόσωπο τα στοιχεία των υποκλοπών που κατείχε και τις σχετικές κασέτες*, αρνήθηκε, όμως, διότι δεν ήθελε να πουλήσει το κόμμα του». (!!)

Γιατί δεν εξετάστηκε υπό ποίαν ιδιότητα ο Μαυρίκης συνόδευσε τον υπαστυνόμο της αντιτρομοκρατικής υπηρεσίας Μπαζίγο, σε επίσημη παρακολούθηση στην Κόρινθο. Αποστολή που είχε διαταχθεί από τον αρμόδιο εισαγγελέα.

Προς ανταπόδοση της... εξυπηρέτησης και υποκλοπές χωρίς ενόχους;

Τελικά, με τον τρόπο που έγινε η έρευνα από την πλειοψηφία της προανακριτικής επιτροπής, τα κυκλώματα των υποκλοπών και οι υποκινητές τους, οι κάθε είδους ασπάλακες, μπορούν ανενόχλητοι να συνεχίσουν τη δράση τους, επιδιδόμενοι ανεπηρέαστοι στο... θεάρεστο έργο τους. Παράλληλα κάποιοι θα προσπαθούν να μας πείσουν ότι μπορεί να υπάρχουν υποκλοπείς, όχι όμως και υπό την προστασία του κράτους οργανωμένες από το παρακράτος και τις μυστικές υπηρεσίες υποκλοπές.

Και με τους Μητσοτάκη - Μπακογιάννη τι θα γίνει; Όσον αφορά τη θυγατέρα του πρώην πρωθυπουργού τα πράγματα φαίνεται ότι εξελίσσονται ευνοϊκά. Για τον Κ. Μητσοτάκη, όμως, μέχρι την ώρα που το περιοδικό όδευε προς το τυπογραφείο, υπήρχαν αλληλοσυγκρουόμενες πληροφορίες, που μπορούν γενικά να χωριστούν σε δύο κατηγορίες.

Οι «σκληροί» του ΠΑΣΟΚ υποστηρίζουν ότι ο επίτιμος αρχηγός της Ν.Δ. πρέπει να παραπεμφθεί στο Ειδικό Δικαστήριο με τις κατηγορίες που περιλαμβάνονται στην πρόταση κατηγορίας των 59 βουλευτών του κυβερνώντος κόμματος. Οι ψυχραιμότεροι λένε ότι υπάρχει φόβος, αν παραπεμφθεί, να αθωωθεί ή να κατηγορηθεί τελικά για πλημμέλημα, αφού με ατράντακτα στοιχεία έχει αποδειχθεί μόνο ότι όταν έμαθε την δράση του κυκλώματος από τον **Μ. Έβερτ**, δεν ενήργησε τα δέοντα. Αλλά και αυτή η κατηγορία, της παρασιώπησης εγκλήματος και υπόθαλψης εγκληματία, είναι αμφίβολο αν στοιχειοθετείται πλήρως από τα προανακριτικά υλικά.

Όσοι από το ΠΑΣΟΚ υποστηρίζουν τη μη παραπομπή, λένε ότι έτσι αφενός γλιτώνει η κυβέρνηση τις αρνητικές για αυτή εντυπώσεις από ενδεχόμενη αθωωτική απόφαση. Αφετέρου δείχνει ότι δεν έχει ρεβανσιστικές προθέσεις. Κάτι που θα υπενθυμίσουν, χρησιμοποιώντας το σαν επιχείρημα, στην περίπτωση παραπομπής του Κ. Μητσοτάκη για την πώληση της ΑΓΕΤ.

Εξάλλου είναι συζητήσιμο αν συμφέρει το σύστημα δίκη για υποκλοπές, όπου υποχρεωτικά πλέον θα ειπωθούν όσα δεν εξετάστηκαν από την επιτροπή της Βουλής. Αυτό δεν σημαίνει ότι αποκλείεται να παραπεμφθεί ο Κ. Μητσοτάκης, χωρίς όμως να δικαστεί ποτέ. Να ακολουθηθεί δηλαδή η ίδια διαδικασία της παραπομπής και αναστολής της δίωξης Παπανδρέου, για τις δικές του υποκλοπές.

Τα άλλα κόμματα

Από την πλευρά της Ν.Δ. δεν πρέπει να υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι μέχρι τέλους θα υποστηρίξει τη μη παραπομπή του τέως αρχηγού της και της κυρίας Μπακογιάννη.

Στη μη παραπομπή των δύο πολιτικών προσώπων προσανατολίζεται η ΠΟΛ.Α. Στελέχη της δηλώνουν ότι μπορεί μεν να μην αποδείχθηκε η ενοχή του Μητσοτάκη, η Δικαιοσύνη όμως δεν πρέπει να χρησιμοποιείται σαν κολυμβήθρα του Συλωάμ και για τις πολιτικές του ευθύνες. «Ας πρόσεχε», λένε χαρακτηριστικά.

Το ΚΚΕ από την αρχή είχε επικεντρώσει τις προσπάθειές του στην αποκάλυψη της σύνδεσης κράτους και παρακράτους. Ύστερα από τις αλλεπάλληλες αρνήσεις που συνάντησε στην εξέταση μαρτύρων που πιθανόν θα βοηθούσαν προς αυτή την κατεύθυνση, προβληματίστηκε για τη συνέχιση της παραμονής του στην επιτροπή. Τελικά παρέμεινε και ετοιμάζει δικό του πόρισμα.

□

Ας διαβάσουμε εφημερίδες, να μάθουμε τα νέα...

του Ρεπόρτερ

«Οι εφημερίδες παλιά χρησίμευαν να τυλίγεις και κανένα κιλό πατάτες. Τώρα βγήκαν οι σακούλες, έχουμε και τα πλαστικά χαρτιά περιτυλίγματος. Οι εφημερίδες, σήμερα, είναι χρήσιμες γιατί έχουν κουπόνια».

Αυτά, μεταξύ άλλων, μας έγραψε η φίλη Μ.Δ. σε πρόσφατη επιστολή της. Τη θυμηθήκαμε τις ημέρες αυτές όταν διαβάσαμε τον Τύπο προκειμένου να «πληροφορηθούμε» τι σήμαινε η κατοχύρωση του διαγωνισμού για τις προμήθειες του ΟΤΕ (αναγγέλθηκε την Τετάρτη 23.3.94).

Έτσι, ρίξαμε μια ματιά στον Τύπο της Πέμπτης 24.3.94 και τα αποτελέσματα θα τα βρείτε και σεις στη συνέχεια. Όμως, θεωρούμε απαραίτητο ότι πρέπει να προηγηθούν μερικές διευκρινίσεις.

Εχουμε και εμείς παρατηρήσει ότι ο Τύπος σήμερα δεν έχει κύριο στόχο την πληροφόρησή μας. Απλώς, αποτελεί το όχημα οικονομικών και πολιτικών κυρίως ενδιαφερόντων που εμφανίζουν τα γεγονότα ανάλογα με ποια –οικονομικά κυρίως– ενδιαφέροντα εξυπηρετούν. Οι «πολιτικές εντάξεις» παίζουν, συνήθως, μηδαμινό ή ελάχιστο ρόλο. Και η μορφή της πληροφόρησης καθορίζεται από την διεύθυνση της εφημερίδας, ανάλογα με την... «οικονομική ένταξη».

Αν εσύ, ο ταλαίπωρος αριστερός, δεξιός ή πασόκος αναγνώστης περιμένεις να πληροφορηθείς τι συμβαίνει στον τόπο σου και να εμβαθύνεις, με κάποια ανάλυση από την σκοπιά της πολιτικής σου ένταξης, τότε, πάει, χάθηκες. Η εφημερίδα σου δεν θα ιεραρχήσει και δεν θα σχολιάσει ανάλογα με τη σημασία της είδησης, ή έστω την «πολιτική τοποθέτηση» αλλά, όπως στο παράδειγμά μας, ανάλογα με τα οικονομικά συμφέροντα στα οποία πρόσκειται. Όσο για την εις βάθος πληροφόρηση, το τι δηλαδή έγινε ή τι μαγειρεύεται στο παρασκήνιο, έχεις χάσει οριστικά το τραίνο...*

Η «πληροφόρηση»...

Ως γνωστόν, μια ομάδα από μεγαλοεπιχειρηματίες διεκδικούσαν από τις ημέρες της κυβέρνησης Μητσοτάκη ακόμη, τις προμήθειες για τον εκσυγχρονισμό του ΟΤΕ. Πολλοί μάλιστα είπαν –και ο ίδιος ο Κ. Μητσοτάκης– ότι η κυβέρνηση της Ν.Δ. έπεσε εξαιτίας της διαμάχης για «το ποιος θα πάρει τα ψηφιακά». Αλλά αυτή η ιστορία πάει μακριά και δεν είναι της χώρας.

Οι προμηθευτές που συνέχιζαν να διεκδικούν την ανάθεση ήταν οι εταιρείες **Ζήμενς, Ιντρακόμ, AT@T,** η **Alcatel** και η καναδική **Northenr Telecom.** Στο τέλος, επικρατέστερες φέρονταν οι δύο πρώτες, που είχαν στο μεταξύ συνασπιστεί, με κύριο εκπρόσωπο τον **Σωκράτη Κόκκαλη** και η Alcatel με κύριο εκπρόσωπο τον **Β. Βαρδινογιάννη.** Στο *ΑΝΤΙ* είχε αναγραφεί η πληροφορία, ότι, τελικώς, η κυβέρνηση θα τα βόλευε ως εξής: 60% θα έπαιρνε ο Κόκκαλης και 40% ο Βαρδινογιάννης. Τελικώς, το δ.σ. του ΟΤΕ (δηλαδή, η καλώς αποκρυπτόμενη κυβέρνηση) κατοχύρωσε το «διαγωνισμό» στην ομάδα Κόκκαλη.

Τώρα, θα πείτε, που είναι ο τίτλος του άρθρου και που είναι ο ρόλος του Τύπου. Πριν προχωρήσουμε, ας υπενθυμίσουμε ότι στην πρώτη ομάδα (Ζήμενς και Ιντρακόμ)

τός του κ. Κόκκαλη συμμετέχει και κ. **Χρ.** αμπράκης. Στην ίδια συμμαχία συμφερόων ανήκει σήμερα και ο κ. **Αλαφούζος.** τσι, οι επιχειρηματίες αυτοί έχουν τις εφηρίδες *Νέα* και *Καθημερινή* (και ελέγχουν βαια, τις πληροφορίες που δημοσιεύουν). η δεύτερη ομάδα (Alcatel) συντάσσεται ιζί με τον Βαρδινογιάννη και ο εκδότης υ *Έθνους*, ο κ. **Μπόμπολας.** Έτσι έχουμε εδώ ένα άλλο καθαρό μέτωπο υποστήρις από τον Τύπο, δηλαδή τις καθημερινές ημερίδες *Έθνος* και *Μεσημβρινή*.

Ως προς τις «πολιτικές συντεταγμένες» ν εν λόγω εφημερίδων, στην πρώτη ομάδα ίσκουμε μία αυτοπροσδιοριζόμενη ως κυρνητική (*Νέα*) και μία ως αντιπολιτευόμε(*Καθημερινή*). Αντίστοιχα, η δεύτερη άδα υποστηρίζεται από το φιλοπασοκικό θνος και από τη φιλοδεξιά *Μεσημβρινή*.

Το ερώτημα λοιπόν είναι τι έγραψαν και ως παρουσίασαν το θέμα οι εφημερίδες τές. Μήπως σύμφωνα με τις «πολιτικές τάξεις» τους; Φυσικά, όχι. Πρυτάνευσε .. «ιδιωτική πρωτοβουλία»!

Το φιλοβαρδινογιαννικό μέτωπο επικρίι την κατοχύρωση, ενώ το φιλοκοκκαλικό τωπο δηλώνει ότι «πήρε τέλος η ταλαιπωα μας». Οι υπόλοιπες εφημερίδες τηρούν λιτική ίσων αποστάσεων. Ή, μήπως, στάαναμονής·

Και τώρα ακολουθεί το ρεπορτάζ, κατά ράβαση του πάγιου δεοντολογικού κανό: «*Πρώτα η είδηση, μετά το σχόλιο*». Μη ενοχωριέστε. Δεν παραβιάσαμε κανένα νόνα. Το δικό μας ρεπορτάζ είναι πώς ο πος αντιμετωπίζει την πληροφόρηση. Σα αφηγηθήκαμε.

... Κι οι «πληροφορίες»

α του λόγου το αληθές, ιδού το «σώμα του κλήματος». Δηλαδή, τι έγραψαν και πώς ρουσίασαν το θέμα οι διάφορες εφημερίς.

Από το φιλο-βαρδινογιαννικό μέτωπο:

Το *Έθνος* στην πρώτη σελίδα αναγράφει: *Ιέσμιος ο ΟΤΕ σε ΙΝΤΡΑΚΟΜ και ΖΗΕΝΣ*». Η *Μεσημβρινή*, επίσης σε πρωτολιδη αναγγελία –πιο «προσεκτική» στις ατυπώσεις της– αναγγέλλει ότι «*οι εταιίες που αποκλείστηκαν αναμένεται να τιδράσουν για το αποτέλεσμα*» και παραμπει σε ρεπορτάζ της τρίτης σελίδας.

Από το καθαρά φιλο-κοκκαλικό μέτωπο:

Η *Νέα* της ίδιας ημέρας (Πέμπτη 24.4) ουν ρεπορτάζ στην... 65η σελίδα –τελευίο θέμα στην ενότητα «Οικονομία»– όπου α παρουσιάζονται θετικά: «*Καλύτερες τηπικοινωνιακές υπηρεσίες υπόσχεται ο ΤΕ με τα ψηφιακά*».

Η *Καθημερινή*, με πρωτοσέλιδη επισήνση και ρεπορτάζ, αναφέρει και αυτή μόν τις απόψεις του Δ.Σ. του ΟΤΕ και καμιά ηροφορία από την αντίθετη πλευρά.

Σημειώνουμε ότι σε όλα αυτά τα ρεπορτάζ δεν υπάρχουν πουθενά τα ονόματα Κόκκαλης, Λαμπράκης, Βαρδινογιάννης ή Μπόμπολας.

★ Ας δούμε όμως και τον υπόλοιπο Τύπο:

Ο *Ελεύθερος Τύπος* κάνει μια απλή αναφορά «*στις εταιρείες του κ. Κόκκαλη*», χωρίς το ρεπορτάζ να έχει καμιά επιθετική αιχμή για την απόφαση.

Η *Αυριανή*, που τελευταία συμμαχεί με τον *Ελεύθερο Τύπο* στα τηλεοπτικά αλλά το «παίζει» και «πουλαίν» του κ. Λαμπράκη, αφού πρωτοσέλιδα με το γνωστό ύφος αναφέρει «*Τα κονόμησε άγρια ο Κόκκαλης – Άρπαξε όλη τη δουλειά του ΟΤΕ με τα ψηφιακά κ.λπ.*», στο ρεπορτάζ –όπως και οι φιλο-κοκκαλικές εφημερίδες– μεταγράφει απλώς όσα ο πρόεδρος του ΟΤΕ δήλωσε στους δημοσιογράφους.

Στην *Ελευθεροτυπία*, το ρεπορτάζ κρατά τις δέουσες αποστάσεις, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν θα λέγαμε ότι και οι εφημερίδα του κ. Τεγόπουλου θίγει την ανάθεση των προμηθειών στον κ. Κόκκαλη. Μήπως τα πράγματα στον εκδοτικό χώρο είναι ρευστά;

★ Και οι εφημερίδες της Αριστεράς; Τι έγραψαν η *Αυγή* και ο *Ριζοσπάστης;*

Η μεν *Αυγή* παρουσίασε ένα αποστασιοποιημένο –αλλά χωρίς αιχμές– ρεπορτάζ, ενώ ο *Ριζοσπάστης* ανέφερε ότι η δουλειά δόθηκε «*στους μόνιμους προμηθευτές του ΟΤΕ*». Και σημείωνε ότι «*άνοιξε ο δρόμος χωρίς εμπόδια για την ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ*».

Πριν κλείσουμε, θα κάνουμε μια ακόμη αναφορά: Η καλή εβδομαδιαία εφημερίδα *Το Βήμα*, παρά το ότι έχει σχεδόν πλήρη κάλυψη των σημαντικών γεγονότων της εβδομάδας, την Κυριακή 27.4 «παρέλειψε» πλήρως την είδηση και στις πολιτικές και στις οικονομικές σελίδες. Και όμως, επρόκειτο «*για την πρώτη ανάθεση μεγάλου έργου που αποφάσισε η κυβέρνηση*» (όπως επισήμανε η *Ελευθεροτυπία*).

Είδατε λοιπόν ποια πληροφόρηση προσφέρει ο ελληνικός Τύπος;

★ *«Εξαίρεση» από τον κανόνα αποτελεί το ρεπορτάζ του Επενδυτή της μεθεπομένης (25.4.94) ημέρας. Σ' αυτό μάθαμε ότι ο αμερικανός πρέσβης, κ. Νάιλς, «επισκέφθηκε τον πρωθυπουργό και εξέφρασε τη δυσαρέσκεια της αμερικανικής πλευράς» και ότι από τους «χαμένους» του διαγωνισμού, η αμερικανική AT@T κοινοποίηση στον ΟΤΕ γνωμοδότηση του ποινικολόγου κ. Ανδρουλάκη, σύμφωνα με την οποία τα μέλη των επιτροπών αξιολόγησης, τα μέλη του Δ.Σ. του ΟΤΕ και οι συντάκτες της διακήρυξης του διαγωνισμού, εμπίπτουν σε μια σειρά αδικημάτων έως και κακουργηματικού χαρακτήρα. Εν πάση περιπτώσει, όσο και αν είναι πληρέστερο το ρεπορτάζ του Επενδυτή, κατά τη γνώμη μας εμπίπτει στην κατηγορία που εξετάζουμε γιατί προβάλλει τις απόψεις τις αμερικανικής ομάδας – και μάλιστα κατά τρόπο τρομοκρατικό...*

Κυκλοφορεί

από τις εκδόσεις

ΠΙΤΣΙΛΟΣ

το βιβλίο του

ΚΩΣΤΑ Ι. ΚΑΛΑΤΖΗ

Το ταμπάκικο

(οκτώ διηγήματα)

Το βιβλίο έχει τιμηθεί με κρατικό βραβείο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΙΤΣΙΛΟΣ

Α. ΠΙΤΣΙΛΟΣ & ΥΙΟΣ Ο.Ε.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 4 - ΑΘΗΝΑ
Τ.Κ. 105 59 - Α.Φ.Μ. 82288294
ΤΗΛ. 3211237 - 3218872

ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΟΤΕ:

Η κυβέρνηση στα βήματα της Ν.Δ.

του Ανδρέα Πετρόπουλου

Τη διάθεση μέχρι και του 30% του κεφαλαίου του ΟΤΕ σε ιδιώτες προβλέπει το σχέδιο νόμου που επεξεργάζεται η κυβέρνηση και θα κατατεθεί στη Βουλή μέχρι της 10 Απριλίου

Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με τον οριστικό –όπως φαίνεται– αποκλεισμό του ΟΤΕ από την κινητή τηλεφωνία, αλλά και την πρόσφατη κατακύρωση του διαγωνισμού για τις 951.000 ψηφιακές παροχές, δημιουργεί ένα νέο τοπίο στον επιχειρηματικό - εκδοτικό χώρο

Πέρα, όμως, απ' αυτά, η κυβέρνηση με τη μετοχοποίηση του ΟΤΕ και τον αποκλεισμό του από την εκμετάλλευση και ανάπτυξη της κινητής τηλεφωνίας, επαναφέρει απ' το παράθυρο τη λογική της προηγούμενης κυβέρνησης, αθετώντας μία προς μία τις προεκλογικές της δεσμεύσεις.

Η εσπευσμένη προώθηση του σχεδίου νόμου για μερική ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, έπειτα από απραξία πέντε περίπου μηνών και ύστερα από σειρά υπαναχωρήσεων κορυφαίων στελεχών της στο θέμα, δημιουργεί πλήθος ερωτημάτων και ερμηνειών.

Αρχικώς, η κυβέρνηση τους πρώτους μήνες που ανέλαβε την εξουσία διέψευδε σχεδόν καθημερινά όποιον τολμούσε να μιλήσει για μερική ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ, επαναλαμβάνοντας συνεχώς όσα υποστήριζε από τη θέση της αξιωματικής αντιπολίτευσης: την κατάργηση, δηλαδή, του Ν. 2167/93 για την ιδιωτικοποίησή του, που είχε ψηφίσει η τότε κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Η σταδιακή διολίσθησή της από τις αρχικές της θέσεις έφερε ακόμα και τον τελευταίο «αντιρρησία» υπουργό Μεταφορών, κ. Χαραλάμπους, να δηλώνει επισήμως ότι στις σκέψεις της κυβέρνησης είναι τελικώς η τροποποίηση και όχι η κατάργηση του Ν. 2167/93 με ρητή πρόβλεψη από το νόμο τη δυνατότητα πώλησης του 25% των μετοχών του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο.

Ακολούθησε αποκαλυπτικό δημοσίευμα της *Αυγής* που παρουσίαζε τον κορμό του σχεδίου νόμου, όπου προβλέπεται εκτός τη μετοχοποίηση του 25% του Οργανισμού –κατ' άλλους, μπορεί να φτάσει και το 30%– και η συμμετοχή μετόχων - ιδιωτών στο Δ.Σ. Ακόμη, στο ίδιο σχέδιο - νόμου προβλέπεται η επανασύσταση της ΑΣΚΕ, χωρίς όμως ουσιαστικές αρμοδιότητες, οι οποίες πλέον μεταβιβάζονται στη συνέλευση των μετόχων - ιδιωτών.

Πόσο πάει ο ΟΤΕ;

Το πρώτο μεγάλο ερώτημα που προκύπτει από τη μερική ιδιωτικοποίηση - μετοχοποίηση του Οργανισμού έχει σχέση με την αποτίμηση της περιουσίας του. Στην κυβέρνηση εκτιμούν ότι από τη μετοχοποίηση του 25-30% θα εισρεύσουν στα ταμεία 250 δισ. δρχ. περίπου, που σημαίνει ότι αποτιμούν την αξία του ΟΤΕ γύρω στα 1 τρισ. δρχ. Το ΠΑΣΟΚ, όμως, ως αντιπολίτευση ασκούσε κριτική στον τότε υπουργό Εθνικής Οικονομίας **Στ. Μάνο,** που εκτιμούσε τον ΟΤΕ γύρω στα 750 δισ. δρχ., υποστηρίζοντας –*τότε*– ότι αξίζει 4 φορές παραπάνω, δηλαδή κοντά στα 3 τρισ. δρχ.!

Πριν όμως τις δηλώσεις του υπουργού Μεταφορών και την αποκάλυψη του σχεδίου - νόμου, ο υπουργός αναπληρωτής Εθνικής Οικονομίας, κ. **Γ. Παπαντωνίου,** μας είχε προϊδεάσει για την αξιοποίηση των χρημάτων που θα προκύψουν από τη σχεδιαζόμενη μετοχοποίηση. Ιεραρχώντας τις προτεραιότητες, υπογράμμισε ότι *«για τη δημοσιονομική διαχείριση του 1994, η εισαγωγή μετοχών ορισμένων δημοσίων επιχειρήσεων στο Χρηματιστήριο θα έχει ευεργετικά αποτελέσματα πέραν του γεγονότος ότι θα εξασφαλίσει σχετικά φθηνή χρηματοδότηση για τα επενδυτικά προγράμματα των επιχειρήσεων αυτών».* Έτσι, γίνεται αντιληπτό ότι τα χρήματα που θα προκύψουν θα χρησιμοποιηθούν *κυρίως* για την κάλυψη των ελλειμμάτων του δημοσίου και για ταμειακούς λόγους.

Ύστερα από αυτές τις δηλώσεις του κ. Παπαντωνίου, οι εργαζόμενοι στον ΟΤΕ που δεν έχουν πειστεί ούτε στο ελάχιστο για ενδεχόμενη εξεύρεση πόρων για τις ανάγκες ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού των τηλεπικοινωνιών από τη μετοχοποίηση του Οργανισμού, αναμένεται να αντιδράσουν έντονα.

Εκτός πάλι ο ΟΤΕ;

Σ' ένα ακόμη θέμα που η σημερινή κυβέρνηση αθέτησε τις υποσχέσεις της (καταγραμμένες στο προεκλογικό της πρόγραμμα) είναι αυτό της κινητής τηλεφωνίας. Η προηγούμενη κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας με νό μο είχε αποκλείσει τον ΟΤΕ από την ανά πτυξη και εκμετάλλευση της κινητής τηλε φωνίας, παραχωρώντας την σε δύο κονσόρ τσιουμ - εταιρειών γνωστών επιχειρηματιών - εκδοτών. Αμέσως από την πλευρά των εργαζομένων στον ΟΤΕ κατατέθηκαν δύο προσφυγές στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Από τότε η εκδίκαση της υπόθεσης έχει αναβληθεί έξι φορές – δύο φορές από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ– με ορατό πλέον τον κίνδυνο του οριστικού αποκλεισμού του ΟΤΕ από την κινητή τηλεφωνία, αφού μέχρι τότε οι δύο ιδιωτικές εταιρείες θα έχουν επεκτείνει τα δίκτυά τους σ' όλη την Ελλάδα και θα έχουν εξασφαλίσει ηγεμονικό ρόλο στην αγορά, έχοντας 100.000 και πλέον συνδρομητές. Η μόνη λύση για να δοθεί άδεια στο ΟΤΕ να πάρει μέρος στην ανάπτυξη και εκμετάλλευση της κινητής τηλεφωνίας είναι η λήψη αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου.

Τέλος, με την κατοχύρωση 951.000 ψηφιακών παροχών στις εταιρείες Ιντρακόμ και Ζήμενς, έκλεισε την περασμένη εβδομάδα ένα τεράστιο θέμα που είχε προκαλέσει μεγάλη αντιπαράθεση οικονομικών συμφερόντων και ταλάνιζε για 23 ολόκληρους μήνες τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Από την τεράστια καθυστέρηση στην κατακύρωση του διαγωνισμού, καθυστέρησαν και τα επενδυτικά προγράμματα του ΟΤΕ, χάνοντας ο Οργανισμός δεκάδες δισ. δρχ.

Η προμήθεια των ψηφιακών παροχών προκάλεσε το περασμένο καλοκαίρι έντονες αντιδράσεις, όταν η Νέα Δημοκρατία προωθούσε την ιδιωτικοποίηση του 49% του ΟΤΕ, προσφέροντας στον στρατηγικό επενδυτή πακέτο με τις ψηφιακές παροχές, ενώ η αμερικανική εταιρεία AT & T, σύμφωνα με πληροφορίες χρησιμοποίησε και πολιτικά μέσα με τον εδώ πρεσβευτή των ΗΠΑ κ. Νάιλς.

Κλείστε την τιβί, ν' αρχίσει η ζωή

«Και τότε, φιλάρα, όσο κι αν πατάς το τηλεκοντρόλ, το κανάλι δεν θ' αλλάζει»

Εδώ και δυο ώρες ο συνταξιδιώτης μου στο υπεραστικό των ΚΤΕΛ, ένας νεαρός γύρω στα 22 - 23 με κοντουκορεμένο μαλλί, σκουλαρίκι και αρβύλες, δεν είχε ξεστομίσει την παραμικρή κουβέντα. Ούτε καν είχε μπει στον κόπο ν' απαντήσει, όταν τον ρώτησα, στην καθιερωμένη δεκάλεπτη πάση στο εννενηκοστό χιλιόμετρο, αν θα βγαινε κι εκείνος για τσιγάρο. Περιορίστηκε να με κοιτάξει ατενώς, να μουγκρίσει κάτι ακατάληπτο και να μου κάνει χώρο να περάσω.

Όταν φτάσαμε στη Μαλακάσα και πήραμε τη σειρά μας στην ατέλειωτη φάλαγγα των τροχοφόρων που ζορίζονταν να χωρέσουν στο ανασκαμμένο τοπίο της Εθνικής –αποφεύγοντας χαίνονται βάραθρα, όγκους χωμάτων και αφημένα εκσκαπτικά μηχανήματα–, δεν άντεξα άλλο τον αναλπάζοντα εκνευρισμό μου κι αποφάσισα να τον ζέψω στο διπλανό μου.

Θα φάμε πάνω από μιάμιση ώρα ώσπου να φτάσουμε, όπως πάμε... Κι εντάξει εμείς, σε λεωφορείο είμαστε, αυτοί όμως με τις μπεμβέ και τις μερσεντές των είκοσι εκατομμυρίων τι να πουν που τους προσπεράσαμε κιόλας...» είπα κι ένευσα προς το γερμανικό θηρίο που αδημονούσε μαζί με τον οδηγό του (κλασικό τύπο επιχειρηματία με υψηλές διασυνδέσεις, καταθέσεις και πιθανότητες εμφράγματος) κάτω ακριβώς απ' το παράθυρό μου.

Ο τύπος γύρισε, με κοίταξε εξεταστικά κι ενοχλημένος ξαναβυθίστηκε στις σκέψεις του. Η στάση του μ' ενόχλησε· ένιωσα προσβεβλημένος. Μα τι μπορεί να σκέφτεται, αναρωτήθηκα, με τέτοια συνοφρωμένη αφοσίωση, μήπως τη γέννεση και τον θάνατο των κόσμων; Μήπως δεν ανασαίνει κι αυτός, όπως όλοι μας, τη δυσωδία τεσσάρων εκατομμυρίων ανθρώπων ξένων μεταξύ τους που συνωστίζονται και τους ανακυκλώνουν τις τοξίνες του άγχους τους στο μικροκλίμα του λεωφορείου; Δεν μοιραζόμαστε τα ίδια –προσωρινά– προβλήματα, δεν έχει ανάγκη να μιλήσει;

Εν τω μεταξύ είχαμε φτάσει στο ύψος της Μεταμόρφωσης. Οι φωτεινές πινακίδες απ' τις παρόχθιες βιομηχανίες, τα ξενυχτάδικα και τις αντιπροσωπείες άστραφταν σχεδόν χυδαία στο αναιμικό φως του σούρουπου. Όλοι γυρίζαμε σαν φαντάροι στη μονάδα έπειτα από σαρανταοχτάωρη για να προλάβουμε τη βραδινή αναφορά· και το τελευταίο φως αργοπέθαινε στα γκρίζα μπετονένια τειχία της κοίτης του αυτοκίνητου χειμάρρου. Ωστόσο, κάποιο σύνθημα, γκράφιτι με μαύρο σπρέι, διάβηκε γοργά απ' τα μάτια μου πριν προλάβω να το διαβάσω, αν και στράφηκα στη θέση μου.

«Κλείστε την τιβί ν' αρχίσει η ζωή, λέει», είπε σπάζοντας την πολύωρη σιωπή του ο νεαρός. «Και το άλλο, αυτό που περνάει τώρα μπροστά απ' τα μάτια μας και φαίνεται σαν μια μαύρη μουντζούρα, λέει: «κανάλια και σταθμοί κάνουν τους νεοναζί». Υπάρχουν κι άλλα·

«Είμαστε όλοι μετανάστες» και «σπασμένες τιβί –καμένα γιωταχί».

«Εσύ τα έγραψες;» τον ρώτησα μ' ένα σκόπιμα κοφτό, ελεγκτικό ύφος.

«Εγώ κι άλλοι. Φίλοι και σύντροφοι», απάντησε. «Εσύ όμως τι πρόβλημα έχεις; Μπάτσος είσαι; Σε είδα που δυσκολευόσουν να διακρίνεις την υπογραφή, το κεφαλαίο άλφα μέσα στον κύκλο. Ναι, είμαι αναρχικός και πολεμώ την εξουσία όπως μπορώ, με τα γκράφιτι ας πούμε, αν σ' ενδιαφέρει να μάθεις...».

«Πρώτα - πρώτα δεν είμαι μπάτσος· είμαι δημοσιογράφος», του είπα μ' έναν αθέλητα απολογητικό τόνο. «Κι ύστερα...».

Ο νεαρός με το σκουλαρίκι μ' έκοψε αμέσως, κι άρχισε να μιλά γρήγορα και μ' έξαψη.

«Αν είσαι απ' αυτούς τους σοβαρούς δημοσιογράφους των καναλιών (είπε τη λέξη "σοβαρούς" σχεδόν με σιχασιά), τους κυριλάτους σκλάβους του Λαμπράκη, του Κυριακού ή του Αλαφούζου, τότε ακόμα χειρότερα. Πόσο κακό μπορεί να κάνει ένας απλός μπάτσος; Το πολύ πολύ να σε πάει μέσα και να σου ρίξει καμιά σφαλιάρα. Όμως εσείς οι δημοσιογράφοι αποβλακώνετε συνειδητά τον κόσμο για να του πουλήσετε άχρηστα καταναλωτικά σκουπίδια μαζί με την πολιτική των αφεντικών σας... Εσείς δημιουργείτε τους νεοναζί, γιατί εσείς βγαίνετε και προπαγανδίζετε τον εκφασισμό της κοινωνίας με τα "φοβερά" σας ρεπορτάζ για την εγκληματικότητα των Αλβανών, για τους μετανάστες που μας παίρνουν τις δουλειές, για τα εθνικιστικά συλλαλητήρια με το παπαδαριό και τους φασίστες...».

«Για στάσου· δεν είναι ακριβώς έτσι τα πράγματα. Κάπου τα ισοπεδώνεις όλα. Να, για παράδειγμα» προσπάθησα να πω για να αναχαιτίσω τον συνομιλητή μου, αλλά αυτός δεν μάσαγε με τίποτα.

«Παράδειγμα; Να σου πω εγώ ένα παράδειγμα: τον Μπερλουσκόνι στην Ιταλία· να δεις, οι Ιταλοί θα τον κάνουν πρωθυπουργό, και ξέρεις γιατί; Γιατί έχει τον Τύπο στα χέρια του. Και, μέσα απ' την τηλεόραση μπαίνει σε κάθε σπίτι και κάνει πλύση εγκεφάλου στους Ιταλούς αγκαλιά με τους φασίστες και τους εθνικιστές. Κι οι τηλεθεατές είναι τόσο αποχαυνωμένοι, δεν το κλείνουν ποτέ το ρημάδι, που θα ψήφιζαν οποιονδήποτε γελοίο, διάσημο "τηλεοπτικό" πρόσωπο που θα τους υποσχόταν ότι θα τους σώσει απ' τη μιζέρια τους...».

«Κοίτα, φίλε, τα παραλές κάπως...».

«Τα παραλέω; Ναι, τα ίδια μου λέει κι η μάνα μου... Καλά, αν σε πέντε - δέκα χρόνια δεις τον Λαμπράκη πρόεδρο με τον Κυριακού ή τον Αλαφούζο πρωθυπουργό, και τον Κόκκαλη, τον Μπόμπολα και τον Τεγόπουλο υπουργούς και την Κορομηλά, τον Χατζηνικολάου, τον Χαρδαβέλλα και τον Κακαουνάκη βουλευτές, τότε έλα και ξαναπές μου ότι τα παραλέω. Αφού από τώρα, όλα δικά τους είναι: Μέγαρα, δημόσια έργα, Λότο, κινητές τηλεφωνίες, χώρια τα κανάλια κι οι εφημερίδες... *Και τότε, φιλάρα, όσο κι αν πατάς το τηλεκοντρόλ, το κανάλι δεν θ' αλλάζει.* Γι' αυτό βγαίνουμε και γράφουμε "κλείστε την Τιβί ν' αρχίσει η ζωή", γιατί μιλάμε για τη ζωή μας γαμώτο!».

Η νύχτα είχε πέσει όταν φτάσαμε στις τρεις γέφυρες. Δεν είχα καταφέρει να του αποσπάσω άλλη κουβέντα, ούτε καν ένα τυπικό «γεια» καθώς βγαίναμε απ' το λεωφορείο και χωριζόμαστε.

Παύλος Μεθενίτης

★ Πλησίασε πολύ το στόχο της, να βρεθεί στον τελικό της ευρωπαϊκής διοργάνωσης, αλλά η εθνική μας ποδοσφαιρική ομάδα των ***Ελπίδων*** *δεν τα κατάφερε. Χάνοντας 2-4 από την ανώτερη ομάδα της Ισπανίας, στην Αθήνα, έκλεισε μια πολύ καλή προσπάθεια που είχε γίνει στους νεαρούς τα τελευταία τρία χρόνια. Ο προπονητής Κώστας Πολυχρονίου πιστεύει πως οι σημερινές* ***Ελπίδες,*** *θα ανανεώσουν σύντομα την εθνική ομάδα των Ανδρών. Αυτό μοιάζει περισσότερο με ευχή, παρά πιθανότητα. Διότι είναι γνωστό πως στο βασικό αντιπροσωπευτικό μας συγκρότημα δεν αγωνίζονται πάντα οι ικανότεροι...*

★ Για παράδειγμα. Στον πρώτο δυνατό φιλικό αγώνα των Αντρών με την Πολωνία στη Θεσσαλονίκη, ο προπονητής **Παναγούλιας** χρησιμοποίησε όλους σχεδόν τους ποδοσφαιριστές που διέθετε στον «πάγκο» πλην ενός. Ονομάζεται **Αλεξανδρής** και, εντελώς συμπτωματικά είναι ο ταχύτερος έλληνας μεσοεπιθετικός και κορυφαίος σκόρερ στο πρωτάθλημα ύστερα από 29 αγωνιστικές... Ο Παναγούλιας βεβαίως δεν δικαιώθηκε. Το 0-0 θεωρείται τιμητικό για τους γηπεδούχους. Ο **Δημήτρης Σαραβάκος** και ο **Τάσος Μητρόπουλος** δεν ήταν οι κορυφαίοι σ' αυτό το πρώτο –πριν από το Σικάγο– τεστ. Προφανώς το πνεύμα θέλει, αλλά η σαρξ αδυνατεί... Και οι δύο έχουν κλείσει από καιρό τα 33 τους χρόνια...

★ Και κάτι εντελώς εξευτελιστικό για τους υπεύθυνους του αγώνα *Ελλάδας-Πολωνίας*. Ποδοσφαιρική ομοσπονδία και Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (λέγε με **Λιάνη**), κατάφεραν να γίνουν διεθνώς ρεζίλι με την αποζημίωση των Πολωνών. Το κράτος δεν θέλησε να πληρώσει το ποσό των 25.000 δολαρίων, επειδή δεν είχε κάνει η ΓΓΑ τις διαπραγματεύσεις... Πάλι καλά που οι φιλοξενούμενοι δεν ζήτησαν προκαταβολικά τα χρήματά τους...

★ Σούπερ είδηση στο δεκαπενθήμερο που έκλεισε, τα γεγονότα στον Ολυμπιακό. Ο πρόεδρος, **Σωκράτης Κόκκαλης** θεωρώντας –προφανώς– γουρλή τον προπονητή, **Νίκο Αλέφαντο,** ανακοίνωσε την πρόθεσή του να τον διατηρήσει στο ποδοσφαιρικό τμήμα της πειραϊκής ομάδας, δύο 24ωρα πριν κερδίσει από τη διοίκηση του ΟΤΕ την ανάθεση προμήθειας ενός εκατομμυρίου ψηφιακών κέντρων με τη διαδικασία του γνωστού –εδώ και 18 μήνες– διεθνούς διαγωνισμού. Γνώμη μας: και χωρίς Αλέφαντο, δύσκολα ο κ. Κόκκαλης θα έχανε από... την Ξάνθη. Έξι γκολ πέτυχε η ομάδα και μάλιστα εκτός έδρας... Και τώρα τι γίνεται; Ακούγονται πολλά. Το πιθανότερο είναι να ισχυροποιηθεί με πλούσιες μεταγραφές ο Ολυμπιακός. Χρήμα θα υπάρχει άφθονο. Η «εποχή Γουλανδρή» πλησιάζει. Και όσοι (αντίπαλοι του «θρύλου») αντέξουν...

★ Η διατήρηση του Αλέφαντου και τη νέα περίοδο στον Ολυμπιακό, προς το παρόν, χωρίς σχόλια. Διότι η στήλη πιστεύει πως όλα είναι πιθανό να συμβούν την ώρα που θα τυπώνεται το *Αντί*. Το «πάθημα» (Ξάνθη) έγινε μάθημα... Απλώς θα επαναλάβουμε πως ο Ν.Α. είναι εξαιρετικός προπονητής *μέσα στο γήπεδο*. Έξω από το χώρο εργασίας παραμένει απίθανος και απρόβλεπτος πολίτης. Καλή του επιτυχία, θα την χρειαστεί.

★ Αλλά, δεν είχαμε μόνο προπονητή που διατηρείται στο πόστο του πριν λήξει η τρέχουσα περίοδος. Δύο ξένοι τεχνικοί απομακρύνθηκαν με συνοπτικές διαδικασίες, χωρίς κανείς να το περιμένει. Είναι ο έξυπνος Γερμανός **Γκέρντ Πρόκοπ** της Καλαμαριάς και ο Ολλανδός **Ρόμπ Γιάκομπς** της Παναχαϊκής. Και οι δύο αποτελούν παρελθόν, θεωρηθέντες υπεύθυνοι για τον υποβιβασμό που πλησιάζει. Και βέβαια δεν φταίνε οι ξένοι τεχνικοί για ό,τι έγινε. Άλλωστε και στο πρόσφατο παρελθόν είχαν απολυθεί από ελληνικούς ποδοσφαιρικούς συλλόγους. Συνεπώς, αν θελήσει κανείς να αναζητήσει ευθύνες, ας ψάξει τους ηγέτες – δηλαδή τους δύο προέδρους, Καλαμαριάς και Παναχαϊκής. Αυτοί ξέρουν. Αυτοί –άλλωστε– πλήρωσαν σε συνάλλαγμα για να «κερδίσουν θέση στο ΟΥΕΦΑ». Και τώρα; Συνεχίζουν οι γνήσιοι Ρωμιοί **Παυλάκης** και **Σαλαπασίδης.** Και με ελάχιστα χρήματα, διότι τα ταμεία έχουν αδειάσει...

★ Η νέα αθλητική εφημερίδα *Σπορτάιμ*, μπορεί να διαφημίζει από τηλοψίας πως «η επιτυχία (της) ξεπέρασε κάθε προηγούμενο», εντούτοις, πολύ πονηρά και με τη μέθοδο κουπονιού, αλιεύει αναγνώστες προσφέροντας δύο λουσάτες «Χάρλει Ντάβιντσον». Κι όμως, δεν θα έπρεπε να αντιμετώπιζε προβλήματα το 5ο αθλητικό φύλλο. Δεν είναι εντελώς κακό. Έχει αρκετές σελίδες και εξαιρετικά χρώματα. Δηλαδή οι άλλες τέσσερις αθλητικές εφημερίδες τι περισσότερο διαθέτουν;

★ Συμπληρώθηκαν οι «11» χορηγοί της προσπάθειας της εθνικής μας ομάδας ποδοσφαίρου, προσφέροντας από 110 εκατομμύρια δραχμές κάθε εταιρεία στην «Λήδρα», την εταιρεία που είχε αγοράσει τα δικαιώματα από την ΕΠΟ. Ιντρακόμ και Διϋλιστήρια Ασπροπύργου ήταν οι χορηγοί που μόλις απέφυγαν τον «πάγκο» των αναπληρωματικών και καλό ταξίδι όλων για το μακρινό Σικάγο. Ό,τι κι αν προκύψει στις ΗΠΑ, θα λέμε πως η ιδιωτική πρωτοβουλία έκανε το καθήκον της.

★ Αύξηση των αγώνων (από 13 σε 14) στο δελτίο ΠΡΟ-ΠΟ και αύξηση (από 30 σε 50 δραχμές) της στήλης του δελτίου, δηλαδή αύξηση περίπου 70%, «μαγειρεύεται» από τους φορείς του τυχερού παιγνίου. Και αυτό, επειδή οι στήλες (άρα και ο τζίρος) πέφτουν αργά, αλλά σταθερά. Προφανώς απουσιάζει εντελώς από τον ΟΠΑΠ και τη ΓΓΑ η φαντασία. Η λύση περιορίζεται σε πατροπαράδοτα μέτρα, τα οποία βεβαίως ο φίλαθλος κόσμος (άρα οι παίκτες) έχουν τρόπο να αντιμετωπίσουν. Λεπτομέρειες είναι αυτονόητες. Ελπίζεται πως θα βρεθεί κάποιος να σταματήσει την «κατηφόρα».

Γιώργος Αρκουλής

Δημέλεια: Βασίλης Καπετανγιάννης

ΙΤΑΛΙΑ: ΙΣΧΥΡΟΣ ΑΝΗΡ;

Για αποτελέσματα των ιταλικών εκλογών, που με τόσο μεγάλο ενδιαφέρον αναμένονταν από όλη την Ευρώπη, είναι πλέον γνωστά. Η Συμμαχία της Δεξιάς, υπό το μεγιστάνα των media Σίλβιο Μπερλουσκόνι, απέκτησε τεά την κοινοβουλευτική αυτοδυναμία.

Η μετακίνηση του πολιτικού εκκρεμούς αποφασικά προς τα δεξιά του πολιτικού φάσματος, μετηση που εκφράστηκε σαφώς και σε ποσοστά φων και σε αριθμό εδρών, λόγω του μικτού εκλοού συστήματος με υπέρβαρο το ζυγό του πλειοφικού, είναι η πρώτη απάντηση του ιταλικού ογικού σώματος στην παρατεταμένη πολιτική ι κοινωνική κρίση που διαρκεί 2 χρόνια.

Είναι σημαντικό επίσης, ότι το κόμμα του Μπερυσκόνι Forza Italia ήρθε πρώτο, ενώ τρίτο με θόλου αξιοφρόνητο ποσοστό το κόμμα των νεοιστών του Φίνι, με μεγάλη μάλιστα επιροή στα ωχά κοινωνικά στρώματα. Και ενώ από την κοινική ανάλυση της ψήφου ασφαλώς θα εξαχθούν τέπειτα πολύ σημαντικά συμπεράσματα, τα άμεπροβλήματα της Ιταλίας είναι πολιτικά. Το νέο ογικό σύστημα μπορεί να οδήγησε σε εκλογικούς ναπισμούς και να έδωσε κάποια αυτοδυναμία, λά δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι η Δεξιά μπορεί κυβερνήσει και να βγάλει τη χώρα από την κρίση ι τα αδιέξοδά της. Ήδη, ο ηγέτης της αυτονομικής Λέγκα του Βορρά, Μπόσσι, αμφισβήτησε τη οπιμότητα πρωθυπουργοποίησης του Μπερλουόνι, εφόσον ο ίδιος θα πρέπει να συμβιβάσει το μόσιο αξίωμά του με τα τεράστια ιδιωτικά του χειρηματικά συμφέροντα, και μάλιστα σε συνθή; δικαστικής δίωξης για διαφθορά του αδελφού ι και των στενών συνεργατών του, καθώς και ερχρέωσης ύψους 2,2 δισ. δολαρίων της αυτοατορίας του Fininest. Ο διαφαινόμενος κυβερνηός συνασπισμός της Δεξιάς κάθε άλλο παρά λίεσωτερικές αντιφάσεις έχει και κάθε άλλο παρά νός είναι να κυβερνήσει αποτελεσματικά και να ηγήσει σε ένα νέο πολιτικό σύστημα.

Ο Μπερλουσκόνι θα είναι ίσως ο πρώτος «πακεισμένος» πρωθυπουργός ευρωπαϊκής χώρας, ο ώτος media-άνθρωπος ηγέτης χώρας, αφού με τα α εθνικά τηλεοπτικά κανάλια του κυρίως, τα οποία και χρησιμοποίησε κατά κόρον κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας και των οποίων η θεαματικότητα υπερέβαινε το 40%, κατάφερε να εμφανιστεί ως «bella figura», και να υποσχεθεί γινόμενος πιστευτός, το «νέο ιταλικό θαύμα», εγκαθιστώντας στην κορυφή ένα νέο πολιτικό σχήμα.

Ο Μπερλουσκόνι θα είναι ίσως ο πρώτος «πακεταρισμένος» πρωθυπουργός ευρωπαϊκής χώρας, ο πρώτος άνθρωπος των media, ηγέτης χώρας...

Γεγονός είναι ότι η παλαιά πολιτική τάξη θάφτηκε οριστικά και νέες δυνάμεις του συντηρητισμού και της Δεξιάς αναλαμβάνουν το πηδάλιο της εξουσίας. Δεν πρόκειται για απλή αλλαγή του πολιτικού σκηνικού. Πρόκειται για μια τομή με επικίνδυνες προεκτάσεις εφόσον μετά την επιχείρηση «καθαρά χέρια», με πρωτοπορία το δικαστικό σώμα, το εκλογικό σώμα φαίνεται αντί βαθιών δημοκρατικών μεταλλαγών να αναζήτησε τη λύση στο πρόσωπο ενός «ισχυρού ανδρός». Πράγματι, μια τέτοια τάση είχε επισημανθεί από διάφορες δημοσκοπήσεις που έδειχναν τη διάθεση άνω του 50% του εκλογικού σώματος να εναποθέσει τις τύχες του σε ισχυρή προσωπικότητα.

Όσο για την Αριστερή Συμμαχία υπό τον Οκέτο τα αποτελέσματα θα πρέπει να δώσουν αρκετή τροφή για σκέψη. Μπορεί το Δημοκρατικό Κόμμα της Αριστεράς (PDS), διάδοχο κόμμα του πάλαι ποτέ κραταιού Κομμουνιστικού (PCI) να είναι ο μόνος πολιτικός σχηματισμός που διατηρήθηκε από τη μεταπολεμική πολιτική τάξη, έχει όμως να αντιμετωπίσει μια νέα κατάσταση που χρειάζεται νέα προσέγγιση και νέα πολιτική.

Η δημιουργία ενός νέου εκσυγχρονισμένου πολιτικού συστήματος, χωρίς τις πρακτικές της πελατείας, της διαφθοράς και της μαφίας, χωρίς τα ελαττώματα του μεταπολεμικού συστήματος που οδήγησαν τελικά τη χώρα στη σήψη, δεν είναι εύκολη υπόθεση και είναι φυσικά αδύνατο να γίνει από την ετερογενή Δεξιά. Η ευθύνη πέφτει βασικά στους ώμους των προοδευτικών δυνάμεων, που έχουν πολύ δρόμο μπροστά τους.

Γιατί, θα ήταν μεγάλο λάθος να συνάγει κανείς από τα εκλογικά αποτελέσματα ότι η λύση βρέθηκε και τα αδιέξοδα άρθηκαν. Σίγουρα, όμως, η περίπτωση της Ιταλίας, παρά τις ιδιομορφίες της, στέλνει προειδοποιήσεις προς πολλές κατευθύνσεις.

Το εκλογικό αποτέλεσμα, αφορμή για νέες κοινωνικές συγκρούσεις

του Αργύρη Παναγόπουλου

Η Β' Ιταλική Δημοκρατία γεννήθηκε το βράδυ της 28 Μαρτίου 1994, υπό την αιγίδα μιας αντιδραστικής, ρατσιστικής και νεοφασιστικής Δεξιάς. Η Αριστερά μέσα από μια ιστορική ήττα αναγκάζεται για πρώτη φορά ύστερα από 15 χρόνια να αναλάβει αποκλειστικά και μόνο τον ρόλο της αντιπολίτευσης. Οι επίγονοι των πρώτων κυβερνητικών κομμάτων οδηγήθηκαν στην πολιτική συρρίκνωση ή στην εξαφάνιση.

Ο Μπερλουσκόνι, ο Μπόσι και ο Φίνι μέσα σε τρεις μήνες κατόρθωσαν να πετύχουν ό,τι δεν είχε πετύχει η ιταλική δεξιά μέσα σε ενάμισι αιώνα.

Το κόμμα του Μπερλουσκόνι Φόρτσα Ιτάλια με το 21,3%, οι νεοφασίστες της Εθνικής Συμμαχίας MSI του Φίνι με το 13,4% (από το 5,36%) και οι ρατσιστές της Λέγκα του Βορρά του Μπόσι με το 8,4% (από το 8,65%) κατόρθωσαν να αποκτήσουν την απόλυτη πλειοψηφία της ιταλικής Βουλής και τη σχετική πλειοψηφία της ιταλικής Γερουσίας. Για πρώτη φορά στην Ιταλία του 21ου αι., μετά την παρένθεση του φασισμού, η Δεξιά νομιμοποιείται στην εξουσία.

Το κόμμα - ιδιωτική επιχείρηση του Μπερλουσκόνι που δημιουργήθηκε πριν από δύο περίπου μήνες, αποτελεί το μεγαλύτερο ιταλικό κόμμα με το 21,3%, ενώ ο «πρόεδρος» (ή μάλλον καλύτερα ο ιδιοκτήτης του) ετοιμάζεται να αναλάβει από τον ιταλό πρόεδρο της δημοκρατίας Σκαλφάρο την εντολή σχηματισμού της κυβέρνησης. Οι νεοφασίστες του MSI κατόρθωσαν να διπλασιάσουν τα ποσοστά τους περνώντας στο 13,3%. Για πρώτη φορά μετά τον πόλεμο, οι επίγονοι του Μουσολίνι καλούνται να διαδραματίσουν έναν πρωταρχικό ρόλο στην διακυβέρνηση της χώρας, ενώ αρκετοί ψηφοφόροι εγκατέλειψαν τη Λέγκα του Βορρά του Μπόσι για να περάσουν στην Φόρτσα Ιτάλια. Η πιο αντιδραστική ευρωπαϊκή Δεξιά ετοιμάζεται να αναλάβει τις τύχες μιας μεγάλης ευρωπαϊκής μεσογειακής χώρας.

Νίκησαν τα ΜΜΕ

Η συμμαχία των καθολικών δυνάμεων που εκφράστηκαν μέσα από το Λαϊκό Κόμμα, το οποίο δημιουργήθηκε από τη διάλυση της Χριστιανικής Δημοκρατίας και τη Συμφωνία για την Ιταλία, του πρώην συντηρητικού χριστιανοδημοκράτη Σένι:, παίρνοντας αντίστοιχα το 11,1% και το 4,6% από το 29,66% που είχε η Χριστιανική Δημοκρατία, αποτελεί έναν από τους μεγάλους ηττημένους των εκλογών. Ο εκλογικός νόμος, ένα συνονθύλευμα πλειοψηφικού (γιατί κερδίζει την έδρα στην κάθε εκλογική περιφέρεια ο υποψήφιος που συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό ψήφων) και απλής αναλογικής (γιατί το 25% των εδρών της Βουλής μοιράζεται στα κόμματα που ξεπερνούν το 4%), περιόρισε σημαντικά την πολιτική αντιπροσώπευση των καθολικών δνάμεων. Η ατυχής έκκληση του πάπα και του Συμβουλίου των Καθολικών Επισκόπων υπέρ της καθολικής συμμαχίας έδειξε με τον πιο ανάγλυφο τρόπο τα όρια της σημερινής επιρροής της άλλοτε πανίσχυρης Καθολικής Εκκλησίας στις πολιτικές επιλογές του συντηρητικού εκλογικού σώματος.

Η Αριστερά ηττήθηκε

Η συμμαχία των Προγκρεσίστι δεν κατόρθωσε να φθάσει ούτε το ιστορικό όριο του 33,3% που είχε κατορθώσει να φθάσει από

νο του το ΙΚΚ του Μπερλίγκουερ.

Οι Προγκρεσίστι σταμάτησαν στο 32,9%, ο οι περισσότεροι πολιτικοί σχηματισμοί υ συμμετέχουν στη συμμαχία, όπως η φιλεύθερη Δημοκρατική Συμμαχία (1,2%), οσοσιαλιστές του Ντελ Τούρκο (2,2%), οι άσινοι (2,7%) και η Ρέτε - Δίκτυο (1,9%) κατόρθωσαν να φθάσουν ούτε το όριο 4% για να μπορούν να μπουν στην εκλο- του 25% των εδρών της Βουλής. Το ΔΚΑ Οκέτο και η Κομμουνιστική Επανίδρυ- του Μπερτινότττι σημείωσαν κάποια αύ- η των ποσοστών τους, περνώντας αντίιχα από το 16,11% στο 20,4% και από το 7% στο 6%.

Μέσα σε τρεις μήνες, η Δεξιά κατόρθωσε αντιστρέψει την νίκη των δημοτικών λογών της Αριστεράς με την εκλογή των οδευτικών δημάρχων σε όλες τις μεγάλες λικές πόλεις εκτός από το Μιλάνο. Στην μη, που είχε εκλεγεί ο πράσινος Ρουτέλι, εξιά κατόρθωσε να εκλέξει σε όλες τις φέρειες τους δικούς της υποψήφιους, στον μεγαλύτερο νομό της Ιταλίας στον ριο ανήκει το Μιλάνο, με πληθυσμό 8 ατομμυρίων, η Δεξιά έφθασε σε πολλές ριοχές και το 60%. Στο Παλέρμο της Σικε- ας η Δεξιά πήρε όλες τις έδρες, ενώ μόλις ιν από τρεις μήνες η Αριστερά είχε κατορσει να εκλέξει δήμαρχο τον Ορλάντο της τε από τον πρώτο γύρο με το 75% των φων!

Η κεντρική Ιταλία επιβεβαίωσε την αριρή της παράδοση. Στους νομούς της τολώνια, της Φλωρεντίας, της Περούτζια ι της Αγκώνας.

Οι Προγκρεσίστι, ξεκινώντας από το 40-%, έφθασαν στο 60% των ψήφων, όπως ην περίπτωση της εκλογικής περιφέρειας υ εκλέγει ο Οκέτο. Η Κεντρική Ιταλία δεν ανηκε διατεθειμένη να διακινδυνεύσει το ηλό βιωτικό της επίπεδο και την παροχή ηλών ποιοτικά υπηρεσιών που της έχει γυηθεί από το τέλος του πολέμου η αριστεδιαχείριση των οργανισμών τοπικής αυδιοίκησης και να ακολουθήσει τα επικίνα σχέδια ιδιωτικοποιήσεων, συρρίκνωης και διάλυσης του κοινωνικού κράτους υ επαγγέλλεται η Δεξιά. Ο Μπερλουσκόνι ι οι νεοφασίστες μαζί σε πολλές περιοχές ς κεντρικής Ιταλίας δεν κατόρθωσαν να περάσουν ούτε τη συμμαχία των καθολιν δυνάμεων.

Εκεί που η Αριστερά αγωνίστηκε ανοικτά μια αριστερή πολιτική και έδειξε ξεκάθα- ένα αριστερό πρόσωπο, όχι μόνο κατόρκαι να συγκρατήσει τη νίκη της Δεξιάς, μα ρασε και στην αντεπίθεση. Στην περιθωποιημένη Νάπολι, η πολιτική που ακοούθησε ο Μπασολίνι, ο δήμαρχος των δηκρατικών κομμουνιστών του ΔΚΑ, έφερε

Ακίλε Οκέτο: Η Αριστερά πλήρωσε σωρεία λαθών και λάθος επιλογές

τους καρπούς της. Σε όλες σχεδόν τις εκλογικές περιφέρειες του νομού ο κόσμος επιβεβαίωσε την εμπιστοσύνη του στην Αριστερά. Μια από τις εξαιρέσεις ήταν η εκλογική περιφέρεια της Αλεξάντρα Μουσολίνι.

Οι εκλογές αυτές αποτέλεσαν έναν σταθμό για τις τύχες της νέας Ιταλίας που προσπαθεί να ξεπεράσει την πολιτική, οικονομική και κοινωνική κρίση που, εδώ και δύο χρόνια, μαστίζει ουσιαστικά τη χώρα.

Η κρίση των πολιτικών θεσμών που δημιουργήθηκε μετά τις αποκαλύψεις των σκανδάλων και απομάκρυνε από την εξουσία τους δεινοσαύρους της ιταλικής πολιτικής, οδήγησε στην εκλογική επιβεβαίωση των οικονομικών και πολιτικών δυνάμεων που είχαν στηρίξει το διεφθαρμένο καθεστώς. Μέσα από την Φόρτσα Ιτάλια επιχειρείται η μεγαλύτερη ανακύκλωση ενός πολιτικού κατεστημένου που οδήγησε στη χρεωκοπία ένα ολόκληρο κράτος.

Η Αριστερά κατόρθωσε να διατηρήσει τα ποσοστά της. Την ίδια στιγμή υπέστη την μεγαλύτερη ιστορική της ήττα.

Μία ήττα που είχε τις ρίζες της στην πολιτική που ακολούθησε το ΙΚΚ από το τέλος της δεκαετίας του '70, όταν αποφάσισε να περάσει από την αντιπολίτευση σε μια ενδιάμεση θέση αντιπολίτευσης - συμπολίτευσης με τις κυβερνήσεις εθνικής ενότητας.

Η αριστερή σιωπηρή συμπολίτευση

Η «κουλτούρα της κυβερνητικής διαχείρισης» είχε μπει τόσο πολύ στην καθημερινή πρακτική του μεγαλύτερου κόμματος της ιταλικής αντιπολίτευσης οδηγώντας την Ιταλία σε μια ιδιαίτερη πολιτική κατάσταση. Μια κεντρο-αριστερή κυβέρνηση διαχειριζόταν την εξουσία ενώ το μεγαλύτερο κόμμα της αντιπολίτευσης, στην προοπτική να συμμετάσχει σε έναν κυβερνητικό συνασπισμό, αθετούσε τον αντιπολιτευτικό θεσμικό ρόλο που θα έπρεπε να είχε και προχωρούσε σε μια μορφή «σιωπηρής συμπολίτευσης».

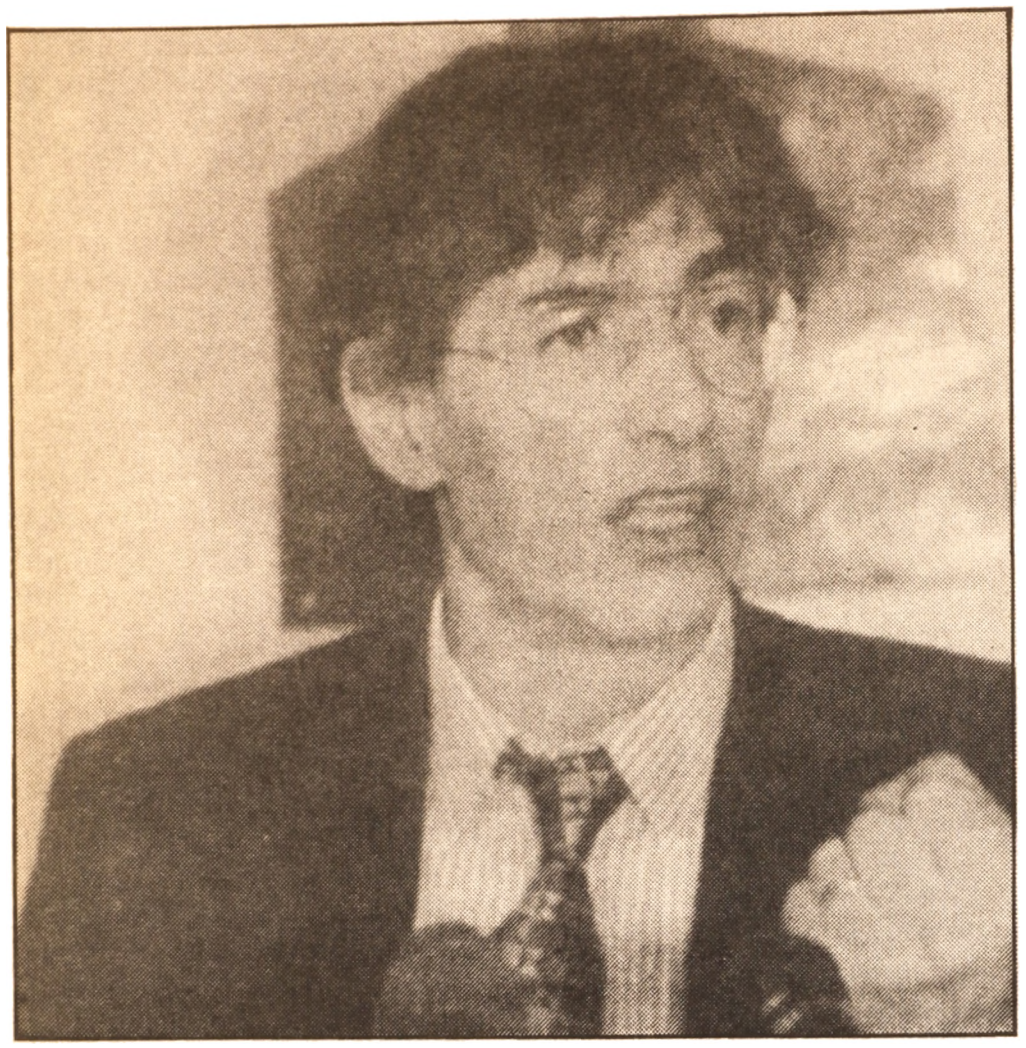
Μέσα σε 15 χρόνια, δύο μόνο φορές η ιταλική Αριστερά τόλμησε να αντιπολιτευθεί τις επιλογές της κυβέρνησης. Και τις δυο φορές οδηγήθηκε σε δυο μεγάλες ήττες που τροφοδότησαν τη στρατηγική της αδυναμία απέναντι στους αντιπάλους της.

Όταν το 1980 η FIAT αποφάσισε να απολύσει χιλιάδες βιομηχανικούς εργάτες και να προχωρήσει στην τεχνολογική ανανέωση των εγκαταστάσεών της με τη χρησιμοποίηση ρομπότ στις καδένες συναρμολογήσης, το ΙΚΚ και ολόκληρο το συνδικαλιστικό κίνημα υπέστη μια ήττα χωρίς να κατανοήσει την έκτασή της.

Εκείνη τη στιγμή άρχισε ουσιαστικά η διάλυση των μεγάλων βιομηχανικών μονάδων και η δημιουργία των μικρών και μεσαίων βιομηχανικών και παραγωγικών επιχειρήσεων. Το εργατικό δυναμικό κατακερματισμένο σε χιλιάδες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, δεν θα μπορεί πια να αντισταθεί στις απαιτήσεις και τους εκβιασμούς της εργοδοσίας, ενώ στα μεγάλα εργοστάσια η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών θα δώσει το μεγαλύτερο βάρος στα στελέχη και το διοικητικό προσωπικό παρά στους καθαρά βιομηχανικούς εργάτες. Η ήττα του 1980 έθεσε σε οριστική κρίση το μαχητικό ιταλικό συνδικαλιστικό κίνημα.

Οι συνοικίες - κοιμητήρια

Την ίδια στιγμή άλλαζαν και τα πολεοδο-

Ο ρόλος του μπορεί να αποδειχθεί μοιραίος

μικά και κοινωνιολογικά χαρακτηριστικά των ιταλικών πόλεων.

Χάρη στη νέα στρατηγική του «κόμματος του τσιμέντου», οι διάφοροι Μπερλουσκόνι αλλοίωναν την κοινωνική και ανθρωπολογική συνοχή των ιταλικών πόλεων. Η δημιουργία συνοικιών - κοιμητηρίων στις περιφέρειες των κέντρων των πόλεων είχε τρομερό αντίκτυπο στην κοινωνική ζωή των Ιταλών.

Στις περιφέρειες των μεγάλων και μεσαίων πόλεων μετακόμισαν μεγάλα τμήματα του πληθυσμού που πριν ζούσε στις κλασικές ιταλικές πόλεις με την έντονη κοινωνική τους ζωή. Στα διαμερίσματα κλουβιά, σαν αυτά που γέμισε ο Μπερλουσκόνι το Μιλάνο, διασπάστηκε η κοινωνική συνοχή του κόσμου, ενώ η τηλεόραση άρχισε να αποτελεί το μόνο κανάλι επαφής με τον εξωτερικό κόσμο, που περιτριγύριζε αυτές τις συνοικίες - κοιμητήρια. Οι τοπικοί τηλεοπτικοί σταθμοί και η διαφήμιση άρχισαν να αποτελούν τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στους κατοίκους αυτών των συνοικιών - κοιμητηρίων και των αλυσίδων των πολυκαταστημάτων που αποτελούσαν τον μόνο τρόπο κατανάλωσης του ελεύθερου χρόνου στις νεκρές πολιτιστικά συνοικίες. Την ίδια στιγμή, σε άλλες περιοχές αναδύονταν καινούργια πολυτελή residence για τους managers. Ο κατακερματισμός των παραγωγικών διαδικασιών συνοδεύτηκε και με τον κατακερματισμό των ανθρώπινων σχέσεων. Απεγνωσμένα κάποια τμήματα του ΙΚΚ άρχισαν να αναζητούν ξανά στον Γκράμσι και στην ανθρωπολογική ανάλυσή του για το φορντικό μοντέλο τις απαντήσεις. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι τα δύο τελευταία χρόνια ακόμα και ο πολωνός πάπας μετατράπηκε σε έναν άσπονδο εχθρό του «καταναλωτικού ηδονιστικού καπιταλισμού» και των σύγχρονων ΜΜΕ.

Όταν κατά τα μέσα της δεκαετίας του '80 ο Μπερλίγκουερ, κατανοώντας τις στρατηγικές αλλαγές που είχαν επιτελεσθεί σιγά σιγά στην ιταλική κοινωνία πρότεινε το δημοψήφισμα για την υπεράσπιση της ΑΤΑ που ήθελε να καταργήσει ο Κράξι και την ανάδειξη του προβλήματος της ηθικής στην πολιτική ως το πεδίο άμεσης πολιτικής σύγκρουσης ανάμεσα στην Αριστερά και τις κυβερνητικές δυνάμεις, βρέθηκε απομονωμένος.

Τόσο το ΙΚΚ όσο και η Αριστερά γενικότερα είχαν διαποτιστεί από την έννοια της συνδιαχείρησης. Στο δημοψήφισμα για την υπεράσπιση της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, η Αριστερά έχασε, ενώ στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης βρισκόταν να συνεργάζεται με το σοσιαλιστικό κόμμα και να ανέχεται τις μεθόδους του Κράξι.

Η ήττα του δημοψηφίσματος που υπέστη η Αριστερά οδήγησε τον Κράξι σε ξέφρενο αντικομμουνισμό και στην πλήρη ασυδοσία στη διαχείριση των οικονομικών. Αυτή την περίοδο, ο Κράξι ως πρωθυπουργός έκλεισε όλες σχεδόν τις συμφωνίες ανάμεσα στο ιταλικό κράτος και τις μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες στο τέλος τον οδήγησαν στο εδώλιο.

Η πολιτική αγωνία του ΙΚΚ, μετά τον θάνατο του Μπερλίγκουερ, και η αρχή της κατάρρευσης του υπαρκτού σοσιαλισμού οδήγησαν τον καινούργιο γραμματέα του κόμματος, Οκέτο, να προσπαθήσει να εξομαλύνει την ιταλική ιδιομορφία. Το τέλος του ΙΚΚ και η δημιουργία του ΑΚΑ προσπαθούσε να νομιμοποιήσει την ανάληψη της εξουσίας από μια δύναμη που εδώ και δεκαετίες δεν είχε τίποτα το κοινό, εκτός από το όνομα με τα κλασικά ΚΚ.

Διασπάσεις

Η διαρκής κρίση και το τέλος του ΙΚΚ, αργότερα, τροφοδότησε αυτή την περίοδο και τον περαιτέρω κατακερματισμό των δυνάμεων της Αριστεράς.

Πέρα από την Κομμουνιστική Επανίδρυση, που δημιουργήθηκε σχεδόν αποκλειστικά και μόνο από σκληροπυρηνικούς κομμουνιστές, όλα τα υπόλοιπα πολιτικά σχήματα της Αριστεράς δημιουργήθηκαν με θέσεις πολύ «δεξιότερες» από αυτές που είχε το ΙΚΚ.

Για περισσότερα από 15 χρόνια, και κυρίως τα τελευταία πέντε, η Αριστερά δεν προσπάθησε να κάνει ποτέ έστω στοιχειώδη αντιπολίτευση.

Όταν ο Οκέτο μαζί με την συντηρητική ηγεσία των Πρασίνων αποφάσισαν να ασπαστούν τη φιλοσοφία των αλλαγών του εκλογικού νόμου που πρότεινε ο συντηρητικός χριστιανοδημοκράτης Σένι, με την κατάργηση της απλής αναλογικής υπέρ ενός εκλογικού συστήματος που θα οδηγούσε την Ιταλία σε ένα διπολικό πολιτικό σύστημα βρετανικού, αμερικανικού ή γαλλικού τύπου, η αρχή του τέλους της σημερινής ήττας είχε ήδη αρχίσει να προδιαγράφεται.

Όταν η συμμετοχή των πολιτών στην πολιτική ζωή είχε ήδη κλονιστεί, τα κόμματα και τα συνδικάτα αντιμετώπιζαν τη σημαντικότερη πολιτική τους κρίση και ο δημοκρατικός έλεγχος είχε μειωθεί αποκλειστικά και μόνο στη συμμετοχή στις εκλογές, το μεγαλύτερο τμήμα της Αριστεράς αποδεχόταν την πολιτική αναμέτρηση στο πεδίο που επέλεγαν οι αντίπαλοί του.

Η εμφάνιση του Μπερλουσκόνι στην πολιτική ζωή επιτάχυνε την αποδοχή της «κουλτούρας της κυβερνητικής διαχείρισης» από την Αριστερά στις πιο ακραίες μορφές της.

Τόσο το ΔΚΑ όσο και το μεγαλύτερο μέρος των Προγκρεσίστι έδωσε μια εκλογική μάχη εναντίον του Μπερλουσκόνι, υπερασπίζοντας την πολιτική της κυβέρνησης Τσιάμπι, την πολιτική της συρρίκνωσης του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων.

Δεν είναι τυχαίο ότι ο εκπρόσωπος των Πρασίνων, Ρίπα Ντι Μεάνα, καταλόγισε

σως μετά το εκλογικό αποτέλεσμα σαν αντικότερο λάθος της προεκλογικής εκατείας από μέρους των Προγκρεσίστι την τασή τους να αναλάβει την κυβέρνηση σε ίπτωση νίκης της Αριστεράς ο τραπεζί- Τσιάμπι.

η στιγμή που το αντιδραστικότερο τμήμα ιταλικής κοινωνίας με τον Μπερλουσκόν πολιτικό κληρονόμο του Κράξι, τον φασίστα Φίνι, κληρονόμο του ιταλικού ληματικού παρακράτους, και τον ρατσι- Μπόσι, κληρονόμο του κατακερματιύ των οικονομικών και κοινωνικών σχέν στον αναπτυγμένο ιταλικό Βορρά, κπαθούσαν να πείσουν το εκλογικό σώότι αποτελούν μια νέα πολιτική δύναμη, η ιστερά επέλεγε να υποστηρίξει στο μέλ-, πιστή μέχρι το τέλος στην «κουλτούρα κυβερνητικής διαχείρισης», τις συντηρηές επιλογές μιας κυβέρνησης που έπληξε σημαντικότερες κοινωνικές κατακτήσεις κλήρου του ιταλικού λαού.

α ήταν άστοχη η απόδοση της σημερινής ας της ιταλικής Αριστεράς αποκλειστικά μόνο στην τρομακτική ισχύ των ΜΜΕ είχε στη διάθεσή του ο Μπερλουσκόνι, αμερικανικό όνειρο της επιτυχίας που μπορεί να κρύβεται πίσω από την ψήφο των ιταλικών λαϊκών στρωμάτων προς τη Δεξιά, τις ανασφάλειες του εκλογικού σώματος μπροστά στην πολιτική, οικονομική και κοινωνική κρίση που μαστίζει την Ιταλία, στα διεθνή γεγονότα και συγκυρίες, στην απώλεια της μνήμης σαν άμεσο αποτέλεσμα της σύγχρονης οπτικής και τηλεοπτικής κοινωνίας κ.λπ.

Η σημερινή ήττα έκλεισε μια ιστορική περίοδο. Επιτέλους, η Δεξιά, οι συντηρητικές δυνάμεις, οι πολιτικοί της αντίπαλοι, κατέκτησαν τον απόλυτο έλεγχο της κυβέρνησης. Η κυβερνητική συνδιαλλαγή με αυτές τις δυνάμεις είναι αδύνατη. Οι αριθμοί που έχουν στο Κοινοβούλιο δεν επιτρέπουν την παραμικρή αμφιβολία ότι καλώς ή κακώς θα μπορέσουν να σχηματίσουν τη δική τους κυβέρνηση και να διαχειριστούν με το δικό τους τρόπο την εκπλήρωση των χοντροκομμένων υποσχέσεων που έδωσαν στον ιταλικό λαό.

Πιθανώς, μάλλον σίγουρα, ο Μπερλουσκόνι με την εκλογική του νίκη θα κατορθώσει να διασώσει την αυτοκρατορία του από τα χρέη. Δύσκολα θα μπορέσει να εξυγειάνει τα δημόσια ελλείμματα μειώνοντας τους φόρους και ακόμα πιο δύσκολα θα μπορέσει να δημιουργήσει 1 εκατομμύριο νέων θέσεων εργασίας μέσα σε 2 χρόνια, όταν η Ιταλία έχει 13% άνεργους που αυξάνονται με τρομακτικό ρυθμό, ενώ από την άλλη η Δεξιά θέλει να καταργήσει όλους τους κοινωνικούς διακανονιστές της οικονομικής κρίσης, όπως τα επιδόματα ανεργίας κ.λπ.

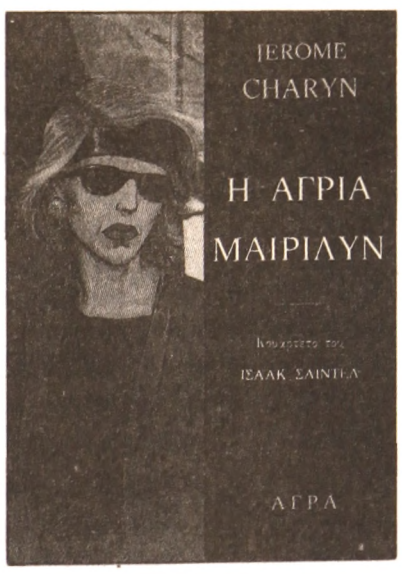
Επιτέλους, φθάνουμε στη στιγμή που η Δεξιά θα πρέπει να κυβερνήσει ανοικτά μόνη της, χωρίς να έχει ανάγκη την υποστήριξη κεντροαριστερών συμμαχιών.

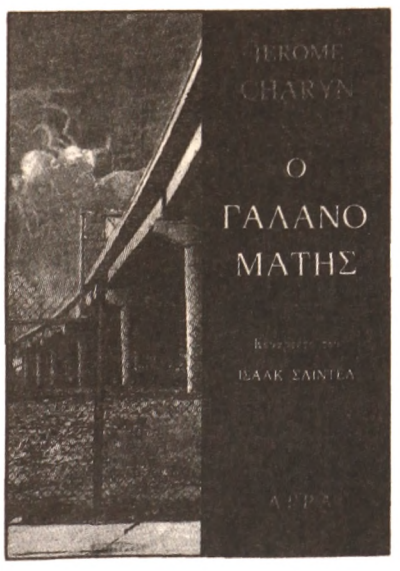
Επιτέλους, φθάνουμε μέσα από μια βασανιστική πορεία στη στιγμή που η ιταλική Αριστερά θα πρέπει να γίνει ξανά αντιπολίτευση και να εγκαταλείψει το νόθο και υβριδικό πλαίσιο της συνδιαχείρισης.

Επιτέλους, έχει αρχίσει μια νέα πολιτική και κοινωνική σύγκρουση, στην οποία έχει ξεκαθαριστεί η θέση του καθενός και στην οποία αυτή τη φορά θα είναι πολύ δύσκολο να ξαναμπερδευτούν οι ρόλοι.

Η πραγματικότητα βγαίνει από τα κανάλια της τηλεόρασης και της διαφήμισης, η πολιτική σταματάει να αποτελεί θέαμα, γίνεται κοινωνική σύγκρουση και ο κόσμος αρχίζει να κινείται και πάλι.

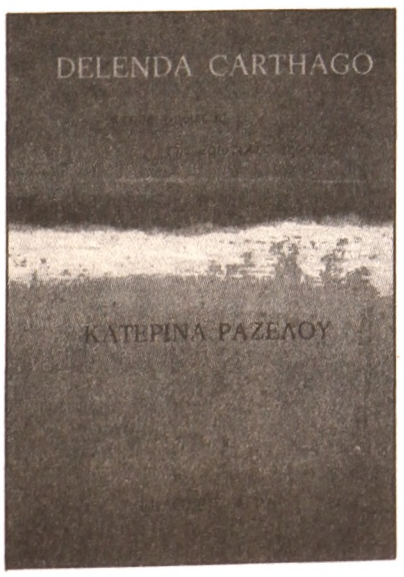

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΓΡΑ
1979 - 1993

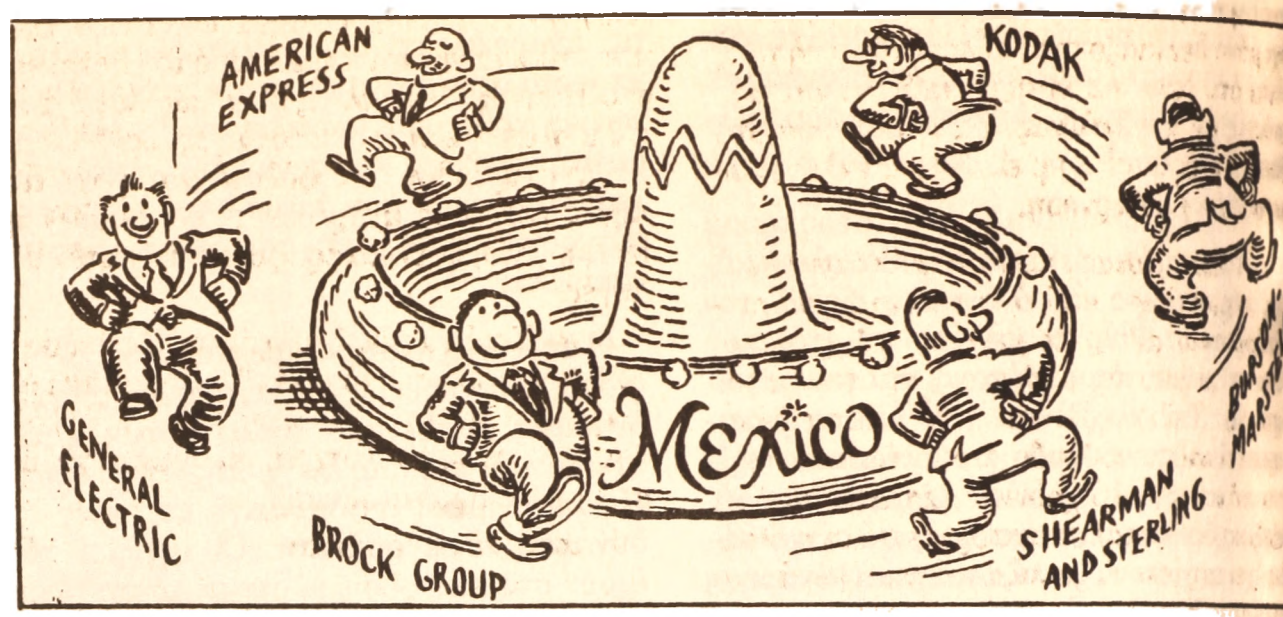
«Εγώ πιστεύω ότι είμαστε άτυχοι ως νεολαία», λέει η *Δήμητρα*. «*Έχουν γίνει όλες οι επαναστάσεις πια, εκπαιδευτικές, σεξουαλικές, τα πάντα. Έχουν περάσει*». (*Ελευθεροτυπία*, 2.3.94). Η έμφαση υπάρχει στο πρωτότυπο κείμενο[1].

Ερώτηση προς το Νόαμ Τσόμσκυ από τον David Bavsamian:

■ Πόσο εφικτή είναι η επανάσταση;

■ (Απάντηση του Τσόμσκυ): Κανένας δεν ξέρει, εκτός αν θεωρείς ότι η Ιστορία τελείωσε. Η επανάσταση γινόταν τα τελευταία δύο χιλιάδες χρόνια και δεν βλέπω γιατί θα πρέπει να σταματήσει τώρα. Δεν μπορείς ποτέ να την προβλέψεις... Δεν μπορούσες, το 1775, να προβλέψεις ότι θα γινόταν η αμερικανική επανάσταση... Δεν μπορούσες να προβλέψεις, το 1987, ότι θα γινόταν εξέγερση στη Δυτική Όχθη (η Ιντιφάντα). Τέτοια πράγματα δεν είναι προβλέψιμα. Δεν μπορούσες να προβλέψεις, το 1959, ότι θα εδημιουργείτο το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα (στην Αμερική). Αυτά τα πράγματα γίνονται όταν ο λαός φθάσει σ' ένα σημείο που κάνει κάτι για το τάδε (πρόβλημα). (ANTI, τχ. 529, 6.8.93)[2].

Πριν από περίπου 65 ημέρες, την 1 Ιανουαρίου του 1994, γύρω στους 800 από τους πιο καταφρονημένους κατοίκους του *Τρίτου Κόσμου*, οι οποίοι ήταν όχι μόνο φτωχοί αλλά δεν ήταν καν λευκοί, ήταν Ινδιάνοι, κατέλαβαν και κράτησαν μια πόλη του *Πρώτου Κόσμου!* Η πόλη ήταν το Σαν Κριστομπάλ, στο Μεξικό, που έχει 100.000 κατοίκους, έχει κυκλοφοριακό πρόβλημα από υπερπληθώρα αυτοκίνητων και λεωφορείων, στα μαγαζιά της βρίσκεις από δορυφορικούς δίσκους μέχρις πανάκριβα στυλό Mont Blanc και στα εστιατόριά της σερβίρουν ακόμη «οργανικά» και «οικολογικά» φαγητά. Δηλαδή το Σαν Κριστομπάλ είναι η τυπική μικρή πόλη της γης που είναι κατακλυσμένη από τα «λύματα» της (δυτικής) Παγκόσμιας Ελεύθερης Αγοράς.

Σκίτσο του Robert Grossman από το περιοδικό The Natio

Η εξέγερση των 800 Ζαπατίστας «είναι κάτι πολύ περισσότερο από μια ινδιάνικη εξέγερση, είναι πολύ πιο σημαντική από ένα ανακυκλωμένο μαρξιστικό αντάρτικο. Οι πυροβολισμοί που ρίχτηκαν στην (επαρχία) Τσιάπας την 1 Ιανουαρίου σήμαναν το τέλος του «τέλους της Ιστορίας»... είναι η πρώτη ένοπλη μάχη *κατά* της Παγκόσμιας Αγοράς και συγχρόνως... *υπέρ* της Δημοκρατίας»[3].

Κανένας δεν μπορούσε να είχε προβλέψει αυτό που έγινε και κανένας δεν το πρόβλεψε. Όμως, ίσως είναι εφικτό να εκτιμήσει κανείς τη σημασία αυτού του συνταρακτικού γεγονότος και το τι θ' ακολουθήσει, βάσει αυτών που ήδη έγιναν (επετεύχθηκαν).

Το τέλος του «τέλους της Ιστορίας»

του Νίκου Ράπτη

Η πρόσφατη εξέγερση των 800 Ζαπατίστας είναι κάτι περισσότερο από μια ινδιάνικη εξέγερση. Είναι πολύ πιο σημαντική από ένα ανακυκλωμένο μαρξιστικό αντάρτικο. Και κάτι πιο σημαντικό: κανένας δεν μπορούσε να την προβλέψει – και, όντως, κανείς δεν την πρόβλεψε...

Οι Ζαπατίστας διάλεξαν, με εντυπωσιακή ωριμότητα, την 1 Ιανουαρίου, την ημερομηνία έναρξης της εφαρμογής της NAFTA (North American Free Trade Agreement – Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου της Βορείου Αμερικής)[4], ως ημερομηνία για το ξεκίνημα του αγώνα τους. Εάν είχαν χτυπήσει πριν υπογραφεί η NAFTA, ο στρατός της μεξικανικής κυβέρνησης θα είχε μετατρέψει την Τσιάπας σε «καμένη γη» και θα είχε εξοντώσει όχι μόνο τους Ζαπατίστας, αλλά και δεκάδες χιλιάδες αμάχους. Μετά την υπογραφή της NAFTA, και με τα μάτια όλου του κόσμου στραμμένα προς το Μεξικό, ο πρόεδρος Σαλίνας δεν τόλμησε να χτυπήσει.

> «Αλλά ακόμη πιο ευφυής... ήταν η πολιτική στρατηγική (των Ζαπατίστας). Αντί να προτείνουν... την κατάληψη της εξουσίας και την εγκαθίδρυση μιας επαναστατικής δικτατορίας, οι Ζαπατίστας ζήτησαν... μόνο δύο πράγματα: πραγματικά ελεύθερες εκλογές και πραγματικό εκδημοκρατισμό του Μεξικό»[5].

Αυτή η ωριμότητα των Ζαπατίστας έδεσε κόμπο τον Σαλίνας (και τους πατρώνες του). Την πρώτη εβδομάδα της εξέγερσης, ο Σαλίνας άφησε τον πραγματικό του εαυτό να ενεργήσει όπως ήξερε, με βόμβες, ρουκέτες, κ.λπ. Όμως, όταν οι εικόνες από την εξέγερση των Ζαπατίστας έκαναν το γύρο του κόσμου και άρχισαν να καταφθάνουν από παντού μηνύματα αλληλεγγύης προς αυτούς, τότε τον Σαλίνας τον έπιασε πανικός. Άρχισε ν' απολύει τους σκληροπυρηνικούς υπουργούς του και να τους αντικαθιστά με πιο αξιοπρεπείς και φιλελεύθερους ανθρώπους και τέλος, μέσα σε μια νύχτα, έκανε στροφή 180 μοιρών και, αφού πρόσφερε αμνηστία στους Ζαπατίστας, ζήτησε διαπραγματεύσεις μαζί τους για να λυθούν οι διαφορές.

Ο Σαλίνας διάζεται να μπαλώσει όπως όπως το πράγμα, γιατί στις 21 Αυγούστου

1994 γίνονται εκλογές στο Μεξικό. Και γές με αντάρτικο στην Τσιάπας θα είναι θεμα γι' αυτόν. Όμως, οι Ζαπατίστας όνο δεν διάζονται, αλλά η τακτική τους ι ότι, έστω και ύστερα από διαπραγμαεις με τον Σαλίνας, θα επιμείνουν στη ική τους απαίτηση: ελεύθερες εκλογές με *ιβατική* κυβέρνηση.

Οι Ζαπατίστας επέτυχαν μέσα σε 11 μέ περισσότερα από ό,τι επέτυχαν οι σαλοριανοί αντάρτες μέσα σε 11 χρόνια», ο μεξικανός μυθιστοριογράφος Paco cio Taibo[6]. Βέβαια, οι Ζαπατίστας ετοίμαζαν αθόρυβα την επέμβασή τους πάνω από 10 χρόνια*. Σήμερα όλο το ικό βρίσκεται σε αναβρασμό και η ελπίχει αρχίσει να ξαναζωντανεύει μετά από ίπου 70 χρόνια διακυβέρνησης (στην ου-) από δικτατορικές κυβερνήσεις.

αι οι Ζαπατίστας δεν είναι μόνοι τους, ρεί να είναι οι πρώτοι που άρχισαν ένο- αγώνα κατά της ντε φάκτο «παγκόσμιας έρνησης» και κατά της «παγκόσμιας οιομίας» της, όμως, ήδη έχουν αρχίσει έν- ες αντιδράσεις σε πολλά μέρη του κό- υ, την Ινδία, τη Βενεζουέλα, την Αργεή, κ.λπ., κατά της GATT που είναι η κόσμια έκδοση της NAFTA.

α μπορούσε κανείς να συστήσει στη Δήρα και σε όλους τους Δημήτρηδες (μιούς και μεγάλους) να παρακολουθήσουν προσοχή τι θα γίνει στο Μεξικό μέχρι και ω από τις 21 Αυγούστου του 1994, που αι οι εκλογές. Ακόμη, θα μπορούσε κα- να τους πει ότι η «πραγματικότητα» που ς σερβίρει ο παραδοσιακός (και παγκό- ος) Τύπος είναι μια τεχνητή και λειψή χματικότητα που δεν μπορεί να περιέχει α της την αλήθεια για περιπτώσεις σαν εξέγερση των Ζαπατίστας.

Έτσι, ας ψάξουν η Δήμητρα και οι φίλοι να βρουν π.χ. τη σημασία και τις επιπτώς του πολέμου στο Βιετνάμ για την ανθρωπότητα. Δεν θα μπορέσουν ποτέ μέσα από τον παραδοσιακό Τύπο να κατανοήσουν γιατί η ανθρωπότητα μέσα από την *προσπάθεια* για τον τερματισμό του πολέμου στο Βιετνάμ *έχει αλλάξει ριζικά* και ότι η αλλαγή αυτή είναι προς το μέρος της ελπίδας και της προόδου. Ας ψάξουν να βρουν τις πηγές και τους ανθρώπους των οποίων η σκέψη και η δουλειά τροφοδοτούν αυτές τις πηγές.

Στην Τσιάπας οι Ζαπατίστας ξεκίνησαν κάτι πολύ σημαντικό, για ολόκληρο τον κόσμο. Ας κάνουμε τον «κόπο» να το προσέξουμε ή, ακόμη καλύτερα, να συμμετέχουμε με τη συμπαράστασή μας.

Η ιστορία συνεχίζεται. □

ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Για να συμπαρασταθούμε στους Ζαπατίστας μπορούμε να γράψουμε στον ίδιο τον Σαλίνας, ζητώντας απ' αυτόν να ακούσει τη φωνή του λαού της Τσιάπας για ειρήνη, δικαιοσύνη και δημοκρατία.

Η διεύθυνση είναι:
President
Carlos Salinas de Gortari
Via Olmos No 1
Fraccionamente del Bosque
Camino Sta Teresa 480 Tiaplan
Mexico, DF, 14060
MEXICO
Fax: 011-52-271-1764

Το ότι οι Ζαπατίστας ετοιμάζονταν δεν αίνει ότι ήξεραν πότε θα επέμβουν. Ποτέ δεν ρούσαν να προβλέψουν ότι θα υπήρχε η FTA ν' ανάψει τη φωτιά.

αρίνου Ελ. και Λιάτσου Ολ. «Νέοι '94, ννα, «*Ελευθεροτυπία*», 2.3.94, σελ. 32.

ουλάχιστον στους αναγνώστες του *Αντί*, μετά ειρά των άρθρων του 1993, ο Τσόμσκυ πρέπει είναι αρκετά γνωστός.

Cooper, Marc, «Αρχίζοντας από την Τσιάπας», en Magazine Pamphlet Series, No. 30, σελ. 2, βρ. '94.

Η ουσία της NAFTA είναι ότι παρέχει φτηνά χοπάματα και ασυδοσία στη μόλυνση του ριβάλλοντος στις αμερικανικές υπερεθνικές ιρείες, της TNC (Trans National Corporations).

Cooper, σελ. 3.

Cooper, σελ. 5.

• ***Η αρχική Διακήρυξη των Ζαπατίστας από τη ζούγκλα του Lacadon (αποσπάσματα)***

Σήμερα λέμε φτάνει πια!

Είμαστε το γέννημα από αγώνες 500 χρόνων: πρώτα κατά της δουλείας, μετά με τον πόλεμο για ανεξαρτησία κατά της Ισπανίας..., μετά για να μην αφομοιωθούμε από το βορειοαμερικανικό ιμπεριαλισμό, μετά για να διακηρύξουμε το Σύνταγμά μας και να διώξουμε τη γαλλική αυτοκρατορία από τα χώματά μας...

Όμως, σήμερα, λέμε ΦΤΑΝΕΙ ΠΙΑ. Είμαστε οι κληρονόμοι και οι πραγματικοί χτίστες του έθνους μας. Οι απόβλητοι, είμαστε εκατομμύρια και έτσι καλούμε τ' αδέλφια μας να μπουν σ' αυτόν τον αγώνα... για να μην πεθάνουμε από την πείνα, από την ακόρεστη φιλοδοξία της 70χρονης δικτατορίας...

Για να εμποδίσουμε τη συνέχιση των παραπάνω και ως τελευταία μας ελπίδα, αφού προσπαθήσαμε να χρησιμοποιήσουμε όλα τα νόμιμα μέσα, που βασίζονται στο Σύνταγμά μας, πάμε στο Σύνταγμά μας, για να εφαρμόσουμε το Άρθρο 39 που λέει:

«Η εθνική κυριαρχία ουσιαστικά και εξ αρχής ανήκει στο λαό. Όλες οι πολιτικές εξουσίες πηγάζουν από το λαό. Ο λαός έχει πάντοτε το αναφαίρετο δικαίωμα ν' αλλάξει ή να τροποποιήσει τη μορφή του πολιτεύματος».

Έτσι, σύμφωνα με το Σύνταγμά μας, δηλώνουμε τα παρακάτω στον ομοσπονδιακό μεξικανικό στρατό, το στυλοβάτη της μεξικανικής δικτατορίας, ότι υφιστάμεθα ένα μονοκομματικό σύστημα που μονοπωλείται και οδηγείται από τον Κάρλος Σαλίνας.

Σύμφωνα με τούτη τη Διακήρυξη Πολέμου, ζητάμε και άλλες δυνάμεις του έθνους να συνηγορήσουν για την επαναφορά της νομιμότητας και της σταθερότητας του έθνους με την ανατροπή της δικτατορίας..

Διακηρύσσουμε και τώρα και πάντοτε ότι υποκείμεθα στη Συμφωνία της Γενεύης...

Έτσι,... δίνουμε στις ένοπλες δυνάμεις μας, τον EZLN, τις παρακάτω διαταγές:

Πρώτον: Να προχωρήσει προς την πρωτεύουσα, αφού καταβάλει τον μεξικανικό ομοσπονδιακό στρατό, τον οποίο κατηγορούμε ως προδοτικό...

Δεύτερον: Να σέβεται τη ζωή των αιχμαλώτων και να παραδίνει όλους τους τραυματίες στον Διεθνή Ερυθρό Σταυρό.

Τρίτον: Να ξεκινήσει συνοπτικές δίκες εναντίον όλων των στρατιωτών του μεξικανικού ομοσπονδιακού στρατού... και της πολιτικής αστυνομίας που έχει εκπαιδευτεί ή έχει χρηματισθεί από ξένους...

Τέταρτον: Να σχηματίσουν καινούργιες στρατιωτικές μονάδες... συμπεριλαμβάνοντας και όσους, αν και είναι στρατιώτες του εχθρού, παραδίνονται χωρίς να έχουν πολεμήσει εναντίον μας...

Πέμπτον: Ζητάμε την άνευ όρων παράδοση του Γενικού Επιτελείου του εχθρού, πριν ξεκινήσουμε οποιαδήποτε εχθροπραξία, για να αποφύγουμε την απώλεια ζωών.

Έκτον: Να θέσει τέρμα στην καταλήστευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών μας στις περιοχές που εκλέγονται από τον EZLN.

.....

Καταταγείτε στις ένοπλες αντάρτικες δυνάμεις των Ζαπατίστας.

Γενική Διοίκηση του EZLN, 1993.

■ ΑΝΟΔΟΣ ΙΣΛΑΜΙΣΤΩΝ

Στις πρόσφατες δημοτικές εκλογές στην Τουρκία, εμφανής ήταν η άνοδος των ισλαμιστών, ενώ η μείωση της εκλογικής δύναμης του κυβερνητικού συνασπισμού της Τσιλέρ θα δυναμώσει τις φωνές της αντιπολίτευσης για διεξαγωγή πρόωρων εκλογών. Στοιχηματίζω ότι η Δύση θα σπεύσει και πάλι προς βοήθεια της Τουρκίας –ήδη έναντι εμφανών και αφανών ανταλλαγμάτων η πολιτική βοήθεια παρέχεται αφειδώς– με το επιχείρημα ότι η χώρα κινδυνεύει από τους ισλαμιστές. Πάντα κερδισμένη η Τουρκία, κάτω απ' όλες τις διεθνείς ανακατατάξεις σημειώνει παντού πόντους σε βάρος της Ελλάδος όντας το «χαϊδεμένο παιδί» της Δύσης. Εμείς με την κοντόφθαλμη πολιτική μας χάνουμε παντού.

■ Η ΜΑΧΗ ΣΤΟ ΑΛΓΕΡΙ

Ο ξεσηκωμός των ισλαμιστών φονταμενταλιστών στην Αλγερία προκάλεσε την κλήση εφεδρειών στο στρατό και συσπείρωσε την ομάδα των στρατηγών που ουσιαστικά κυβερνούν τη χώρα, και η οποία τάσσεται υπέρ της σκληρής γραμμής. Λέγεται ότι μια μειοψηφία των αξιωματικών υποστηρίζει τη συγκυβέρνηση με τους ισλαμιστές που έχουν καταστήσει αδύνατη τη ζωή για κάθε «άπιστο» ξένο και διεξάγουν ένα πραγματικό τρομοκρατικό αγώνα για να πετύχουν τους πολιτικούς τους στόχους. Στα πρόθυρα του εμφυλίου και η Αλγερία. Η ισλαμική απειλή δείχνει τα κοφτερά της δόντια.

■ ΣΦΑΙΡΕΣ

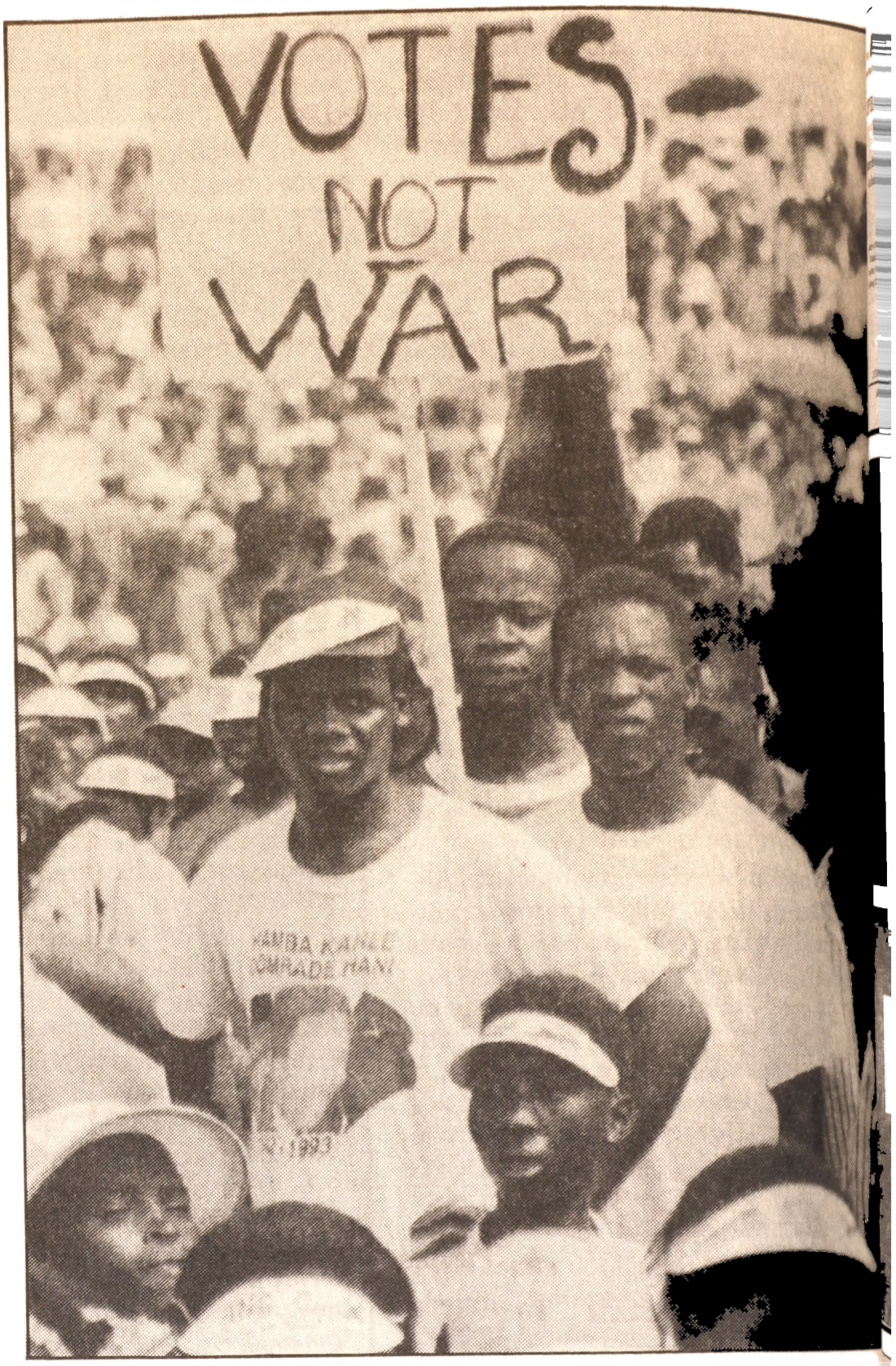
Οι σφαίρες που δολοφόνησαν εξ επαφής τον προεδρικό υποψήφιο του κυβερνώντος κόμματος στο Μεξικό, Κολόσιο, κινδυνεύουν να βυθίσουν κι αυτή τη χώρα σ' έναν φαύλο κύκλο αίματος. Ποιος όπλισε το χέρι του νεαρού απολιτικού δολοφόνου είναι ακόμη άγνωστο. Γνωστό είναι το πώς κυβερνά τη χώρα το Θεσμικό Επαναστατικό Κόμμα (PRI) του προέδρου Σαλίνας εδώ και 65 χρόνια. Πρόκειται για μια «εκλεγμένη δικτατορία» συστηματικά νοθευμένων εκλογών. Είναι καιρός η μεγάλη αυτή χώρα να προχωρήσει στο δρόμο των πραγματικών δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων.

■ ΙΤΑΛΙΚΕΣ ΜΟΝΟΜΑΧΙΕΣ

Στη Μπολώνια, παραδοσιακό ερυθρό εκλογικό οχυρό, ο ηγέτης της Αριστερής Συμμαχίας, Ακίλε Οκέτο, ήρθε αντιμέτωπος με τον Ολιβιέρι Τοσκάνι, το φωτογράφο των σοκαριστικών διαφημίσεων της Μπένετον, που τόσο σάλο έχουν προκαλέσει. Στο Μιλάνο, ο ηγέτης της Λέγκα του Βορρά, Ουμπέρτο Μπόσσι, ήρθε αντιμέτωπος με τον Τζιάννι Ριβέρα, πασίγνωστο πρώην διεθνή ποδοσφαιριστή και είδωλο των φιλάθλων. Στη φτωχή Νάπολη του Νότου, η εγγονή του Ντούτσε, Αλεσάνδρα Μουσολίνι, πιν απ γκερλ, ήρθε αντιμέτωπη με τον Ντάτσια Βάλεντ, τον μόνο εκλεγμένο μαύρο πολιτικό της Ιταλίας. Τέτοιους συνδυασμούς μόνο η Ιταλία μπορεί να παράγει. Κάπου 4.400 υποψήφιοι από 320 πολιτικά κόμματα και με το 1/3 των ψηφοφόρων αναποφάσιστους πριν από τις εκλογές. Για να μην αναφέρουμε και τις ειδικές διευθετήσεις ψηφοφορίας για τους Εβραίους. Καινούργια πράγματα. Το θέμα είναι αν απ' τον παλιό κόσμο θα βγει κάποιος (καλύτερος) καινούργιος και με τι θα μοιάζει.

■ MADE IN JAPAN

Πρωτοφανές (!) ορισμένα εργατικά συνδικάτα της Ιαπωνίας δέχτηκαν το πάγωμα των μισθών τους έναντι της διασφάλισης των θέσεων εργασίας από το φόβο της ύφεσης, ενώ άλλα συνδικάτα δέχτηκαν αυξήσεις κάτω του 3%. Εκεί είναι Ιαπωνία. Δεν είναι Βαλκάνια.

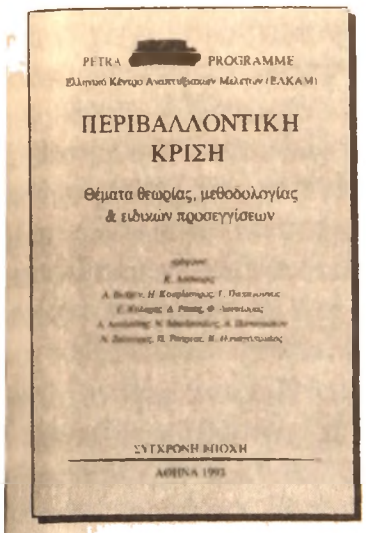

Στα πρόθυρα του εμφυλίου πολέμου η Νότιος Αφρική, ενώ πλησιάζουν οι εκλογές της 27ης Απριλίου, που με τη δύναμη της ψήφου, της κάλπης, κι όχι του αίματος, θα δώσουν τη διακυβέρνηση της χώρας στη μαύρη πλειοψηφία. Οι μαύροι οπαδοί του Μαντέλα δηλώνουν καθαρά τη θέλησή τους. Κάποιοι όμως δεν θέλουν να γίνουν εκλογές.

■ ΤΗΝ ΜΙΣΟΥΝ

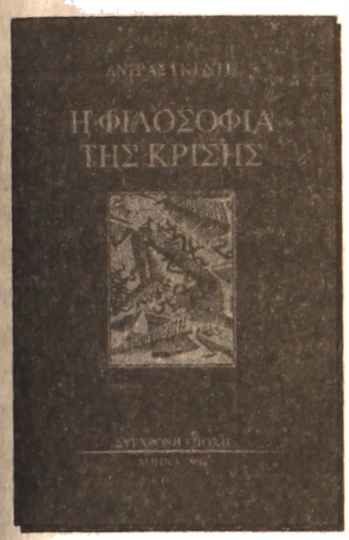
Ποια γυναίκα μισούν περισσότερο οι λευκοί της Νότιας Αφρικής; Το γνωρίζουν όλοι. Είναι η Πατρίτσια ντε Λιλ που σπέρνει ανατριχίλα στις ραχοκοκαλιές των 5 εκ. λευκών με τους πύρινους και ριζοσπαστικούς λόγους της, που φοβίζουν ακόμη και τους μαύρους. Όχι δεν είναι ρατσίστρια. Το αντίθετο. Ζητεί η γη να δοθεί στους μαύρους και υποστηρίζει ότι μερικοί λευκοί πρέπει να εγκαταλείψουν τη χώρα. «Εάν δεν είναι ευτυχείς, κάτω από μια κυβέρνηση μαύρων», λέει, «τότε μπορούν να φέρουν την καταστροφή. Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να εγκαταλείψουν τη χώρα». Η Λιλ, 43 ετών, πρώην εργάτρια και συνδικαλίστρια, είναι ηγέτης του Παναφρικανικού Κογκρέσου (PAC) και ο ριζοσπαστικός της λόγος συγκινεί πολλούς μαύρους. Αναλυτές δίνουν στο κόμμα της ένα κάθε άλλο παρά ασήμαντο ποσοστό στις εκλογές, μεταξύ 10% και 15%.

εκδόσεις
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

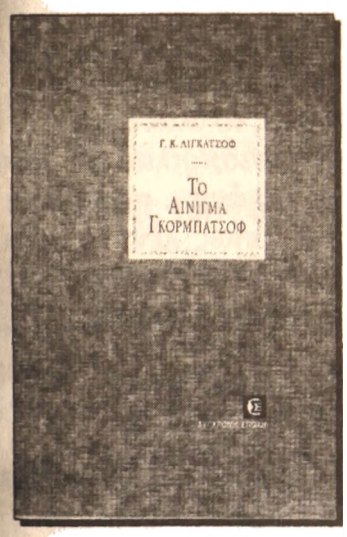
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Θέματα θεωρίας, μεθοδολογίας & ειδικών προσεγγίσεων

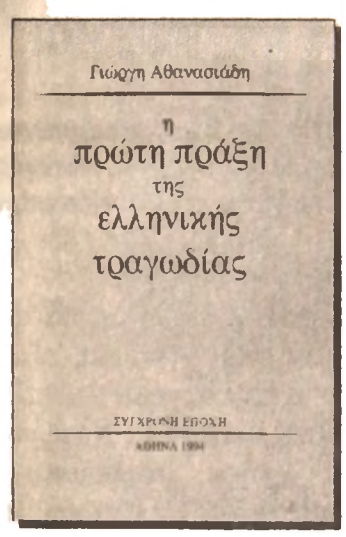
Αντράς Γκεντέ

Η φιλοσοφία της κρίσης

Γ. Κ. Λιγκατσόφ

Το αίνιγμα Γκορμπατσόφ

Γιώργη Αθανασιάδη

Η πρώτη πράξη της ελληνικής τραγωδίας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ
Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα, τηλ.: 3620835, fax: 3613354
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ Σ.Ε.: Μαυροκορδάτου 3, Αθήνα, τηλ.: 3629835, 3629814
28ης Οκτωβρίου 19, Γιάννενα, τηλ.: 38090

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

• **ΑΘΗΝΑ:** Θεμιστοκλέους 37,
τηλ. 36.26.319, 36.02.644, fax 36.39.930
• **ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:** Αρμενοπούλου 24, τηλ. (031) 20.23.49
• **ΛΕΥΚΩΣΙΑ:** Έκτορος 40, τηλ. 003572 - 43.32.97, 34.75.22
• **ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:**
Κοινοπρακτική Ε.Π.Ε., Ιπποκράτους 68,
τηλ. 36.20.647, 36.46.202

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ
Η ελληνική ουτοπία

Ο ελληνικός δρόμος δεν είναι ούτε υπέρτερος ούτε κατώτερος από τόσους άλλους. Είναι απλώς διαφορετικός. Και είναι αυτός που μας κληροδοτήθηκε. Σε εμάς εναπόκειται να αποποιηθούμε αυτή την κληρονομιά ή να την επωμισθούμε. Να φτιάξουμε παρέες και κοινότητες και, παραμερίζοντας τη μιζέρια του νεοελληνικού μας κρατιδίου, να προσπαθήσουμε να τρυγήσουμε από τον πλούτο της πολυσχιδούς μας παράδοσης για να την εμπλουτίσουμε με νέες εκδοχές ελληνικότητας.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ
Η ποίηση και το ηθικό πρόβλημα

Έκδοση ενός σημαντικού για τη νεοελληνική γραμματεία έργου και ταυτόχρονα παρουσίαση ενός συγγραφέα που σφραγίζει όλη τη μεταπολεμική περίοδο. Ο Μ.Λαμπρίδης με τα άρθρα του από το '55 και μετά θα προκαλέσει επανάσταση στην Αριστερά της εποχής και θα ανοίξει νέους δρόμους στη λογοτεχνική κριτική. Περιλαμβάνονται άρθρα για τον ρεαλισμό, την αισθητική κριτική, τα προβλήματα ερμηνείας, τον Καβάφη, τον Μ. Αναγνωστάκη, τον Μ. Χάκκα.

ΧΑΡΗΣ ΝΑΞΑΚΗΣ
Προς έναν πράσινο καπιταλισμό

Η μελέτη αυτή έχει ως επίκεντρο τη διαδικασία ορθολογικοποίησης της ανάπτυξης, την οικολογική μεταρρύθμιση, ως τη νέα επιλογή των φορέων της ανάπτυξης σε συνθήκες παγκόσμιας περιβαλλοντικής κρίσης. Το κεφάλαιο μπροστά στη συσσώρευση των οικολογικών προβλημάτων αλλά και την πίεση του οικολογικού κινήματος ανακαλύπτει την «πράσινη» ανάπτυξη.

Δ ΙΑΛΟΓΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΘΡΙΛΕΡ Ή ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΑΦΑΡΙ;

• Από τον εκδότη του Κάλβου, η ανταπάντηση στην επιστολή της κ. *Μυρσίνης Ζορμπά*, που δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο τεύχος.

Αγαπητό *Αντί*,

Α) Ύστερα από την «απάντηση» της κ. Ζορμπά, που δημοσίευσες στο τεύχος σου της 18-3-94, (αριθ. 547) θεωρώ ότι το θέμα έχει διαφωτιστεί *αρκούντως* και ότι οι καταγγελίες για το ηθικά ασυμβίβαστο, το άτοπο έως και ύποπτο, μεταξύ της ιδιότητάς της (ως εκδότου) και του «πόστου» της (ως υπουργικού συμβούλου στο ΥΠ.ΠΟ.) επιβεβαιώθηκαν πλήρως. *Μετατέθηκε* πλέον όλη η ευθύνη στον υπουργό Πολιτισμού κ. Θ. Μικρούτσικο να αποκαταστήσει τα πράγματα και να απομακρύνει πάραυτα την ως άνω «σύμβουλό» του. Δυστυχώς, *ατύχησε*. Η «επιλογή» που έπασχε εξαρχής, δεν έχει την έξωθεν καλή μαρτυρία και προκαλεί την *καθολικήν* επιφύλαξη, πράγμα που θα είναι αφροσύνη να το υποτιμήσει. Όσο *εύστοχες* κι αν υπήρξαν οι προεδρικές *συστάσεις* και οι πρωθυπουργικές *οριοθετήσεις* κατά την πρόσφατη ορκωμοσία του, καλού - κακού ας ακούσει και τον «χύμα λαό»... Διότι, «... μάτια μου, η Ελλάδα, την πάει» ...την κουτουράδα, μα πίσω έχει και την... *αχλάδα*.

Β) Για όσους αναγνώστες έχουν την υπομονή και την περιέργεια, επιθυμώ να κάνω μερικές –πολύ σύντομες– επισημάνσεις:

1. Λέτε να μην ξέρει τι λέει ο πρόεδρος του Συνδέσμου Εκδοτών Βιβλίου κ. Θ. Μαλικιώσης, όταν δηλώνει, σε πολύ πρόσφατη (28-2-94) συνεδρίαση του Δ. Συμβουλίου, ότι «*Εγώ πιστεύω ότι από πλευράς ουσίας η κ. Μ. Ζορμπά είναι εκδότης, ανεξάρτητα από το τι δηλώνει και τι πράττει*» και ότι «... *και από πλευράς ουσίας η Μ.Ζ. είναι εκδότρια*». (Απομαγν. πρακτικά, σελ. 23 και 36 αντίστοιχα.)

2. Μήπως η κ. Ζορμπά διέλυσε, πριν αναλάβει σύμβουλος, *την εταιρεία της με τα αρχικά ΑΜΕΠ*, την οποία σύστησε το 1991 (ενόψει πακέτου Ντελόρ) και η οποία ειδικεύτηκε στην ιδιωτική απορρόφηση κονδυλίων από τα διάφορα προγράμματα, έχοντας αποκτήσει μάλιστα και την πρόσθετη εμπειρία της τερπνής κατανάλωσης 32 εκατομμυρίων δραχμών, με τη *σκανδαλώδη* κάλυψη του διακεκριμένου «από κλίνης» (όπως λέει), όχι όμως και από τσέπης, συνεταίρου της κ. Τρύφωνος Μυλωνόπουλου (τότε Γραμματέα του Σ.Εκ.Β) και σε ανοιχτή συνεργασία με την τότε (επί Λάμψα) Γενική Γραμματεία Ισότητας; Ζυγίστηκε και *αυτό* το προσόν της, δηλαδή η προνοητική ανιδιοτέλειά της, κατά την πρόσληψή της στο ΥΠ.ΠΟ.;...

3. Είναι «βρώμικος υπαινιγμός» η γνωστοποίηση του γεγονότος ότι το τελευταίο βιβλίο (κυκλοφόρησε τον Φεβρουάριο '94) των εκδόσεων Οδυσσέας του κ. Δ. Μπασαντή, με τον τίτλο «Βιβλίο και Επικοινωνία» χρηματοδοτήθηκε πρωτίστως και κυρίως «*από το Τμήμα Γραμμάτων του ελληνικού Υπουργείου Πολιτισμού...*», όπως γράφει το ίδιο το βιβλίο στην τέταρτη (4η) σελίδα του; Γιατί αυτό το παραμιλητό; Τι άλλο υπάρχει;...

4. Μήπως η κυρία Τούλα Σιετή, μόνιμη και καλή μεταφράστρια στις εκδόσεις Οδυσσέας και διορισμένη από την ίδια την κ. Ζορμπά ως μέλος της «*επιτροπής αγοράς και βράβευσης λογοτεχνικών μεταφράσεων*» στο ΥΠ.ΠΟ., δεν είναι «συγγενής» (σύζυγος) του συνεταίρου της κ. Τρ. Μυλωνόπουλου; Μήπως πρέπει να τους ξεμπροστιάσουμε κι άλλο, «εφευρίσκοντας» και τους άλλους γνωστότατους και ανεπίληπτους μεγαλόσχημους;...

5. Γιατί δεν είναι *εξαιρετικά επιεικής* ο χαρακτηρισμός «εξόφθαλμα και αήθη» όταν αναφέρεται σε πρωτοβουλίες, όπως εκείνη της γνωστής δημοσιογράφου και πρωτοκλασάτου μέλους της κεντρικής «Ομάδας Εργασίας» του ΥΠ.ΠΟ. για την... μελλοντική πολιτική βιβλίου, η οποία εγγράφως και ενυπογράφως καλεί τους ποικίλους αποδέκτες της επιστολής που, ως ΥΠ.ΠΟ. αποστέλλει, να απευθύνουν τις απαντήσεις τους στην οδό *Χρήστου Λαδά 3, Τ.Κ. 10237, δηλαδή στο Συγκρότημα Λαμπράκη ή ΔΟΛ...;* Αυτό πρέπει να καταλαβαίνουμε, όταν ακούμε ότι το ΥΠ.ΠΟ. προσεχώς «μετακομίζει»;...

6. Αφού οι κ. Ζορμπά και Μυλωνόπουλος παγιδεύτηκαν, όπως λένε, στην Κοινοπρακτική Εταιρεία Ελλήνων Εκδοτών ΕΠΕ, στην οποία ήταν και είναι εταίροι (ως «οδυσσείς») κατά ποσοστό 20% γιατί δεν ζήτησαν ποτέ να αποδεσμευθούν, με *τον μόνο νόμιμο και έντιμο τρόπο που γίνεται αυτό*, δηλαδή με την εκποίηση ή μεταβίβαση των μεριδίων τους; Για τόσο «βλήτα» πήραν τους τότε συνεργάτες τους;... Ακόμη δεν κατάλαβαν ότι «κάθε μπαστούνι έχει δύο άκρες», κι ότι όποιος το παίζει «δίπορτο», στο τέλος θα μείνει απ' έξω;... Και γιατί δεν τολμούν και τώρα ακόμη, να δώσουν στη δημοσιότητα τα ονόματα των σημερινών κατόχων των μετοχών της Α.Ε. Βιβλιόπολις;...

7. Γιατί τόση υστερία, επειδή η *Συνέλευση* των Εταίρων της Κοινοπρακτικής αποφάσισε ομοφώνως να «επισχέσει» νομίμως τα 11 εκατομμύρια δραχμές, αφού αυτό έγινε προς *μερικόν* συμψηφισμό για την *πολλαπλάσια* απαίτηση (55 εκατομ. νομιμότοκα από διετίας) που έχει από την εταιρεία Οδυσσέας ΕΠΕ, την Βιβλιόπολη Α.Ε. και ατομικά από τα δύο φυσικά πρόσωπα (Μυλωνόπουλο και Ζορμπά), για *υπαίτια* πρόκληση σοβαρότατης αποθεματικής ζημίας από αδικοπραγίες των εταίρων και διαχειριστών της; Λέτε να υποψιάζονται τι τους περιμένει ύστερα από την έκδοση και τη δημοσίευση της υπ' αριθμ. 8070/1993 προδικαστικής απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου της Αθήνας;...

8. Τόσο κακό είναι, τέλος πάντων, να υπάρχει και κάποιος εκδότης (εννοεί τον Κάλβο η κυρία), που παράγει ή δεν παράγει, όπως εκείνος κρίνει, ένα, είκοσι ένα ή κανένα βιβλίο το χρόνο, όταν μάλιστα δεν προβλέπεται να διαλυθεί, έστω και εικονικά όπως άλλοι, ή δεν πέφτει στην μόνιμη *ομηρία* των Σάυλωκ, ή δεν κάνει «ματσαράγκιές» με το *δημόσιο* χρήμα, ή δεν προκαλεί με οποιαδήποτε επιδεικτική πράξη; Πρέπει όλοι στο «χώρο» να γίνουμε γονιδιακά αντίγραφα των άπληστων ιπποτών της αρπαχτής του μουτζουρωμένου χάρτου;...

9. Είναι φρόνιμη η ιταλομαθής και φτωχοαλαζονική επιδειξιομανία, όταν έχεις διαπράξει (κι έχεις «επαινεθεί» αναλόγως και *δημοσίως*) μεταφραστικά και γλωσσικά «θαύματα», όπως εκείνο της απόδοσης των κειμένων του παλαιού ιταλού φιλοσόφου Γκαλβάνο ντε λα Βόλπε, για να μην αναφέρουμε και τα άλλα;...

10. Πώς να μην ομολογήσω, τέλος, την «παραπολιτική» «μανία» μου και τη «βαθύτερη ψυχολογική ανάγκη» μου (; - λες;...) να φθονώ (ή να ζηλεύω...) μια ανυπεράσπιστη, μισθοσυντήρητη και ώριμη «σαραντάρα» (με το Ιουλιανό ή με το Γρηγοριανό ημερολόγιο;...), επειδή δεν μπορώ να την συναγωνιστώ στη νεανική της ευλυγισία και στην αναρριχητική της δεινότητα, όταν κυνηγάει πόστα, θώκους, κονδύλια και υπουργικούς προθαλάμους;...

Αγαπητό *Αντί*,

Όταν θα δημοσιεύεις αυτό το γράμμα θα είναι Παρασκευή, η πρώτη ημέρα του μηνός Απριλίου, του σωτηρίου έτους 1994. Όποιος το διαβάσει ας το πάρει για πρωταπριλιάτικο ψέμα. Θα είναι η μόνη... παρηγοριά τους. Γιατί, όπως λένε κάποιοι «μεσαιωνικοί άνθρωποι», το ψέμα έχει κοντά ποδάρια...

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Γιώργος Α. Χατζόπουλος

ΣΥΝΕΙΡΜΟΙ

• Στο ίδιο θέμα, παραπέμπει με επιστολή του ο αναγνώστης μας Γ. Παπαδάτος από την Καισαριανή.

Κύριε Διευθυντά,

Παρακολουθώ, μέσα από τις στήλες του *Αντί* τις επιστολές που αντηλλάγησαν μεταξύ του εκδότη κυρίου Γ. Χατζόπουλου και της συμβούλου του υπουργού Πολιτισμού κυρίας Μ. Ζορμπά. Επί της ουσίας του θέματος δεν μου πέφτει λόγος, απλώς παρακολουθώ και προσπαθώ να καταλάβω.

Όμως, στο δημοσίευμα - απάντηση της κας Ζορμπά, στα

ιαταγγέλλει εις βάρος της ο
ατζόπουλος και στην αρχή
ειμένου της, υπάρχει η εξής
ιδοποίηση προς τον ανα-
τη: «Τα έργα και μανίες του
ατζόπουλου) είναι γνωστά
εκδοτικό κόσμο, τώρα φι-
ξεί να παρουσιάσει επιδό-
και στον ευρύτερο εκείνο
όπου επί χρόνια αδόξως
δετο, τον παραπολιτικό».

ήκω στη γενιά που έχει
ματικά τραφεί και από την
φορά των εκδόσεων Κάλ-
τον τομέα των ιδεών και, με
μένη τη στοιχειώδη γνώση
ώπων και σχέσεων, μου
εται, τουλάχιστον άσχημο,
ξεκρέμαστα όπως προοι-
ώς διατυπώνεται, εκείνο το
απολιτικό». Γιατί προκα-
υνειρμούς άκρως ταπεινούς
ιδεχθείς.

ιρακαλώ, λοιπόν, την κυρία
ιπά να ονομάσει δημόσια
έσα από τις στήλες του πε-
ικού τις επιδόσεις του κα-
ελόμενου (ή συκοφαντού-
υ προσώπου), για να δια-
σει τους αναγνώστες του
ένου της και να προστατεύ-
άθε πολίτη και την κοινή
η από δραστηριότητες και
ύνους που για την ώρα μόνο
ρία Ζορμπά γνωρίζει, όπως
εται.

Με εξαιρετική εκτίμηση

Γιάννης Παπαδάτος

Καισαριανή

ΠΑΡΕΜΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟ

• Το Γ΄ Πρόγραμμα και οι περιπέτειες ενός ακροατή που όταν το ψάχνει στη συχνότητα, πέφτει πάνω σε σήματα ραδιοερασιτεχνών.

Όταν ερχόταν το 1992, στην περιοχή της Θεσσαλονίκης όπου ζω (στο κέντρο της πόλης), ήταν πια αδύνατο να ακούσει κάποιος το Τρίτο Πρόγραμμα της ΕΡ, λόγω παρεμβολών διάφορων ιδιωτικών σταθμών. Το Τρίτο είχε ανέκαθεν αδύνατο αναμεταδότη, ωστόσο πάντα υπήρχε πεντακάθαρο στη συχνότητά του, ώσπου άρχισαν να ξεφυτρώνουν οι ιδιωτικοί σταθμοί με πλήρη ασυδοσία και χωρίς κανέναν έλεγχο για το *πού* και *πώς* εκπέμπουν (πρόκειται συνήθως για μικροεπιχειρήσεις που εν ονόματι της «ραδιοφωνίας» και μιας κωμικοτραγικής «ενημέρωσης» εμπορευματοποιούν και εκχυδαΐζουν κάθε δυνατή παραλλαγή της έννοιας «ακρόαση»).

Σκέφτηκα ότι παρά τους υπερβάριθμους πια «σκυλάδες», παρά το ότι το Τρίτο δεν υπάρχει καν στις λίστες των ερευνών για την «ακροαματικότητα» ή και ίσως δεν είναι καν σπουδαίο πρόγραμμα, θα πρέπει να μπορώ κι εγώ να ακούω όποιον σταθμό θέλω. Το ζήτημα άρχισε σταδιακά να αποκτά μια συμβολική σημασία: από το να βλέπω αρχικά να ποδοπατούνται στοιχειώδη δικαιώματά μου στη μπάντα των FM, μέχρι να αισθάνομαι ότι *και* στην περίπτωση αυτή βιάζομαι από μια ολόκληρη κυρίαρχη νοοτροπία και αντίληψη. Έχοντας δώσει λοιπόν τις δικές μου προσωπικές σημασίες, όποτε είχα καιρό και διάθεση, έψαχνα υπεύθυνους για τη χορήση αδειών λειτουργίας, πάντα διασκεδάζοντας αλλά και ταλαιπωρούμενος όσο έμπλεκα σε λαβυρίνθους αρμοδίων και πετιόμουν από τον Άννα στον Καϊάφα. Ύστερα από 10 περίπου μήνες τέτοιου παιχνιδιού, σκέφτηκα ότι όλο το σενάριο χρειάζεται μια αποφασιστική κίνηση –πάντα σύμφωνα με τις διαστάσεις που εγώ ήθελα να βλέπω– και έκανα αγωγές σε τρεις σταθμούς επιφορτιζόμενος έξοδα και ταλαιπωρία.

Ύστερα από 2 χρόνια, (που ίσως οι συγκεκριμένοι σταθμοί ούτε καν υπάρχουν και ήδη παρεμβάλλονται άλλοι τόσοι), έγινε η πρώτη δίκη –που φυσικά αναβλήθηκε για τον Σεπτέμβριο– και μου δόθηκε αφορμή να ξανασκεφτώ το υποκειμενικό αυτό «αστείο», που όμως τώρα αλλάζει υπόσταση καθώς αποκτά διαστάσεις και στην πραγματικότητα. Έτσι, γράφω αυτή την επιστολή μια και πιστεύω ότι η κρυφή σημασία του όλου θέματος πιθανά ενδιαφέρει και άλλους.

Με τις αγωγές αυτές δεν υπερασπίζομαι το Τρίτο, ούτε ενεργώ ως «ευσυνείδητος» πολίτης που πιστεύει στην Πολιτεία - Μητέρα και της καταγγέλλει τους κακούς αποβλέποντας στην «εξυγίανση» της κοινωνικής μας ζωής βάζοντας καρτερικά το «λιθαράκι» του. Ακόμη, δεν ψάχνω λύσεις στην ανία μου, ή βλέπω σε ασήμαντες λεπτομέρειες αυτά που πραγματικά με πιέζουν και βέβαια αδιαφορώ για τέτοιου είδους «μικρές νίκες» όταν σε κάθε τομέα της ζωής μας κυριαρχούν τα χτυπήματα κάτω από τη ζώνη.

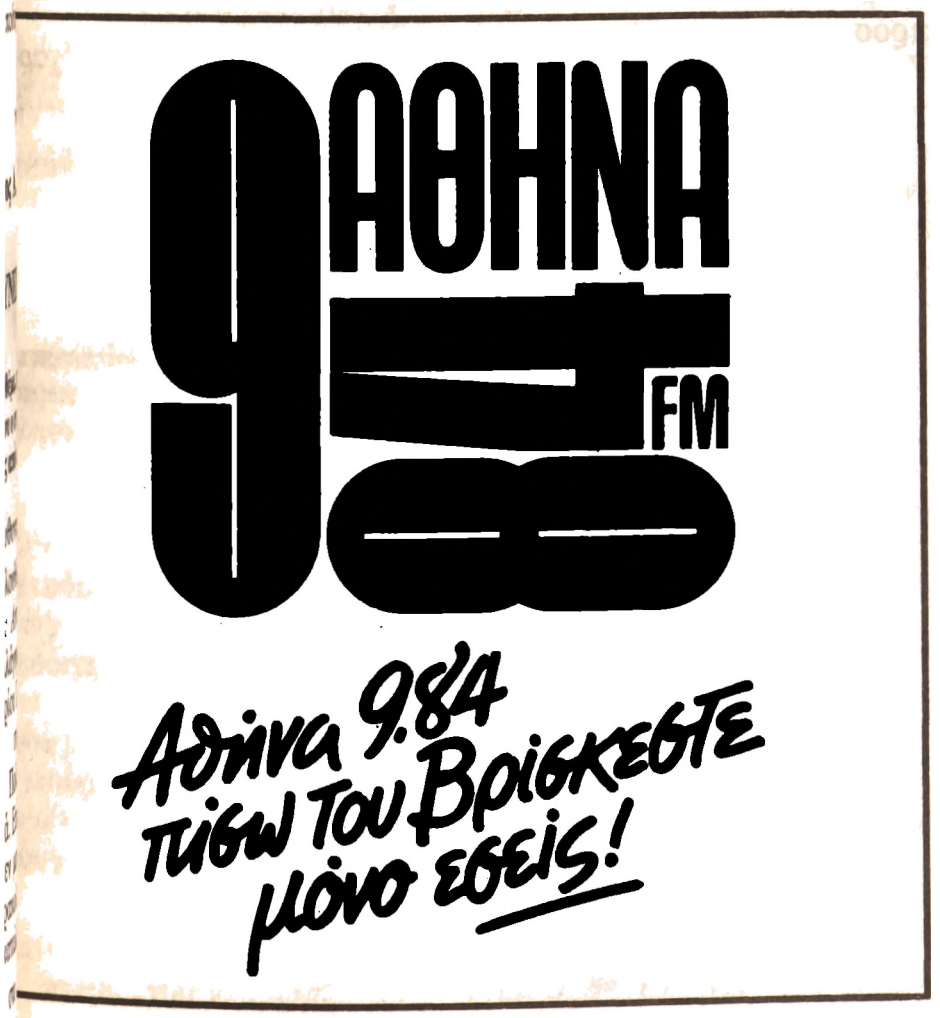
Με τις αγωγές αυτές, πιστεύοντας ότι έτσι κι αλλιώς *εμείς* δίνουμε νόημα στα πράγματα, ενεργώ απλώς ως *«άτομο»*, υπερασπίζομαι, όπου εγώ νομίζω, τον ζωτικό μου χώρο που καθημερινά βιάζεται ασύστολα, προσπαθώ να λειτουργήσω σε έναν κόσμο που αδιάκοπα με προσπερνά και με καταβροχθίζει με ένα καθεστώς διαφημίσεων και παράλογης κατανάλωσης και εμπορευματοποίησης παντός ορατού και αοράτου, σε ένα σύμπαν όπου σύντομα οι πόλεμοι θα ψάχνουν για χορηγούς.

Τελικά, πιστεύω ότι στις μέρες μας κατάντησε απίστευτα δύσκολο να κάνεις τις επιλογές σου, ακόμα και ως απλός ακροατής...

Φιλικότατα

Πέτρος Θεοδώρου

Ρωμανού 9, Θεσσαλονίκη

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΧΡ. ΛΑΜΠΡΑΚΗ

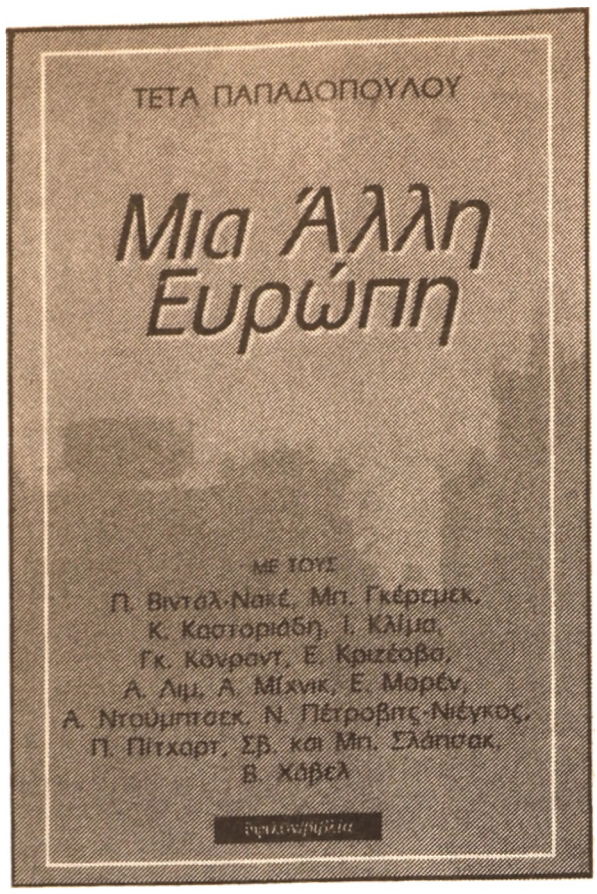
• Από τη συνέντευξη του Χρ. Λαμπράκη στο *Αντί* εμπνέεται για τις σκέψεις που ακολουθούν ο τακτικός αναγνώστης μας από τη Γερμανία.

Αγαπητό *Αντί*,

Τις επιδόσεις του Χρήστου Λαμπράκη ΔΟΛ Α.Ε., θα βαθμολογούσα με κάτω της βάσεως. Περίπτωση αποδοχής συνέντευξης κατόπιν υποβολής γραπτών ερωτήσεων είχαμε παλαιότερα στη Γαλλία από τη Μαντάμ ντε Πομπαντούρ. Ο Λεονίντ Μπρέζνιεφ κατήργησε αυτά τα συστήματα και μιλούσε χωρίς... σκονάκια. Γέλασα σε πέρασμα του κειμένου κατόπιν, όπου ο διευθυντής του *Βήματος της Κυριακής* Ψυχάρης, μας συμβουλεύει να προσέξουμε καλύτερα τον ισολογισμό αντιπάλου. Ξεχνά σίγουρα ο καλός εκδότης ότι, πριν από ολίγα χρόνια ο ΔΟΛ Α.Ε. είχε 1.000.000.000 ενεργητικό και... 2.000.000.000 παθητικό χωρίς να γνωρίζω πως έκλεισε η μαύρη τρύπα! Επίσης, ο προβλεπόμενος για Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Χρήστος Λαμπράκης, φαίνεται πως δεν έλαβε υπόψη του πως ο ΟΜΜΑ χρωστά τα μαλλιοκέφαλά του σε εργατοτεχνικό προσωπικό και τους επιτηρητές του. Μήπως για όλα αυτά είναι αθώοι Λαμπράκης και Ψυχάρης και φταίμε εμείς που ορισμένοι υπογράφουμε σταυρώνοντας;

Φιλικότατα

Τάσος Γούλας

ύψιλον / *βιβλίον*

Ζωοδόχου Πηγής 34, ΑΘΗΝΑ 106 81
Τηλ. 3638257, FAX 3640349

Εκδόσεις Νεφέλη

Σύγχρονη ελληνική πεζογραφία

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΕΤΣΕΤΙΔΗΣ

Επίλογος στα χιόνια

(ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ)

Μόλις Κυκλοφόρησε

... Προωθοῦν τό ἑλληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 - ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ.: 3607744

ΒΑΡΒΑΡΙΚΟΣ ΑΜΟΡΑΛΙΣΜΟΣ;

• Στην επιφυλλίδα του κ. Χ. Γιανναρά στην εφημερίδα *Καθημερινή* στης 2.3.94, όπου ο συγγραφέας καταφέρεται κατά του «βαρβαρικού αμοραλισμού» της Ευρώπης, απάντησε με επιστολή του στην *Καθημερινή* τη 2.3.94 ο κ. Gustav Auernheimer, γερμανός κοινωνιολόγος. Έκτοτε έχουν περάσει τέσσερις εβδομάδες χωρίς να δημοσιευθεί η επιστολή. Γι' αυτό και θεωρούμε θεμιτό να δημοσιευθεί από τις στήλες του περιοδικού *Αντί*.

Αξιότιμε κ. Γιανναρά,

Το άρθρο σας στην εφημερίδα *Καθημερινή* της 2.3.94 περιέχει μια πρόταση προς τους έλληνες επιστήμονες, ποιητές, ζωγράφους, μουσουργούς, δημοσιογράφους να στείλουν προσωπικές επιστολές στους συναδέλφους τους στη Δύση και να στηλιτεύσουν τον «βαρβαρικό αμοραλισμό» της Δύσης όσον αφορά τον πόλεμο στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Παράλληλα αμφιβάλλετε –και δικαίως– για την προθυμία των συμπατριωτών σας να εφαρμόσουν στην πάξη αυτή την πρόταση. Επιτρέψτε μου ν' ανοίξω την αλληλογραφία στην αντίστροφη κατεύθυνση, από έναν δυτικό, μη - θρησκευόμενο κοινωνιολόγο προς έναν ανατολικό - ορθόδοξο θεολόγο, ο οποίος όμως, απ' όσο γνωρίζω, δεν περιφρόνησε τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς της λοιδορούμενης Δύσης. Και όσον αφορά την μομφή θα ήθελα να ακολουθήσω την πρότασή σας: καμιά έκκληση σε φιλελληνικά αισθήματα, αλλά «πυκνή καταγγελία - ει δυνατόν μονοσέλιδη».

1. Γράφετε ότι «εκθέσεις εμπειρογνωμόνων βεβαιώνουν, ότι η οβίδα στην αγορά που Σεράγεβο ήταν μουσουλμανική. Η πολιτική παράνοια επιμένει ώς την τελευταία στιγμή: εμείς θα βομβαρδίσουμε τους Σέρβους». Σχετικά με την βόμβα υπάρχουν βεβαίως διαφορετικές δηλώσεις. Αλλά εάν αυτό το γεγονός είναι διαφιλονεικούμενο, δεν είναι όμως διαφιλονεικούμενο, το ότι οι Σέρβοι εδώ και δύο χρόνια περίπου βομβαρδίζουν ανελέητα και καταστρέφουν το Σεράγεβο, όπως άλλωστε προηγουμένως κατέστρεψαν το ιστορικό κέντρο του Ντουμπρόβνικ και το Βούκοβαρ. Είναι για σας ο θάνατος 10.000 αμάχων στο Σε
γεβο λιγότερο βάρβαρος
ανήθικος από την κατάρρι
τεσσάρων στρατιωτικών αε
πλάνων σε μια απαγορευμ
ζώνη πτήσης; Και πόσο ηθ
είναι μπροστά σ' αυτά τα γε
νότα η συνεχής επίκληση εδώ
ελληνο - σερβικής φιλίας κα
γεγονός ότι ένας Κάρατζιτς
νεται δεκτός στην Αθήνα
απόστολος της ειρήνης;

2. Γράφετε ότι «οι "σύμ
χοι" μάς ταπεινώνουν, λοιδ
ρούν, εκβιάζουν... Δεν θέλο
να ανήκουμε στη Δύση». Τ
γιατί δεν συνάγετε και τις αν
στοιχες πολιτικές συνέπειες
τη γνώμη σας; Γιατί δεν προ
νετε την αποχώρηση από την
ρωπαϊκή Ένωση –αυτό βρίσ
ται στην ελεύθερη βούληση κ
χώρας– και την ίδρυση μιας β
κανικής ομοσπονδίας των ορ
δόξων κρατών; Όποιος θέλε
αποδεσμευθεί από τους «βάρ
ρους ψευδοσυμμάχους», τότε
έπρεπε να δώσει τέλος και σ
οικονομική του εξάρτηση
αυτούς.

3. Γράφετε, ότι όσον αφ
τις δυτικές χώρες, δεν πρόκει
για φίλους, αλλά για αντίπαλ
εδώ και αιώνες. Ένας τέτα
ισχυρισμός θα μπορούσε να
πεταχθεί και από το μυαλό ε
φονταμενταλιστή του ισλ
Όπως λέτε «για πολλοστή φ
ενισχύουν το ισλάμ για να εξ
δετερώσουν στα Βαλκάνια τ
θρησκευτικούς - πολιτιστικ
αντιπάλους τους» (εννοείτε
βαια την ορθοδοξία). Πού θ
σκετε τ' αποδεικτικά στοιχ
γι' αυτόν τον ισχυρισμό; Ό
γράφετε ότι «η Δύση παρά
Αναγέννηση και τον Διαφω
σμό δεν αποτοξινώθηκε π
από τον Μεσαίωνα», τότε π
πει να παρατηρήσω, ότι ακ
βώς ο Μεσαίωνας περιείχε
σειρά από σημαντικούς παρά
ντες (φεουδαρχία, αυτονο
των πόλεων, ανάπτυξη τ
γεωργίας, της βιοτεχνίας, εμ
ριο με μακρινές χώρες). Ό
αυτά έλειπαν στην Ελλάδα. Α
λά και το άρθρο σας μου φαίν
ται ότι αποτελεί μια απόδει
για το ότι η ελληνική κοινων
σήμερα σ' ορισμένους τρόπο
σκέψης δεν έχει ξεπεράσει
Βυζάντιο. Αυτό βέβαια θα τ
δημιουργήσει ακόμη περισσότ
ρες δυσκολίες στο μέλλον.

Μετά τιμής

Gustav Auernheimer

Γνωρίζετε ότι η Χούντα δεν έπεσε τον Ιούλιο του 1974; Ναι, έπεσε μετά το 1976 (πότε όμως;), όπως μας πληροφορεί, δι' επιστολής του ο Υπ. Πο., κ. Θάνος Μικρούτσικος, ο οποίος απαντών στην αθλίου χυδαιότητος και λαϊκισμού επίθεση, που έκανε εναντίον του η *Απογευματινή*, μας ανακοίνωσε ότι πήρε «τρελόχαρτο» το '76 για να μην υπηρετήσει στο στρατό της Χούντας. Το άρθρο της *Απογευματινής* και η αναλόγου ήθους επιστολή του κ. Υπ. Πο. θα δημοσιευθούν σε επόμενο τεύχος του *Αντί* σε νέα μας στήλη, με τίτλο «Μικρούτσικα ανέκδοτα και μεγαλούτσικες μαλακίες...».

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΑ ΟΣΚΑΡ

ΤΟ ΧΟΛΛΥΓΟΥΝΤ ΑΝΤΕΠΙΤΙΘΕΤΑΙ

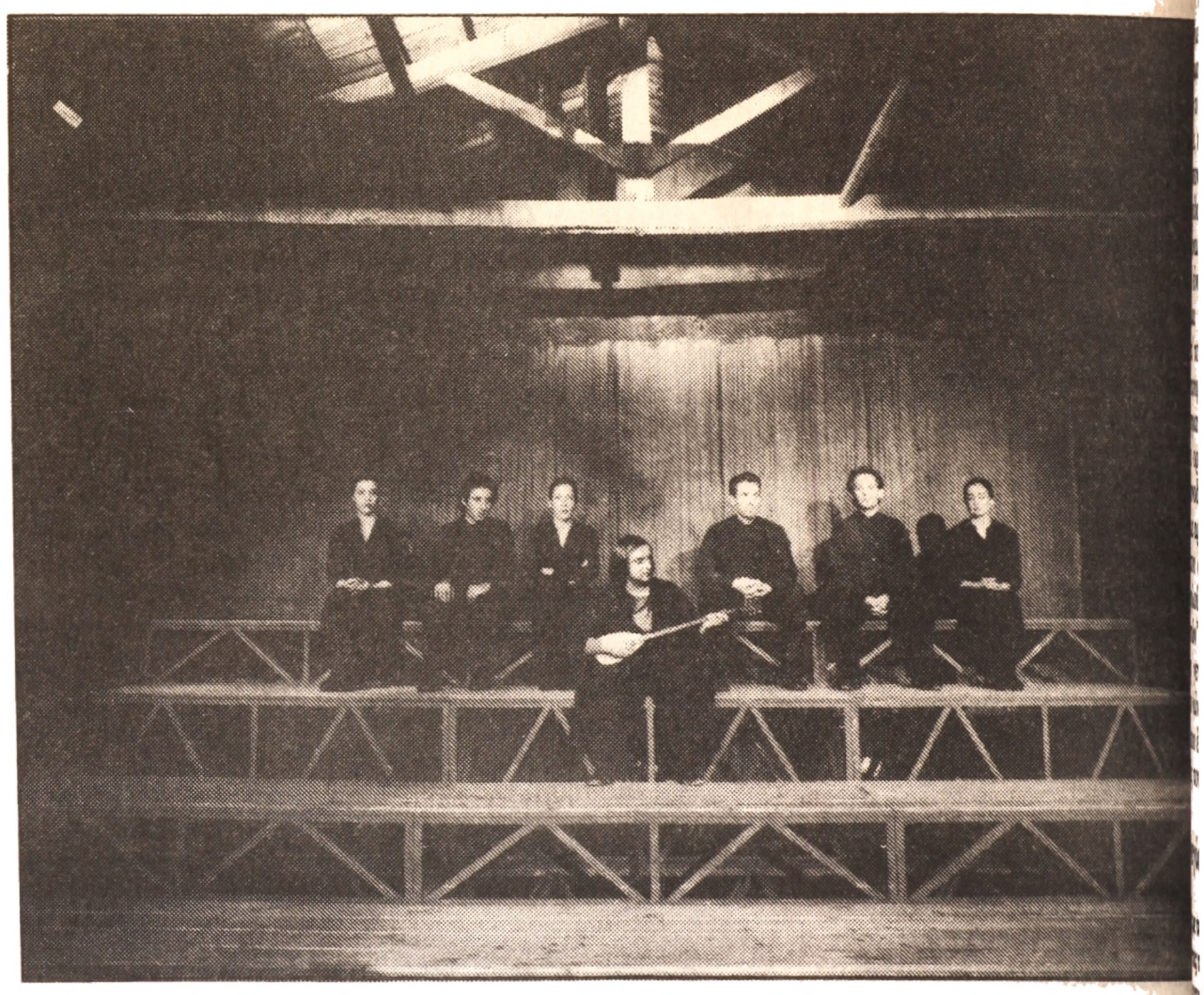
Η λίστα του Σίντλερ *του Στήβεν Σπήλμπεργκ (στη φωτογραφία ο Μπεν Κίνγκσλεϋ) σάρωσε τα Όσκαρ. Πρόκειται για μια εντυπωσιακή υπερπαραγωγή, που έχει αφομοιώσει τις παραδόσεις του Χόλλυγουντ. Πόση σχέση έχει, όμως, η ταινία με την Ιστορία; Όπως και να 'χει, πάντως, το Χόλλυγουντ, με μυθοπλασίες λαϊκές, που δεν κινούνται στην κοινότοπη γραμμή της τηλεόρασης, περνά μια από τις πιο δημιουργικές του στιγμές.*

• Διαβάστε ακόμη: Συνέντευξη του Σπύρου Βραχωρίτη, προδημοσίευση από το νέο βιβλίο του Μήτσου Αλεξανδρόπουλου, εικαστική κριτική, ειδήσεις απ' όλο τον κόσμο, βιβλίο – και ένα λυρικό ποίημα του Μάο.

«Η γλώσσα καθρεφτίζει τον δημόσιο βίο»

της Πέγκυ Κουνενάκη

Τα «Οράματα» του Μακρυγιάννη παρουσιάζονται από ηθοποιούς «στυλίστες - στηλίτες», σ' ένα παλιό σπίτι στο Γκάζι, έως τα τέλη Απριλίου. Ένα θεατρικό δρώμενο που αντιτάσσεται στην καθημερινή φλυαρία της εικόνας που κατακλύζει το θεατή και αλλοτριώνει την αισθητική του. Ο σκηνοθέτης Σπύρος Βραχωρίτης μιλάει στο ΑΝΤΙ για τον Μακρυγιάννη αλλά και τα «θάματα» που επιχειρεί ο ίδιος...

Σκηνή από τα «Οράματα» του Μακρυγιάννη, σε σκηνοθεσία Σπύρου Βραχωρίτη

Σ' ένα παλιό σπίτι στο Γκάζι, κάθε βράδυ, από τη Θεατρική Λέσχη Βόλου, παρουσιάζονται τα *«Οράματα»* του Μακρυγιάννη, «σκηνοθετημένα» ως μικρά θαύματα αφηγηματικού λόγου. Ένα θεατρικό δρώμενο που προκαλεί κυρίως το ενδιαφέρον του μη αλλοτριωμένου από τον πολιτισμό της εικόνας θεατή, που μετά το πρώτο ξάφνιασμα, αφού συνηθίσει στο διαφορετικό άκουσμα, απολαμβάνει έναν λόγο λυρικό, ακροάται ιστορίες μικρών και μεγάλων αγίων, η Παναγία γίνεται οικείο πρόσωπο που συμμετέχει στο θέαμα, απαλλαγμένη από το δέος που επιβάλλει η χριστιανική θρησκεία. Έξι ηθοποιοί εναλλάσσονται στον γλαφυρό λόγο του Μακρυγιάννη, η φωνή τους μαγεύει τ' αυτιά των θεατών, προκαλεί σε διάλογο μ' ένα θέαμα κυρίως στατικό, ωστόσο αρκετά ζωντανό και ενδιαφέρον.

Η Θεατρική Λέσχη Βόλου έχει μια δεκάχρονη ιστορία, συνδεδεμένη με τα πιο χαρακτηριστικά θεάματα που έχουν σχέση με τη γλώσσα: Το τηλεοπτικό *«Τα τρία παιδιά του δεκαπεντασύλλαβου»* (1984), τη *«Γυναίκα της Ζάκυθος»* του Σολωμού σε δύο εκδοχές (1985), την *«Αντιγόνη»* στο πρωτότυπο (1985) που απέσπασε το Α' Βραβείο της UNESCO στην EXPO '92 της Σεβίλλης, την *«Προσευχή»* του Μακρυγιάννη που «σκηνοθετήθηκε» ως όραμα σε ειδικά διαμορφωμένη αυλή της Πλάκας, το προηγούμενο καλοκαίρι, και φέτος τα *«Οράματα»* του Στρατηγού.

Συζήτηση λοιπόν με το σκηνοθέτη Σπύρο Βραχωρίτη, που τ' όνομά του έχει συνδεθεί σε δεδομένες στιγμές με τα πλέον πρωτοποριακά γεγονότα της Αθήνας και του Βόλου, από τη δεκαετία του '70 και μετά. Πρώτη ερώτηση, όπως είναι φυσικό, το πώς, πότε και γιατί αποφάσισε να δραματοποιήσει το συγκεκριμένο κείμενο του Μακρυγιάννη:

«Άμα τη εκδόσει των "Οραμάτων" από το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τράπεζας. Η έκδοση συμπίπτει με το μοντάζ του τηλεοπτικού για τη γλώσσα το 1984, περίοδος που έχουν αρχίσει οι πρόβες της "Γυναίκας της Ζάκυθος" κι έχει μπει στα σκαριά η "Αντιγόνη" στ' αρχαία ελληνικά. Είχα την υποψία, που μετά έγινε πεποίθηση, ότι οι θεατρικοί πυρήνες μπορούν να βοηθήσουν στην ανεύρεση ιθαγενών θεατρικών κωδίκων που βρίσκονται περισσότερο μέσα στη λογοτεχνική παραγωγή μας, παρά στα γραμμένα έργα καθαρά θεατρικής μορφής. Πιστεύω ότι ο μπούσουλας του ηθοποιού βρίσκεται κυρίως μέσα στη γλώσσα, κάτι που συνέβη και με τους έλληνες κλασικούς και με τους Ελισαβετιανούς και με το θέατρο του Γκολντόνι. Το θέατρο σαν πρακτική δεν είναι μια μεταφυσική αναζήτηση, αλλά περισσότερο μια διαχείριση του γλωσσικού πλούτου από τη μεριά του "λογοτέχνη", τέτοια, ώστε ν' αποτελεί το χώρο ανάδειξης της λεγόμενης οπτικής εικόνας. Κάτι σαν το εμφανιστήριο δηλαδή: Έχουμε από τη μια μεριά το λόγο, που αποτελεί την αδήλωτη εικόνα του φιλμ και το θέατρο, που με τα μέσα και την αλχημεία του, τη δεδομένη στιγμή μπορεί κι αποκαλύπτει την εικόνα. Ιδιαίτερα σε πολιτισμούς όπως ο δικός μας, που στηρίζονται στη γλωσσική παράδοση, η εικόνα τόσο ως είδος προβολής όσο και πρόσληψης –δηλαδή άνθρωπος του θεάτρου και θεατής– αποτελεί την ειδοποιό διαφορά από το δυτικό τρόπο του θεάματος, όπου η εικόνα ταυτίζεται με την εικονογράφηση. Για την περίπτωση των άπω - ανατολικών πολιτισμών και κυρίως τις Ινδίες, το αντίστοιχο γλωσσικό υλικό έχει μετατοπιστεί στον δακτυλικό κώδικα, ο οποίος καλείται ν' αναπληρώσει την έλλειψη ενιαίου εθνικού γλωσσικού οργάνου (σανσκριτικά - νεκρή γλώσσα μιας κάστας, σαράντα έξι επίσημες γλώσσες και χιλιάδες ιδιώματα)».

«Γλώσσα: η πρώτη ύλη του θεάτρου»

– Ένα ερώτημα ακόμα θα ήταν, γιατί σας απασχολεί τόσο η γλώσσα;

«Γιατί τη θεωρώ πρώτη ύλη για το θέατρο. Η αμφισβήτηση του λόγου για τις δυτικές χώ έχει να κάνει περισσότερο με την κυριαρχία λογικής και του νοήματος. Είναι πολιτι που ταυτίζουν φόρμα και περιεχόμενο. Μ' λα λόγια δεν έχουμε το διαφεύγον νόη άλλως πως ότι η μορφή αποτελεί κι ένα ε νοήματος. Παράδειγμα, η ηχορρυθμική και θαρά μουσική υφή της αρχαίας ελλην γλώσσας, όπως τουλάχιστον υποστηρίζ Θρασύβουλος Γεωργιάδης. Εδώ θα πρέπε τονίσουμε ότι οι προ Χριστού πρόγονοί αγνοούσαν την ενδιάθετη ανάγνωση που τέλεσε και τη διαφοροποίηση του χριστιαν κόσμου (Άγιος Αυγουστίνος). Εάν η λέξ προφερόταν με τους κανόνες της προσω δεν παρήγαγε νόημα».

ουσιάζοντας τα «Οράματα» του γιάννη, τι επιδιώκετε ν' αναδείξετε πό τη γλώσσα;

ώσσα αποτελεί ένα στερεότυπο κοινωνιθό, το οποίο ανακινούμενο μέσα από τη του Μακρυγιάννη είναι σε θέση να μας κορήσει για το ύφος και το ήθος μιας αυτής του '21, με τα δικά μας μέσα και ιλαμβάνουσες. προσπάθεια "αναβίωντού του ύφους και ήθους διευρύνει η γνώμη μας τη συλλογική μνήμη. Το είναι ταγμένο κυρίως γι' αυτό, από εώς του στην κορύφωση της αθηναϊκής ατίας. Η γλώσσα του Μακρυγιάννη μλίμψηστη γραφή της προϋποθέτει, για ρη "κατανόησή" της, προφορική αναύμφωνα με τους κανόνες της νοηματιροσωδίας".

ενδιαφέρει αυτή τη στιγμή αν ο Μακρυ; έβλεπε οράματα ή τι συνέβαινε όταν αλλά όταν τα γράφει. Οπότε, ή καταυτό που έχει δει ή επινοεί. Μπορώ να ω ότι ο Μακρυγιάννης από κεκτημένη τα γραφής και σύνθεσης επινοεί οράμαεί αν δούμε το σύμπαν της μυθολογίας δεισιδαιμονίας της εποχής, θα διαπιμε αυτό το στοιχείο. Ωστόσο, οι άγιοι ουσιάζει, και μάλιστα με τόση οικειόεν εντάσσονται σε μια ιδεοληψία του, μια παράδοση που καταφέρνει να διαΕκεί είναι η πρωτοτυπία του. Όλο το υλικό είναι γύρω απ' αυτό. Μ' αυτά θηκε μια ολόκληρη γενιά. Οπότε, μέσα απ' τον Μακρυγιάννη– ένα πρώεως ντοκουμέντο όλης της γενιάς του πί τράφηκαν μ' αυτά τα ακούσματα. ω ότι τα οράματα είναι περισσότερο ατικά μονοδράματα. Δηλαδή, έχουμε υμε με μια αριστουργηματική περίπτωαδική, που δεν έχει καθόλου ανάγκη αφ' υψηλού αντιμετώπιση της γενιάς αφωτιστών". Γιατί ο Μακρυγιάννης από τη γενιά των "Σκοταδιστών" ρομαι στο κίνημα των Κωλυβάδων του Όρους– που έθεσε το θέμα του μηνύματρύγματος του λαϊκισμού».

Παναγία ή Μήδεια;

λούμενος με τα «Οράματα» και ματίζοντας τον «Χριστό Πάσχοντα», να θρησκευτικό κείμενο, διερωτάται ι σχέση μπορεί να έχει ένας σύγχρονος ος μ' έναν λόγο που ακούγεται καθαρά τικός...

ένα δεν είναι θρησκευτικός λόγος. Είαρά μια μεγάλη στιγμή της ιστορίας της ς και απ' εκεί και πέρα της έκφρασης ικού υποσυνείδητου. Τα κείμενα αυτά κώ γλωσσικά γεγονότα. Και επειδή η είναι η σύσταση του έθνους και ο δημός, αυτό κατά τη γνώμη μου πρέπει να ρίζει το θέατρο που λειτουργεί σαν της. Σ' αυτή την περίπτωση δεν ξέρω αν ιν άλλα βοηθήματα ή άλλα ερεθίσματα π' αυτά. Στον "Χριστό Πάσχοντα" το εξής οξύμωρον του ελληνοχριστιανιως το χαρακτηρίζει ο Κοπιδάκης: Την α που αρχίζει να θρηνεί ως Μήδεια. μιλάμε για στίχους του Ευριπίδη. Κι εδώ δεν έχουμε πρωτότυπο και μετάφραση. Είναι μόνο πρωτότυπο που συνιστά θεατρική πράξη και ουσία. Ο συγγραφέας έχει συρράψει επτά τραγωδίες του Ευριπίδη σ' ένα θρησκευτικό δράμα. Το γεγονός ότι αποτελείται από επιλεγμένα σπαράγματα αρχαίων τραγικών είναι πρωτοφανές. Η πορεία της Θεοτόκου δεν ακολουθεί βιβλικές ρήσεις, αλλά κομμάτια από τα δράματα του Ευριπίδη. Οι βιβλικές ρήσεις πάλι δεν είναι προφητικές, προέρχονται από την Καινή Διαθήκη. Μιλάμε πάλι για μια γλώσσα πρωτότυπου ελληνική. Έχουμε δηλαδή φάσεις ελληνισμού μέσα σ' αυτή την ιστορία. Απ' την άλλη μεριά, θέλω να αποδείξω ότι ο Μακρυγιάννης είναι μια περίπτωση ανάμεσα στον Μπάυρον και τον Αρτώ, τηρουμένων των αναλογιών.

Ο Μακρυγιάννης κλείνει μια ρομαντική παράδοση, την οποία διαχειρίζεται μ' έναν εντελώς προσωπικό τρόπο. Τον θεωρώ μετέχοντα στον εξπρεσιονισμό, δηλαδή έχουμε το Εγώ και το Εμείς σε μια ενδιαφέρουσα αντιστοιχία. Κι απ' αυτή την πλευρά τον θεωρώ οριακό σημείο».

– Τι σημαίνει τώρα πια για σας η εμπειρία του Βόλου;

«Αυτό που ο παλαιότερος δήμαρχος τελείως περιφρονητικά και ανταγωνιστικά εξέφραζε: την κυριαρχία του Ι.Χ. Η ιδιωτική πρωτοβουλία στην Ελλάδα νομίζω ότι παραμένει το κυρίαρχο στοιχείο. Το κράτος καταϊδρωμένο, δεν ξέρω αν και πότε θα μπορέσει πέρα από τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις του να φτάσει. Δεν θα μιλήσω ούτε υπέρ ούτε κατά του Βόλου, ούτε γι' αυτά που θα μπορούσαν να γίνουν και δεν έγιναν. Έγινε κάτι, έμεινε κάτι, αυτό είναι το σημαντικό. Αλλά απ' εκεί και πέρα είναι θέμα πλέον ιδιωτικής πρωτοβουλίας».

– Θα επιχειρούσατε να ξαναδουλέψετε σε μια επαρχιακή πόλη;

«Δεν ξέρω τελικά ποια είναι η επαρχιακή πόλη. Την Αθήνα την αισθάνομαι –και δεν είναι σχήμα λόγου γιατί εδώ μεγάλωσα– σαν μια επαρχιακή πόλη απέναντι στην Ελλάδα, την Ευρώπη. Δεν νομίζω ότι τελειώνει αυτή η αίσθηση της περιφέρειας. Περιφέρεια είναι ένας τρόπος ζωής. Ευχαρίστως θα πήγαινα στη Θεσσαλονίκη για πολύ συγκεκριμένους λόγους. Για μένα, για να το διευρύνουμε, οι συνδυασμοί και οι συμμαχίες είναι αυτές που έχουν ενδιαφέρον. Πέρυσι μου φάνηκε τόσο οικείο το Βερολίνο. Συνεργασία με μια ξένη ομάδα αντίστοιχων ανησυχιών, μέσα από τα φράγματα της γλώσσας, ωστόσο, αυτή η ιστορία για μένα αποτελεί κατά κάποιον τρόπο ένα νέο είδος περιφέρειας. Μπορεί να 'μαστε στην Αθήνα και δεν είμαστε... στην Αθήνα. Η περιφέρεια πάντα παίζει μ' ένα διαφορετικό τρόπο. Ο Βόλος ήταν για μένα, κατά κάποιον τρόπο, σύμπραξη κάποιων καλλιτεχνών με διαφορετικές γλώσσες και διαφορετικά ήθη».

– Θα ξαναδούμε την «Αντιγόνη» στα αρχαία ελληνικά;

«Προσπαθώ να προκαλέσω και να αποδεχτώ κάποια ζήτηση. Τώρα είναι έτοιμη, σε μια διαφορετική εκδοχή, με καινούργια άτομα και διευρημένο χορό».

– Τι εξυπηρετούν, αλήθεια, οι διαφορετικές εκδοχές ενός θεάματος;

«Δεν αλλάζει ακριβώς η δομή, αλλά πολλά εξαρτώνται από το χώρο, τις συνθήκες και τα άτομα, χωρίς αυτό να έχει καμία σχέση με τον αυτοσχεδιασμό. Έχει σχέση με συγκεκριμένες ανάγκες, μια συνεχή έρευνα, που έχει να κάνει με την ίδια μας την ύπαρξη. Αυτό δεν εξυπηρετεί καμία εκκεντρικότητα, αποτελεί ανάγκη».

– Τι είναι αυτό που χαρακτηρίζει την ομάδα σας;

«Βασικά ο οικογενειακός της χαρακτήρας. Η μονιμότητα των στελεχών είναι ένα επίσης στοιχείο. Η δική μου εμπειρία, έτσι όπως την έζησα στη Γαλλία στα τέλη της δεκαετίας του '60, μ' έκανε να είμαι ιδιαίτερα προσεκτικός στην επιστροφή μου στην Ελλάδα. Άρχισα να χαζεύω αυτούς που είναι ή που δηλώνουν ηθοποιοί, σαν προσωπικότητες. Το μόνο που επέτρεψα αυτό το διάστημα ήταν η τεχνική της Μίρκας Γεμετζάκη, κυρίως γιατί προαισθανόμουν ότι θα χρειαστεί στην έρευνα για την αρχαία τραγωδία. Τώρα το 'χω αποσύρει κι αυτό. Αυτό που μ' ερεθίζει και κάπου με οδηγεί, είναι η αντιμετώπιση κάθε ηθοποιού σαν ατόμου και προσωπικότητας. Στην προσωπικότητά του πιστεύω ότι εμπεριέχεται και ο τρόπος δικής του δυνατότητας αναπαράστασης.

Τώρα πια έχουν περάσει δέκα χρόνια και η αποκλειστικότητα σε κάποια γλωσσικά κείμενα, νομίζω ότι δίνει κάποιο στίγμα. Δεν δέχομαι όμως την τεχνική, ιδίως όταν αυτή προέρχεται απ' αλλού».

«Πρωτοπορία; Πρόσω ολοταχώς!»

– Τι σημαίνει για σας σήμερα πρωτοπορία;

«Πρόσω ολοταχώς. Θ' αναφερθώ στον Όμηρο. Το πίσω είναι αυτό που δεν βλέπουμε και μπροστά αυτό που δεν είναι ορατό. Για μένα πρωτοπορία είναι αυτό που βλέπεις. Αυτό τοποθετείται βέβαια στο παρελθόν, για να μπορέσω ν' απαντήσω. Δεν μπορείς να μη βλέπεις κάτι και να το ψάχνεις. Αν δεν βλέπεις τίποτα δεν μπορείς και να το ψάξεις. Πρέπει κάπως να το βλέπεις για να το ψάξεις. Το μόνο που έχω αποδεχτεί προς το παρόν είναι αυτή η σχέση με τη γλώσσα σαν στοιχείο αναζήτησης και πρωτοπορίας».

– Όσο περνούν τα χρόνια τα θεάματά σας γίνονται πολύ πιο λιτά...

«Κάποτε μ' είχαν κατηγορήσει ότι κάνω κλασικά εικονογραφημένα. Το οπτικό στοιχείο ήταν έντονο στις παραστάσεις μου, πάντα δεδομένων των χώρων. Σε τελευταία ανάλυση, αυτή τη στιγμή κυριαρχεί έντονο στοιχείο θεάματος είδους Ρούλας Κορομηλά, που με υποχρεώνει να διδώσω τους ηθοποιούς στην εξέδρα. Πάντα υπάρχει ένας διάλογος σε σχέση με το τι συμβαίνει. Το διαπίστωσα κι εγώ, όταν μια μέρα παρατηρούσα στοιχεία που είχα περικόψει. Κι όλα αυτά γίνονται για να προβληθεί η ακουστική εικόνα, γιατί αλλιώς θα 'χαμε αποτύχει. Έτσι, οδηγούμαστε σε κάποιες ακραίες φόρμες, αν κι εγώ είμαι με το 'να πόδι στο οπτικό και με τ' άλλο στο λόγο. Πρέπει κυριολεκτικά ν' ασκούμαστε για ν' αποφύγουμε τους πειρασμούς. Γι' αυτό άλλωστε αποκάλεσα τους ηθοποιούς στυλίστ ες - στηλίτες, γιατί μέσα απ' τους πειρασμούς πρέπει να φτάσουν σε μιαν άλλη διατύπωση. Και αμειφθήσονται».

Η αντεπίθεση του Χόλλυγουντ

του Ηλία Κανέλλη

Αλλη μια χρονιά, στο επίκεντρο της ειδησεογραφίας των εφημερίδων και των τηλεοράσεων (και όχι μόνο στις «καλλιτεχνικές» σελίδες και στις αντίστοιχες εκπομπές) βρέθηκαν οι αποφάσεις της Αμερικανικής Ακαδημίας Κινηματογράφου σχετικά με τα Όσκαρ – τα βραβεία που «αφήνουν στην ιστορία» κάποιες από τις εξαιρετικές εικόνες που παράγει η κινηματογραφική βιομηχανία του Λος Άντζελες. Πολλά ειπώθηκαν γύρω από τους καινούργιους μύθους, που έρχονται να προστεθούν στους παλιότερους μύθους. Κάποιοι άλλοι κινήθηκαν προς την κατεύθυνση του «ξεγυμνώματος» αυτών των μύθων, αφού διέβλεψαν έναν γιγαντιαίο μηχανισμό που ελέγχει και κατευθύνει τα πάντα, στην τεράστιας οικονομικής εμβέλειας βιομηχανία του θεάματος. Ελάχιστοι, πάντως, επισήμαναν ότι, παρά τις πολλές συμβάσεις στις οποίες είναι σχεδόν αναγκασμένοι να υπακούσουν οι άνθρωποι του κινηματογράφου προκειμένου να συμβιβάσουν το «όραμά» τους με τον πραγματισμό των παραγωγών, οι φετινές επιτυχημένες ταινίες του Χόλλυγουντ, θεματικά καταρχάς, κινήθηκαν στον αντίποδα του τηλεοπτικού μέτρου. Γεγονός που αποδεικνύει ότι ο κινηματογράφος, σε καιρούς, όπως οι σημερινοί, σε καιρούς όπου η... χωριατιά του παγκόσμιου τηλεοπτικού χωριού κυριαρχεί, μπορεί να αντιστρατεύεται με μαζικότητα τους μηχανισμούς της χαύνωσης, της χειραγώγησης αλλά και της πλήξης.

Σε αυτή την κατεύθυνση, δύο είναι τα κύρια στοιχεία στα οποία δίνεται έμφαση. Το πρώτο είναι οι μυθοπλασίες που επι
ρούν να αναδείξουν τη διαφορά και το
καίωμα σ' αυτήν. Το δεύτερο, η λαϊκότη
ως αφηγηματικός τρόπος, σύμφωνα με
οποίο δεν είναι σκόπιμο να παραμερίζον
αρετές του αμερικανικού κινηματογράφ
όπως η κλασικότροπη αφηγηματικότ
(αρχή, μέση, τέλος), το μελοδραματικό σ
χείο, η ειδωλολατρική σκόπευση του η
ποιού...

Ο συνδιασμός και των δύο αυτών σ
χείων δίνει τη δυνατότητα στον αμερικαν
κινηματογράφο, πάντως, να ολοκληρώ
εντυπωσιακές ταινίες, που πετυχαίνουν
στόχο τους από εμπορικής πλευράς, ενώ
ράλληλα δεν προδίδουν τις καλλιτεχν
τους προθέσεις.

Η Λίστα του Σίντλερ στη Γερμανία

Η ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ εκδοχή της λίστας του Σίντλερ ιστορημένη μελοδραματικά από τον Στήβεν Σπήλμπεργκ κάνει θραύση στη Γερμανία, όπου από τις τρεις Μαρτίου μέχρι σήμερα τράβηξε στις αίθουσες ένα εκατομμύριο θεατές. Οι ίδιοι Γερμανοί, που στέκονται ουρά πριν από την παράσταση για να αγοράσουν πυραύλους από την καντίνα του κινηματογράφου, σηκώνονται δακρυσμένοι μετά το τρίωρο ασπρόμαυρο δράμα, και στα δύο στιγμιότυπα της βραδινής τους εξόδου με τη συνέπεια και την ομοιογένεια των μαζικών παρορμήσεων και αισθημάτων. Έχει κανείς την αναπόδεικτη αίσθηση μιας ανταλλαγής: οι θεατές επιδοκιμάζουν την ταινία κι αυτή ανταποδίδοντας πιστοποιεί το αλάθητο γούστο και κυρίως την άμεμπτη συνείδηση των απογόνων των δραστών. Η κινηματογραφική κριτική δεν έχει παρά να συναινέσει.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ, ωστόσο, και οι εξαιρέσεις που φωτίζουν με το δικό τους τρόπο τους μηχανισμούς της συλλογικής συνείδησης. Ο σκηνοθέτης Will Tremper για παράδειγμα, που επικρίνοντας από τις στήλες της συντηρητικής *Die Welt* την υπερπαραγωγή του Σπήλμπεργκ σαν να ήταν ντοκυμανταίρ, επισήμανε ότι οι μανιακοί και διεφθαρμένοι θύτες στην ταινία δεν έχουν σχέση με τους πραγματικούς αξιωματικούς των SS, που είχαν διαταγές να φέρουν εις πέρας την εξόντωση των Εβραίων χωρίς να εκτίθενται οι ίδιοι, με ψυχρότητα, ανιδιοτέλεια και απόλυτη ακρίβεια. Ή η αυστριακή κριτικός Sigrid Löffler, που έγραψε από τις στήλες της μη συντηρητικής *Wochenpost* ότι η ταινία, προϊόν της χολυγουντιανής βιομηχανίας αισθημάτων, λειτουργεί σαν φθηνό καθαρτικό ταχείας δράσης.

ΑΛΙΜΟΝΟ και στους δύο! Με εκτενή του ανάλυση στην έγκυρη *Allgemeine* της Φραγκφούρτης, ο συγγραφέας Henryk Broder τους διαπόμπευσε για λανθάνοντα αντισημιτισμό, καταλήγοντας ως εξής: «Ενώ άλλοι γράφουν σε τοίχους και σε τάφους "Έξω οι Εβραίοι", ο καλλιεργημένος διανοούμενος γράφει καλύτερα μια κριτική. Αλλά ενώ αυτός που γράφει συνθήματα λέει αυτό που σκέφτεται, ο κριτικός παριστάνει ότι συζητεί μια ταινία». Έτσι ανεκλήθησαν στην τάξη οι επικριτές της ταινίας, σαν να ήταν απωλολότα πρόβατα που είχαν ξεμυτίσει από την ασφάλεια της συλλογικής ενοχής για το ολοκαύτωμα.

ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ, όμως, χάνεται η ευκαιρία να συζητηθεί η ταινία όχι σαν ιστορικό ντοκυμανταίρ ή ψυχωφελές δράμα για νέους, αλλά ως αυτό που είναι: προϊόν της κινηματογραφικής τέχνης. Η *Λίστα του Σίντλερ* πέφτει μέσα στις συμπληγάδες της μεταπολεμικής γερμανικής κουλτούρας. Για να ξεφύγουν από μια αόρατη, αλλά πανταχού παρούσα ιερά εξέταση, για να είναι πολιτικά υπεράνω πάσης υποψίας, για να μην στιγματισθούν ως αντισημίτες, οι περισσότεροι οφείλουν να τη βρουν «εξαίσια». Οι λιγότεροι, με τις δικαιολογημένες ή και αδικαιολόγητες αντιρρήσεις τους, τίθενται εκτός σχεδίου.

ΑΝ ΠΑΡΑΜΕΙΝΟΥΜΕ, ωστόσο, σε συγκρίσεις αισθητικές και μόνο, δεν μπορούμε παρά να θυμηθούμε το εννεάωρο έπος ντοκυμανταίρ του γάλλου σκηνοθέτη Claude Lanzmann με τον τίτλο *Shoah («Εξόντωση»)*. Σ' αυτό εμφανίζονται αποκλειστικά και μόνο επιζώντες του ολοκαυτώματος, αλλά δεν προβάλλεται η παραμικρή σκηνή φρίκης σαν αυτές που μας επιδαψιλεύει αφειδώλευτα ο Σπήλμπεργκ. Έτσι, το αποτρόπαιο θεριεύει στη φαντασία του θεατή μέσα από τις διηγήσεις των θυμάτων χωρίς την ευκαιρία να καθαρθεί μέσα από έναν λυγμό. Και ο Lanzmann απέρριψε κατηγορηματικά στη *Monde* τη μελοδραματική μέθοδο του Σπήλμπεργκ, επειδή οι εικόνες του λειτουργούν σαν αλεξικέραυνο. Εξουδετερώνουν τη φαντασία.

Σπύρος Μοσκόβου

τελευταίες μέρες, πάντως, το ελληνικό μπόρεσε να παρακολουθήσει τέσσερις ις πιο πολυσυζητημένες ταινίες της ατης περιόδου, που όλες τους συζητή- για μερικά Όσκαρ – κι οι πιο πολλές ησαν τα περισσότερα από τα προβλε- (θριαμβευτής, βέβαια, υπήρξε ο Σπήλμπεργκ, που κέρδισε επτά ατάκια για τη *Λίστα του Σίντλερ*, και ρία για το *Jurassic Park*). Οι ταινίες που ακροθιγώς θα θίξουμε με κριτική η –ο διατιθέμενος χώρος, βλέπετε, εί- άχιστος– είναι *Τ' απομεινάρια μιας* του Τζαίημς Άιβορυ, η *Φιλαδέλφεια* όναθαν Ντέμι, *Εις το όνομα του πα-* ου Τζιμ Σέρινταν και βέβαια, *Η Λίστα* ντλερ του Σπήλμπεργκ.

Ταινίες...

ίημς Άιβορυ, *Στ' Απομεινάρια μιας* μια ταινία εποχής, κάνει ένα ουσια- χόλιο για την ιστορία και τους μηχα- ς που την κινούν. Διαλέγει ως χώρο ριστοκρατικό πύργο στην Αγγλία και μια πρόσωπα κάποιον ευγενή που πι- ότι την κατάρρευση της τάξης του του εκπροσωπεί η κοινωνική του τάξη να αναχαιτίσει το αξιακό σύμπαν του ού που ανέρχεται. Στον πύργο του, ίζεται μια ίντριγκα, που στόχο έχει ετερότητα της αγγλικής πολιτικής σε ωση πολέμου. Ο πιστός του υπηρέτης, ηρετεί με εμμονή στη δουλειά του τον του, μέσα στη δίνη ιστορικών συμβά- πιλέγει το δρόμο της απόλυτης ουδε- τας, βάζει σε δεύτερη μοίρα τη στάση πολίτη χάριν της αφοσίωσης στο έργο ει αναλάβει. Ο Άιβορυ χρησιμοποιεί ορία ως όχημα, όχι για να κάνει μια ή ταινία, αλλά για να αφηγηθεί μια για τους «μικρούς και ασήμαντους», γά καταλαβαίνουν ότι είναι απείρως ικότερο να κερδίσουν τη ζωή τους φώνοντας την ιστορία παρά αφήνο- ν να προσπεράσει.

θετα, ο Σπήλμπεργκ, στη *Λίστα του* επιχειρεί ένα βλέμμα στην πρόσφα- ρία – στο Ολοκαύτωμα των Εβραίων διάστημα της ναζιστικής θηριωδίας παγκόσμιου πολέμου.

ράδοση του αμερικανικού κινηματο- στα μεγάλα έπη παίζει το ρόλο της – υτή την άποψη, η ταινία είναι πραγ- μια δεξιοτεχνική επίδειξη των κινη- αφικών δυνατοτήτων του αμερικα- νοθέτη. Ωστόσο, όπως συμβαίνει άλ- ε αντίστοιχες παραγωγές, ο Σπήλ- δεν επιδιώκει απλώς να προδιαγρά- στορικό πλαίσιο για να το χρησιμο- ως όχημα για το δράμα. Κάνει το το αντίθετο απ' αυτό που κάνει ο . Μέσω κάποιων κεντρικών προσώ- ς δράματος (που σε πολλές περιπτώ- εται «χοντρό» μελόδραμα) επιχειρεί παράσταση της ίδιας της ιστορίας. αν ο ιστορικός καμβάς στον οποίο αναφέρεται δεν αμφισβητείται, η μυθοπλασία, που εκ της συμβάσεως της παραγωγής μάλιστα θέλει να είναι ολιστική, μοιραία φωτίζει μεγεθύνοντας κάποια ιστορικά συμβάντα, αφήνοντας στο σκοτάδι άπειρες άλλες παραμέτρους του ιστορικού γίγνεσθαι. Και, το κυριότερο, υποβαθμίζοντας την ερμηνεία χάριν της ταυτιστικής σχέσης με τη μυθοπλασία, που, ωστόσο, υποδύεται στην Ιστορία.

Αν ο Σπήλμπεργκ «διάβασε» έτσι μια ιστορική βεβαιότητα ο Τζιμ Σέρινταν δεν έκανε το ίδιο *«Εις το όνομα του πατρός»*. Μετέπλασε, απλώς, σε δράμα μια ιστορία από τις πολλές του βορειοϊρλανδικού αγώνα. Δεξιοτεχνικά, με έμφαση στους χαρακτήρες, με διάθεση καταγγελίας του αυταρχισμού των τυφλών διωκτικών αρχών αλλά και της εξίσου τυφλής βίας της τρομοκρατίας.

Στη *Φιλαδέλφεια*, τέλος, του Τζόναθαν Ντέμι, βλέπουμε μια κοινωνία ζωντανή να υπάρχει πίσω από τους κοινούς τόπους που περιθωριοποιούν την παρέκκλιση από τον μέσο όρο (εν προκειμένω την ομοφυλοφιλία και το AIDS) – και τους θεσμούς να υπερβαίνουν τους μαζικούς κοινούς τόπους που κατασκευάζουν οι μηχανισμοί τους και «να κάνουν τη δουλειά τους», αποδίδοντας δικαιοσύνη και διασφαλίζοντας τα δικαιώματα των πολιτών, πέρα και έξω από το μικρομεσαίωνα που μοιάζει να ετοιμάζεται.

Ο κινηματογράφος ως θέαμα

Με τα Όσκαρ, κι εφέτος συνέβη ό,τι συμβαίνει πάντα: οι κινηματογραφικοί μύθοι προσεπικυρώνονται και μένουν στην ιστορία από μια παγκοσμίου φήμης επιβράβευση, που προέρχεται από τον εγκυρότερο θεσμό της πιο ισχυρής παγκοσμίως κινηματογραφικής βιομηχανίας.

Ωστόσο, οι συγκεκριμένες κάθε φορά βραβεύσεις δεν είναι τίποτα παραπάνω από πολιτική της αμερικανικής κινηματογραφικής βιομηχανίας, για την προώθηση κάποιων από τα προϊόντα της αλλά και για την καλλιέργεια και την ενίσχυση τάσεων μέσα στο σώμα του κινηματογράφου.

Πίσω, ωστόσο, από τη μυθολογική διάσταση που δίνεται σε μια εμπορική (καταρχήν) πράξη, υπάρχει ο ίδιος ο κινηματογράφος. Και κανείς δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι το Χόλλυγουντ, όσο δολαριοθηρικά κι αν πολιτεύεται, δεν τον υπολογίζει. Σε αντίθεση, μάλιστα, με τις άλλες πτυχές του οπτικοακουστικού, ο κινηματογράφος συνεχίζει να συγκεντρώνει στις τάξεις του ζωντανές δυνάμεις, που μπορούν ακόμα να προτάσσουν καλλιτεχνικά οράματα, να τα δοκιμάζουν, να τα παλεύουν. Όσο γιάπικος κι αν είναι ο μηχανισμός στήριξης και προώθησης του τελικού προϊόντος, άλλο τόσο το στοιχείο της δημιουργίας καθορίζει σε πολλές περιπτώσεις την παραγωγή του Χόλλυγουντ.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Το βιβλίο του επίτιμου Αρεοπαγίτη

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΖΕΝΟΥ

Η ΙΔΕΑ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΒΑΣΗΣ

Στα βιβλία του ΓΕΝΕΣΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ και ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ο συγγραφέας ανάδειξε πολλαπλά τη βαρυσήμαντη αλήθεια, ότι στις απαρχές του πολιτισμού βρίσκεται η αδάμαστη ανθρώπινη βούληση για υπέρβαση της *ανθρώπινης συνθήκης ή του γεγονότος άνθρωπος* κατά την έκφραση του Nietzsche. Τούτο εμφανίζεται πολύ έντονα στην περιοχή του Ελληνικού και του Ελληνοδυτικού πολιτισμού. Η βούληση για υπέρβαση είναι αποτυπωμένη στη γλώσσα, στη λειτουργία της σκέψης και με ιδιαίτερη σαφήνεια στη λειτουργία της Νομικής σκέψης, στην τέχνη σ' όλες της τις μορφές και ιδιαίτερα στο θεατρικό γεγονός κ.λπ. Στο βιβλίο αυτό, που περιγράφει και διάφορα πολιτισμικά τοπία υπέρβασης, γίνεται θεμελίωση της υπέρβασης στην πολιτική της διάσταση, με την ευκαιρία της ίδρυσης της Πολιτικής Άνοιξης του Α. Σαμαρά. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τον ελληνικό κόσμο περιγράφεται: α) Εκείνο που πρέπει να υπερβούμε. β) Το υπέρτερο επίπεδο όπου θα πραγματοποιηθεί η υπέρβαση και γ) Ο τρόπος με τον οποίο θα γίνει η υπέρβαση αυτή. Έτσι από την ιδέα της υπέρβασης γίνεται το πέρασμα στην πολιτική πράξη. Τονίζεται ιδιαίτερα, ότι αν η υπέρβαση στην πολιτική της διάσταση πάρει το περιεχόμενο που της ανήκει, τότε σίγουρα θα δούμε να ξανοίγονται νέοι πολιτικοί ορίζοντες στον τόπο μας.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
βιβλιοπωλείο ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Σόλωνος 94 τηλ. 3615147

Η ΑΝΝΑ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Η Άννα Κοκκίνου θα συνεχίσει τις παραστάσεις της «Μορφές από το έργο του Βιζυηνού» στο Θεατράκι «Σφενδόνη», στην Πλάκα, μέχρι και την Κυριακή των Βαΐων. Η παράσταση της Κοκκίνου είναι ίσως η πιο καλή θεατρική παρουσία στην Αθήνα τη φετινή θεατρική περίοδο. Όσοι δεν έτυχε να την παρακολουθήσετε δεν πρέπει να τη χάσετε.

Η Άννα Κοκκίνου θα μεταβεί για δύο παραστάσεις στη Θεσσαλονίκη στις 11 και 12 Απριλίου, εγκαινιάζοντας το νέο φεστιβάλ «Θεατρική Άνοιξη - Θεσσαλονίκη», που οργανώνεται σε προπαρασκευή των εκδηλώσεων για τη «Θεσσαλονίκη - Πολιτιστική Πρωτεύουσα».

Οι παραστάσεις θα γίνουν στο Θέατρο «Αμαλία» της συμπρωτεύουσας.

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Σερρών τόλμησε να ανοίξει ξανά το χρονοντούλαπο της ιστορίας του ελληνικού θεάτρου, ανασύροντας τον «Λεπρέντη» του Μ. Χουρμούζη, μία από τις γνωστότερες στην οθωμανική αυτοκρατορία του 19ου αι., ελληνικές κωμωδίες. «Ο Λεπρέντης, λέξις κωμική, ...έδίδετο είς τάς άνοήτως έπιχειρούντας καί πράττοντάς τι» έγραφε ο εκ Κωνσταντινουπόλεως καταγόμενος θεατρικός συγγραφέας και δημοσιογράφος Μ. Χουρμούζης. Το χαρακτηρισμό αυτό επέλεξε για να ονομάσει τον πρωταγωνιστή της πρώτης του κωμωδίας, τον παραδοσιακό τύπο του άσχημου και νάρκισσου ερωτύλου, που γίνεται εύκολη βορά ενός κόλακα (Αδωναΐδης) και μιας πανούργας προξενήτρας (Περμαθούλα).

Τη σκηνοθεσία έκανε ο Θόδωρος Γκόνης, τα σκηνικά και κοστούμια η Ιουλία Σταυρίδου φωτισμούς ο Γιώργος Αργυροηλιόπουλος και τη μουσική έγραψε ο Νίκος Ξυδάκης.

Η ΜΙΚΡΗ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Τη δική της πόλη με τα μάτια της φαντασίας έχουν την ικανότητα να πλάσουν οι φοιτητές της Σχολής Καλών Τεχνών.

Στο παλαιό κτίριο του *FIX*, στην οδό *Πατησίων* από την *1η μέχρι τις 10 Απριλίου*.

Όσοι έχουν τη διάθεση να αντικρίσουν μιαν πόλη πιο δημιουργική και πιο ανθρώπινη ας προσέλθουν.

Ο Καραγκιόζης εκπέμπει SOS

★ Στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Μοσχάτου, την περασμένη εβδομάδα, τιμήθηκε το λαϊκό μας θέατρο, ο Καραγκιόζης. Μια ηρωική παράσταση άνοιξε την Κυριακή 20.3 με τον «Καπετάν Απέθαντο» και έκλεισε την επομένη Κυριακή 27.3 με την «Αποθέωση του Αθανασίου Διάκου». Τις παραστάσεις έδωσαν οι αδελφοί Αθανασίου που είναι άξιοι μαθητές του καραγκιοζοπαίχτη Χαρίδημου. Την εβδομάδα όλη εκτέθηκαν στον εξώστη του Κέντρου μια μεγάλη σειρά από τις φιγούρες του Χαρίδημου, αληθινά αριστουργήματα τέχνης και εφευρετικότητας. «Μας έφαγε η ανοικοδόμηση», έλεγε και ξανάλεγε ο Χαρίδημος.

Εμείς από την πλευρά μας αναρωτιόμαστε, πότε θα υπάρξει μια πολιτική που θα προστατεύει αυτό το μοναδικό και ακόμη ζωντανό είδος θεάματος; Πότε επιτέλους θα γίνει ένα Μουσείο και μία σχολή για τον Καραγκιόζη που θα περισώσει αυτό τον αληθινό θησαυρό;

ΕΛΛΗΝΟ ΔΑΝΕΖΙΚΟΙ ΠΙ

Συναντήθηκαν πριν από έναν χρόνο στ Θραψανό της Κρήτης, στο κεραμικό εργαστήρι της οικογένειας Μουτσάκη Έλληνες και Δανοί ενώνοντας τις δυνι τους με στόχο τη δημιουργία πίθων στι μέγεθος του ανθρώπου, που μας αναγ στη κεραμική τέχνη της Αρχαίας Ελλά

Το αποτέλεσμα αυτού του συγκερασμ γνώσεων και τάσεων εκτίθεται μέχρι τι Απριλίου στο *Ινστιτούτο της Δανίας* στ Αθήνα (Χαιρεφώντος 14, Πλατεία Αγία Αικατερίνης, Πλάκα, 9.00 π.μ. - 1.00 μ.μ 5.00 μ.μ. - 8.00 μ.μ.).

★ Ένας κόσμος πολύχρωμος και χαρούμενος αναδύεται από τα έργα τ **Καίτης Νικολάου**, θγαλμένος μέσα απ έθιμα της ιδιαίτερης πατρίδας της, τις Σέρρες, δοσμένος με μια πινελιά λαμπ και παιδική, που τα εντάσσει στο χώρο «ναΐφ».

Τα έργα της Καίτης Νικολάου εκτίθενται τις 4 Απριλίου και μέχρι τις 5 Μαΐου στ αίθουσα τέχνης «Ιωνίς» (Αριστοτέλου Κεφαλληνίας, τηλ. 8649.446)

Ο Ιονέσκο είναι νεκρός

κρές σκηνές των Παρισίων (Théâtre de Noc-ules, Théâtre de Poche - Montparnasse, Nou-Lanry, κ.ά.) ήταν ο τόπος δράσης του –έτσι όπως τον είχε οραματισθεί ο Stvindberg– η επανάληψη και οι κοινοτοπίες («που μπορούν να μας απελευθερώσουν από τις αδυναμίες της προσωπικής έκφρασης»), η γλώσσα του, η έκφραση του παράλογου και της μοναξιάς της ανθρώπινης ύπαρξης σε σχέση με τον άλλον ο στόχος του. Ήταν εκείνος που έδωσε κύρος στο μονόπρακτο και ανέδειξε το χρόνο σε κύριο συντελεστή του δρώμενου. **Eugéne Ionesco** (Σλατίνα Ρουμανίας 1912 - Παρίσι 1994): «Φαλακρή τραγουδίστρια» 1950, «Οι καρέκλες» (1952), «Τα θύματα του καθήκοντος» (1953), «Οι ρινόκεροι» (1959), ήταν κάποια μόνον από τα έργα που συγκλόνισαν τον κόσμο του θεάτρου, που μόλις συνερχόταν από την οδύνη του Β΄ παγκόσμιου πολέμου. Μέσα από την «επιθετικότητα των λέξεων επιτυγχάνεται η κάθαρση». Διότι ο Ιονέσκο «δεν εφεύρε μόνον μια νέα μορφή του θεάτρου... αλλά και το θεατή του» («Lettres Nouveles 1959»).

Στο περιοδικό «Les temps modernes» ο φιλόσοφος Jean Poullion έγραφε το 1950, μετά το ανέβασμα της «Φαλακρής τραγουδίστριας»: «Ό,τι συμβαίνει πάνω στη σκηνή, πρέπει κατά κάποιον τρόπο να ωθήσει εμάς τους θεατές να αμφισβητήσουμε τη δική μας πραγματικότητα.

Αυτό που ενδιαφέρει δεν είναι να μιμηθούμε την πραγματικότητα· αυτό που ενδιαφέρει είναι να γίνει κατανοητή· αυτό που λέγεται και γίνεται εδώ μας αφορά άμεσα και αυτή τη συγκεκριμένη στιγμή... Ο θεατής θα βγει, όπως πάντα, από την έξοδο... Πήγε στο θέατρο και δεν συνέβη τίποτε. Ήταν εκεί και ένιωθε ηλίθιος. Σίγουρα θα συνέλθει αργότερα και θα πει ότι η ανθρώπινη πραγματικότητα δεν είναι έτσι. Αλλά είναι και έτσι».

ΡΟΛΙΝΟ

Η τέχνη ως μέσον κυριαρχίας

ρα ο Περικλής δεν ήταν ο πρώτος, αλλά ο κουστός αρχηγός κράτους στον αρχαίο , που χρησιμοποίησε την τέχνη των ναών κροπόλεως ως σύμβολο κυριαρχίας των ν επί των υπολοίπων πόλεων. Έκτοτε, κνάρια του εβάδισαν πολλοί, εκπρόσωποι ρησκευτικής και κοσμικής εξουσίας, ενώ η και το κύρος των αρχαίων και μεσαιωνιαών κατέλαβαν σταδιακά οι σύγχρονοι της Τέχνης! τα μουσεία.

κτηριστικό παράδειγμα, η νησίδα των είων του Βερολίνου, σύμβολο εξουσίας σο προπαγάνδας της νεοσύστατης πρωμανικής αυτοκρατορίας στα τέλη του αι. Η λεγόμενη «Ακρόπολη του Βερολίφειλει τώρα, επ' ευκαιρία της μεταφοράς ρωτεύουσας της ενωμένης Γερμανίας στα ατορικά εδάφη» της πρωσικής αυτοκρας να ανακτήσει την παλαιά της αίγλη και παστραφέν στο Β΄ παγκόσμιο πόλεμο Μουσείο» ανακαινίζεται.

την εποπτεία του μιλανέζου αρχιτέκτονα Giorgo Grassi και με τη μέθοδο των «Multimedia» οφείλει να διαμορφωθεί κάθε αίθουσα ανάλογα με το ρυθμό των αντικειμένων που εκτίθενται: Έτσι δημιουργείται ένα μεταμοντέρνο κιτς ευρωπαϊκών προδιαγραφών: τοιχογραφίες με σκηνές από την αρχαία Αίγυπτο ή τη Ρώμη, που υποβαστάζουν κίονες όλων των υλικών και ρυθμών της αρχαίας τέχνης, ενώ τα δάπεδα καλύπτουν πολύχρωμα μωσαϊκά.

Στόχος του μεγαλεπήβολου έργου, σύμφωνα με το γενικό διευθυντή των Μουσείων;:

«Τα πολιτιστικά μνημεία που ανηγέρθησαν με κόστος δισεκατομμυρίων (γαλλικών φράγκων) εξυπηρετούν την ενδυνάμωση του κύρους της πολιτιστικής μητρόπολης των Παρισίων· είναι ταυτόχρονα έκφραση της κρατικής αυτοπεποίθησης και των πολιτικών αξιώσεων, που δεν μπορεί και δεν πρέπει κανείς να επιδείξει με στρατιωτικά μέσα. Αυτή πρέπει να είναι η πυξίδα σύμφωνα με την οποία πρέπει να προσανατολισθεί το Βερολίνο ως πρωτεύουσα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας».

Είπε κανείς τίποτα;

ΖΥΡΙΧΗ

Ο ζωγράφος Ντύρενματτ

Τον αποκάλεσαν «χιουμορίστα του γκροτέσκου» κι ήταν πράγματι αυτός που επέτυχε να δημιουργήσει μέσα από τη σκιαγράφηση του εγκλήματος και της καταστροφής μια διάφανη και μοναδική αίσθηση του χιούμορ. Ο ελβετός συγγραφέας *Φρήντριχ Ντύρενματτ*, που έγινε παγκοσμίως γνωστός κυρίως για τα «αστυνομικά» του μυθιστορήματα και θεατρικά έργα («Η επίσκεψη της γηραιάς κυρίας», «Οι φυσικοί», «Στο τέλος του τούνελ». «Η υπόσχεση» κ.ά.).

Όμως ο Ντύρενματτ δεν ήξερε να «στήνει παιγνίδια» μονάχα με την τέχνη του λόγου.

Αυτές τις ημέρες εκτίθεται στην *Πινακοθήκη της Ζυρίχης* (μέχρι τις 23 Μαΐου) μια άγνωστη

σχεδόν, στο πλατύ κοινό, πτυχή του μεγάλου συγγραφέα, που –όσο ζούσε–, με δυσκολία άφηνε –μόνον δύο φορές συνολικά και περιστασιακά στο εξώφυλλο κάποιου βιβλίου του– να δει το φως της δημοσιότητας: το εικαστικό του έργο.

Μορφές τερατώδεις, βγαλμένες μέσα από την ελληνική μυθολογία, όπως ο ταπεινωμένος απ' τον άνθρωπο και εγκλωβισμένος μέσα στο «Λαβύρινθο» των σημερινών μεγαλουπόλεων, Μινώταυρος.

Μορφές εμπνευσμένες από σύγχρονες φωτογραφίες και παρ' όλα αυτά διαχρονικές, όπως το ξεχειλίζον από πάχος κορμί του «χασάπη του κόσμου» (σαφής υπαινιγμός στον «χωροφύλακα του κόσμου») που κρατά στο χέρι του το σχηματοποιημένο κρανίο μιας Βιετναμέζας.

Τοπία εφιαλτικά με κύρια επαναλαμβανόμενα, επί 30 ολόκληρα χρόνια, θέματα το έγκλημα και το «τέλος του κόσμου», σχεδιασμένα με μια γραμμή απέριττη, σχεδόν παιδική, ζωγραφισμένα με μια πινελιά γρήγορη που θα μπορούσαν να τα εντάξουν στο χώρο του «ναΐφ» αν δεν τα διέκρινε ακριβώς αυτή η ανατροπή του ειδυλλιακού.

Ο Ντύρενματτ επιτυγχάνει ξανά το ξάφνιασμα του θεατή παρασύροντάς τον, αυτή τη φορά με το χρωστήρα του, στα σκοτεινά άδυτα της ανθρώπινης ύπαρξης, αποκαλύπτοντας, με περισσό σαρκασμό και τη διεισδυτική ματιά ενός ανήλεου παρατηρητή, την ανθρώπινη φρίκη σε όλο της το μέγεθος.

Αυτά που μένουν

του Μήτσου Αλεξανδρόπουλου

Απόσπασμα από το βιβλίο του συγγραφέα, που κυκλοφορεί αυτές τις ημέρες από τις εκδόσεις «Δελφίνι»

Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΑ ήταν κλασικό παράδειγμα ιστορικής τύφλωσης κι από τα δύο μάτια. Παιδί μικρό εκείνης της εποχής, αισθάνομαι ακόμα πόσο το σκληρό της κλίμα επηρέασε τη ζωή μου.

Μέσα στη βία, στον σατραπισμό, μέσα στον φανατισμένο άνθρωπο υπάρχει η δικαιοσύνη για τον άλλον. Υπάρχουν αυτά που προεξοφλούν την αποτυχία. Η ιστορία είναι γιομάτη παραδείγματα. Για μας τα εγκαινίασε κι αυτά ο Μεταξάς. Από κείνον και μετά δεν προλαβαίνουμε να μετράμε κρούσματα κι από ένα σημείο και πέρα θα μάθουμε να τα ξεχωρίζουμε και μέσα στην άλλη όχθη, τη δική μας, πολύ κοντά μας – μέσα μας. Όλα πληρώνονται σ' αυτόν τον κόσμο. Είναι όμως εντυπωσιακή επί των ημερών μας η σύντμηση του χρόνου μες στον οποίον λύνονται οι απορίες. Εντυπωσιάζει η ταχύτητα και το απροσδόκητο.

Το 1953 έφυγα από τη Σοβιετική Ένωση για να ξαναπάω εκεί έπειτα από τρία χρόνια. Αυτά τα τρία χρόνια έβγαλαν δουλειά για δεκαετίες. Έφυγε ο Μπέρια, αναδείχτηκε και σταθεροποίησε τη θέση του ο Χρουσώφ και κάμποσες φορές πρόλαβε ν' αλλάξει την κορδέλα του. Πραγματοποιήθηκε το 20ο συνέδριο και το πιο σημαντικό απ' όλα: ο θάνατος του Στάλιν. Όχι ο φυσικός, ο άλλος – εκεί μέσα έγινε, η αρχή έστω, και αυτού του απίστευτου θανάτου. Το 1953 καμιά ρωγμή δε φαινόταν πουθενά. Κανείς δεν ήταν δυνατό να την διανοηθεί. Απ' άκρου σ' άκρο τ' όνομά του, παντού τα πορτραίτα, τα αγάλματα, η ίδια αποθέωση, τα ίδια τραγούδια.

Σ' ένα από αυτά, όπου ο ρυθμός ήταν ιδιαίτερα αργός κι επιβλητικός κι η κάθε λέξη απλωνόταν ν' αγκαλιάσει όλη τη Ρωσία, επαναλαβαίνονταν στο ρεφραίν οι στίχοι:

Για τον πατέρα μας τον Στάλιν, σοφό κι αγαπημένο,
τα ωραιότερα τραγούδια του γράφει ο λαός.

Το καλοκαίρι του '56 πηγαίνοντας για τη Μόσχα, πέρασα από το Βουκουρέστι. Στο σπίτι που έμεινα, συνάντησα έναν φίλο μου που κατέβαινε από τη Μόσχα. Μολις είχε τεθεί εκ ποδών κι από τη δική μας ηγεσία ο Ζαχαριάδης. Ο φίλος μου, σαστισμένος, μου είπε τι συνέβαινε τώρα εκεί πάνω. Από κείνον άκουσα και τη νέα παραλλαγή του παλιού τραγουδιού:

Για τον πατέρα μας τον Στάλιν, σοφό κι αγαπημένο,
γράμματα σφραγισμένα διαβάζει ο λαός.

Η μυστική έκθεση του Χρουσώφ στο 20ο συνέδριο. Στη Σοβιετική Ένωση τη διάβαζαν σε κλειστές συνεδριάσεις με μεγάλη μυστικότητα. Ο δυτικός τύπος την είχε αμέσως σχεδόν δημοσιεύσει ολόκληρη. Τη διαβάσαμε κι εμείς στη Ρουμανία σ' ένα πολυσέλιδο "Βήμα" και δεν θέλαμε να τα πιστέψουμε. Τώ εκεί πάνω το τραγούδι στη νέα του έκδοση το τραγουδούσαν νέοι στους δρόμους.

Στο αεροπλάνο η θέση μου ήταν δίπλα σε μια ρουμάνα, γυναίκα, που πήγαινε στη βόρειο-ανατολική Σιβηρία, στην ριοχή του Νορίλσκ, δηλαδή πάνω στους πάγους του Πόλου, επισκεφθεί την αδελφή της, μοναδικό μέλος της οικογένε που είχε επιζήσει, έπειτα από τις δικές τους δοκιμασίες, όταν καλοκαίρι του '40 η πατρίδα τους η Βεσαραβία προσαρτήθ στη Σοβιετική Ένωση. Τους πήραν όλους σε μια νύχτα. Και νο τώρα, με τις αλλαγές του Χρουσώφ, έλαβε μήνυμα από αδελφή της και κατάφερε να πάρει άδεια και πήγαινε να την

Η ίδια τότε είχε γλιτώσει, κοριτσάκι 12 χρονών. Κοιμόταν ε νη τη νύχτα σε μια θεία της, στην άλλη πλευρά του Προύθου

Άλλες ιστορίες αυτές. Βοήθησα την Συλβάνα να προσ τολιστεί στη Μόσχα, βρήκαμε το δρομολόγιο που θ' ακο θούσε από κει και πέρα κι ένα πρωί την αποχαιρέτισα κάτω το άλλο αεροπλάνο με την θλιβερή συναίσθηση πως φορτ κα στις πλάτες μου άλλη μια βαριά βαλίτσα.

Πολύ αργότερα όμως, όταν οι ιστορίες αυτές δεν θα μια και δυο, αλλά αμέτρητες θα παίρνουν τους δρόμους, ρωτιόμουν με διάφορες αφορμές: αν ένα δυο χρόνια νωρί είχα ακούσει μια ιστορία σαν εκείνη της Συλβάνας, θα μου νε τόση εντύπωση; Θα καταλάβαινα τι σπαραγμό κλείνου σα τους τέτοια δράματα και πόσο έχουν να κάνουν όχι με άλλους μόνο, αλλά και μ' εμάς τους ίδιους; Πόσο κι αυτά δικά μας;

Εκατό χρόνια πριν ο Νοστογέφσκι για το δάκρυ του φους δεν εδίσταζε να γκρεμίσει χάμω τον θεό που τόσο ραίτητον τον θεωρούσε για την ανθρωπότητα όλη.

Δεν είναι ότι δεν καταλαβαίναμε. Άλλα πράγματα συμβεί: σιγά σιγά τα γεγονότα έχαναν την αληθινή τους σία και *σβήναν μες στις ερμηνείες τους*. Εκεί πέφταν και νταν όλα. Χάνονταν τα ουσιαστικά μες στα επίθετα. Κι συνηθίσαμε να ζούμε με τις ερμηνείες. Που δεν ήταν όμως μας μόνο προνόμιο, παρά γνώρισμα κοινό της εποχής – τη θαμε όλοι, φίλοι και αντίπαλοι, σαν τους ιεροκήρυκες.

Στο κεφάλαιο αυτό αν θέλω να εντοπίσω για τον εαυτ μια αρχή πρέπει να χαράξω μια κάθετη γραμμούλα και ν *προ* και *μετά* τη Συλβάνα.

Στις πολύ μεταγενέστερες ιστορίες, σαν εκείνες τότε, τη Συλβάνα, μερικές λεπτομέρειες, από πράγματα που ε ζήσει πολύ πριν, άρχισαν να εμφανίζονται μ' άλλο τ Έρχονταν σαν κάτι μικρά, τυχαία κι ασήμαντα ευρήματ κάθε μέρα τα βρίσκουμε μπροστά μας, αλλά τα προσπερ

:–πάντα σχεδόν– κάποιοι λόγοι μάς υποχρεώνουν να ξα-
ηθούμε με τρόπο καθόλου ευχάριστο ό,τι πριν είχαμε
σει, παραμερίσει, κακομεταχειριστεί.
ιμάμαι τις ελληνίδες γριές από τον Καύκασο. Γριές μπο-
μην ήταν καθόλου, αλλά έτσι μας φάνηκαν εμάς.
; είδαμε σ' ένα σταθμό, στην έρημο του βορειοδυτικού
στάν. Αχ, αμάν, αμάν... Ήταν εκεί, κάτω από το σταμα-
τραίνο, μαζί με κάτι άλλες ντόπιες ρωσίδες, ρώσους, κα-
; και καζάχες που είχαν μπροστά τους και πουλούσαν
ο τρία βρασμένα αυγά, λίγες πατάτες, κανένα ραπανάκι
ό κρεμύδι, κάτι θλιβερά, όλο μαράζι, αλμυρισμένα μήλα.
ς –οι δικές μας– είχαν και κάτι σκουφίτσες για μωρά κι
ιάφορα μικρά πλεχτά από άσπρο χνουδάτο μαλλί δικής
άλλον τεχνολογίας.
οτα δεν είχαμε καταλάβει από την τραγωδία αυτών των
πων.
πικεφαλής μας πλησίασε και τους είπε κάμποσα. Οι γυ-
, με τα ισχνά μαυριδερά πρόσωπα χωμένα στα σκούρα
α τους, άκουγαν αμίλητες με το κεφάλι κάτω. Σίγουρα
αν η πρώτη φορά που τ' άκουγαν αυτά από τότε που φα-
κι εμείς σ' εκείνους τους ορίζοντες. Απτόητος ο δικός
πετάν γραμματέας τους είπε μερικά ακόμα, κάτι προ-
με κι εμείς οι άλλοι, έπειτα ξανακαβαλήκαμε τα βαγόνια
με καλιά μας...

ά μιλώ για πράγματα που συνόδευσαν προχωρημένες
ενός χρονικού, έχοντας αφήσει πίσω τ' άλλα, εκεί όπου
ις ρίζες τους πολλά από εκείνα που υποχρέωσαν ένα κί-
ναμφισβήτητα αναγεννητικό, πατριωτικό και ανθρώπι-
τεράσει μέσα από τις πέτρες και τις ερήμους της εθνικής
γωδίας που τη ζήσαμε με τόσο οδυνηρό τρόπο.

~ * ~

αν ένα βιβλίο *Ο Κομμουνισμός εν Ελλάδι*. Το κυκλοφό-
δικτατορία για την καταπολέμηση του κομμουνισμού.
έλληνες κομμουνιστές και αντικομμουνιστές της δικής
κίας θα πρέπει να το θυμούνται αυτό το βιβλίο σαν το
ους εγκόλπιο.
λικό, διαμορφωμένο με άξονα την ιδέα ότι ο κομμουνι-
ναι κοινό έγκλημα, απευθυνόταν στο ευρύ κοινό, δίνο-
άφορα στοιχεία, δημοσιεύονταν περιστατικά από το
των συλλήψεων και των φυλακίσεων διαφόρων στελε-
Κομμουνιστικού κόμματος. Δίπλα σε κάθε όνομα πέ-
και περισσότερα ακόμα ψευδώνυμα, χαρακτηριστικά
οιόν ανθρώπων με τέτοιο μητρώο. Συνοδεύονταν αυτά
με διάφορες φωτογραφίες, όπως τις είχε τραβήξει η
η, όπου και ο πραότατος πατριάρχης Δημήτριος πολύ
διέφερε από τον στυγνότερο κακούργο.
ιβλίο αυτό υπήρξε για πολλούς νέους τότε ένα από τα
λφάβητα στην κομμουνιστική τους κατήχηση.
ανέναν δεν αρέσει να του λένε ψέμματα. Έχουμε φυτε-
α μας ένα αίσθημα συμπάθειας για τον κατατρεγμένο,
ι μόνο: εξεγείρεται και η αδικημένη μας νοημοσύνη,
ς λένε ψέμματα και πάνε να μας κοροϊδέψουν – μέτρη-
υτά όλα τότε στις δικές μας εκτιμήσεις και τοποθετή-

οφορούσαν κι άλλα τέτοια βιβλία. Στη βιβλιοθήκη του
μακαρίτη Μαστρογιαννόπουλου στο Πελόπιο υπήρχε μια τρί-
τομη έκδοση που την είχαν επιμεληθεί ξένοι και δικοί μας ακα-
δημαϊκοί και πανεπιστημιακοί, πολέμιοι του μαρξισμού στο θε-
ωρητικό επίπεδο. Οι περισσότεροι από τους νέους που κινήθη-
καν προς τη μαρξιστική ιδεολογία τα χρόνια της δικτατορίας ή
αμέσως μετά, τίποτα δεν είχαν διαβάσει από την ίδια τη μαρξι-
στική φιλολογία. Κάτι λίγες εκδόσεις πριν τον Μεταξά είχαν
καεί, κατασχεθεί, λουφάξει. Όλα αντλήθηκαν από άλλα διαβά-
σματα και τα πιο πολλά από αυτά τα αντικομμουνιστικά βιβλία
που είχε θέσει σε κίνηση η δικτατορία. Από κει μέσα βγάλαμε
κι εμείς τον δικό μας μαρξισμό και κομμουνισμό, πολλές φορές
μου δόθηκε η ευκαιρία να επαναλάβω την διαπίστωση. Και βέ-
βαια έτσι δεν μπορεί να γίνει λόγος για θεωρίες και διδασκα-
λίες, απλά μαζεύονταν πέτρες, σφαίρες, ό,τι μπορεί να χτυπά
και να κόβει.

Το είχε η μοίρα του μαρξισμού και η δική μας – να τον ασπα-
στούμε προτού καν τον γνωρίσουμε.

Και πιο πολύ από τα βιβλία ζύγισε η πράξη. Η κρίσιμη ώθη-
ση θα είναι σε λίγο η Εθνική Αντίσταση. Εκεί μέσα μετρήθηκαν
οι φιλοσοφίες, οι θεωρίες, οι πολιτικές ιδέες και άλλα πολλά.
Αλλά τα σκληρά ερεθίσματα από τα χρόνια της δικτατορίας, τό-
σο άμεσα και ζωντανά, διαμόρφωσαν την ψυχική ατμόσφαιρα
των εφηβικών μας χρόνων και σε πολλά καθόρισαν μετεγενέ-
στερες συμπεριφορές.

Όλα είναι θέμα χρόνου. Και μερικά πράγματα που τα πα-
ραμερίζεις με μια ασήμαντη κίνηση, σε μια άλλη στιγμή μπαί-
νουν στη ζωή σου για να μη βγουν πια ποτέ.

~ * ~

Ο φασισμός – αυτός που γνωρίσαμε εμείς εδώ στον τόπο μας
και ήρθε σαν οπισθοφυλακή του παλιού κόσμου, για να τον δια-
στείλω από κάποια φαινόμενα της σοσιαλιστικής εμπροσθοφυ-
λακής – είναι ρητός στις προθέσεις του γιατί και να ήθελε να
υποκριθεί δεν τον παίρνει η ώρα. Αυτές οι δουλειές γίνονται
βιαστικά και πάντα νύχτα. Δεν υπάρχουν εδώ τραγικές σχέσεις
του ήρωα με το καθεστώς και με την ιδέα. Με ήρωα έναν φασί-
στα δεν γράφεις τραγωδίες και δράματα ούτε ένα ρομάντζο.
Ενώ, εντελώς αντίθετα, δεν γράφεις τραγωδίες, δράματα και
ρομάντζα χωρίς ανθρώπους με ευαισθησίες και μια τόλμη στη
σκέψη τους, ανησυχίες, αναζητήσεις, όνειρα και ουτοπίες, χω-
ρίς αυτούς δεν γίνεται καν ζωή ανθρώπινη. Ο φασισμός ονει-
ρεύεται μόνο αυτά που φτιάχνει εκείνη την πρώτη νύχτα που μέ-
νει και παντοτινή του κατάσταση – μια ισχυρή κρατική μηχανή κι
έναν αδίσταχτο μηχανοδηγό. Αυτή είναι όλη η ιδέα του.

Για τον λόγο αυτόν οι άνθρωποι που βάζουν στο χέρι την μη-
χανή είναι ήδη έτοιμοι να κάνουν αυτή τη δουλειά. Είναι φυ-
σιογνωμίες βίαιες, ανώμαλες, σε μεγάλο βαθμό κομπλεξικές.

Μες στο μικρό τους κεφάλι αντανακλάται η απάνθρωπη πα-
ραζάλη μιας τρομερής εμπλοκής, όταν οι δυνάμεις που στηρί-
ζουν μια πορεία ομαλή, ανθρώπινη, δημιουργική, στριμώχνο-
νται κι ασφυκτιούν πίσω από στημένα φράγματα. Έπειτα τα
φράγματα πέφτουν, έχουν όμως ήδη γίνει αρκετές καταστρο-
φές. Όταν η ιστορία μπαίνει σε τέτοια στενά, είναι πολύ δύ-
σκολο να ξεχωρίζεις ποιά είναι η δημιουργία και ποιά η κατα-
στροφή.

Η συναίσθηση της ανάγκης για ισχυρή πυγμή περνάει και

ΗΛΙΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΝΕΦΕΛΗ
ΑΠΑΝΤΑ

Όλα τα βιβλία
ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ
από την Νεφέλη

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΚΛΕΦΤΗ
ΠΤΩΜΑΤΑ, ΠΤΩΜΑΤΑ, ΠΤΩΜΑΤΑ...
ΚΑΛΙΑΡΝΤΑ
ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΔΩΔΕΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΑΤΙΝΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
Ο ΜΥΣΤΑΞ
Ο ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΚΑΦΕΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
ΤΟ ΑΓΙΟ ΧΑΣΙΣΑΚΙ
Η ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ
ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ
ΨΕΙΡΟΛΟΓΙΑ
ΤΟ ΜΠΟΥΡΔΕΛΟ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ
ΑΡΕΤΙΝΟΥ, ΤΑ ΑΚΟΛΑΣΤΑ ΣΟΝΕΤΑ
(Εικονογράφηση Κώστας Τσόκλης)
ΤΟΠΟΡ
Η ΦΟΥΣΤΑΝΕΛΛΑ
ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΤΙΠΟΤΑ
Μόλις κυκλοφόρησαν
Η ΕΘΝΙΚΗ ΦΑΣΟΥΛΑΔΑ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ. 3639962

ΓΙΩΡΓΟΥ ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΥ:
«Η ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΑΜΕΡΙΚΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

Η περίπτωση του μνημονίου Φορντ - Κίσινγκερ - Ιακώβου

Το βιβλίο αυτό προσεγγίζει –με αφορμή το περίφημο «μνημόνιο Ιακώβου»– το πρόβλημα του αντιαμερικανισμού στην Ελλάδα, εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιήθηκε στον ελληνικό πολιτικό λόγο, σε μία κρίσιμη καμπή της πολιτικής ζωής της χώρας.

μέσα σ' εκείνες τις ιδέες που από τη φύση τους είναι άρνηση
καταναγκασμού κι έτσι φτάνει κι ο καημένος ο σοσιαλισμός
ονειρεύεται ισχυρούς συντρόφους, ισχυρές φρουρές και στ
τούς, δικές του ισχυρές κυβερνήσεις και συστήματα. Μαζ
αυτά αισθάνεται και την ανάγκη για ικανούς μηχανοδηγούς
όσο στιβαρότεροι τόσο καλύτεροι.

Οι μηχανοδηγοί όμως είναι παντού οι ίδιοι.

Το 1949 ήρθε στο Γράμμο ο Ελυάρ. Όταν τον πήγαμε
αμπρί όπου είχαμε το τυπογραφείο και είδε τους τυπογράφ
μας, είπε:

– Όλοι οι τυπογράφοι του κόσμου είναι παντού οι ίδιοι

Έτσι και οι μηχανοδηγοί σ' όλα ίδιοι κι απαράλλαχτοι
έχουν όλα μέσα τους και πάντα από τα ίδια.

Στάλιν ρωσικά θα πει ατσάλι. Αλλά και στη γλώσσα τη
τρίδας του της Γεωργίας το παλιό οικογενειακό όνομα Τ
γκασφίλι πάλι θα πει ατσάλι.

Ένας από τους πρώτους, μετά την επιβολή της δικτατο
πέρασε από την Αμαλιάδα ο Κοτζιάς κι εμίλησε από το μ
κόνι του δημαρχείου, όπου μας είχαν πάει κι εμάς από τα
λεία. Σε μια στιγμή ένας γνωστός μας αμαλιαδίτης, ο φερ
ποιός Ζεύκας, έμπηξε από κάτω μια φωνή: "Πεινάμεεεε!

Το είπε με όλη εκείνη τη λαϊκή πολιτική αθωότητα πο
ρακτήριζε άλλες εποχές. Ο Κοτζιάς αμέσως άπλωσε απ
πάνω ένα πελώριο χέρι, σαν να τίναξε αστραπή, κι απά
στον Ζεύκα: "Να πλακώσεις την κοιλιά σου με κεραμίδια

Μας εντυπωσίασε περισσότερο απ' όλα η ετοιμότητα
οποία απάντησε, αμέσως, χωρίς την παραμικρή παύση
μια στιγμή – δεν αιφνιδιάστηκε καθόλου από τη φωνή κά
είπε λες και η στιχομυθία ήταν στημένη.

Έτσι άρχισε να μιλιέται κι εκεί σ' εμάς αυτή η γλώσσα
πει να προσέχει κανείς καλά την αρχή, όταν ένα πράγμο
ζει: οι αρχές εκεί επί τόπου σ' ενθουσιάζουν ή σε παγών
έχει μεγάλη σημασία τι συμβαίνει στον άνθρωπο εκείνη
βώς τη στιγμή. Ο φασισμός είναι μια σειρά από τέτοιες
σεις και χειρονομίες που μιλάνε μόνες τους, δεν χρειά
περιθώρια χρόνου για να κριθούν. Είναι αυτό που γίνετο
την πρώτη στιγμή τα βλέπεις όλα, από κάτω ως απάνω
βλέπαμε εκείνη την ημέρα στο μπαλκόνι τον πελώριο ε
άνθρωπο. Σπάνια μια ιδέα, ένα κοινωνικό πιστεύω, απ
πτεται μ' όλη του την αλήθεια μέσα από τη συμπεριφο
ανθρώπου, από το ξάφνιασμα μιας φράσης. Και ποιός
Μπορεί αυτή η φράση του Κοτζιά και η χερούκλα του ν
σαν μέσα μας περισσότερο απ' όλους τους τόμους του
του Ένγκελς, του Λένιν και του Στάλιν, αν μπορούσα
εμείς να τους είχαμε και να τους διαβάζαμε.

Μα δεν είχαμε τέτοια βιβλία. Και να τα είχαμε, δε
διαβάζαμε.

Μια πανέξυπνη γυναίκα στη Μόσχα μας έλεγε ότι τ
ήταν νέα, μετά την επανάσταση, οι άνθρωποι μαζί με τ
πίδια έβγαζαν έξω και τα παλιά τους βιβλία, αρχίζον
την Βίβλο. Τώρα –ήταν η εποχή του Μπρέζνιεφ– έβγ
νύχτα τους τόμους του Μαρξ και του Λένιν. "Επαν
έχουμε και τώρα, αλλά δεν την βλέπουμε", έλεγε η φίλη

Είναι και τα βιβλία σαν τις πέτρες του Εκκλησιαστή
ται η στιγμή που τα μαζεύεις και η στιγμή που τα σκορπ

~ * ~

ΟΙ ΥΔΑΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ

Χαρά Καλαϊτζίδου δεν χολείται απλώς, αλλά αστικά ασκείται στον ημο των μορφών μέσω της υδατογραφίας

Σ ΥΛΗ και μορφή ταυτίμι διερμηνευτικά σ' ένα ειικό έργο, έτσι και ο τρόπος κφραστικής διαμεταχείριων τεχνογνωστικών επιλοου ζωγράφου, σχετίζεται και αναπόσπαστα με τους τικούς του προβληματι- Εφόσον το μέσον διαόνει καθοριστικά το μήνυη κύριο βάρος του «θέματινχνεύεται στη σειρά των τισμών της δομικής και λογικής ανάπτυξης. Από μειοδοτική αλληλουχία τα σημασιολογικά της ματα δημιουργούνται ποθέσεις πρόσβασης του ρος τους υπαινιγμούς ει με την παρουσία του ρ.

Χαρά Καλαϊτζίδου δεν ται απλώς, αλλά ουσιασκείται στον κόσμο των μέσω της υδατογραη από το 1974. Δεν πρόγια την κατάκτηση των μών του υλικού, που από τόσα χρόνια αφοείναι πλέον δεδομένη, ντλεί το ενδιαφέρον της κφος στη συμπεριφορά κού, αλλά εξερευνά οριαδυνατότητες «μετάπραυ, όπως θα μπορούσαν ουν στον κώδικα μουσι-

δατογραφία επιλέγεται ς για την ταχύτητα της ιας αποτύπωσης, τη μεάχυση της υδαρούς της ης πάνω στο χαρτί, για ιφρότητα και την αχλύ ματικών τόνων, καθώς φώνται και σβήνουν απαλά πάνω στους πόρους της επιφάνειας. Αρκετοί καλλιτέχνες επιλέγουν την υδατογραφία για τη διαφάνεια και τη φωτεινότητά της, όχι για τη λαμπρότητά της. Αντιστρέφοντας ιδιότητες και προεκτείνοντας άλλες, η Χαρά Καλαϊτζίδου εμφανίζει νέα γνωρίσματα του υλικού, επικεντρώνοντας την προσοχή της στην ενότητα γραφής, μορφοχρωματικής διάπλασης και φωτοτροπικής δραστηριοποίησης του χώρου. Η ελαφρά αυτή ύλη στην άκρη του πινέλου της Χαράς Καλαϊτζίδου μετατρέπεται σε συμπαγές αποτύπωμα. Ένα αποτύπωμα που στην πορεία ανάπτυξής του ιχνηλατεί τη σωματική υπόσταση της μορφής, που αν και χοϊκή μετεωρίζεται, εφόσον διενεργείται από το φως. Ένα φως εγγενές που μεταφράζεται στα ζωτικά ποικίλματα εντάσεων των ιδιοσυχνοτήτων του, καθώς εκφέρει ή εκβάλλει από την άμορφη κατάσταση τις μορφές στην «επιφάνεια» της όρασης. Εκεί που δεν υφίστανται σκιές και όλα γίνονται διάφανα προανακρούσματα ή διεργασιακές διαδικασίες του βάθους από όπου αναδύονται πάλλουσες και οργανικές οι εκδοχές των επιμερισμών της φιγούρας. Ο χειρισμός της υδατογραφίας στην προκειμένη περίπτωση προσεταιρίζεται κάποιες από τις ιδιότητες της ελαιογραφίας, χωρίς το υλικό να γίνεται επικαλυπτικό, μολονότι αποδίδει λαμπρότητα. Τη λάμψη και την ακτινοβολία του πολωμένου φωτός που αμφίδρομα αντιστρέφει, ενώ αντιπαραβάλλει (στην αισθητηριακή νόηση) την οργανικότητα στην ανόργανη κατάσταση των όντων, που ενδεχόμενα υφίστανται ταυτόχρονα στο χώρο της ζωής και της μνήμης, της παρατήρησης και της ανάκλησης. Ο χώρος σηματοδοτεί το αποκύημα της εικόνας, η πινελιά της γραφής σημειοδοτεί την πορεία ανάπτυξης και συ-

ναίρεσης των πεδίων όπου αυτή ανευρίσκεται. Και η Χαρά Καλαϊτζίδου παρεμβαίνοντας στη χημεία του υλικού και την επεξεργασία αντίληψης της μορφής, δραστηριοποιεί τα στρωματογραφικά της επίπεδα, κρυσταλλώνοντας την εσωτερική της διαφάνεια. Την ψυχοδυναμική εν τέλει διαφάνεια των συνισταμένων που εκκολάπτουν, γεννούν, εξαντλούν και εξαφανίζουν τη μορφή, όχι για να χαθεί αυτή οριστικά, αλλά για να αποκαθηλωθεί το σκοτάδι που φέρνει μέσα της.

Αθηνά Σχινά

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
Τακτικό Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ινστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

- Ομαδικής Ψυχοθεραπείας
- Δυναμικής της Οικογένειας
- Κοινωνικής Ψυχιατρικής
- Δυναμικής Ψυχιατρικής
- Ψυχολογικών Αξιολογήσεων

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ

- ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ & ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ
- ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
- ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ

• ΣΥΜΠΟΣΙΑ • ΣΥΝΕΔΡΙΑ • ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ • ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ • ΕΠΟΠΤΕΙΕΣ

Σ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ.: 644.7533 - 643.5980 - 644.5140

ΩΣ ΠΑΙΣ - ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

Ζωγραφική και κατασκευές του Γιώργου Μήλιου στην Αίθουσα Τέχνης Αθηνών: Κέρδος από τη δυστοκία, απόλαυση από την πληρότητα.

ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ τρόπος να μιλάς καθέτως για τα πράγματα, που δεν αφορά την οριζόντια αίσθηση της βεντάλιας του βλέμματος. Είναι ένας τρόπος να μιλάς καθέτως στην τέχνη, όσο κι αν φαίνεται παράξενο για εκείνον που έχει να οργανώσει ένα επίπεδο χώρο, όπως ο ζωγράφος. Μοιάζει μια τέτοια στάση περισσότερο με αυτή του φιλοσόφου ή του παιδιού, που από το ύψος του ο καθένας, εκείνος του νου, ετούτο της φαντασίας, καθορίζει την «καθετότητά» του.

Ο **Γιώργος Μήλιος** δίνει στο χρώμα φερσίματα παιδιού, στάση φιλοσόφου. Λες και τα πινέλα του χτυπούν τον καμβά, αιφνιδιάζουν την επιφάνεια του τελάρου, αφήνοντας έκπληκτα στίγματα, μικρές ή μεγάλες κηλίδες που πάλλουν, αναβοσβήνουν, θα 'λεγες, σαν παιδικά παιγνίδια, σαν μεγάλα ερωτήματα. Ωστόσο, τούτη η παλέτα δεν κατακτά την οργανικότητά της, δεν μεταλλάσσει σε φυσική γλώσσα, αυθύπαρκτη, αδιάφορη προς το δημιουργό της. Ό,τι κινεί το χρωστήρα αποτυπώνει το σχήμα του ευθαρσώς, κρατώντας όμως το κεφάλι στραμμένο πίσω, προς το χέρι που έδρασε. Η πινελιά, στην εξωστρέφειά της προδίδεται, επιβάλλοντάς μας αυτή την αίσθηση μετεωρισμού που τη διακρίνει.

Το σχέδιο, απολύτως αυτάρκες αυτό, αυτονομείται στο χώρο, αποσπάται με φυσική, ρέουσα εκφραστική δύναμη, συγκεντρώνοντας στον ισχυρό πυρήνα του ό,τι το χρώμα αδύναμα επιχειρεί να σχηματίσει, ο Μήλιος δρα εδώ καίρια· με χέρι παιδιού, αβίαστη χειρονομία μεγίστης πληρότητας· με μάτι φιλοσόφου, βαθύτητα συνείδησης στην απλότητα της χειρονομίας. Στη χρωματική επιφάνεια, το σχέδιο εγγράφεται σε κατακόρυφη γλώσσα, παίρνει υπόσταση δείχνοντας «άλλο», μεταδίδοντας εκείνη τη μεταφυσική αίσθηση της «επίσκεψης», εμφυτεύοντας τη σύγκρουση στη σχέση γραμμής - ορίζοντος χώρου.

Ας προσέξουμε όμως· είναι για μια μεταφυσική των δαχτύλων που μιλούμε εδώ, οικεία, αναγνωρίσιμη στις γραμμές της παλάμης, με τον τρόπο που η τέχνη ξέρει να μεταγγίζει το πνευματικό στο ορυκτό στοιχείο της ζωής μας.

Δεν θα παραπονεθούμε για τις αντιφάσεις αυτής της ζωγραφικής, εφόσον ο καλλιτέχνης με τόση σχεδιαστική δυνότητα μας αποκαλύπτει, σε μια κάθετη του πνεύματος κίνηση, το πρώτο μας, προς τα άνω, βλέμμα (έργο *«Ον και σπείρα»*) κι εξίσου το ύστατο χθόνιο, προς τα μέσα εκείνο (έργο «ζωικό»).

Στη χαρακτική του ο Γ.Μ. επιτυγχάνει ενότητα ύφους, αμεσότητα λόγου, πυκνότητα έκφρασης υψηλής ευκρίνειας, κάτι που δεν μπορέσαμε να διακρίνουμε σ' εκείνες τις κατασκευές του, όπως τις ονομάζει, γλυπτές φόρμες που αντιρρέπουν, αφενός προς το αβαρές περίγραμμα του σχεδίου, αφετέρου προς τον όγκο και τη σκληρή λάμψη του μετάλλου (χαλκός).

Ο Γ. Μήλιος μας ανύψωσε στις κλίμακες της πνευματικότητας που χαράσσει η γραμμή του σ' αυτή την τελευταία δουλειά του, στην «Αίθουσα Τέχνης Αθηνών», για να μας εκθέσει, προς άσκηση του βλέμματός μας, στις ολισθηρές ισορροπίες του ύφους του. Ας φανούμε ευγνώμονες· από τη δυστοκία αποκομίσαμε κέρδος, από την πληρότητα, απόλαυση.

Αντώνης Ξηρουχάκης

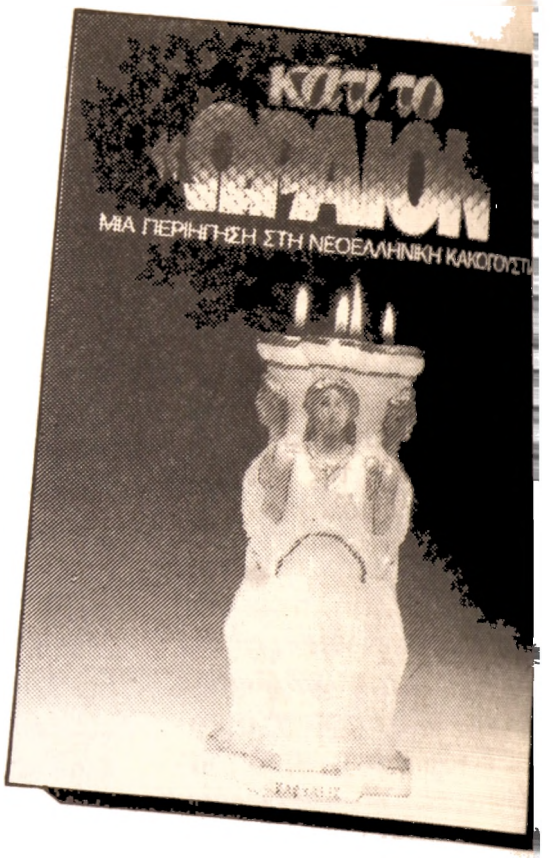
ΥΓ.: Ας μου επιτραπεί η έκφραση μιας απορίας μου, ως προς ένα σημείο του κειμένου που παραθέτει ο καλλιτέχνης στον κατάλογο της έκθεσης. Λέει εκεί: «... ο ζωγραφικός χώρος είναι ο χώρος της ψυχής... πολλά σχέδιά μου έχω κάνει Κυριακή πρωί... Δηλαδή; Τι θα πρέπει να εννοήσουμε; Πως το καλύτερο του το έχει κάνει Κυριακή πρωί Ορθοδοξίας;

Γ. Μήλιου: Φιγούρα εργαζόμενου. Χαρακτικό, 24Χ32 εκ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ

Ο κόσμος του κιτς, η κακογουστιά χωρίς μέτρο, όπως εντοπίζεται στο περιβάλλον μας, σήμερα. Αυτή είναι η περιήγηση, που πραγματοποιείται με αυτό το βιβλίο· περιήγηση στο νεοελληνικό χώρο, τις διανθρώπινες σχέσεις, τις νοοτροπίες, τη γλώσσα και ουσιαστικά το ύφος και το ήθος της ζωής μας. Μέσα από χίλια και πλέον φωτογραφικά παραδείγματα, το κιτς καταγγέλλεται όσο και διακωμωδείται. Με άρθρα, που καλύπτουν ένα μεγάλο αριθμό υποθεμάτων, με υλικό καταταγμένο σε ενότητες, έτσι που να συγκροτείται μια σφαιρική θεώρηση του φαινομένου.

Σελίδες ημερολογίου

εμποργκ Μπάχμαν, *Ο ο Μαλίνα κι Εγώ*, μετ. βος Κοπερτί, εκδ. ωστις, 1989.

τερίπτωση Φράντσα, μετ. α Αγγελίδου, εκδ. Άγρα,

κβιεμ για τη Φάννυ ντμαν, μετ. Μαρία λίδου, εκδ. Άγρα, 1992.

εγάλη λογοτεχνία είναι εκείνη ποδεικνύεται ικανή, να διεισ-άποτε στη ζωή μας και να μας ει, τότε η καλή λογοτεχνία εί-είνη που, σε κάποιες στιγμές ης απελπισίας, μας δίνει το ύμενο κουράγιο, όταν οι άν-ι γύρω μας μάς το στερούν, ή φαίνονται ανίκανοι να μας το βάσουν. Εκείνη που μπορεί να έψει, ως διά μαγείας, τους ους θανάτου που ασυνείδητα λιορκούν, σε τρόπο ζωής, που νει και στο τέλος θριαμβεύει.

είναι δυνατόν, θ' αναρωτηθεί , και δικαιολογημένα άλλω-αντλούμε ένα τόσο αισιόδοξο ι από τα τρία μυθιστορηματι-α της αυστριακής συγγραφέως ιποργκ Μπάχμαν, για τα γίνεται λόγος εδώ σήμερα, επ' ία της ελληνικής μετάφρασης, ας προσφέρουν οι εκδόσεις στις και *Άγρα*, τη στιγμή που πό την τριλογία αυτή, ανεπι-α μπορούμε να πούμε, ότι γι-ε μάρτυρες ενός βαθμιαίου, πού κι επώδυνου κατακερμα-του γυναικείου εγώ, εκείνης ανιστικής και ταπεινωτικής αι μοιραίας– απώλειας ταυτό-η οποία σηματοδοτεί την ήττα , παρά την επιβεβαίωση μιας είας χειραφέτησης. Η συγ-ή περίπτωση της Μπάχμαν, τις πλέον αξιόλογες πνευμα-υσιογνωμίες της μεταπολεμι-μανικής λογοτεχνίας (γεννή-ο Κλάγκενφουρτ το 1926 και στη Ρώμη το 1973, πριν προ-α ολοκληρώσει το *Ρέκβιεμ*, το έμεινε με τη μορφή προσχε-υθιστορήματος), είναι πολύ θετη, απ' όσο, ενδεχομένως, ή των μεγάλων αμφισβητή-υ '60 και του '70 θα 'θελε να παρουσιάσει, απλουστεύο-μήνυμά της. Όπως άλλωστε πόθεση της γυναικείας χειρα-ς ήταν και είναι πάντα πολύ πτεινή και αδιέξοδη, απ' όσο ινόταν κάποτε, μέσα από τις ς του φλογερού φεμινιστικού ιος· πολύ πιο σύνθετη και πο-ντη εμπειρία απ' αυτό που ζούμε σήμερα, όπου η έννοια φεμινι-σμός κατέληξε να θυμίζει μια γραφι-κή, παρελθοντολογική και αβάσιμη διεκδίκηση, δίχως νόημα, ενώ τα περίφημα «κατεκτημένα» γυναικεία δι-καιώματα, βιώνονται μάλλον σαν τι-μωρία και εις βάρος των «χειραφετη-μένων» γυναικών, παρά σαν ειδυλ-λιακή επιβράβευση της ισότητας των δύο φύλων. Το παράδοξο αυτό δεν οφείλεται στο γεγονός ότι δεν μπο-ρούμε να ξεχωρίσουμε σήμερα, αν πρόκειται εδώ για μιαν ήττα ή για έναν θρίαμβο. Κάτι τέτοιο άλλωστε θα ήταν μάταιο, προς το παρόν, να το επιχειρήσουμε, αν και όχι ανώφε-λο. Στην εποχή μας το άτομο –άντρας ή γυναίκα– έχει πάψει να τοποθετεί τον εαυτό του μέσα σ' ένα κοινωνικό σύνολο, έχασε αυτό που αποκαλούμε την *κοινωνική του διάσταση*. Το πα-ράδοξο δεν είναι πια, ότι δεν μπο-ρούμε σήμερα, να ονομάσουμε τα φαινόμενα που μας προσδιορίζουν. Είναι ότι άθελά μας, έχουμε ήδη αρ-χίσει να *λησμονούμε τα κοινά*, μολο-νότι κανείς για την ώρα δεν τολμάει να το παραδεχτεί. Άραγε να είναι αυτή ακριβώς η *λήθη*, η οποία σιγά σιγά οδηγεί το άτομο έξω από την ιστορία, ή μήπως είναι η ιστορία που οδηγεί αλάθευτα, αιώνες τώρα, στο ιδεώδες του ατομικισμού, μέχρις ότου βυθιστούν όλα κάτω από τη λευκή, παγερή λησμονιά του χιονιού, μέχρις ότου ξεχάσει το ίδιο το άτομο, αυτή την ίδια την ικανότητά του να ξεχνάει; Γιατί τότε μόνο θα μπορεί ανεπιφύλακτα να *δει* ο άνθρωπος, ότι δεν έχει μέλλον, όταν θα 'χει πια ξεχάσει και διαγράψει εντελώς το παρελθόν του.

Το λογοτεχνικό έργο της Ι. Μπάχ-μαν γεννήθηκε απ' την οδυνηρή εσω-τερική σύγκρουση της λήθης και της μνήμης, σε μια εποχή που το άτομο καθοριζόταν απόλυτα από την ιστο-ρική εξέλιξη. Χειραφετήθηκε λίγο αργότερα με το πέρασμα από τον ποιητικό λόγο στην πεζογραφία. «Υπήρξε μια συγκεκριμένη στιγμή –λέει η Μπάχμαν– που κατέστρεψε την παιδική μου ηλικία. Η εισβολή του χιτλερικού στρατού στο Κλά-γκενφουρτ». Ήταν η αιφνίδια ει-σβολή του πρώτου φόβου του θανά-του, που εσωτερικεύτηκε στην ψυχή της μελλοντικής υπαρξιακής ποιή-τριας. Η προσάρτηση της Αυστρίας στο Τρίτο Ράιχ θα προκαλέσει αργό-τερα το σπαραγμό και την εξορία της συγγραφέως, που εναντιώνεται στην προδοτική πολιτική της πατρίδας της.

Η Μπάχμαν ανήκει σε μια γενιά, η οποία δεν φέρει καμία ευθύνη για το γερμανικό φασισμό. Ήταν έφηβη όταν ξέσπασε ο πόλεμος. Ωστόσο, έχει συνείδηση ότι ανήκει στη μεγάλη οικογένεια των ναζί, είναι το παιδί των γονιών της, νιώθει κοντά τους και συγχρόνως ξεχωρισμένη από κεί-νους, καταδικασμένη να ζήσει μέσα σε μια μοναξιά τρόμου, αποσιώπη-σης κι ενός χρέους να καταγγείλει το έγκλημα, να εκφράσει το ανείπωτο. «Όλη η ντροπή μαζεύεται μέσα μου, επειδή κανείς άλλος δεν τη νιώθει» θα πει η Φράντσα. Η Μπάχμαν βρί-σκεται διχασμένη ανάμεσα στην επι-θυμία της απώθησης μιας συλλογι-κής ενοχής, στην ανάγκη να σβήσει τα ίχνη αυτής της τελευταίας, και στην απόλυτη συνείδηση, ότι δεν μπορεί να πει, αυτό που τώρα πια κανείς δεν θέλει ν' ακούσει. Σ' ένα από τα πρώτα της ποιήματα έγραφε: «Όταν ο ουρανός της Γερμανίας ρί-χνει τα σκοτάδια του πάνω από τη γη/ ο αποκεφαλισμένος άγγελος ψάχνει έναν τάφο για το μίσος/ και σου απλώνει το χέρι κρατώντας τα κλει-διά της καρδιάς».

Ο άγγελος της Μπάχμαν τίποτα δεν θυμίζει από τους αγγέλους του Ρ.Μ. Ρίλκε ή του Βιμ Βέντερς, εκεί-νους τους φτερωτούς μεσολαβητές ανάμεσα σε ουρανό και γη, ανάμεσα σε θεούς και θνητούς, που με το βλέμμα τους από ψηλά προστατεύ-ουν και συντρέχουν και με την αθωότητά τους υποχρεώνουν τον άνθρω-πο να διατηρεί τη μνήμη ζωντανή. Εκείνα τα τρομερά «θνητά πουλιά της ψυχής» που όταν θυσιάζονται για τα ανθρώπινα πλάσματα, είναι για τον εξιλασμό τους, αν όχι για τη γήινη ευτυχία τους.

Ο άγγελος της Μπάχμαν είναι η απώθηση του παρελθόντος, η σκοτω-μένη συνείδηση που βυθίζεται στη σιωπή, μια σιωπή όμως ικανή να λέει την αλήθεια, προορισμένη ν' αποκα-λύπτει το ψέμα. Το ποιητικό της έργο της δεκαετίας του '50, τοποθετημένο ανάμεσα στην «κοινωνική ποίηση» του Μπρεχτ και στη λυρική, αλληγο-ρική ποίηση, βραβευμένο και ανα-γνωρισμένο από τα πρώτα του βήμα-τα από την Ομάδα 47, άλλοτε εμπνευσμένο από τον βασανιστικό και ερεβώδη εξπρεσιονισμό του Γκέοργκ Τρακλ και άλλοτε επηρεα-σμένο από τον «μαγικό ρεαλισμό» ή τον ερμητικό μυστικισμό των νέων γερμανών συγγραφέων της μεταπο-λεμικής εποχής –οι οποίοι αρνούμε-νοι να γίνουν κριτές των γονιών τους και του ένοχου παρελθόντος, αλλά και δίχως να τρέφουν ελπίδες για κάποιο καλύτερο μέλλον, έψαχναν τη λύτρωση μέσα από την υπέρβαση της πραγματικότητας, εναποθέτο-ντας όλους τους πόθους και την εσω-τερική τους φλόγα στην ευφορία που τους πρόσφερε η μαγεία της γλώσ-σας, εξιδανικεύοντας το ποιητικό

Υπάρχει μια σχετικά πρόσφατη έκδοση του σημαντικού μυθιστορήματος του Γιάννη Σκαρίμπα, *Μαριάμπας* (εκδ. Νεφέλη, 1992), που αξίζει να δείτε. Στο θαυμάσιο αυτό βιβλίο προστίθεται η φροντίδα της επιμελήτριας Κατερίνας Κωστίου, που προσπαθεί να βρει με κόπο και ευαισθησία την έξοδο στο «Ζικ - ζακ λυγμού βιόλας». Στο χρήσιμο επίμετρο βρίσκουμε αποσπάσματα από κριτικές των Καραντώνη, Μυλωνογιάννη, Σπανδωνίδη, Άγρα. Όσο για την ανορθογραφία του μπάρμπα Γιάννη, μήπως –κατά τη δική του επιχειρηματολογία– είναι «αγενές» να τη διορθώνουμε;

«Φιλομήλα»: το όνομα ενός εκδοτικού οίκου, με ελληνική καταγωγή και διεθνή σχεδιασμό. Και σαν τη Φιλομήλα του μύθου, ο καινούργιος αυτός εκδοτικός οίκος, που διευθύνει η Σοφία Κάκκαβα και έχει την έδρα του στην Ιρλανδία, ξεκίνησε με ένα βιβλίο - κέντημα· το γοητευτικό μυθολόγημα που έγραψε ο Άγγελος Σ. Βλάχος σε ηλικία 28 ετών και ζωγράφισε ειδικά γι' αυτή την έκδοση ο Χρήστος Γεωργίου. Και σαν τη Φιλομήλα του μύθου, η μεταμόρφωση σε μυθολόγημα γεννά ένα αηδόνι, τον Τσούφη, που δίνει τη δική του προσωπική μάχη για την ειρήνη στον κόσμο. Μία εκδοτική πρωτοβουλία αξιέπαινη, καθώς έχει στόχο τη μετάφραση και διάδοση ελληνικών βιβλίων στις περισσότερες, αν όχι όλες, τις ευρωπαϊκές γλώσσες –και όχι μόνο!

Μία συμβολική χειρονομία για την ουσιαστική ενότητα του κόσμου, που προϋποθέτει την επικοινωνία.

Χωρίς αμφιβολία το «τέχνασμα» του γνωστού δημοσιογράφου Γιάννη Μαρίνου να γράφει κάθε εβδομάδα μια επιστολή από ένα επαρχιώτη νέο εργαζόμενο και να την στέλνει στον εαυτό του είναι τέχνασμα λογοτεχνικό και μάλιστα το να καταφέρει να μετατρέψει την εβδομαδιαία στήλη στο *Βήμα* σε βήμα αυστηρής κριτικής της ίδιας του της συντεχνίας, των δημοσιογράφων, είναι δείγμα του ήθους του. Ο συνδυασμός είναι εξαιρετικός και γι' αυτό το βιβλίο του *Κοινός νους* (εκδ. Παπαζήση, 1994) αξίζει, από κάθε άποψη, να διαβαστεί και να ξαναδιαβαστεί.

'Ψήγματα' και νομίζεις πως θα εξαντληθούν γρήγορα. Για να διαπιστώσεις, ακόμη πιο γρήγορα, πως μόλις μπήκες στο ορυχείο της ποίησης. «SUR BLANC: Καπνός πυκνώνοντας τον αέρα/του δωματίου στο περιθώριο προσθήκες/χαρτιά βίαια τσαλακωμένα σε μικρές μπάλες/για το καλάθι των αχρήστων/διαγραφές παρεγγραφές ξόρκια/βέλη δείχνοντα λέξεων αντιμεταθέσεις/φράσεων όλων μουντζούρες αποσιωπήσεις...:/κατερίματα άφαντα/στο αποπλυμένο σώμα ή πτώμα/του κειμένου (όπως ο κείμενος νεκρός κειμένου)/σφιχτά τυλιγμένο σα δέρμα του/σα σάρκα του βαθύτερα/ένα λευκό λευκό σεντόνι». - Τάκης Παπατσώστάθης, *Σημεία του εξαφανιζόμενου χρόνου* [Ποιήματα 1973-1993], (εκδ. Νεφέλη, 1993).

ιδίωμα– διαμόρφωσε μια μυστική, μοναχική φωνή, μέσα στην οποία εκκολάφθηκαν όλοι οι σπόροι μιας ριζικής ρήξης με το όραμα, μ' εκείνο που η ίδια η Μπάχμαν αποκαλούσε «τέχνη του ποιητή που θέλει ν' αλλάξει τον κόσμο». Ο ρομαντισμός της γενιάς των αθώων, οι οποίοι διαδέχτηκαν τους δολοφόνους, χωρίς ωστόσο να μπορούν με τη μαγεία της γλώσσας τους –σουρεαλιστική ή μυστικιστική– να καλύψουν το έγκλημα, ν' απολογηθούν για μια ενοχή που τους ήταν ξένη, οδήγησε την Μπάχμαν στην πεζογραφία, μ' άλλα λόγια στην «άφατη εμπειρία». Η συνείδηση της ουτοπίας της λογοτεχνίας, βύθισε τη συγγραφέα στο οδυνηρό κι αμετάκλητο βίωμα της σιωπής.

Το υπαρξιακό της πάθος, η ηθική της βιωματικής της γλώσσας, αλλά κι ο φιλοσοφικός προβληματισμός –η γνώση του έργου του Χάιντεγκερ (το θέμα της πανεπιστημιακής διατριβής της ήταν η κριτική της υπαρξιακής φιλοσοφίας του Χάιντεγκερ), καθώς και της ζωής και του έργου του Βίτγκενσταϊν– κάνουν την Μπάχμαν να ξεχωρίζει από τους συγγραφείς της γενιάς της. Η φράση του Βίτγκενσταϊν «πρέπει ν' αποσιωπήσουμε, εκείνο που δεν μπορεί να ειπωθεί», σήμανε για την αυστριακή συγγραφέα το τέλος της ποιητικής γραφής και την αρχή μιας δεκάχρονης σιωπής, την οποία διέκοψαν κατά αραιά διαστήματα οι δημοσιεύσεις πεζογραφημάτων (το '61 εκδίδεται η πρώτη συλλογή από νουβέλες *Το τριακοστό έτος*[1], το '71 κυκλοφορεί το μυθιστόρημα *Μαλίνα*[2] –πρώτο μέρος της τριλογίας *Τρόποι θανάτου*– το '72 η δεύτερη συλλογή νουβέλων *Simultan*). Το 1973, την ίδια χρονιά που χάνει τον πατέρα της και επισκέπτεται τα στρατόπεδα συγκέντρωσης του Άουσβιτς και του Μπιρκενάου, πεθαίνει στο διαμέρισμά της στη Ρώμη, υποκύπτοντας σε σοβαρά εγκαύματα, τα αίτια των οποίων άφησαν πολλά ερωτηματικά. Ταξίδεψε πολύ κι έζησε τα περισσότερα χρόνια ως αυτοεξόριστη στην Ιταλία. Ο Τόμας Μπέρνχαρντ έλεγε ότι «οι προσπάθειές της να επιστρέψει στην πατρίδα της την Αυστρία, σκόνταφταν πάντα στην κακοήθεια και τη βαναυσότητα των αντιπάλων της και στην ηλιθιότητα των Αρχών της Βιέννης». Τα χρόνια ωστόσο της «σιωπής» της, δεν έπαψε ποτέ ν' αποτελεί μια ζωντανή πνευματική παρουσία, αναπτύσσοντας μια στρατευμένη δράση ως διανοούμενη, βραβευμένη επανειλημμένως από το αυστριακό κράτος.

Η σιωπή της Μπάχμαν δεν ήταν η σιωπή του συγγραφέα, αλλά η σιωπή του ποιητή που αδυνατεί να δεχτεί τον εαυτό του, έξω από τα ιστορικά πλαίσια που τον προσδιορίζουν. Από μια άλλη άποψη, ήταν η σιωπή των γυναικών, στην οποία θ' αφιερώσει το πεζογραφικό της έργο, και με την οποία ταυτίζει την προσωπική της εμπειρία. Με την ίδια έννοια και η ουτοπία της, δεν ήταν η αποκάλυψη μιας ψευδαίσθησης, το βίωμα δηλαδή μιας εξέγερσης –λ.χ. της εποχής των αμφισβητήσεων και της χαρμόσυνης κρίσης του '60 και του '70– που γνωρίζει την απογυμνωμένη αυταπάτη.

Κληρονόμος της πνευματικής παράδοσης των προγόνων της, της *διεννέζικης αποκάλυψης* και της κατάρρευσης των μύθων της Αυστρίας, η οποία στις αρχές του αιώνα αντανακλούσε το αληθινό πρόσωπο του ευρωπαϊκού πολιτισμού, γνώστης της «αίσθησης του τέλους», για την οποία μιλούσε ο Τόμαν Μαν, η Μπάχμαν ξέρει ότι η ουτοπία, δεν είναι αυτό που δεν υπάρχει, ο μη τόπος, αλλά η εσωτερίκευση ενός κενού, μιας εποχής κρίσης, η οποία δίνει θέση σ' έναν τόπο ιδανικό για τη χειραφέτηση των κουφών δυνατοτήτων του εγώ. Το όνειρο τότε δεν είναι η συλλογική ουτοπία ενός *αλλού*, αλλά η διαρκής ατομική εξέγερση μέσα στο χώρο της πραγματικότητας. Πρόκειται εδώ για την ουτοπία του αυστριακού συγγραφέα Ρόμπερτ Μούζιλ, η οποία σηματοδοτεί τη *δυνατότητα*. Η γραφή της Μπάχμαν, που δεν διαχωρίζεται από το προσωπικό της βίωμα, γίνεται ο μυστικιστικός, ουτοπικός *χώρος των δυνατοτήτων*. Κι εφόσον υπάρχει η δυνατότητα, υπάρχει και η αίσθηση της πραγματικότητας, αλλά και η υπέρβασή της, το φανταστικό, το ανύπαρκτο. Αυτό ακριβώς το ανύπαρκτο, η απώλεια, η έλλειψη, είναι που δείχνει το πάθος για μια άλλη δυνατότητα. Η Μπάχμαν αφοσιώνεται στην περιγραφή του τραύματος της θηλυκότητας, βυθίζει την τέχνη της, τη συγγραφική της διορατικότητα, την ποιητική της ενόραση και την ψυχολογική της διεισδυτικότητα μέσα στην πιο ρεαλιστική πραγματικότητα. Το ανύπαρκτο μέσα σ' αυτή την πραγματικότητα είναι η γυναικεία εμπειρία.

Η θηλυκότητα των ηρωίδων της Μπάχμαν, βιωμένη ως έλλειψη, ως απώλεια, ως ελάττωμα ή τραύμα μέσα σ' έναν προκατασκευασμένο αντρικό κόσμο, άλλοτε ως απόγνωση και συγχρόνως τεράστια ψυχική δύναμη, αποτελεί τη μόνιμη έγνοια της συγγραφέως. Η αναζήτηση της γυναικείας ταυτότητας, χωρίς να μπ
ρούμε να ξεχωρίσουμε πάντα, αν α
τή παίρνει μια θετική ή αρνητική έ
βαση, αποτελεί εκείνη τη *νέα δυν
τότητα*, η οποία δείχνει, αν όχι τό
τις λύσεις και τους δρόμους, τουλ
χιστον τις σημασίες. Το στοιχείο α
τό αναδεικνύει τα γυναικεία πρόσ
πα σε μαγικές υπάρξεις, μετατρέ
την εμπειρία του κατακερματισμ
της γυναικείας ταυτότητας και τ
«ήττας» σε αισιόδοξο μήνυμα. Α
νικητής εδώ είναι το αντρικό ρασ
ναλιστικό όνειρο, ο θρίαμβός του
τε είναι μακάβριος, μιας και αναδ
κνύεται σε εξολοθρευτή όλων τ
σημασιών, όλων των μαγικών
μείων, μέσα από τα οποία ο άνθρ
πος βρίσκει και εναρμονίζει τη σχ
του με τον κόσμο.

Η λογοτεχνία της Μπάχμαν γί
ται ο ηθικός θεσμός, ο οποίος
μέσου της γυναικείας εμπειρίας ε
ντιώνεται στην τεχνοκρατική πρ
δο του δυτικού πολιτισμού. Ε
ντιώνεται στο ναζιστικό έγκλημ
ακόμα σε μια μελλοντική πυρη
καταστροφή, ικανή να απειλ
ολόκληρο τον πλανήτη. «Πώς να
ταλάβεις –θα πει η Φράντσα– για
λευκοί έκλεψαν τα αγαθά των μ
ρων, όχι μόνο τα διαμάντια κα
φιστίκια τους, το πετρέλαιο και τ
χουρμάδες, αλλά και την ειρήνη
θρέφει τα αγαθά, και την υγεία,
χωρίς αυτή ζωή δεν υπάρχει».

Η καταφυγή στο τέχνασμα, η α
σβεση της θηλυκότητας και το α
ξοδο της γυναικείας χειραφέτ
δεν βιώνονται ως ήττα, αλλά ως
τέλος, που έρχεται ύστερα από σ
σταση, κι όχι έπειτα από συνθηκ
γηση ή υποταγή. Γιατί οι *Τρόποι
νάτου* δίνουν κουράγιο; Γιατί το
ναικείο εγώ του *Μαλίνα*, γιατ
Φράντσα, γιατί η Φάννυ Γκόλντ
ενώ βρίσκονται σε κίνδυνο,
έσχατη απελπισία, στα όρια της
λας και της εγκατάλειψης, ωστόσ
σημεία που μεταβιβάζουν, τα μ
ματά τους, οι προσπάθειες από
σης, είναι όλα αυθεντικά, αποζητ
τη λύτρωση κι όχι την αυτοκ
στροφή;

Οι *Τρόποι θανάτου* δεν είναι π
τρόποι δολοφονίας. «Εδώ δεν πε
νουμε. Μας δολοφονούν» (*Μαλί*
Ο μυστικισμός της γερμανόφω
κουλτούρας κληροδότησε στη Μ
μαν, όχι τόσο το όραμα μιας ισόπ
των φύλων, παραπλανητικής άλ
στε, αλλά τη σημασία της αθεράπ
της διαφοράς άντρας / γυναίκα
συγγραφέας γνωρίζει το μύθο
Αιώνιου Θηλυκού των πνευματι
πατέρων της και γράφει για το Α
νιο Αρσενικό, έτσι όπως το βιών
γυναικεία σιωπή. «Δεν αγαπούσ
γυναίκες, κι όμως ήθελε να έχει
ντα κοντά του μια γυναίκα, να
πρόχειρο ένα αντικείμενο για το

1. *Το τριακοστό έτος*, μετ. Νίκη Αϊντενάιερ, εκδ. Εξάντας, 1990.

2. Στο μυθιστόρημα αυτό βασίστηκε η κινηματογραφική ταινία του Βέρνερ Σρέτερ, που παίχτηκε το 1992 με τον τίτλο *Malina*. Στο ρόλο της γυναίκας η Ιζαμπέλ Υπέρ.

του» (Φράντσα). Η Μπάχμαν
φει με τη συνείδηση του φύλου
, χωρίς να τοποθετεί τον εαυτό
σε καμιά φεμινιστική λογοτε-
ι, χωρίς καμιά απολύτως στρα-
μένη διάθεση. Η Βιρτζίνια Γουλφ
βούλευε τις γυναίκες συγγραφείς
ξεχάσουν το φύλο τους. Κι οι με-
ες συγγραφείς του 20ού αιώνα–
δρην Μάνσφιλντ, Μαρίνα Τσβε-
ιεβα, Κάρεν Μπλίξεν– πίστευαν
το λογοτεχνικό πνεύμα είναι αν-
γυνο. Για την Μπάχμαν το αν-
γυνο όνειρο, ως ζωντανή μετα-
ά της γραφής, ήταν το όνειρο του
πικείου εγώ να γίνει όνειρο ενός
του ζωής. Ν' αποτραπεί η δολο-
ία, να κατασταλούν οι τρόποι
άτου. Όσο περισσότερο το γυ-
ιείο εγώ συνθλίβεται από τα
ικά πρότυπα της κοινωνίας, τό-
ιο απελπισμένη γίνεται η προσ-
εια διάσωσής του, τόσο πιο εμ-
ής η δυνατότητα διεξόδου. «Αυ-
που βρίσκει στη ζωή του ένα *για-*
πορεί να υπομένει σχεδόν όλα τα
» (Μαλίνα).

σχέση του άντρα και της γυναί-
στην τριλογία θανάτου, στιγμα-
ται πάντα από έναν μοιραίο κίν-
, ένα αίσθημα αποτυχίας, μιαν
νατότητα επικοινωνίας. Ο έρω-
τους βιώνεται ως αίνιγμα, ως
ρα, μυθοπλασία ή ουτοπία, που
ει αναπόφευκτα στην έκσταση
απόλυτου *αδύνατου*. Εκφρα-
αυτού του *αδύνατου* είναι η γυ-
εία σιωπή. Το ανείπωτο της γυ-
είας μοναξιάς, ωστόσο, γίνεται
πόν στον αναγνώστη, ενώ μέσα
δρώμενα, τα πρόσωπα που περι-
ουν την ηρωίδα, η οποία υπο-
νεται να σωπάσει, αδιαφορούν
λώ το αγνοούν. Ωστόσο, εκείνη
ώνει και θριαμβεύει, μεταβιβά-
ας το θάρρος της αλήθειας, και ο
πός της (η δολοφονία της),
πρεπής και μοναχικός, δεν προ-
ί οίκτο, μήτε κατάθλιψη, αφού
δώσει τη μάχη για την αλήθεια.

όημα δεν βρίσκεται στο ποιος
ι ή ποιος κερδίζει, αλλά στο
ς δίνει τον αγώνα με το *αδύνατο*.
η σημασία συγκεντρώνεται
περιγραφή του αγώνα. Από τη
ή της ηρωίδας μπορεί ν' ανα-
ει ο απόηχος της αρχέγονης λέ-
Όταν η Μπάχμαν πιστεύει,
ο Βίτγκενσταϊν, ότι «τα όρια
λώσας μου προσδιορίζουν τα
ρα του κόσμου που με περιβάλ-
δεν ανακαλεί αυτάρεσκα τη φι-
φία των πατέρων που την έθρε-
Ο μυστικισμός της βλέπει,
ει, αγαπάει, ζει, αλλά δεν μπο-
α μιλήσει σε κανέναν για όλα
. Αν οι ηρωίδες της δεν διασώ-
ι, ωστόσο δείχνουν ότι ένας
πισμένος τρόπος ζωής, μιας
ρής γυναικείας μοναξιάς, όταν
αρνείται το ρόλο μιας μητέρας,
ή μιας θηλυκής φαντασματικής υπεροχής πάνω στο άντρα, είναι θεμιτός, πόσο μάλλον εφικτός. Ο τρόπος θανάτου –π.χ. η αναγκαστική προσαρμογή στα αρσενικά πρότυπα, η κατασταλτική απόκρυψη του ερωτικού εαυτού, η ταπείνωση, ή ακόμα η μάταιη προσπάθεια υπέρβασης της θηλυκότητας προς ένα πνευματικό επίπεδο– γίνεται τρόπος ζωής, που αρνείται μια υποταγή, με την περηφάνια εκείνης που αντιστέκεται ηθικά, πνευματικά.

Η μαγεία της γλώσσας για τη συγγραφέα παραμένει μια ουτοπία, αφού η ποίηση έγινε παρελθόν. Όμως οι μαγικές μυθιστορηματικές υπάρξεις είναι αναμφισβήτητα το παρόν. Δεν είναι οι γυναίκες του αντρικού φαντάσματος, αλλά οι γυναίκες που καταφέρνουν να μετατρέψουν την αναγκαστική σιωπή, στην οποία οι άλλοι τις υποχρεώνουν, σ' έναν μαγικό τρόπο ύπαρξης, εκείνον που υπερβαίνει τη φαντασία του άντρα. Είναι εκείνες που δεν πιστεύουν τόσο στην ισότητα των φύλων, όσο στη διαφορά τους.

«Δεν μπορείς να κλέψεις παρά μόνον από κείνους που ζουν με τρόπο μαγικό και για μένα όλα έχουν σημασία», θα πει η Φράντσα.

Ο θάνατος για τις μαγικές υπάρξεις είναι γεμάτος σημασία, γιατί ξέρουν, ότι χάρις σ' αυτόν γνωρίζουν τη ζωή. Αλλά η εξαφάνιση του γυναικείου εγώ για τη Μπάχμαν είναι σαφές ότι δεν είναι ένας φυσικός θάνατος: «Ήταν ένα έγκλημα» (Μαλίνα).

Μαρία Στεφανοπούλου

Η Μαρία Στεφανοπούλου έχει εκδώσει τα βιβλία: *Τάκης Σινόπουλος. Η ποίηση και η ουσιαστική μοναξιά*, εκδ. Πορεία, 1992 (μελέτη).

***Αποστροφή*, εκδ. Άγρωστις, 1992 (πεζογραφία). Το φθινόπωρο κυκλοφορεί το δοκίμιό της *Το θέατρο των πηγών και η νοσταλγία της καταγωγής* (Γ. Γκροτόφσκι και Ε. Μπάρμπα: στο δρόμο της ουτοπίας), εκδ. Πορεία, 1993.**

Η τριλογία της σιωπής

Γ.Μπ. Γέητς, *Ο θάνατος του Συνγκ*. Μτφρ. Δημήτρης Χουλιαράκης. Εκδόσεις Το Ροδακιό, Αθήνα, 1993

Αποσπάσματα από ένα ημερολόγιο κρατημένο στα 1909 είναι ο υπότιτλος που φέρει το χρονικό του μεγάλου δουβλινέζου ποιητή, Γουίλιαμ Μπάτλερ Γέητς, με κύριο αντικείμενο το θάνατο του φίλου του θεατρικού συγγραφέα, Τζων Μίλινγκτον Συνγκ (1871 - 1909). Μέσα από αυτές τις σελίδες, ωστόσο, πέρα από το εγκώμιο στον Συνγκ, και με αφορμή αυτόν και το έργο του, ο Γέητς σχολιάζει ποικίλα θέματα πάνω στην ιρλανδική παιδεία και τον πολιτισμό, διατυπώνει σκέψεις για το θέατρο και την καλλιτεχνική δημιουργία, για την ίδια τη ζωή και την ευτυχία. «Η αυτοκατάχτηση του συγγραφέα, που δεν είναι άνθρωπος της δράσης, είναι το ύφος», θα γράψει σε κάποιο σημείο, ενώ αλλού θα διατυπώσει σε μια φράση τη θεωρία της ανάγνωσης πριν από το γράμμα, λέγοντας πως «το κάθε δημιούργημα χρειάζεται ένα μυαλό για να το φτιάξει και ένα μυαλό για να το απολαύσει». Αλλά και για τους μεγάλους όλων των εποχών και την παραναγνώρισή τους θα πει: «Όταν μια χώρα γεννά έναν άνθρωπο ιδιοφυή, αυτός ο άνθρωπος ποτέ δεν είναι εκείνος που η χώρα θέλει ή που νόμιζε ότι θέλει. Ποτέ δεν μοιάζει με την εικόνα που έχει η χώρα για τον εαυτό της».

Η έκδοση συμπληρώνεται από τέσσερις ολοσέλιδες φωτογραφίες και επεξηγηματικές σημειώσεις και αποτελεί άλλον έναν πολύτιμο τόμο του νέου εκδοτικού οίκου «Το ροδακιό», ενός οίκου που προκάλεσε πρόσφατα μια ευχάριστη έκπληξη για τις ποιοτικές του επιλογές, αλλά και την παρουσίαση, που φθάνει μέχρι στο ιδιαίτερα καλαίσθητο και πολυφροντισμένο δελτίο Τύπου που συνοδεύει τα βιβλία του. Δελτίο Τύπου που αποπνέει σπάνιο σεβασμό όχι μόνο προς τον αποδέκτη του, αλλά και προς το ίδιο το βιβλίο που συνοδεύει και καλύπτει αποτελεσματικά. Δεν πρόκειται πλέον απλώς για ακόμη καλύτερες εκδόσεις, αλλά για νέα εκδοτικά ήθη. Και αυτό είναι εξίσου σημαντικό.

Δημήτρης Τσατσούλης

Ωστόσο, η ποίηση είναι πάντα επικίνδυνη... Ακόμη και το δημοτικό τραγούδι διώκεται από τους «τα φαιά φορούντες» απανταχού υποκριτές. Αυτά τα νέα μάς έφτασαν από τη μηνιαία εφημερίδα *Η Μυκονιάτικη* (Μυρωδιού 24, Μύκονος). Ύστερα από αναδημοσίευση ερωτικών δημοτικών τραγουδιών δικάζεται *Η Μυκονιάτικη* (δηλαδή ο εκδότης Νίκος Ξυδάκης και ο συντάκτης της στήλης Παναγιώτης Κουσαθανάς) γιατί επέτρεψαν να εμφανιστούν στην εφημερίδα «λέξεις και λειτουργίες που συντελούνται και πρέπει να συντελούνται απόκρυφα (γενετήσιες πράξεις)»! Και μη νομίσετε πως πρόκειται για πρωταπριλιάτικο αστείο! Στις 20 Απριλίου στις 9 το πρωί γίνεται η δίκη στο Τριμελές Πλημμελιοδικείο Σύρου· η δίκη για τα άσεμνα δημοτικά τραγούδια... Έλα (μυκονιάτικη) στον τόπο σου!

Αν ο δρόμος σας είναι από την Εθνική Βιβλιοθήκη –κι αν αντέχετε τους βιβλιοθηκονόμους της– μπορείτε να ρίξετε μια ματιά στο βιβλίο του Μιχαήλ Σ. Λελέκου, *Δημοτική Ανθολογία Πριάπεια* (1852, 1868 και Β' μέρος 1869, καθώς επίσης και στην ανατύπωση του 1974 που έκανε ο Φίλιππος Βλάχος, «έκδοση της Συντεχνίας»:

«Τσιουπανάκης είμουνα/
είχα μια καλή κυρά/και
μ' αγάπαε πολλά./
Μούηφερε ψωμί στη
στάνη/αποκάτ' απ' το
σφεντάμι./Της σηκώνω
το φουστάνι/σα
μαβρόλαγος μου φάνη./
Πίσω μπρος της
γονατίζω/την κομπούρα
μου γιομίζω/και της δίνω
μια στ' ασκέλια/και
λιγώθ' από τα γέλια».

ο Χαρτοκόπτης

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΚΥΡΙΟ ΛΙΟΥ ΓΙΑ - ΤΖΟΥ

Ακόμα θυμάμαι τότε που πίναμε μαζί τσάι στην Καντώνα,
Τότε που κιτρίνιζαν τα φύλλα στο Τσανγκίν
Κι εσύ έψαχνες να βρεις τις καλές τις ρίμες.
Τώρα πίσω στην αρχαία πρωτεύουσα
Μετά από τριανταένα χρόνια
Κάθομαι και διαβάζω τους δυνατούς σου στίχους
Είναι η εποχή που πεθαίνουν τα λουλούδια.

Φυλάξου, φίλε, να μην γεμίσει η πίκρα την καρδιά σου
Να κοιτάς πάντα πέρα μακρυά, τους ανοιχτούς ορίζοντες
Και να μη λες ότι είναι πολύ ρηχά τα νερά
Της λίμνης Κουνμίνγκ, εκεί μπορείς να δεις καλλίτερα
Πώς κολυμπούν τα ψάρια, παρά στον ποταμό Φουσούν.

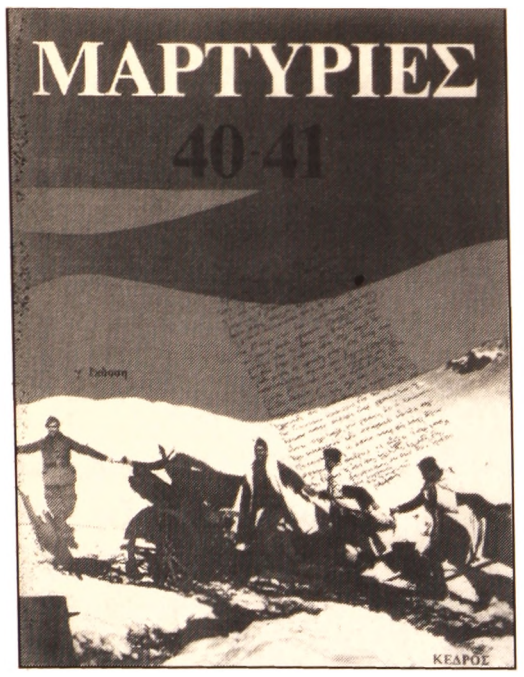
ΜΑΟ ΤΣΕ ΤΟΝΓΚ
29 Απριλίου 1949

Μετάφραση
Γιώργος Βέης

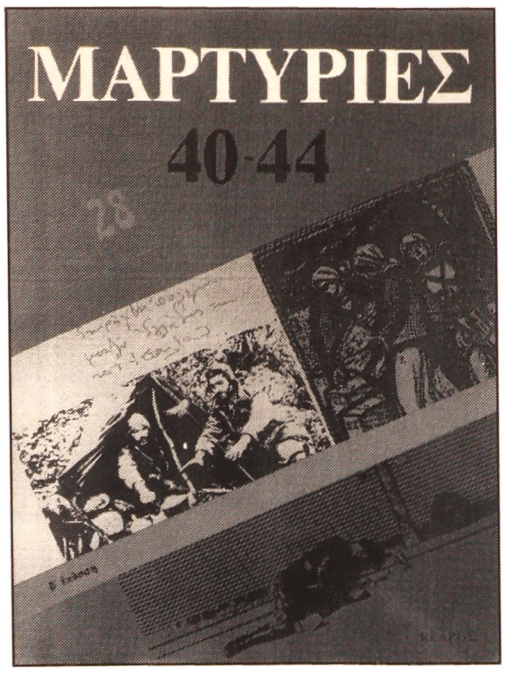
Πεκίνο, 25 Φεβρουαρίου 1994

ΚΩΣΤΑΣ Ν. ΧΑΤΖΗΠΑΤΕΡΑΣ – ΜΑΡΙΑ Σ. ΦΑΦΑΛΙΟΥ

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

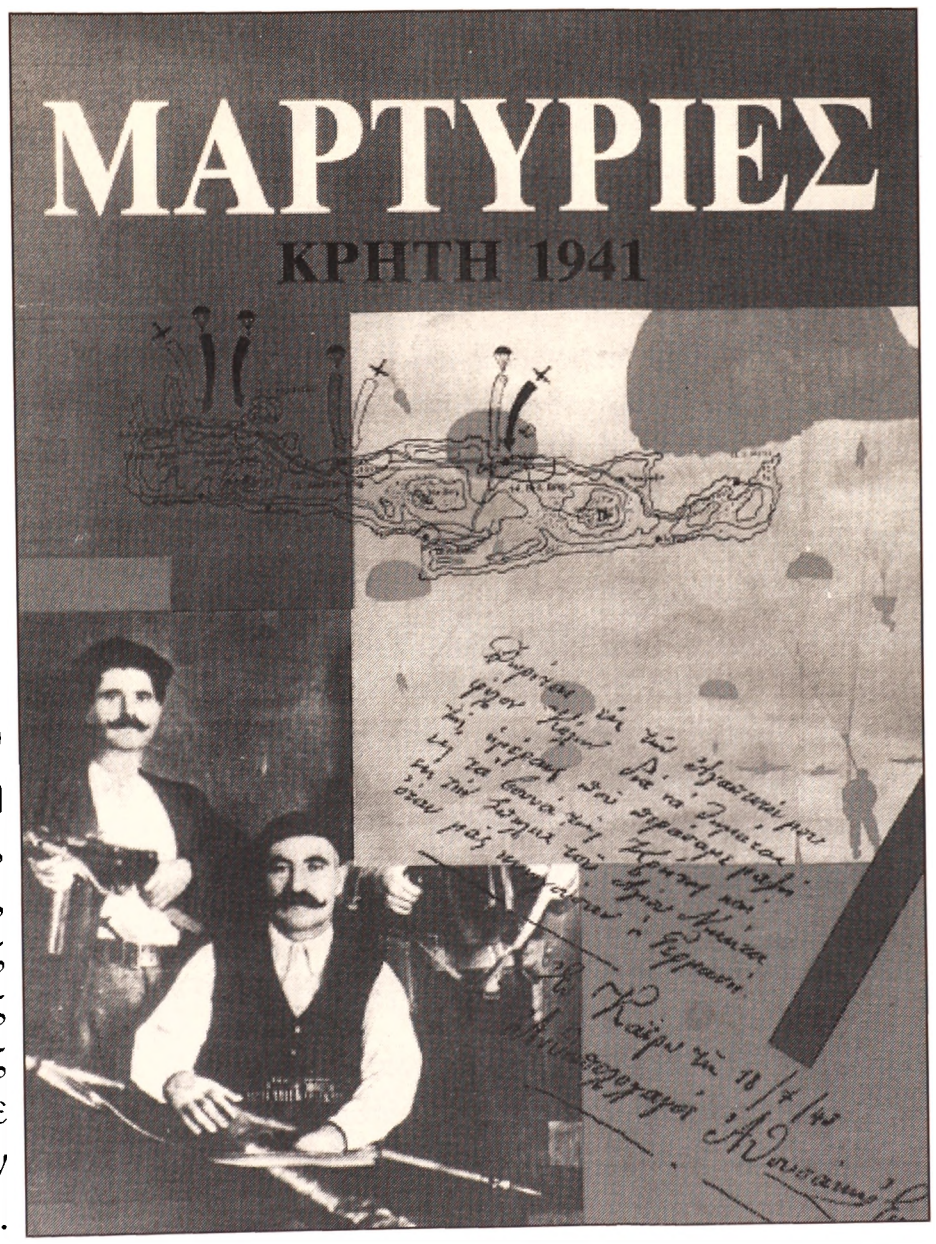

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ 40-41

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ 40-44

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΚΡΗΤΗ 1941

Το βιβλίο αυτό δε γράφτηκε με την επίσημη πένα της ιστορίας. Γράφτηκε με το πρόχειρο μολύβι του μαχητή και του απλού πολίτη που έξησαν σαν αυτόπτες και αυτήκοοι μάρτυρες την περιώνυμη Μάχη της Κρήτης, τη μοναδική από αέρος εισβολή στην παγκόσμια ιστορία. Εδώ δεν μιλάνε οι αριθμοί, μιλάει η καρδιά. Επί έντεκα μέρες η μινωική γη έγινε ηφαίστειο ολέθρου, αλλά και ηφαίστειο που αναζωπύρωσε την ελεύθερη κρητική ψυχή. Αυθεντικά γράμματα, ημερολόγια, ποιήματα, φωτογραφίες, σκίτσα και ντοκουμέντα της εποχής προβάλλουν χωρίς προσποίηση, χωρίς φιλολογία, την ατμόσφαιρα της μοιραίας μάχης που συνετέλεσε σημαντικά στη συμμαχική νίκη στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

ΚΕΔΡΟΣ
το ελληνικό βιβλίο

Σύγχρονη ελληνική ποίηση

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ Τα ποιήματα του δολοφόνου μου. ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ Η χαμηλή φωνή. ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ Υ.Γ. ΝΙΚΟΣ-ΑΛΕΞΗΣ ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ Δύσκολος θάνατος. ΝΙΚΟΣ-ΑΛΕΞΗΣ ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ Τρία ποιήματα. ΝΑΝΟΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ Στο κάτω κάτω της γραφής. ΧΑΡΗΣ ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ Η νοσταλγία των ουρανών. ΒΕΡΟΝΙΚΗ ΔΑΛΑΚΟΥΡΑ Ο ύπνος. ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΑΛΛΑΣ Ποιήματα 1948-1988. ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΝΙΗΛ Πρόκες. ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ Ποιήματα 1950-1900. ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ Το βιβλίο των γάτων. ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ Σάτιρες. ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ Η δεύτερη πεταλούδα και η φωτιά. ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΕΒΕΛΑΚΗΣ Θεράπων έρως. ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΕΒΕΛΑΚΗΣ Επαρχία Τεμένους. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΣΑΡΗΣ Οι Τριστάνοι. ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ 3Μ+3Μ=6Μ. ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΤΣΙΜΗΣ Ο Νάρκισσος. ΚΛΕΙΤΟΣ ΚΥΡΟΥ Τα πουλιά και η αφύπνιση. ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΩΣΤΑΒΑΡΑΣ Ο φόβος του ακροβάτη. ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΩΣΤΑΒΑΡΑΣ Στο βάθος του χρώματος. ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΑΝΤΕΛΛΗΣ Υπέρ της τυχαίας αντιστροφής. ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΚΟΣ Ποιήματα 1944-1987. ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΕΝΙΔΗΣ Το φως της νύχτας. ΜΙΚΡΑ ΛΥΡΙΚΑ από την αρχαία ελληνική ποίηση. ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΛΑΝΑΣ Νύχτα. ΜΑΞΙΜΟΣ ΟΣΥΡΟΣ Στη νοσταλγία του ψυχιατρείου. ΠΑΥΛΙΝΑ ΠΑΜΠΟΥΔΗ Το μαύρο του πράσινου. ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΙΠΙΝΗΣ Αναγραμματισμοί. ΣΤΕΛΛΑ ΠΟΥΓΚΑΚΙΩΤΟΥ Αύγουστος και μαύρο. ΛΙΑΝΑ ΣΑΚΕΛΛΙΟΥ Αφές ρέουσες. ΣΑΠΦΩ Ποιήματα. ΝΤΙΝΟΣ ΣΙΩΤΗΣ Κλιματιζόμενοι διαάδρομοι. ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΤΑΜΕΛΟΣ Ad Absinthium. ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ Τα ποιήματα Α΄ (1944-1965). ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ Τα ποιήματα Β΄ (1965-1983). ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ Ο ήλιος του μεσονυχτίου. ΣΩΤΗΡΗΣ ΤΡΙΒΙΖΑΣ Βίος ασωμάτων. ΑΜΑΛΙΑ ΤΣΑΚΝΙΑ Το μπαλκόνι. ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΟΥΣΗΣ Δύσκολα χαμόγελα. ΑΡΓΥΡΗΣ ΧΙΟΝΗΣ Εσωτικά τοπία. ΝΙΚΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ Ο χρόνος είναι πάντα με το μέρος του. ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΧΥΤΗΡΗΣ Τόποι νέοι. ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΧΥΤΗΡΗΣ Σαν να συνέβη.

Μόλις κυκλοφόρησαν

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΓΚΙΚΑΣ Ωφέλιμα ποιήματα. ΝΙΚΟΛΑΣ ΣΕΒΑΣΤΑΚΗΣ Λάφυρο αγαπημένων ημερών. ΤΑΚΗΣ ΠΑΥΛΟΣΤΑΘΗΣ Σημεία του εξαφανιζόμενου τρίτου. ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΙΧΑΚΗΣ Η άνοιξη στο πένθος. ΝΙΚΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ Οι λεπτομέριες του μαύρου. ΗΛΙΑΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Ποτέ και τίποτα. ΗΛΙΑΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Ποιήματα.

Σύγχρονη ελληνική πεζογραφία

ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ ΝΑΝΟΣ Απ' τα κόκκαλα βγαλμένη
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΣ Αγάθος
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΣ Άγημα τιμών
ΔΑΛΑΚΟΥΡΑ ΒΕΡΟΝΙΚΗ Το παιχνίδι του τέλους
ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΣ Τολμηρές ιστορίες
ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΣ Παρ' όλα αυτά
ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΣ Μικρά βήματα
ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΣ Ημερολόγιο του καύσωνα
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΝΕΣΤΗΣ Το ξενοδοχείο και το σπίτι και άλλα πεζά
ΖΑΡΟΚΩΣΤΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ Τόμεκ
ΚΑΖΑΝΤΖΗΣ ΤΟΛΗΣ Το τελευταίο καταφύγιο
ΚΑΡΑΛΗ ΜΑΛΒΙΝΑ Τα κορίτσια στη Σαβάνα
ΚΑΡΥΠΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ Πρωταθλητής καταδύσεων
ΚΑΨΑΣΚΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ Πίσω από το χαμόγελο
ΚΑΨΑΣΚΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ Παντοκράτορας χωρίο τση Ζάκυνθος
ΚΕΣΜΕΤΗ ΝΑΤΑΣΑ Το αιώνιο ρολόι
ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΣ ΗΛΙΑΣ Καλύτερα να νικούσαν οι κόκκινοι
ΛΑΔΑΣ ΝΙΚΟΣ Ημερολογιακές σημειώσεις
ΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΘΩΜΑΣ Η Πάολα του Ρίο
ΝΟΛΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Νεράιδα της Αθήνας
ΝΟΛΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Πολυξένη
ΞΕΞΑΚΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ Πού κούκος; Πού άνεμος;
ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ Κυράνω
ΠΕΛΛΑΣ ΟΜΗΡΟΣ Στάλαγκ VIC
ΠΕΤΣΕΤΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Το παιχνίδι
ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΡΣΗ Εορταστικό τριήμερο στα Γιάννενα
ΤΣΙΑΜΠΟΥΣΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ Η Βέσπα και άλλα επαρχιακά διηγήματα
ΧΑΡΤΟΜΑΤΣΙΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ Το παλιό κτίριο
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ Ζωή, την άλλη φορά
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ Ο Λούσιας
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ Τό άλλο μισό
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ Μπακακόκ
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ Μια ιστορία του μακρύ χειμώνα
ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ Η μέση βροχή

Μόλις κυκλοφόρησαν

ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ ΝΑΝΟΣ Η ζωή μου μετά θάνατον εγγυημένη.
ΜΗΤΣΟΥ ΑΝΤΡΕΑΣ Ο ακροβάτης έχει φοβηθεί.
ΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΘΩΜΑΣ Το Καραμοσάλι.
ΠΕΤΣΕΤΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Επίλογος στα χιόνια

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
... Προωθούν τα ελληνικά γράμματα
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80 ΤΗΛ. 3607744 - FAX: 3639962